

RĪGAS

attīstības programma

2010. - 2013. gadam

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Aktualizēta 2010. gadā

II daļa

Es plānoju Rīgu

Rīgas dome, 2010

SASTĀVS

I daļa

1. Kopsavilkums
2. Rīgas attīstības programmas telpiskās attīstības vadlīniju plāns
3. Rīgas pilsētas attīstības iespējas un problēmas
4. Rīgas stratēģiskie mērķi un uzdevumi
5. Rīgas pilsētas investīciju plāns 2010.gadam
6. Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025. gadam un Rīgas attīstības programmas 2010.-2013. gadam izpildes uzraudzības sistēma

II daļa

7. Pašreizējās situācijas raksturojums

SATURA RĀDĪTĀJS

1. RĪGAS PILSĒTAS STATUSS	8
2. TERITORIJA UN DABAS RESURSI	10
2.1. Atrašanās vieta	
2.2. Reljefs	
2.3. Ūdens teritorijas	
2.4. Vispārējais ģeomorfoloģiskais apskats un ģeoloģiskā uzbūve	
2.5. Ģeotehniskie apstākļi	
2.6. Klimats	
2.7. Meži un parki	
2.8. Aizsargājamās dabas teritorijas	
3. PILSĒTAS APBŪVE	16
3.1. Apbūves struktūra	
3.2. Degradētās teritorijas	
4. IEDZĪVOTĀJI	19
4.1. Iedzīvotāju skaita dinamika	
4.2. Iedzīvotāju sastāvs	
5. EKONOMIKA	33
5.1. Iekšzemes kopprodukts	
5.2. Investīcijas	
6. NODARBINĀTĪBA UN MĀJSAIMNIECĪBU SITUĀCIJA	45
6.1. Iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte	
6.2. Bezdarbs	
6.3. Darba samaksa	
7. MĀJSAIMNIECĪBU SITUĀCIJA	55
7.1. Mājsaimniecību budžets	
7.2. Mājokļu nodrošinājums	

SATURA RĀDĪTĀJS

8. UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE UN NOZARU ATTĪSTĪBA	57
8.1. Uzņēmējdarbības vides vērtējums	
8.2. Ekonomiski aktīvie uzņēmumi	
8.3. Rūpniecība	
8.4. Būvniecība	
8.5. Transports	
8.6. Tirdzniecība	
8.7. Tūrisms	
8.8. Radošās industrijas	
8.9. Informācijas tehnoloģijas	
9. INFRASTRUKTŪRA	101
9.1. Transporta infrastruktūra	
9.2. Satiksme	
9.3. Inženierinfrastruktūra	
10. IZGLĪTĪBA	115
10.1. Pirmsskolas izglītības iestādes	
10.2. Vispārējās izglītības iestādes	
10.3. Profesionālā izglītība	
10.4. Interesu izglītības iestādes un profesionālās ievirzes izglītības iestādes	
10.5. Augstskolas un koledžas	
10.6. Pieaugušo apmācība	
10.7. Publiskās bibliotēkas	
11. KULTŪRA	130
12. SPORTS	135
12.1. Sporta organizācijas	
12.2. Sporta bāžu tīkls	
12.3. Līdzdalība sporta pasākumu realizēšanā	
13. VESELĪBAS APRŪPE	139
13.1. Veselības aprūpes pieejamība	
13.2. Iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veicināšana	

SATURA RĀDĪTĀJS

14. SOCIĀLIE PAKALPOJUMI UN SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA	146
14.1. Sociālais darbs	
14.2. Sociālie pakalpojumi ģimenēm un bērniem	
14.3. Sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija pilngadīgām personām	
14.4. Sociālā palīdzība	
15. VIDES KVALITĀTE	171
15.1. Gaisa kvalitāte un piesārņojums	
15.2. Troksnis	
15.3. Ūdens kvalitāte un piesārņojums	
15.4. Piesārņotās grūntis	
15.5. Atkritumu saimniecība	
16. NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA TIRGUS ATTĪSTĪBA	184
16.1. Dzīvokļi	
16.2. Individuālās dzīvojamās mājas	
16.3. Komercoobjekti	
16.4. Biroji	
16.5. Ražošanas objekti	
17. PAŠVALDĪBAS RESURSI	193
17.1. Pašvaldības struktūra	
17.2. Pašvaldības budžets	
17.3. Pašvaldības nekustamie īpašumi	
17.4. Iedzīvotāju iesaistišana pašvaldības darbībā	

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

A/S	Akciju sabiedrība
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
BASS	Bīstamo atkritumu savākšanas stacija
BHS	Baldera hokeja skola
BJSS	Bērnu un jaunatnes sporta skola
BK	Basketbola klubs
BO	Bezpeļņas organizācija
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
CVK	Centrālā vēlēšanu komisija
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
FK	Futbola klubs
GRS	Gāzes regulēšanas stacija
HES	Hidroelektrostacija
HK	Hokeja klubs
IIN	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IT	Informācijas tehnoloģijas
IVN	Ietekmes uz vidi novērtējums
ĪADT	Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas
LHMA	Latvijas Hidrometeoroloģijas stacija
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LPP/LC	Politisko organizāciju Latvijas pirmā partija un Latvijas ceļš apvienība
LR	Latvijas Republika
LR CSP	Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde
LR IZM	Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija
LR MK	Latvijas Republikas Ministru kabinets
LU	Latvijas Universitāte
LVGMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
LZA	Latvijas Zinātņu akadēmija
MA/S	Maksātnespējīga akciju sabiedrība
NATO	Ziemeļatlantijas Alianse - The North Atlantic Treaty Organization (angļu val.)
NĪVKS	Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēma

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

NUTS	ES Teritoriālo vienību klasifikācija statistikas nolūkiem – <i>Nomenclature des unites territoriales statistiques</i> (franču val.)
NVS	Neatkarīgo valstu savienība
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PPP	Publiskā - privātā partnerība
P/U	Pašvaldības uzņēmēj sabiedrība
PVAC	Primārās veselības aprūpes centrs
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
RAPLM	Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija
RĀMPS	Rīgas ātrās medicīniskās palīdzības stacija
RD	Rīgas Dome
RD IJSD	Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departaments
RD LD	Rīgas domes Labklājības departaments
RFS	Rīgas Futbola skola
RTKIC	Rīgas Tūrisma koordinācijas un informācijas centrs
RUAV projekts	Rīgas ūdens un apkārtējās vides projekts
RVC	Rīgas vēsturiskais centrs
RVS	Rīgas Volejbola skola
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SK	Sporta klubs
SVID	Stiprās, vājās puses, iespējas un draudi
t/c	Tirdzniecības centrs
TEC	Termoelektrostacija
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija
ŪS	Ūdens saimniecība
VAS	Valsts Akciju sabiedrība
VBS	Valtera basketbola skola
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VOAVA	Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūra
ZAET	Ziemeļaustrumu elektrotīkli
ZTP	Zinātniski tehnoloģiskais parks

1. RĪGAS PILSĒTAS STATUSS

Rīga ir Latvijas galvaspilsēta, Latvijas un arī visu trīs Baltijas valstu lielākā pilsēta, kas pilsētas tiesības ieguvusi 1201.gadā.

Rīgā dzīvo vairāk kā septiņsimt tūkstoši iedzīvotāju.

Pēc 2009.gadā valstī īstenotās administratīvi teritoriālās reformas Rīgas pilsēta ir viena no 118 Latvijas pašvaldībām, viena no deviņām republikas pilsētu pašvaldībām.

Rīgas pilsēta līdz ar citām 29 pašvaldībām ietilpst Rīgas plānošanas reģionā¹. Savukārt Eiropas statistikas sistēmā NUTS 3 reģionu līmenī Rīgas pilsēta ir viens no sešiem Latvijas statistikas reģioniem².

Rīgas pilsētas teritorijas platība ir 304,05 kvadrātkilometri un pilsētas teritorija ir sadalīta sešās administratīvi teritoriālās vienībās: Centra rajons, Kurzemes rajons, Ziemeļu rajons, Vidzemes priekšpilsēta, Latgales priekšpilsēta, Zemgales

priekšpilsēta³, kurās daļu pašvaldības veicamo funkciju pārrauga trīs izpilddirekcijas.

Pastāv arī Rīgas teritoriālais iedalījums 58 apkaimēs. Apkaimes nav domātas kā administratīvas vienības,

bet funkcionālas teritorijas ar piemērota lieluma apdzīvotu vidi, kam ir sava apkalpe, identitāte un raksturs, kas izriet no apbūves veida, fiziskajām robežām, ainavas un iedzīvotāju kopības izjūtas.

¹ Latvijā ir 5 plānošanas reģioni – Rīgas plānošanas reģions, Kurzemes plānošanas reģions, Latgales plānošanas reģions, Vidzemes plānošanas reģions un Zemgales plānošanas reģions.

² Latvijā ir 6 statistikas (NUTS 3) reģioni – Rīga, Pierīgas reģions, Kurzemes reģions, Latgales reģions, Vidzemes reģions, Zemgales reģions. Rīgas plānošanas reģionā ietilpst Rīga un Pierīgas statistikas reģions.

³ Rīgas pilsētas pašvaldības nolikums. 33.punkts.

1.1.attēls

RĪGAS PILSĒTAS APKAIMES

Avots: RD Pilsētas attīstības departaments

— Apkaime robeža

2. TERITORIJA UN DABAS RESURSI

2.1. Atrašanās vieta

Rīgas pilsēta atrodas pie Rīgas jūras līča, valsts vidusdaļā. Pilsētas teritorija robežojas ar Jūrmalu, Babītes novadu, Mārupes novadu, Ķekavas novadu, Salaspils novadu, Stopiņu novadu, Garkalnes novadu un Carnikavas novadu.

Rīgas pilsētas stratēģisko novietojumu starptautiskā mērogā raksturo šādas iezīmes:

Rīga atrodas triju Baltijas valstu centrā;

Rīga atrodas pie Baltijas jūras;

Rīga atrodas ES valstī, kas robežojas ar Krieviju un Baltkrieviju.

2.2. Reljefs

Tā kā Rīga galvenokārt atrodas Piejūras zemienes Rīgavas līdzenumā, bet pilsētas teritorijas austrumu un dienvidaustrumu daļa iestiepjas Viduslatvijas dabas apvidus Ropažu līdzenumā, tās reljefs

pārsvarā ir plakans vai lēzeni viļņots smilšains līdzenums, kura relatīvais augstums ir 1–11 m virs jūras līmeņa. To saposmo līdz 28 m virs jūras līmeņa augstas kāpas (Dzegužkalns, Āgenskalns), to grēdas un nelieli masīvi. Viens no būtiskākajiem reljefa elementiem pilsētas teritorijā ir 30–40 m dziļā un 3–4 km platā Daugavas upes ieleja.

2.3. Ūdens teritorijas

Gandrīz pusi (40,3%) no pilsētas teritorijas jeb 122,65 km² Rīgas pilsētā aizņem sauszemes dabas teritorijas un dabiskās virszemes ūdens sistēmas.

Viena no galvenajām Rīgas bagātībām ir Daugava un tās ieteka jūrā, bet pilsētas teritorija ir bagātīga arī ar citām upēm, attekām, kanāliem, ezeriem un dīķiem. Visi hidroloģiskie objekti kopā aizņem 15,7% no pilsētas platības. Pilsētas kopējais upju garums ir 96,4 km, Daugavas garums pilsētas robežās ir ~31 km, platums pie tiltiem ~700 m, dziļums tiltu rajonā ir 6–7 m, lejpus tiem līdz ietekai jūrā dziļums

ir 8–15 m. Krastmalas ir nostiprinātas ar granīta plāksnēm. Lielākās Daugavas pietekas ir Milgrāvis un Buļļupe. Daugavas ietekas posmā ir daudz salu – Zaķusala, Lucavsala, Ķīpsala, Kundziņsala u.c. No galvenās gultnes ir vairāki atzari un attekas: Mazā Daugava, Bieķengrāvis, Zunds, Hapaka grāvja lejtece, Beķera grāvis, Kojusalas grāvis, Sarkandaugava, Vecdaugava. Ziemeļaustrumos un ziemeļos pilsētu ieskauj divi lieli ezeri – Juglas ezers (5,7 km²) un Ķīšezers (17,4 km²). Pilsētas teritorijā ir daudz nelielu ezeru: Bābelītis (6,9 ha), Gaiļezers (7,6 ha), Linezers (2,3 ha), Velnezers (3,5 ha); dīķi (Māras dīķis, platība 5 ha) un citas ūdenstilpes.

Rīga, kur ūdens teritorijas aizņem ievērojamu daļu pilsētas, jāvērtē kā ar ūdens teritorijām bagātīga pilsēta, taču, atšķirībā no Stokholmas, Kopenhāgenas vai Amsterdamas, ūdens teritorijas netiek pietiekami intensīvi un kvalitatīvi izmantotas.

2.4. Vispārējais ģeomorfoloģiskais apskats un ģeoloģiskā uzbūve

No ģeomorfoloģiskā aspekta raugoties, Rīgas pilsētas teritorija iekļaujas Baltijas ledus ezera akumulatīvās abrazijas un Litorēnas jūras līdzenuma robežās, ko šķērso Daugavas ieleja un tās baseina hidrogrāfiskā tīkla mazāko upju – Buļļupes, Hapaka grāvja, Mārupītes, Lāčupītes u.c. – ielejas, kuras komplicē kāpu masīvi un purvaini apvidi.

Zemes virsas absolūtās augstuma atzīmes Baltijas ledus ezera līdzenuma robežās 8–12 m, ziemeļrietumu daļā pazeminās līdz 6–7 m. Kāpu rajonos (Vecmīlgrāvis, Bolderāja, Imanta) zemes virsas atzīmes ir līdz 15–20 m un pat vairāk (Vecāķi).

Ģeoloģisko griezumā Rīgas pilsētas teritorijā veido kvartāra un augšējā devona nogulumieži. Kvartāra nogulumieži pārklāj visu Rīgas pilsētas teritoriju. To biezums ir ļoti mainīgs – no 3–10 m dienvidu daļā līdz 30–50 m un vairāk ziemeļdaļā.

Gruntsūdeņus baro atmosfēras nokrišņi, Daugavas ieleja un arī Daugavas upe. Maksimālie līmeņi parasti novēroti aprīlī un jūlijā, minimālie gruntsūdens līmeņi – augustā un janvārī–februārī. Kopējais gruntsūdens plūsmas virziens vērsts pārsvarā uz Daugavu, lokālais – uz tuvumā esošo ūdens baseinu (ezeru, dīķi, novadgrāvi u.c.).

Pilsētas rajonos (Šķīrotava – Rumbula – Jugla, Mārupe, Spilves pļavas) izveidota atklātu novadgrāvju sistēma. Atkarībā no novadgrāvju ekspluatācijas stāvokļa, tie daļēji vai pilnīgi regulē gruntsūdens līmeni šajās teritorijās.

Gruntsūdeni saturošā slāņa biezums ir mainīgs – no pāris metriem līdz 6–10 m (Mārupe, Zolitūde, Zaslauks, pilsētas centrālā daļa, Purvciems u.c.). Daugavas ielejā un ziemeļu – ziemeļaustrumu daļā (Bolderāja, Mežaparks, Jugla, Mežciems u.c.) tas sasniedz 15–20 m.

2.5. Ģeotehniskie apstākļi

Dēļ atšķirīgiem ģeotehniskiem apstākļiem Rīgas pilsētas teritorijā ir dažādi celtniecības apstākļi – vietām tie ir labvēlīgi, bet ir vietas, kur tie ir nelabvēlīgi.

Izvērtējot grunšu nestspējas īpašības, pamatu nesošo slāņu ieguluma dziļumu, hidroģeoloģiskos apstākļus, jāsecina, ka Rīgas pilsētas teritorijas lielākajā daļā būvniecības apstākļi ir labvēlīgi un nosacīti labvēlīgi, izņemot Daugavas ieleju un kūdras iegulu izplatības rajonus.

Nelabvēlīgi celtniecību un būvju ekspluatāciju iespaido karsta procesu izpausmes Salaspils svītas devona pamatiežu izplatības robežās (Imanta, Ķengarags, teritorija ap Talsu ielu u.c.).

Labvēlīgi un nosacīti labvēlīgi celtniecības apstākļi raksturīgi pilsētas centrālajā daļā, Pārdaugavā, Bolderājā, Imantā, Mārupē, Juglā, Šķīrotavā u.c. Šīs

apkaimes gandrīz pilnībā ir apbūvētas, visās šajās teritorijās iespējams turpināt celtniecību nelielā apjomā.

Mazāk apbūvētās apkaimes – Bolderāja, Buļļi, Jaunciems, Jugla u.c. – ir perspektīvi saprātīgai apbūvei, saglabājot zaļo zonu un reljefa īpatnības.

LABVĒLĪGI CELTNIECĪBAS APSTĀKĻI

Ģeoloģiskā griezumā raksturīgas vidēji blīvas smilšainas grunts – pārsvarā smalkas, retāk ar vidēji rupjas smilts starpkārtām (Šķīrotava) vai putekļainas smilts iegulas (Āgenskalns, Bolderāja) – tieši no zemes virsas vai zem 2–4 m bieza uzbēruma kārtas. Slāņa biezums ir 3–25 m. Zem tā mainīgā dziļuma iegul blīva putekļaina jeb vidēji blīva, ar blīvām starpkārtām smalka smilts:

3–10 m dziļumā (Kleisti, Mārupe, Āgenskalna, Dzirciema ielas rajons, vietām Juglā):

dziļāk par 10 m (Buļļi, Bolderāja, Pleskodāle, Vecmīlgrāvis, Mežaparks, Jugla u. c.);

zem 1–3 m biezās blīvo putekļaino smilšu jeb morēna kārtas **9–10 m dziļumā** iegul dolomīts vai karbonātska mēls (Ilģuciems, Ziepniekkalns, Rumbula), gruntsūdens līmenis iegul dažādos dziļumos.

Galvenais pamatu veids – sekļie, pamatnei izmantojot vidēji blīvas smalkas jeb blīvas putekļainas smiltis. Izvēloties pāļu pamatus, pāļu garumu noteic blīvo smilšu, morēnas vai pamatiežu ieguluma dziļums. Būvlaukuma sagatavošanai nav vajadzīgi speciāli inženiertehniskie priekšdarbi. Gruntsūdens līmeņa pazemināšanai lietojami adatu filtri.

NOSACĪTI LABVĒLĪGI CELTNIECĪBAS APSTĀKĻI

Ģeoloģiskā griezumā pārsvarā smalka smiltis, vietām ar vidēji rupjas un rupjas smiltis kārtām; vidēji blīva ar irdenām starpkārtām, daudzviet pārsegta ar 2–3 m biezu uzbēruma kārtu. Pamatnē iegul:

2–9 m dziļumā – blīva putekļaina smiltis 3–10 m biezā slānī (Šampēteris, Mārupe, Anniņmuiža, Šķirotava. Kalnciema – Melnsila – Kandavas ielas apkārtnē u. c.);

10–18 m dziļumā – blīva putekļaina vai vidēji blīva, ar blīvām starpkārtām smalka smiltis (Daugavgrīva, Bolderāja, Bišu muiža, Vecmīlgrāvis, Teika, Šmerlis u. c.);

3–10 m dziļumā – karbonātiskie devona pamatieži – māls, mergelis, dolomīts (Pļavnieki, Šķirotava, Rumbula).

Gruntsūdens līmenis iegul dažādos līmeņos, un tā pazemināšanai izmantojami adatu filtri. Šajos rajonos lietojami pāļu, retāk seklie pamati. Pāļu garumu nosaka blīvo smilšu, morēnas vai pamatiežu ieguluma dziļums.

SAREŽĢĪTI CELTNIECĪBAS APSTĀKĻI

Ģeoloģiskā griezumā augšējā daļā, daudzviet zem vidēji 2–3 m biezas uzbēruma kārtas, retāk zem līdz 3 m bieza kūdras slāņa, iegul irdenas, ar vidēji blīvām starpkārtām smalkas vai vidēji rupjas smiltis, to pamatnē iegul:

10–17 dziļumā – blīva putekļaina vai vidēji blīva, ar blīvām starpkārtām smalka smiltis. No zemes virsas līdz 3 m dziļumam sastopamas kūdras, dūņainas kūdras vai smiltis iegulas – Čiekurkalns, Purvciems, Pļavnieki, Jugla, Torņakalns, Mārupe, Imanta;

11–20 m dziļumā – blīva putekļaina smiltis, ģeoloģiskā griezumā augšējā daļā smiltis raksturīgas nelielas (līdz 0,5 m) dūņu starpkārtas (Krievu sala, Kundziņsala, Jaunciems – Trīsciems – Vecmīlgrāvis, Vecdaugava);

10–15 m dziļumā – karbonātiskie ieži – māls, dolomīts, mergelis – Vecrīga.

Šajā rajonā griezumā augšējā daļā irdenajās smiltīs raksturīgas 1,5–2 m biezas dūņu vai dūņainas smiltis starpkārtas. Dabiskās grunts nosegtas ar 3–7 m biezu sabērtas grunts kārtu. Galvenais pamata veids – pāļi, vieglām būvēm seklie, nomainot vājās grunts ar minerālām vai izmantojot esošo labi sagulējušo sabērto grunti (uzbērumu). Mākslīga grants pieblīvēšana nav efektīva. Pāļu garumu izvēlas atbilstoši blīvo smilšu, karbonātisko iežu vai morēnas ieguluma dziļumam. Gruntsūdens līmenis iegul no 0–1,5 m līdz 1,5–3 m dziļi no zemes virsas.

CELTNIECĪBAI NELABVĒLĪGI APSTĀKĻI

Rajoni ar šādiem apstākļiem aizņem plašas teritorijas Daugavas ielejā un deltas apvidū, kā arī biezo (3 – 8 m) kūdras iegulu izplatības vietās.

Ģeoloģiskā griezumā augšējā daļā raksturīgs irdenu dažādu rupjuma smilšu slāņojums ar 1–3 līdz 6–8 m biežām dūņu kārtām vai 3–8 m biezas kūdras iegulas.

Vājo grunšu pamatnē iegul:

kūdras izplatības rajonos zem kūdras – vidēji blīva irdena smalka smiltis, no 11–19 m dziļuma – blīva putekļaina smiltis (Daugavgrīva, Kleisti, Mārupe, Čiekurkalns, Jugla, Gaiļezera un Velnezera apkārtnē, Pļavnieki);

no 5–15 m dziļuma zem irdenu smilšu un dūņu slāņojuma – blīva putekļaina vai vidēji blīva, ar blīvām starpkārtām smalka smiltis (Jaunciems, Vecdaugava, Kundziņsala, Zirņu ielas apkārtnē u.c.) vai morēna jeb devona karbonātiskie ieži (Bieķensalas un Krasta ielas rajons);

no 18–34 m dziļuma grunšu masīva ar zemām nestspējas īpašībām pamatnē – blīva putekļaina vai grantaina smiltis (Voleri, Vējzaķu sala, Ganību dambis – Skanstes iela u. c.), kā arī mālaini morēnas vai karbonātiskie devona veidojumi (Torņakalns, Zaķusala, Ķīpsala, K. Valdemāra ielas – Cīdadeles ielas apkārtnē u. c.).

Dabiskās grunts pārsegta ar 4–6 m un biežāku uzbēruma kārtu. Gruntsūdens līmenis iegul 0–1,5 m dziļi. Galvenais pamatu veids ir pāļi, to kopējo garumu nosaka blīvo smilšu, morēnas vai karbonātisko iežu ieguluma dziļums. Būvlaukumu sagatavošanai nepieciešami speciāli inženiertehniskie priekšdarbi.

2.6. Klimats

Klimats teritorijā, kur atrodas pilsēta, ir mēreni silts un mitrs, stipri jūtama Atlantijas okeāna mēreno platumu gaisa masu (ciklonu) un jūras ietekme. 220–

230 dienu gadā dominējošās ir jūras gaisa masas, tāpēc vasaras ir relatīvi vēsas un mākoņainas (vairāk nekā 40% dienu gadā), bet ziemas samērā siltas, ar biežiem atkušņiem (līdz 10 dienām mēnesī).

Rīgai kā piejūras teritorijai ir raksturīgais maigais piejūras klimats, kas ir nozīmīgs rekreācijas un kūrortu resurss. 2.1.tabulā ir doti klimatiskie rādītāji laikposmā no 1995.gada līdz 2008.gadam.

2.1.tabula

KLIMATISKIE RĀDĪTĀJI RĪGĀ, °C

Gads	Vidējā gaisa temperatūra	Nokrišņu daudzums, mm	Dienu skaits ar nokrišņiem	Vidējais relatīvais mitrums,%	Saules spīdēšanas ilgums, stundas
1995	6	633	184	80	-
1996	7,2	690	122	78	1843
1997	7,1	737	126	78	1852
1998	6,8	645	130	80	1569
1999	7,9	737	118	78	-
2000	8,3	655	119	80	1793
2001	7,3	837	136	83	1713
2002	7,7	732	120	79	2034
2003	7,1	615	107	79	1832
2004	7	667	131	79	1766
2005	7	743	106	79	-
2006	8	545	91	76	-
2007	7	736	126	78	-
2008	9	657	142	77	-

Avots: LR CSP

Relatīvais gaisa mitrums ir vidēji 80%. Nokrišņu gadā – vidēji ap 700 mm. Vidējā temperatūra savu maksimumu laika periodā no 1995.gada līdz 2008.

gadam sasniedza 2008.gadā – +9°C. Rīgas centrā gaisa temperatūra ir par 2–3 °C augstāka nekā pilsētas nomalēs.

2.2.tabulā ir salīdzināta vidējā temperatūra (pēc ilggadējiem novērojumiem) Rīgā ar citām Eiropas pilsētām.

2.2.tabula

VIDĒJĀS GAISA TEMPERATŪRAS EIROPAS PILSĒTĀS, °C

	Vidējās gaisa temperatūra °C	
	Janvārī	Jūlijā
Rīga	-4,9	+16,9
Tallina	-6,1	+16,0
Viļņa	-4,9	+17,2
Stokholma	-2,9	+17,8
Kopenhāgena	+0,1	+17,3
Berlīne	-0,4	+18,3
Londona	+4,2	+17,6
Parīze	+3,1	+19,0
Maskava	-10,2	+18,1

Avots: 2001. gada vides pārskats

2.7. Meži un parki

Apstādījumu un dabas teritorijas aizņem gandrīz 25% no Rīgas teritorijas un to kopējā platība Rīgas pilsētā ir 7430 hektāri.

Lielākās mežu platības pilsētā, kuras apsaimnieko pašvaldības SIA „Rīgas meži”, ir Bolderājas Kleistu masīvs (901 ha), Vecāķu mežs (602 ha) un Buļļu salas meža masīvs (435 ha). Pavisam pilsētas teritorijā pašvaldības īpašumā atrodas 10 esoši mežu masīvi.

Rīgas teritorijā pašvaldības īpašumā 2009.gadā bija 29 dārzi un parki un 66 skvēri⁴. Tos apsaimnieko Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas dārzi un parki”.

⁴ „Rīgas dārzi un parki” dati

2.8. Aizsargājamās dabas teritorijas

Rīgas pilsētā ir šādas Latvijas tiesību aktos noteiktās īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (IADT) kategorijas:

1. dabas parki;
2. dabas liegumi;
3. dabas pieminekļi;
4. mikroliegumi.

DABAS PARKS „PIEJŪRA”

Dabas parka „Piejūra” statuss un robežas noteiktas ar MK 03.09.1999. noteikumiem Nr.83 „Noteikumi par dabas parkiem”. Pašreiz dabas parkā „Piejūra” teritorijas izmantošanu nosaka MK noteikumi Nr.204 (14.03.2006.), Dabas parka „Piejūra” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un ar Vides ministra rīkojumu Nr. 349 (01.11.2004.) apstiprinātais dabas aizsardzības plāns, atbilstoši kuriem būvniecība nav pieļaujama.

Dabas parks „Piejūra” saskaņā ar 02.03.1993. likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 15.09.2005. grozījumiem, kuros likums tiek papildināts ar pielikumu „Latvijas Natura 2000 – Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju saraksts” ir iekļauts Latvijas Natura 2000 – Eiropas aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā.

DABAS LIEGUMI

Ar MK 15.06.1999. noteikumiem Nr. 212 „Noteikumi par dabas liegumiem” Rīgas pilsētā noteikti 3 dabas

liegumi („Vecdaugava”, „Jaunciems” un „Krēmeri”) un šo liegumu robežas. Dabas liegumi „Vecdaugava” un „Jaunciems” saskaņā ar 02.03.1993. likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 15.09.2005. grozījumiem, kuros likums tiek papildināts ar pielikumu „Latvijas Natura 2000 - Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju saraksts” ir iekļauti Latvijas Natura 2000 – Eiropas aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā. Dabas liegumos („Vecdaugava”, „Jaunciems” un „Krēmeri”) vispārējos aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka atbilstoši MK 22.07.2003. noteikumiem Nr.415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

Dabas liegumam „Jaunciems” ir izstrādāts Dabas aizsardzības plāns 2004.-2008.gadam, kas apstiprināts ar Vides ministrijas rīkojumu Nr. 404 (12.12.2005.), bet tas ir jāaktualizē. Dabas liegumam „Vecdaugava” ir izstrādāts Dabas aizsardzības plāns 2004.-2009.gadam, kas apstiprināts ar Vides ministrijas rīkojumu Nr. 392 (01.12.2005), arī tas ir jāaktualizē. Dabas liegumam „Krēmeri” ir izstrādāts Dabas aizsardzības plāns 2007.-2016.gadam, kas apstiprināts ar Vides ministrijas rīkojumu Nr. 607 (17.11.2006.).

DABAS PIEMINEKĻI

Rīgā pie dabas pieminekļiem pieskaitāmi vairāk kā 900 valsts un vietējās nozīmes dižkoki. Vietējas nozīmes dižkoku aizsardzībai jāievēro RD 10.03.2005. pieņemtie saistošie noteikumi Nr. 94 „Rīgas pilsētas aizsargājamo koku aizsardzības un uzturēšanas noteikumi” .

Valsts nozīmes vietējo un svešzemju sugu dižkoku aizsardzības un uzturēšanas kārtību nosaka MK 2003.gada 22.jūlija noteikumi Nr.415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

Vietējas nozīmes vietējo un svešzemju sugu dižkoku aizsardzības un uzturēšanas kārtību nosaka Rīgas domes 2005.gada 10.marta saistošie noteikumi Nr.94 „Rīgas pilsētas aizsargājamo koku aizsardzības un uzturēšanas noteikumi”.

MIKROLIEGUMI

Mikroliegumi ir bioloģiski vērtīgas teritorijas, kur ir sastopamas retas un aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas. Tos nosaka, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamas sugas vai biotopa aizsardzību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kā arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ja kāda no funkcionālajām zonām to nenodrošina.

Mikrolieguma statusu nosaka atbilstoši Sugu un biotopu aizsardzības likumam un MK 30.01.2001. noteikumiem Nr.45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”.

Saskaņā ar Valsts Meža dienesta Rīgas virsmežniecības 10.05.2005. lēmumu Nr.1, Vides ministrijas 12.07.2006. lēmumu Nr. 33, 12.07.2006. lēmumu Nr. 35, 12.07.2006. lēmumu Nr. 36, 12.07.2006. lēmumu Nr. 37 un 24.09.2008. lēmumu Nr. 59 Rīgā ir izveidoti 11 mikroliegumi.

3. PILSĒTAS APBŪVE

3.1. Apbūves struktūra

Pilsētas apbūvētās teritorijas veido apbūves rajoni: dzīvojamās, jauktas apbūves teritorijas un ražošanas teritorijas. Starp apbūves teritorijām var izdalīt trīs galvenās dažādu grupu teritorijas – intensīvi apbūvētas, ekstensīvi apbūvētas un tādas teritorijas, kurām nepieciešama revitalizācija.

Pilsētas kā vienota organisma darbību un saistību starp tās daļām nodrošina transports — modernas pilsētas galvenais pamats — tādēļ tas uzskatāms par vienu no svarīgākajiem pilsētas struktūru veidojošajiem elementiem.

Telpiski Rīga ir izteikti monocentriska pilsēta, kur pilsētas vēsturiskais centrs ir pilsētas visaktīvākā un piesātinātākā vieta, koncentrējot sevī pilsētas svarīgākās funkcijas. Citos pilsētas rajonos un dzīvojamās apkaimēs veicamo funkciju un piedāvāto pakalpojumu klāsts ir nesalīdzināmi mazāks.

Atbilstoši Rīgas teritorijas plānojumam 2006. – 2018.g. dzīvojamās apbūves teritorijas aizņem 2454 ha (jeb 8,07% no pilsētas platības), savrupmāju

apbūves teritorijas tikai 1749 ha (5,76%), kas zināmā mērā nespēj apmierināt rīdzinieku pieprasījumu pēc kvalitatīva mājokļa, kā rezultātā daļa no tiem pārceļas uz dzīvi Pierīgā. Jauktas apbūves teritorijas aizņem 3392 ha (11,16%), centru apbūve 701 ha (2,3%), publiskā apbūve 807 ha (2,65%). Ražošanas teritorijas, kas atrodas ārpus Rīgas brīvostas aizņem 690 ha (2,27%), savukārt Rīgas brīvostas teritorijā ražošanai un komercdarbībai atvēlēti 298 ha. Ceļi (jelas) ielu sarkano līniju robežās aizņem 4519 ha (14,86%), tehniskās apbūves teritorijas 865 ha (2,85%).

3.2. Degradētās teritorijas

Pasaules pieredze rāda, ka līdz ar pilsētas attīstību kādreiz saimnieciski izmantotas un apbūvētas teritorijas vēlāk tiek pamestas vai ir izmantotas nepilnvērtīgi. Šādas teritorijas, kā arī piesārņotās un potenciāli piesārņotās teritorijas ir pieņemts uzskatīt par degradētām. Ilgstoši pastāvot degradētajām

teritorijām, tiek radīti draudi ilgtspējīgai pilsētas attīstībai. Šie draudi galvenokārt ir saistīti ar neefektīvu pilsētas teritorijas izmantošanu un degradēto teritoriju negatīvo ietekmi uz apkārtējām teritorijām. Savukārt, veicinot degradēto teritoriju revitalizāciju, pilsēta nodrošina efektīvu tās teritorijas resursu izmantošanu, risina piesārņojuma problēmas, kā arī iegūst papildus teritorijas pilsētas attīstības vajadzībām. Tieši pilsētas attīstības kontekstā degradēto teritoriju revitalizācija ir īpaši nozīmīga, jo tādējādi no apbūvēšanas var tikt pasargātas pilsētas dabas teritorijas.

Rīgas gadījumā degradēto teritoriju rašanās ir cieši saistīta ar Rīgas pilsētas kopējo teritoriālo un ekonomisko attīstību. Ir konstatējami divi galvenie laika posmi, kuros radītās būves un teritorijas mūsdienās veido degradēto vietu lielāko daļu. Pirmais posms ir 19. gs. straujās industrializācijas periods, kad ap pilsētas centru radās ražošanas teritoriju josla un, ievērojami augot iedzīvotāju skaitam, notika intensīva dzīvojamo ēku būvniecība. Otrais

posms saistās ar padomju laikā forsēto rūpniecības attīstību un ekstensīvo pieeju teritoriju izmantošanā. Šo teritoriju degradēšanās saistīta ar pāreju uz tirgus ekonomiku un līdz ar to arī radikālām pārmaiņām ražošanas sfērā. Fiziski nolietotās, mūsdienu labiekārtojuma līmenim neatbilstošās 19. gs. un 20. gs. sākuma dzīvojamās ēkas un nekvalitatīvi būvētie padomju laika ražošanas objekti, kas aizņem ievērojamas platības, ir raksturīgi degradēto teritoriju piemēri. Padomju perioda „mantojums” ir arī piesārņotās vietas (bijušās atkritumu izgāztuves un karjeri) un bieži vien estētiski degradēti un tuvu pilsētas centram novietotie ģimenes dārziņi, kurus pie degradētām teritorijām lielākoties var pieskaitīt tikai no ekonomiskā viedokļa. Degradēto teritoriju pastāvēšanas iemesli ir dažādi:

- Sociāli ekonomiski faktori – līdzekļu trūkums, kas liedz atjaunot veco dzīvojamo apbūvi;
- Administratīvie šķēršļi – piemēram, kultūras mantojuma aizsardzība liedz brīvi rīkoties ar vēsturisko apbūvi, tajā pat laikā nav efektīvu instrumentu privātīpašnieku motivācijai atjaunot šādu vēsturisko apbūvi. Attiecīgi privātīpašnieku spekulatīvās intereses ņem vērā un veicina vēsturiskās apbūves degradāciju, jo ēkas un teritorijas ilgstoši netiek apsaimniekotas;
- Brīvo teritoriju pieejamība un iespējas tās apgūt – nav pietiekami stingru ierobežojumu dabas un apstādījumu teritoriju izmantošanā un attiecīgi prioritāšu un atbalsta degradēto teritoriju revitalizēšanā.

Degradēto teritoriju problēma Rīgā ir ļoti izteikta. Tiesa, pašreiz, pastāvot pietiekošam daudzumam brīvo, neapbūvēto teritoriju, degradēto teritoriju nepilnvērtīga izmantošana neatstāj būtisku iespaidu

uz pilsētas kopējo ekonomisko attīstību. Taču ilgtermiņa perspektīvā strauja pilsētas ekonomisko aktivitāšu ekspansija neapbūvēto teritoriju virzienā novedīs pie situācijas, kad degradēto teritoriju revitalizācija kļūs vitāli nepieciešama turpmākajai pilsētas attīstībai. Papildus faktors revitalizācijas veicināšanai ir arī degradēto teritoriju negatīvais vizuālais, sociālais un ekonomiskais efekts uz blakus esošajām teritorijām, kas kavē arī šo teritoriju attīstību.

Ņemot vērā esošās degradētās teritorijas Rīgas pilsētā, kā arī to izraisītās problēmas un šķēršļus pilsētas attīstībai nākotnē, Pilsētas attīstības departaments izstrādāja „Rīgas pilsētas degradēto objektu un teritoriju revitalizācijas programmu”. Šajā dokumentā identificētas galvenās problēmas un iespējamie risinājumi kā arī iezīmēta konkrēta Rīgas pilsētas pašvaldības politika attiecībā uz degradēto teritoriju revitalizāciju.

Kopumā tika apkopota informācija par 532 objektiem un teritorijām, no kurām klātienē tika apsekoti 409 objekti un teritorijas. Datu bāzē iekļauta informācija par 460 degradētām teritorijām un objektiem Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā.

Apkopojot iegūto informāciju un viedokļus, tika izveidota degradēto teritoriju kritēriju matrica. Strukturējot kritērijus pēc nozīmīguma, tie ir sadalīti trīs grupās:

[pamatkritēriji](#),
[papildus kritēriji teritoriju plašākam raksturojumam](#)
[kritēriji degradēto teritoriju prioritizēšanai](#), nosakot [svarīgākās revitalizējamās teritorijas](#).

Vērtējot konkrētās teritorijas, ir ievēroti šādi principi:

Atbilst definīcijai:

- degradētā teritorija ir vieta (teritorija, ēka vai ēku komplekss), kas iepriekš tikusi izmantotai vai apbūvēta, bet šobrīd ir pamesta vai netiek pilnīgi izmantota. Tā var būt nolaista vai piesārņota, neapdzīvota vai daļēji apdzīvota vai citādi izmantota teritorija, kurai ir negatīva kumulatīva ietekme uz apkārtnē esošajām teritorijām, vidi un vietējiem iedzīvotājiem;⁵
- Pie degradētām teritorijām pieder piesārņotās, potenciāli piesārņotās un/vai kādreiz saimnieciski izmantotas un apbūvētas teritorijas, kuras pašreiz ir pamestas vai nepilnvērtīgi izmantotas.⁶

Potenciāli degradētās teritorijas tiek izvērtētas, atbilstoši papildus kritērijiem, kas detalizētāk apraksta problēmu būtību, mērogu un teritorijas iespējamo attīstības scenāriju (teritorijas atbilstību A/ B/ C un 1./2./3./4. kategorijām), nosakot, ka objekts ar augstāko prioritāti datu bāzē tiks identificēts ar A1, bet zemāko prioritāti C4.

Degradētās teritorijas tiek grupētas, nosakot tām augstāku vai zemāku prioritāti kā revitalizācijas programmas objektiem, atbilstoši prioritizācijas kritērijiem.

Lielākas degradētas teritorijas, kurās ir nepieciešams realizēt nopietnus, nereti saturiskus projektus, atrodas Maskavas forštates, Āgenskalna, Torņakalna, Andrejsalas un Grīziņkalna apkaimēs. Trīs no šīm lielajām teritorijām atrodas pašvaldības teritorijā, vienai ir dalīta īpašumu struktūra un tikai viena atrodas privātīpašumā

⁵ MK 04.08.2008. noteikumi Nr.615 „Noteikumi par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.6.1.2.aktivitāti „Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība””

⁶ Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025. gadam, 2005.gads

Degradēto teritoriju revitalizācijai pieejams ERAF finansētās Pilsētvides prioritātes „*Policentriskā attīstība*” ietvaros realizējamā 3.6.1.2. Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība (Nodrošināt Rīgas pilsētas degradēto teritoriju revitalizāciju (funkcionālo aktivizēšanu) saskaņā ar integrēto pašvaldības attīstības programmu, tādā veidā veicinot Latvijas galvaspilsētas turpmākās sociāli ekonomiskās izaugsmes priekšnosacījumu veidošanos.) Aktivitātes kopējais finansējums ir LVL 8268 281 LVL

„Rīgas pilsētas degradēto objektu un teritoriju revitalizācijas programmas” ietvaros veiktā pašreizējās situācijas un detalizēta jaunizveidotās datu bāzes analīze, kā prioritāras degradētās teritorijas Rīgā identificētas:

- Andrejsalas teritorijas revitalizācija;
- Grīziņkalna un tam pieguļošā Miera dārza teritorijas revitalizācija;
- Maskavas, Krasta un Turgeņeva ielu kvartāla (Spīķeri) degradētās teritorijas revitalizācija;
- Torņakalna degradētās teritorijas revitalizācija.

Augstāk minētās teritorijas, atsaucoties uz iepriekš izstrādātajiem kritērijiem, ir noteiktas kā A1 kategorijas teritorijas (augstākā prioritāte). Šīs teritorijas Rīgā būtu jāsakārto pirmām kārtām, sagatavojot projektus uz ERAF finansēto Pilsētvides prioritāti. Pārējām teritorijām atbilstoši „Rīgas pilsētas degradēto objektu un teritoriju revitalizācijas programmai” jānodrošina ieviešanas mehānismi un ir detalizēti jāapzina un jāizanalizē visi pieejamie finanšu resursi, kas būtu piemērojami degradēto teritoriju problēmas risināšanai.

4. IEDZĪVOTĀJI

4.1. Iedzīvotāju skaita dinamika

Rīgas pilsētā dzīvo gandrīz trešā daļa valsts iedzīvotāju (32%), tā ir ne tikai valstī, bet visās Baltijas valstīs lielākā pilsēta⁷.

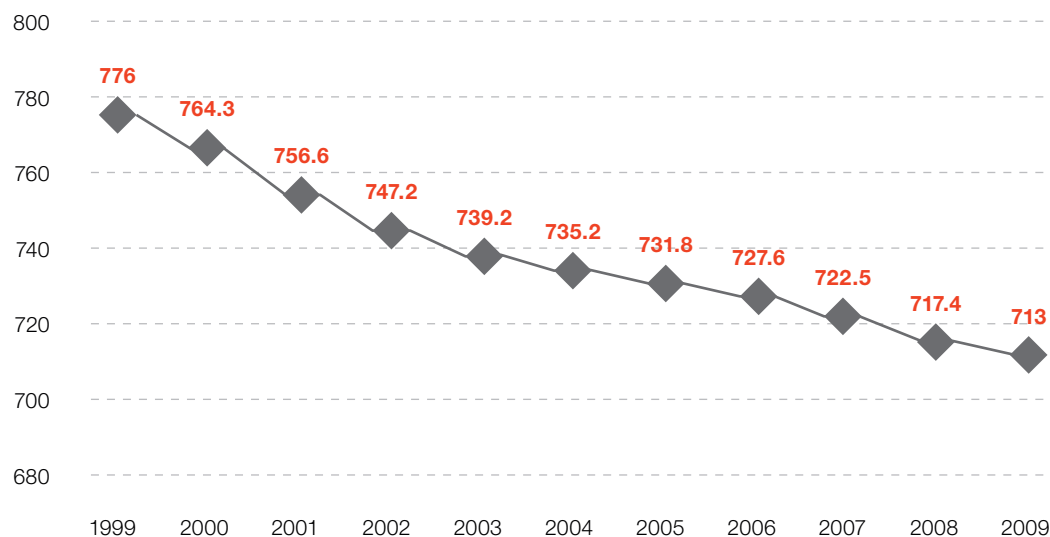
2009.gada sākumā Rīgā bija 713 016⁸ iedzīvotāji (pēc deklarētās dzīves vietas). Pēdējo desmit gadu

laikā Rīgā iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 63 tūkstošiem jeb 8,1% (4.1.attēls). Pie tam iedzīvotāju skaits samazinājās straujāk kā valstī vidēji. Tomēr pēdējo gadu laikā vērojama stabilizēšanās. Visā Latvijā šajā laikposmā iedzīvotāju skaits samazinājies par 137,95 tūkstošiem jeb 5,7%, tātad Rīgā samazinājums ir 45,7% no visas Latvijas iedzīvotāju zuduma. Savukārt Rīgas rajona iedzīvotāju skaits kopš 1999. gada ir pat palielinājies par 29 tūkstošiem.

Rīgā līdzīgi daudzām lielpilsētām turpinās šī tendence, kad iedzīvotāju koncentrāciju pilsētas centrā nomaina paplašināšanās jeb aglomerācijas veidošanās un iedzīvotāju blīvuma pieaugums tuvējās, no pilsētas ērti sasniedzamās piepilsētas teritorijās, Rīgu saglabājot kā darba, lietišķo darījumu, mācību, atpūtas un brīvā laika pavadīšanas vietu.

4.1.attēls

IEDZĪVOTĀJU SKAITA IZMAIŅAS RĪGĀ 1999.–2009. G. (TŪKST.)

Avots: LR CSP

⁷ Rīgā 713 tūkstoši iedzīvotāju (2009.), Viļņā – 543 tūkstoši (2007.), Tallinā – 397 tūkstoši (2007.). CSP dati.

⁸ CSP dati

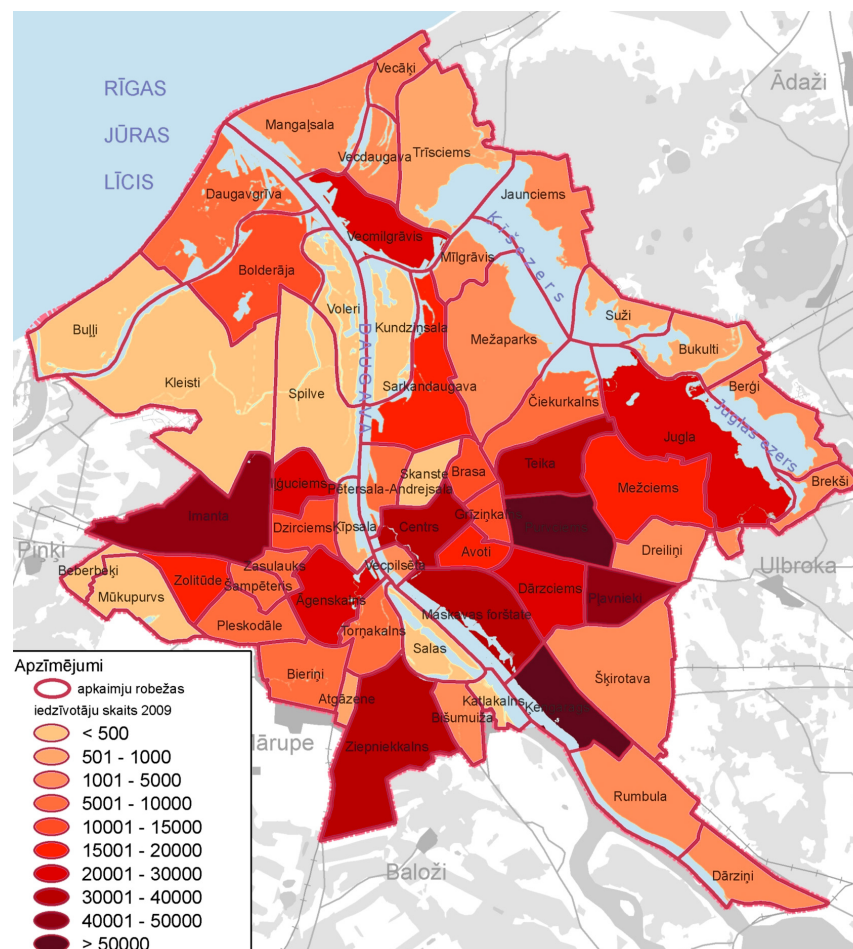
Iedzīvotāju skaits pa pilsētas apkaimēm ir sadalīts nevienmērīgi (4.2.attēls). Pēc iedzīvotāju skaita lielākā

apkaime Rīgā ir Purvciems, kur dzīvo 61874 jeb 8,7 % pilsētas iedzīvotāju, tam seko Ķengarags, Imanta

un Pļavnieki, bet vismazākā no apkaimēm ir Salas ar 0,01% jeb 96 iedzīvotājiem. Vidējais iedzīvotāju skaits apkaimē ir 12 293.

4.2.attēls

IEDZĪVOTĀJU SKAITS APKAIMĒS

Avots: RD Pilsētas attīstības departaments

Vidējais iedzīvotāju blīvums Rīgā uz pilsētas kopplatību ir 2353,2 cilv./km², uz pilsētas sauszemes platību – 2770 cilv./km². Iedzīvotāju blīvums Rīgā attiecībā uz pilsētas sauszemes teritorijām ir

līdzīgs kā citām Ziemeļeiropas pilsētām: Tallinai, Helsinkiem, Stokholmai, Varšavai, Amsterdamai un Dublinai, kur tas svārstās ap 3000 cilvēku uz 1 km². Savukārt atšķirīgs no Viļņas, kur, pateicoties plašajai

ekstensīvi izmantotajai teritorijai, iedzīvotāju blīvums ir tikai nepilni 1400 cilv./km², un Kopenhāgenas, kur šis rādītājs ir ļoti augsts (gandrīz 5900 cilv./km²), jo pilsētai raksturīga ļoti blīva apbūve mazās platības dēļ.

DABISKĀ KUSTĪBA

Iedzīvotāju skaits Rīgā samazinās gan dabiskās kustības, gan migrācijas rezultātā. Dabiskais pieaugums uz 1000 iedzīvotājiem joprojām ir negatīvs, tomēr pēdējos gados novērojama pozitīva tendence – dzimušo skaits ik gadu palielinās. Ja 2000. gadā Rīgā piedzima 5417 bērni, tad 2008. gadā šis rādītājs sasniedza 8106, kā rezultātā uzlabojusies situācija dabiskajā pieaugumā kopumā.

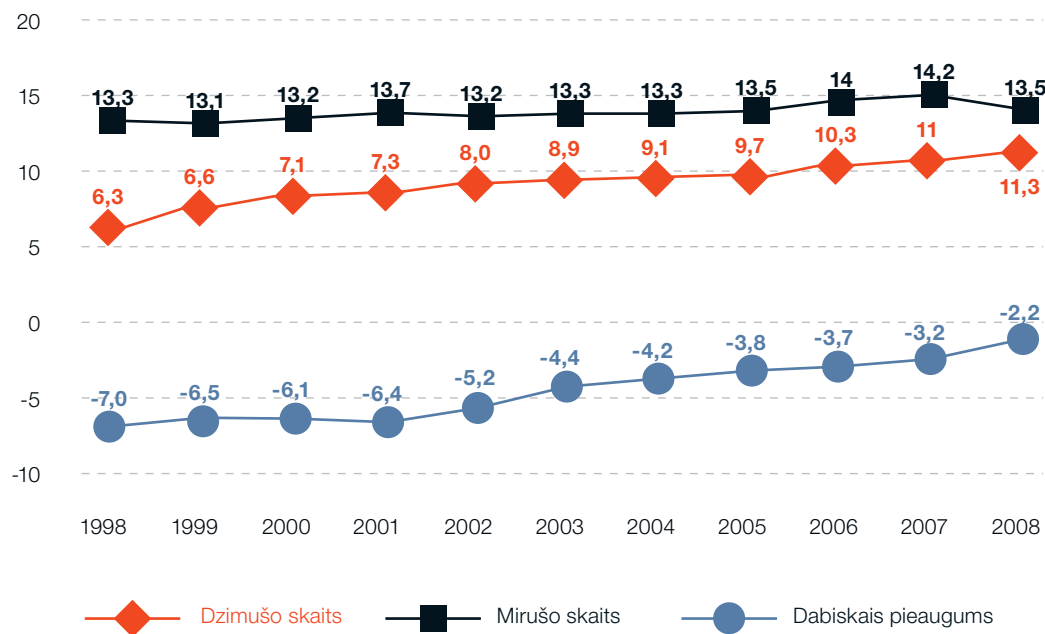
Rīgā jau deviņdesmito gadu sākumā vidējais dzimušo skaits bija 1,6 reizes mazāks nekā vidēji valstī, un mātes vidējais vecums par 1,4 gadiem lielāks. Turpmākās norises gan visā valstī, gan galvaspilsētā ritēja līdzīgi, tāpēc arī gadsimta sākumā Rīgā bija izteikta zemāka un samērā vēlāka dzimstība. Šādas īpatnības izskaidrojamas ar lielpilsētas īpašajām funkcijām un iedzīvotāju sastāvu, piemēram, studējošo lielais īpatsvars Rīgā,

ko veido rīdzinieces un jauniņas no pārējās Latvijas teritorijas, kas iebrukušas studiju nolūkā un ir visražīgākajā ģimenes papildināšanas vecumā.

4.3.attēlā ir uzskatāmi redzams, ka iedzīvotāju dabiskajā kustībā Rīgā salīdzinājumā ar 1998.gadu ir novērojama pozitīva tendence, tomēr dabiskais pieaugums joprojām ir negatīvs.

4.3.attēls

IEDZĪVOTĀJU DABISKĀ KUSTĪBA (UZ 1000 IEDZĪVOTĀJIEM)

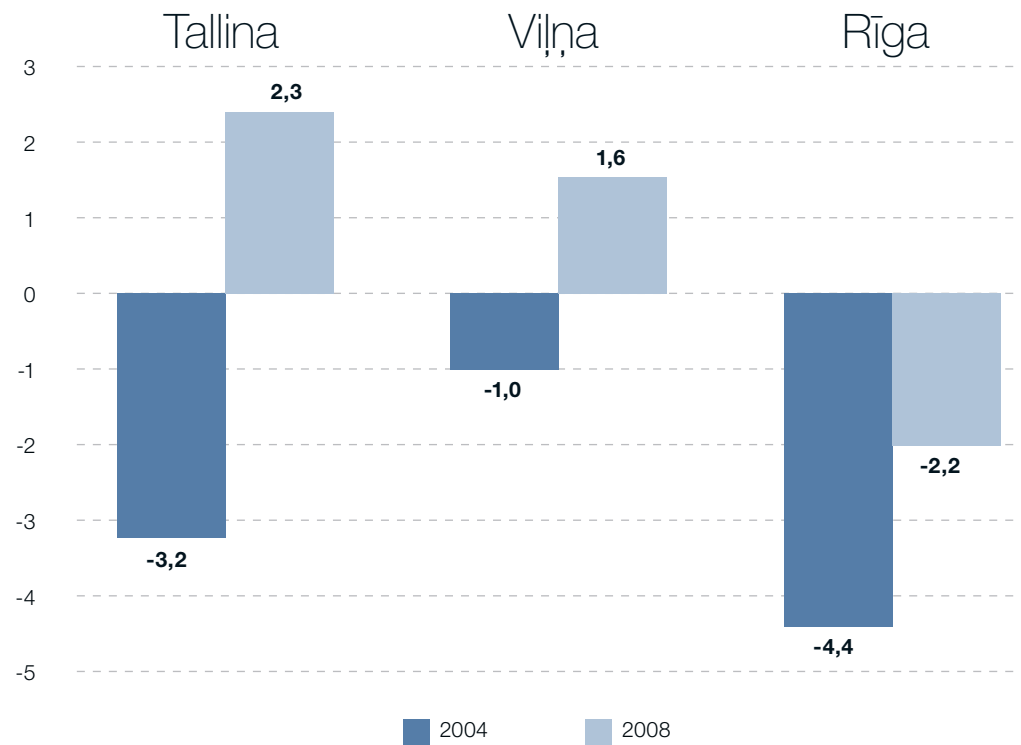
Avots: LR CSP

4.4.attēlā atspoguļots, kā mainījusies situācija dabiskā pieauguma jomā Baltijas valstu galvaspilsētās, salīdzinājumā ar 2004.gadu. Lai arī Rīgā dabiskais pieaugums turpina uzlaboties,

taču tas vēl arvien ir ar mīnus zīmi, turpretī Tallinā un Viļņā dabiskais pieaugums sasniedzis pozitīvu augšupeju.

4.4.attēls

DABISKAIS PIEAUGUMS BALTIJAS VALSTU GALVASPILSĒTĀS (UZ 1000 IEDZĪVOTĀJIEM) 2004. UN 2008. GADĀ

Avots: LR CSP; Lietuvas centrālā statistikas pārvalde, izdevums „Tallinn Facts & Figures 09”

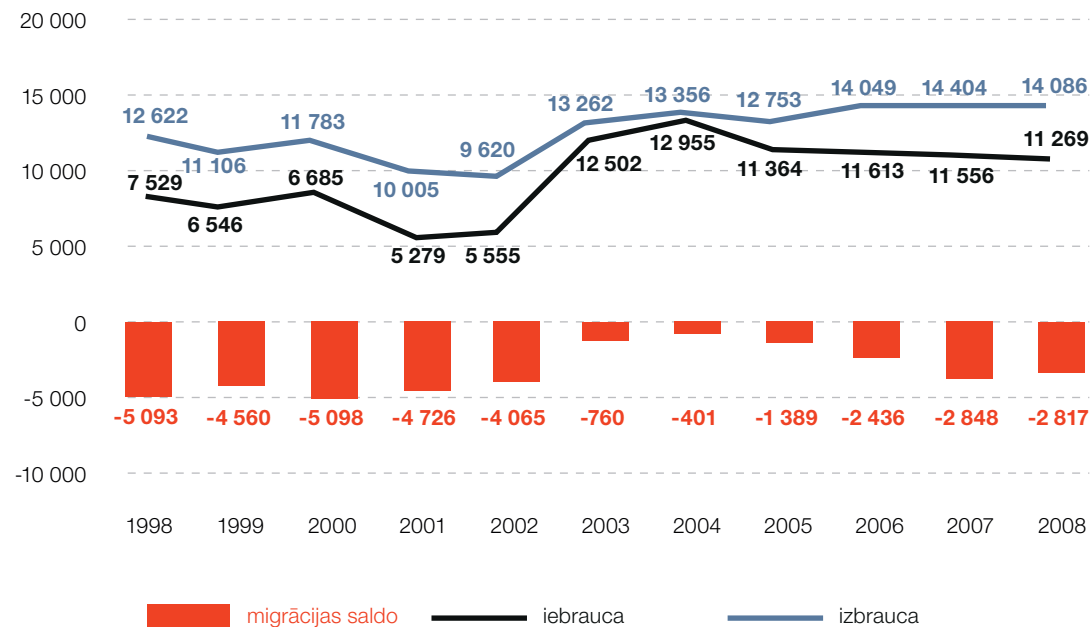
MEHĀNISKĀ KUSTĪBA

Iedzīvotāju skaits Rīgā samazinās ne vien dzimstības un mirstības negatīvās starpības dēļ, bet arī ilgtermiņa migrācijas rezultātā.

Straujš migrācijas saldo samazinājums bija vērojams 2003. un 2004.gadā, taču kopš 2004.gada šis rādītājs arvien pasliktinās. Lai arī pieaug iebraukušo skaits, arī izbraukušo skaits nesamazinās (4.5.attēls).

4.5.attēls

IEDZĪVOTĀJU ILGTERMIŅA KUSTĪBA

Avots: LR CSP

Rīgā iebraukušo un izbraukušo vidū dominē migranti no Latvijas novadiem un pilsētām (4.1.tabula), izbraukušo skaita uz ārvalstīm dinamika svārstās –

te pieaug, te krītas. Taču saistībā ar ekonomiskajām pārmaiņām valstī šie skaitļi tuvākajos gados varētu strauji mainīties.

4.1.tabula

ILGTERMIŅA IMIGRANTU UN EMIGRANTU SADALĪJUMS PĒC MIGRĀCIJAS VIRZIENA RĪGĀ 2004. - 2008.GADĀ

Gads	Imigranti			Emigranti		
	Kopā	No ārvalstīm	No citām Latvijas administratīvām teritorijām	Kopā	Uz ārvalstīm	Uz citām Latvijas administratīvām teritorijām
Migrantu skaits						
2004	12955	983	11972	13356	1449	11907
2005	11364	1023	10341	12753	1379	11374
2006	11613	1563	10050	14049	2697	11352
2007	11556	1825	9731	14404	1987	12417
2008	11269	1902	9367	14086	2280	11806
Procentos						
2004	100	7,6	92,4	100	10,8	89,2
2005	100	9,0	91,0	100	10,8	89,2
2006	100	13,5	86,5	100	19,2	80,8
2007	100	15,8	84,2	100	13,8	86,2
2008	100	16,9	83,1	100	16,2	83,8

Avots: LR CSP

Iekšējā migrācijā vērojama izbraukušo un iebrukušo plūsmas saistība ar attālumu: vairāk kā 70% izbrauca uz Pierīgas apgabaliem (4.2.tabula). Tas skaidrojams

ar to, ka pēdējo gadu laikā būvniecības straujā pieauguma rezultātā Rīgas apkārtnē tika uzbūvēti daudzi jauni privātmāju un rindu māju ciemati, uz

kuriem labprāt pārcēlās Rīgas iedzīvotāji, Rīgu saglabājot kā darba, mācību un izklaides vietu.

4.2.tabula

VALSTS IEKŠĒJO ILGTERMIŅA EMIGRANTU NO RĪGAS SADALĪJUMS PA STATISTISKAJIEM REĢIONIEM 2004. - 2008.GADĀ

Gads	Kopā	Emigrēja uz reģioniem:				
		Pierīgas	Vidzemes	Kurzemes	Zemgales	Latgales
Migrantu skaits						
2004	11907	7619	883	739	1753	913
2005	11374	7494	736	688	1543	913
2006	11352	7971	665	589	1377	750
2007	12417	8822	719	690	1374	812
2008	11806	8343	720	668	1277	798
Procentos						
2004	100	64,0	7,4	6,2	14,7	7,7
2005	100	65,9	6,5	6,0	13,6	8,0
2006	100	70,2	5,9	5,2	12,1	6,6
2007	100	71,0	5,8	5,6	11,1	6,5
2008	100	70,7	6,1	5,6	10,8	6,8

Avots: LR CSP

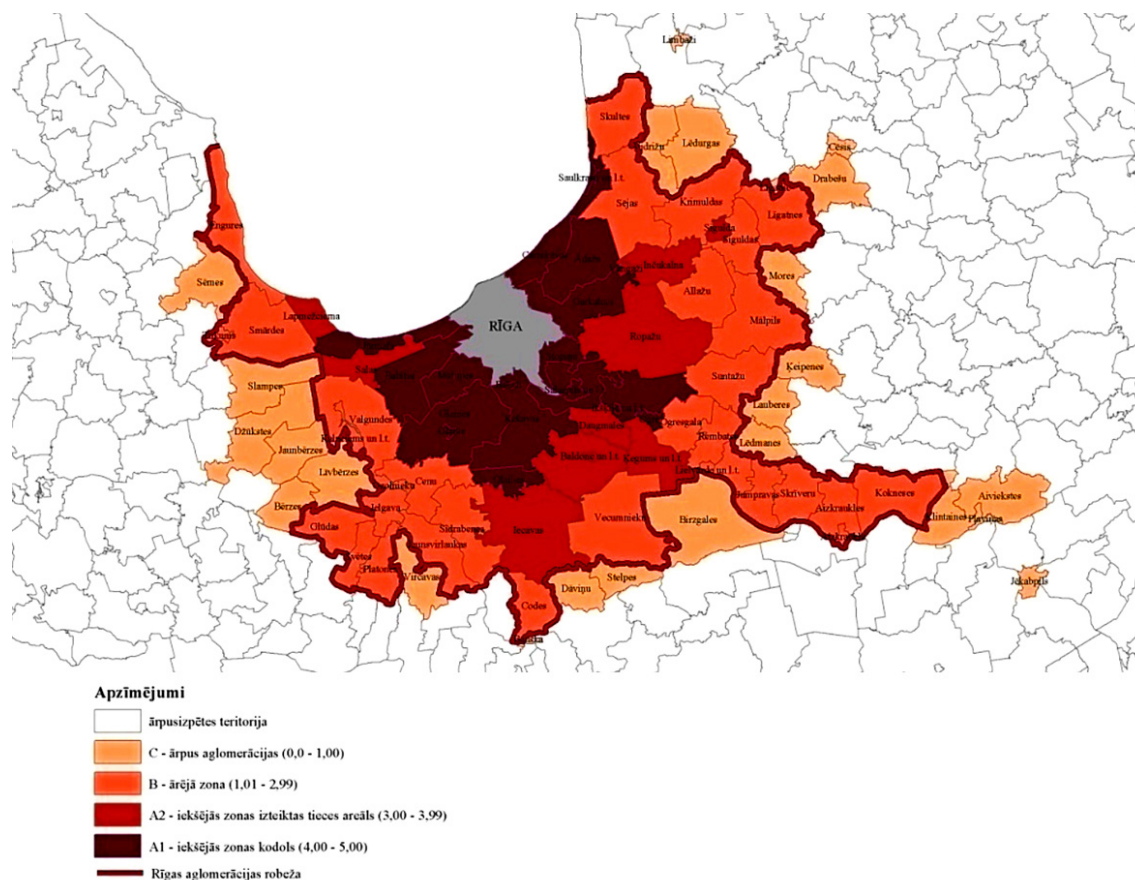
Rīgas aglomerācijas teritorija kopš 1995. gada ir pieaugusi par 974,6 km² (14,0%) un 16 419 iedzīvotājiem (1,5%). 2004.gadā Rīgas aglomerācija aizņēma 6984 km², un tajā dzīvoja 1 148 003 iedzīvotāji (4.6.attēls). Visbūtiskākais

Rīgas aglomerācijas teritorijas paplašinājums ir noticis Jelgavas rajona virzienā, piepulcinot pie Rīgas aglomerācijas Glūdas, Svētes, Platones, Jaunsvirlaukas un Sidrabenes pagastus. Nedaudz Rīgas aglomerācija paplašinājusies Jēkabpils

virzienā, aglomerācijā iekļaujoties Kokneses pagastam, kā arī Codes pagastam Bauskas virzienā. Toties pie Rīgas aglomerācijas vairs nevar pieskaitīt Līgatnes pilsētu, kas 1995.gadā bija Rīgas aglomerācijā.

4.6.attēls

RĪGAS AGLOMERĀCIJAS ROBEŽAS (PĒC LU ĢEOGRĀFIJAS UN ZEMES ZINĀTŅU FAKULTĀTES IZSTRĀDĀTĀS METODOLOĢIJAS)

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts „Rīgas aglomerācijas robežu noteikšana, SIA „CTB”

PAREDZAMĀS IEDZĪVOTĀJU SKAITA DINAMIKAS TENDENCES

Izstrādājot spēkā esošo Rīgas attīstības plānu, 2003. gadā Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments pasūtīja pētījumu „Demogrāfiskā situācija un attīstības prognozes”, ko veica Latvijas Zinātņu Akadēmijas pētnieki.

Tā kā Latvijas un arī Rīgas iedzīvotāju skaita izmaiņās migrācijas īpatsvars jau kopš 1993. gada nemitīgi samazinās un gadsimta sākumā vairs nepārsniedza 13% kopējo zudumu Latvijā un 51% Rīgā, bija pamats domāt, ka prognozes periodā migrācijas apjoms turpinās samazināties un dabiskās kustības iznākums iedzīvotāju skaita dinamikā vēl jo vairāk būs noteicošais. Aprēķini rādīja, ka, saglabājoties gadsimtu mijas gados novērotajam dzimstības un mirstības līmenim abiem dzimumiem un katrā vecumgrupā, iedzīvotāju skaits visās Latvijas teritorijas daļās un attiecīgi arī valstī kopumā turpinās samazināties un 25 gadu laikā saruks par 16,5%. Pirmajos 10 gados samazināšanās tempi gaidāmi tuvu līdzšinējiem, bet turpmākā laikposmā tie kļūs vēl graujošāki.

Otrajā variantā, pakāpeniski atveseļojoties demogrāfiskajai situācijai līdz mūsu apstākļos iespējami labākajam, kopējie zudumi būtu „tikai” nepilni 6% no iedzīvotāju skaita bāzes gadā jeb gandrīz 2,8 reizes mazāki. Vismazākie zudumi būtu gaidāmi ap 2010.–2015.gadu, kad visauglīgākajā vecumā būs astoņdesmito gadu otrajā pusē dzimušās skaitliski lielās paaudzes. Sasniedzot šo vecumu skaitliski daudz mazākajām deviņdesmitajos gados, it īpaši to otrajā pusē, dzimušajām paaudzēm, prognozes perioda beigu posmā, neraugoties uz mērķa variantā iespējamo vēl augstāku dzimstību katrā vecumgrupā, kopējie zudumi tomēr no jauna palielinātos.

Migrācijas lomai Latvijas iedzīvotāju skaita dinamikā nav pamata mainīties, kamēr dzīves līmenis valstī netuvosies vismaz Eiropas Savienības vidējam līmenim. Tā kā tas Tautsaimniecības vienotās stratēģijas projektā (2003) tiek paredzēts 20–30 gadu laikā, visā prognozes periodā sagaidāms emigrantu skaita pārsvars pār imigrantiem un atbilstoši iedzīvotāju skaita zudumi. Cerot uz dzīves līmeņa pakāpenisku tuvināšanos, paredzama arī migrācijas izraisīto iedzīvotāju skaita zudumu samazināšanās.

Tomēr, izceļojot galvenokārt aktīvā vecuma cilvēkiem, esošo migrācijas virzienu saglabāšanās pat minimālā apjomā mazina paredzamo dzimušo skaitu un līdz ar to attālina kopējās iedzīvotāju ataudzes normalizēšanās iespējas.

Rēķinoties ar Rīgas iedzīvotāju relatīvi augstāku izglītību, tieši rīdzeniekiem paredzama augstāka konkurētspēja ES kopējā darba tirgū un līdz ar to izceļošanas varbūtība. Tāpēc Rīgā paredzams lielāks iedzīvotāju skaita zudums migrantu apmaiņas gaitā, nekā vidēji valstī.

Kopumā prognozes minimālajā variantā Latvijas iedzīvotāju skaits XXI gadsimta pirmā ceturkšņa laikā var samazināties par 476 tūkstošiem jeb 20% no stāvokļa gadsimta sākumā. Maksimālajā variantā, kas šajā situācijā ir mērķa variants, zudumi varētu nepārsniegt 229 tūkstošus jeb 9,6% (4.3.tabula). Latvijas iedzīvotāju skaits saruktu attiecīgi līdz nepilniem 1900 vai 2144 tūkstošiem 2025.gadā, Rīgas – 524 vai 584 tūkstošiem, t. i., par 32% vai 23%.

4.3.tabula

IEDZĪVOTĀJU SKAITA PAREDZAMĀS PĀRMAIŅAS GALĒJOS VARIANTOS, TŪKST.

Teritorija	Vidēji 2000	Prognoze					2025/2000, %
		2005	2010	2015	2020	2025	
Minimālajā (inertes) variantā							
Latvijā	2373,0	2279,0	2183,1	2091,2	1996,7	1896,6	79,9
Tajā skaitā							
Rīgā	762,8	713,2	657,3	607,4	563,8	523,7	68,6
Pārējās pilsētās	855,9	834,0	811,3	784,2	751,6	714,4	83,5
Laukos	754,3	731,8	714,5	699,6	681,3	658,5	87,3
No visa:							
Pierīgā	200,1	197,6	194,7	190,1	183,2	174,6	87,2
Rīgas reģionā	962,9	910,8	852,0	797,5	747,0	698,3	72,5
Maksimālajā (mērķa) variantā							
Latvijā		2290,1	2230,9	2199,4	2177,2	2144,2	90,4
Tajā skaitā							
Rīgā		716,6	670,9	636,1	609,3	584,3	76,6
Pārējās pilsētās		838,5	830,4	826,4	820,5	808,0	94,4
Laukos		735,0	729,6	736,9	747,4	751,9	99,7
No visa:							
Pierīgā		198,7	199,2	199,9	199,3	196,3	98,1
Rīgas reģionā		915,3	870,1	836,0	808,6	780,6	81,1

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts „Demogrāfiskā situācija un attīstības prognozes”, LZA Ekonomikas institūts

2003. gada prognozēs Pierīgas īpatsvars valsts iedzīvotāju skaitā pretēji pašai galvaspilsētai nesamazinās, un maksimālajā variantā arī viņu skaits gandrīz nemaz nesarūk. Tātad Rīgas demogrāfiskā būtībā noris ārpus tās administratīvajām robežām. Nākotnē – atkarībā no transporta apstākļiem un mājokļu cenu starpības izmaiņām – atšķirīgā iedzīvotāju skaita dinamika Rīgā un tās piepilsētā, kā arī svārstmigrācija to starpā var vēl pastiprināties.

2003. gada veiktās demogrāfiskās prognozes rezultātus Rīgas dome ņēma vērā, izstrādājot Rīgas stratēģiskos attīstības dokumentus, kas paredzēja

virkni pasākumus, lai šāds scenārijs nepiepildītos vai vismaz depopulācija nenorisinātos tik straujiem tempiem. Daļēji tas ir izdevies, jo, ja vērtē 2005. gada un 2010. gada datus, Rīgas demogrāfiskā situācija nav tik dramatiska, kā to paredzēja eksperti 2003. gadā. Jāsecina, ka iedzīvotāju skaita mazināšanos atviegloja mājokļu piedāvājuma klāsta pieaugums, ekonomiskā attīstība, kā arī dzimstības veicināšanas pasākumi.

Lai gan 2003. gada prognoze nepiepildījās, demogrāfisko procesu tendence joprojām ir negatīva un pašvaldībai ir nepieciešams izstrādāt jaunas demogrāfiskās prognozes, kā arī veikt aktīvu līdzdarību iedzīvotāju skaita saglabāšanai Rīgā.

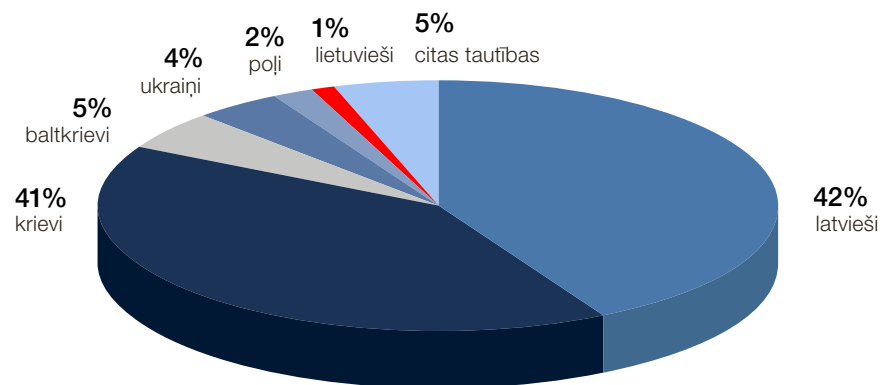
4.2. Iedzīvotāju sastāvs NACIONĀLAIS SASTĀVS

Rīgai raksturīga iezīme ir daudznacionāls iedzīvotāju sastāvs. Cittautiešu īpatsvars Rīgā ir lielāks nekā vidēji valstī un tas ir lielāks par latviešu īpatsvaru.

Latviešu galvaspilsētā ir 42%, krievu – 41%, baltkrievu – 5%, ukraiņu – 4%, poļu – 2%, lietuviešu – 1% un 5% vēl citu tautību (4.7.attēls).

4.7.attēls

IEDZĪVOTĀJU NACIONĀLAIS SASTĀVS 2009. GADA SĀKUMĀ

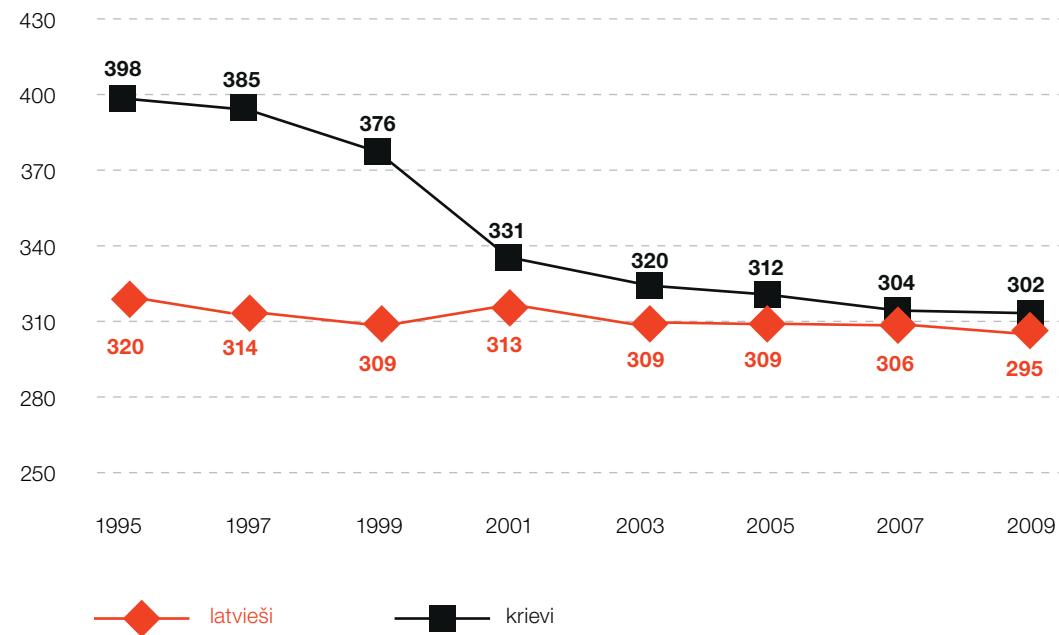

Avots: LR CSP

Krievu un latviešu skaitam ir tendence izlīdzināties, galvenokārt migrācijas un atšķirīgā dabiskā pieauguma dēļ. Kopš 2006.gada latviešu skaits Rīgā ir pārsniedzis krievu skaitu (4.8.attēls).

4.8.attēls

LATVIEŠU UN KRIEVU SKAITA IZMAIŅAS RĪGĀ

VECUMSASTĀVS

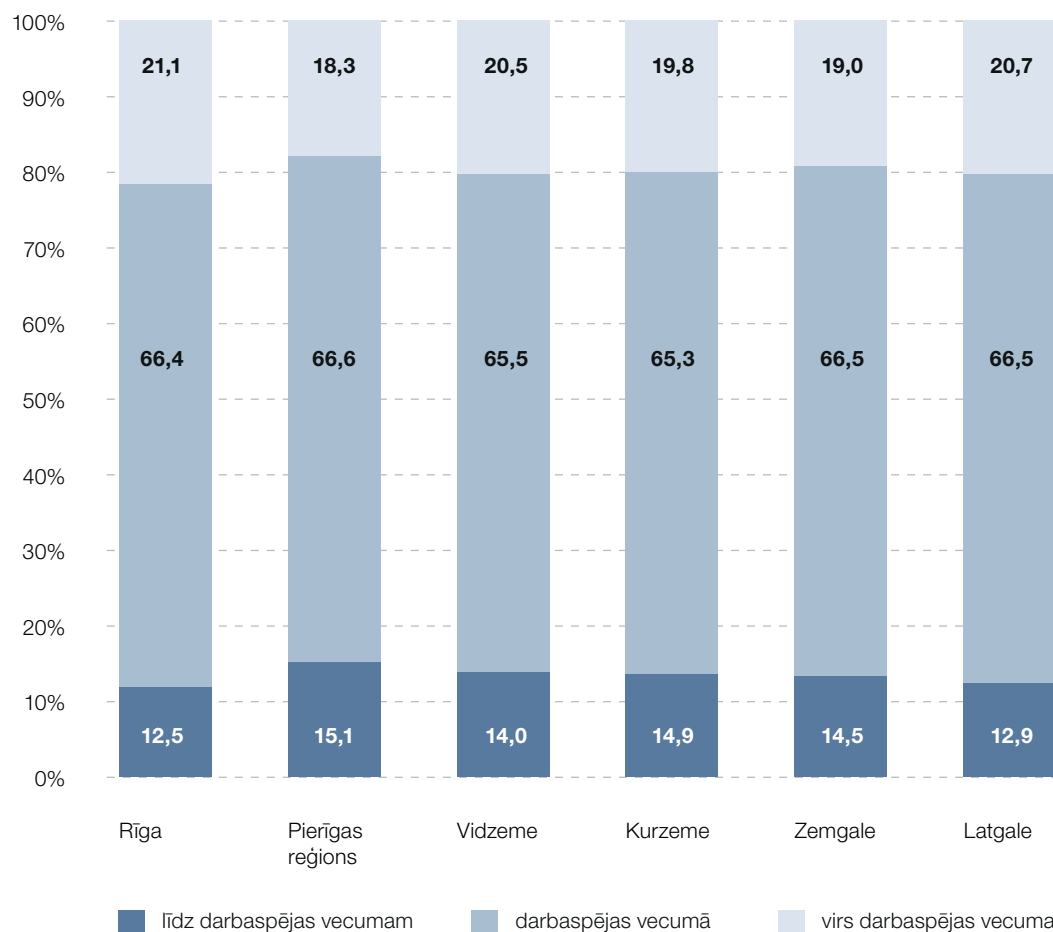
Demogrāfiskās slodzes rādītājs Rīgā 2008.gadā bija 512 iedzīvotāju līdz darbaspējas vecumam un virs darbaspējas vecumā uz 1000 darbaspējas vecuma

iedzīvotājiem, kas ir nedaudz zemāka kā vidēji Latvijā (524). Iedzīvotāju vecumsastāva datu salīdzinājums pa gadiem liecina, ka ir notikusi izlīdzināšanās starp Latvijas reģioniem. Lai arī demogrāfiskā slodze Rīgā

ir nedaudz labvēlīgāka kā vidēji valstī, tomēr attīstības tendences nav labvēlīgas, jo Rīgā ir vismazākais iedzīvotāju līdz darbaspējas vecumam īpatsvars un visaugstākais virs darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars (4.9.attēls).

4.9.attēls

PASTĀVĪGO IEDZĪVOTĀJU GALVENĀS VECUMA GRUPAS 2009. GADĀ

Avots: LR CSP

IEDZĪVOTĀJU SASTĀVS PĒC DZIMUMA

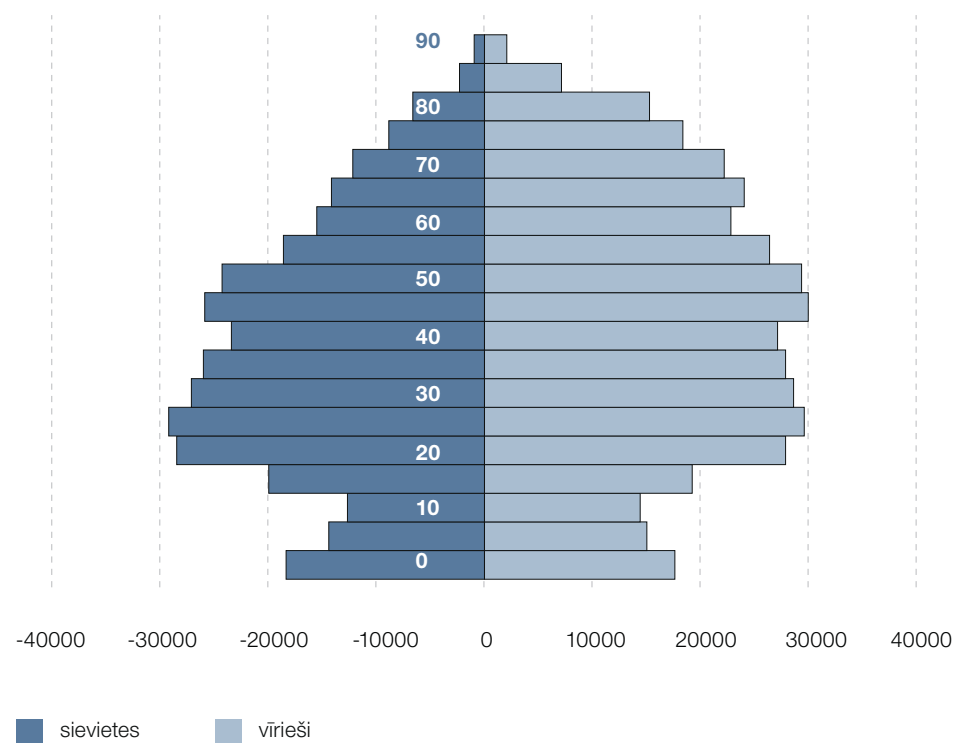
Teritorijas iedzīvotāju vecumsastāvu un atjaunošanās iespējas zināmā mērā ietekmē arī iedzīvotāju sastāvs pēc dzimuma. Attīstītās valstīs un visā Eiropā sieviešu vidējais mūža ilgums ir par 5–7 gadiem lielāks nekā

vīriešiem. Latvijā šī starpība ir viena no lielākajām: 2008.gadā vīriešu vidējais paredzamais mūža ilgums jaundzimušajiem bija 67,2 gadi, sievietēm – 77,9, tātad – 10,7 gadu starpība. Līdz ar to lielāks sieviešu īpatsvars kādā teritorijā visu citu līdzīgu nosacījumu gadījumā nozīmē arī lielāku iedzīvotāju sastāva novecošanos.

Savukārt vīriešu un sieviešu skaita samērs atbilstošās auglīgā vecuma grupās raksturo ģimenes izveides iespējas un tādējādi iespaido paredzamo dzimstības līmeni. Pirms darbības vecumā (līdz 15 gadiem) vīriešu skaits ir par 7171 lielāks nekā sieviešu. Vīriešu dominante beidzas 35–39 gadu grupā, šajā un pārejās vecumgrupās sieviešu īpatsvars ir lielāks. (4.10.attēls)

4.10.attēls

RĪGAS IEDZĪVOTĀJU DZIMUMA UN VECUMA SASTĀVS 2009.GADA SĀKUMĀ

Avots: LR CSP

Kopumā ņemot, Rīgā ir 316 707 jeb 44,4% vīriešu un 396 309 jeb 55,6% sieviešu. Sieviešu Rīgā ir par 79 602 vairāk nekā vīriešu, Latvijā kopumā vīriešu īpatsvars ir nedaudz augstāks kā Rīgā (46,1%).

IEDZĪVOTĀJU IZGLĪTĪBA

Tā kā Rīga ir valsts izglītības un zinātnes pilsēta, kurā koncentrējusies lielākā daļa gan valsts un pašvaldības, gan arī privātas izglītības iestādes, iedzīvotājiem ir salīdzinoši augsts izglītības līmenis.

Neskatoties uz to, ka 2008./2009. akadēmiskajā gadā jau trešo gadu pēc kārtas Latvijā turpinājās studējošo skaita samazināšanās, Latvijā ir 554 studenti uz 10 000 iedzīvotājiem, kas ir viens no augstākajiem rādītājiem pasaulē.

5. EKONOMIKA

5.1. Iekšzemes kopprodukta dinamika

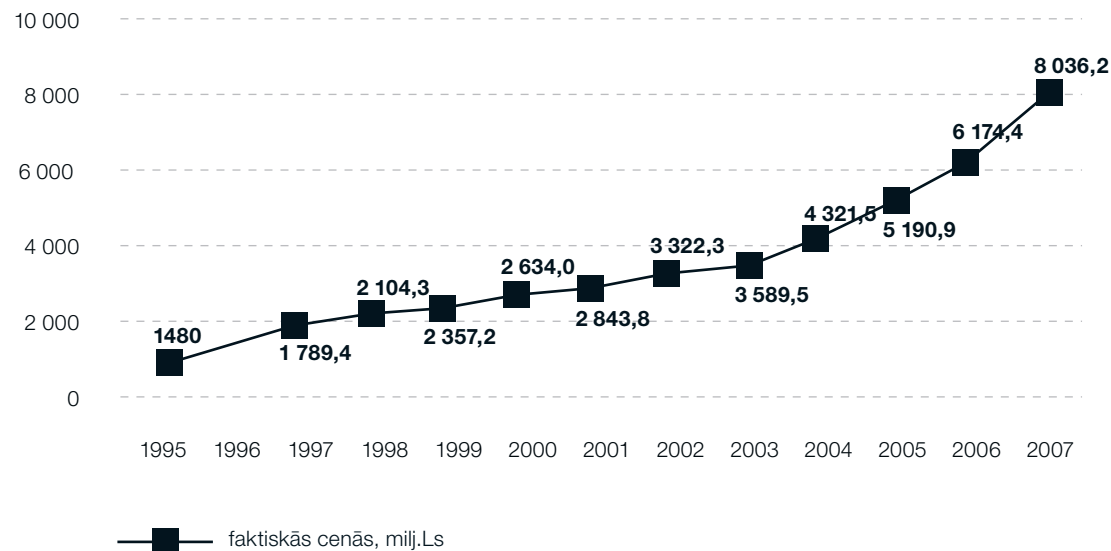
Par ekonomiskās attīstības līmeņa svarīgāko rādītāju pieņemts uzskatīt iekšzemes kopproduktu (IKP), kas raksturo attiecīgajā teritorijā gan publiskajā, gan privātajā sektorā saražoto gala produktu un pakalpojumu summāro vērtību gada laikā. Ja vēl

2007.gadā Latvijai bija augstākais IKP pieaugums ES, tad pēc 2008.gada beigās sākušās globālās ekonomikas lejupslīdes Latvija piedzīvo arī straujāko IKP kritumu. 2007.gadā Latvijas IKP bija 14,78 miljardi latu faktiskajās cenās, 2008.gadā – 16,28 miljardi latu. IKP apjoms 2009.gada pirmajā pusē bija par 18,4% mazāks nekā gadu iepriekš⁹.

Līdzīga tendence vērojama arī Rīgā. Līdz 2008. gada pirmajam pusgadam Rīgas pilsētā līdzīgi kā visā valstī noritēja strauja ekonomiskā izaugsme. Tā 2007. gada iekšzemes kopprodukta apjoms salīdzinot ar 2000.gadu bija palielinājies vairāk nekā trīs reizes un veidoja 8036,2 milj. latu (5.1.attēls). Pēc tam seko lejupslīde.

5.1.attēls

RĪGAS IKP FAKTISKAJĀS CENĀS, MILJ. LŠ

Avots: LR CSP

⁹ Ekonomikas ministrija. Latvijas tautsaimniecība: Makroekonomiskais apskats, 2009.3.

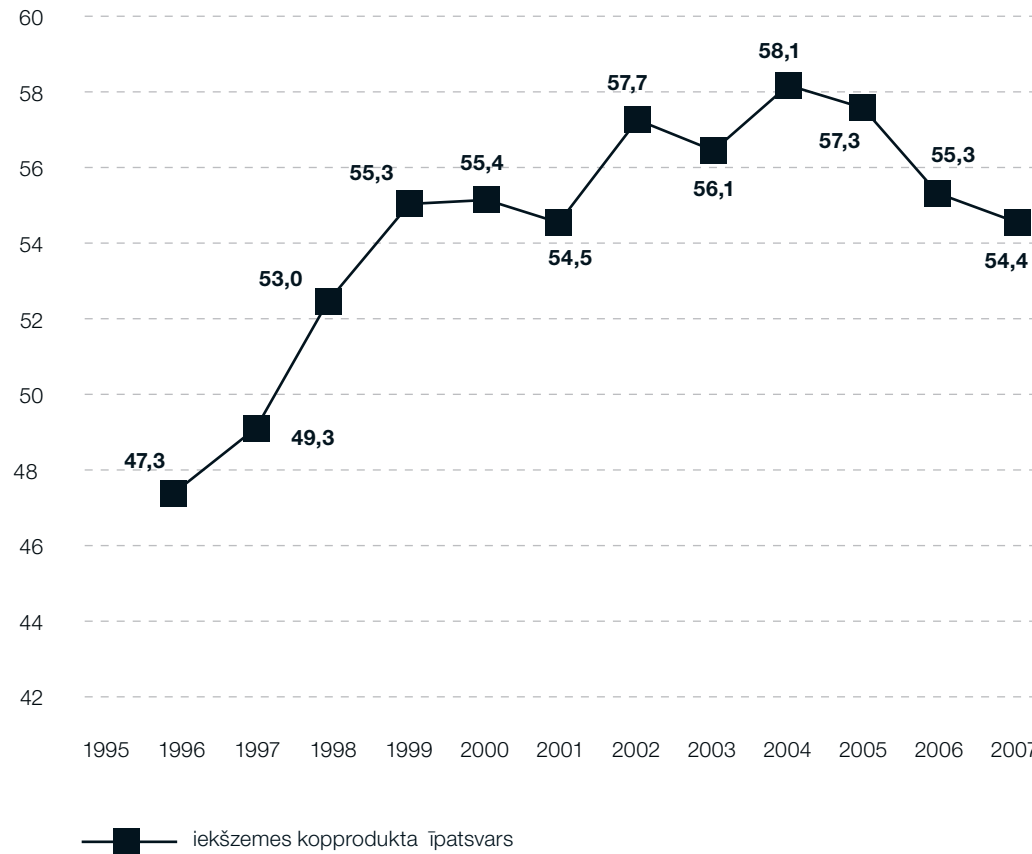
Rīgā radītais IKP veido vairāk kā pusi visas valsts IKP (54-58% pēdējos gados), lai arī iedzīvotāju skaits ir trešā daļa no valsts iedzīvotāju skaita.

Līdz ar mērķtiecīgu valsts atbalstu citiem Latvijas reģioniem, Rīgas daļa IKP pēdējos gados ir nedaudz sarukusi. Atbilstoši pašreizējai situācijai Rīgas

IKP īpatsvars Latvijas kopējā IKP arī nākotnē veidos vidēji 50% (5.2.attēls).

5.2.attēls

RĪGAS IEKŠZEMES KOPPRODUKTA ĪPATSVARS LATVIJAS IEKŠZEMES KOPPRODUKTĀ, %

Avots: LR CSP

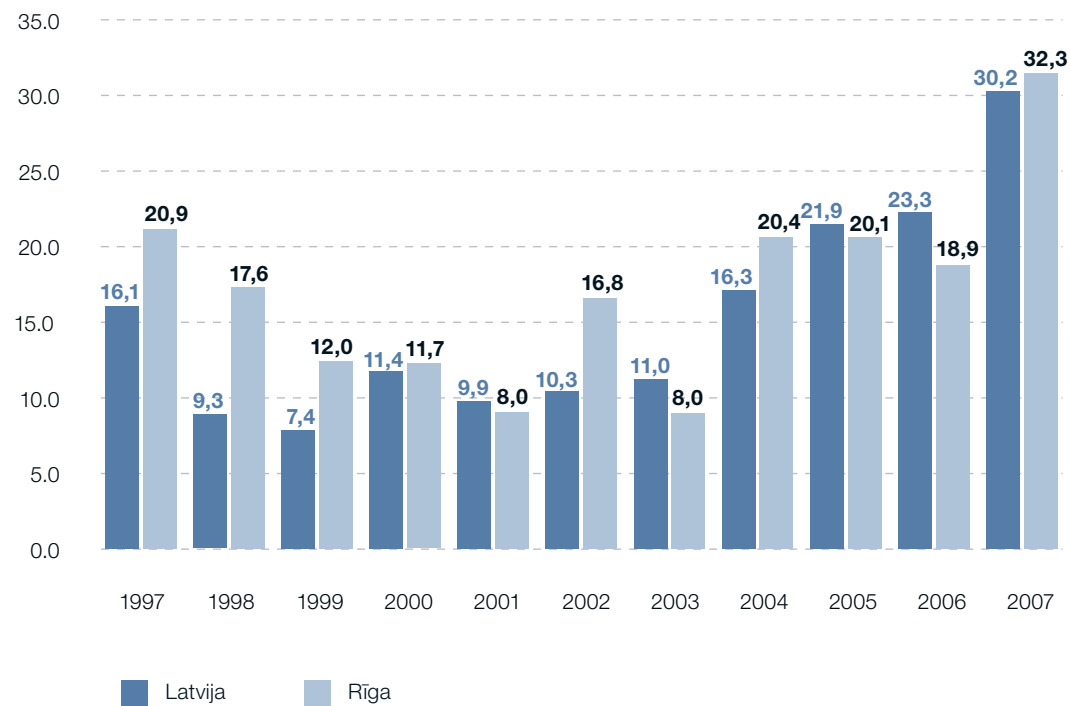
Pēdējos piecos gados (2003 – 2007) Rīgas IKP ik gadu pieauga vidēji par 22,4%. Īpaši strauja izaugsme bija vērojama 2007. gadā – attiecīgi par 30,2%. Augstos izaugsmes tempus nodrošināja

galvenokārt iekšējais pieprasījums, kas balstījās lielā mērā uz nozīmīgu ārējā kapitāla ieplūdi. Būtiski pieauga kā privātais patēriņš, tā investīcijas. Mazāka loma izaugsmē bija eksporta palielinājumam.

Jāatzīmē, ka Latvijas IKP pieauguma tempi kopš 2005. gada ir straujāki nekā Rīgā (2007. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu Rīgā – 30,2%, Latvijā – 32,3%) (5.3.attēls).

5.3.attēls

IKP PIEAUGUMS RĪGĀ UN LATVIJĀ FAKTISKAJĀS CENĀS, PROCENTOS PRET IEPRIEKŠĒJO GADU

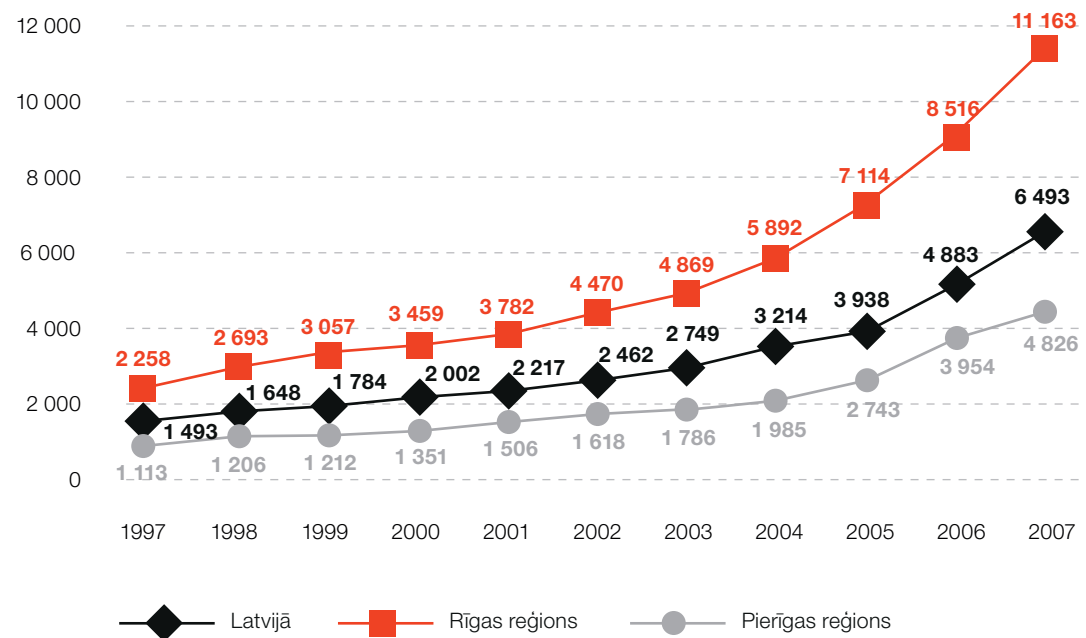
Rēķinot uz vienu iedzīvotāju, IKP 2007. gadā sasniedza 11 163 Ls, kas ir par 31,1% vairāk kā 2006. gadā, kā arī ievērojami (gandrīz divas

reizes) augstāks rādītājs par vidējo valsti (6 493 Ls) (5.4.attēls). Tomēr tas ir zemāks (1,6 reizes) nekā ES vidējais rādītājs. ES (27) vidējais

IKP uz vienu iedzīvotāju 2007. gadā bija 17,5 tūkstoši latu (24 900 EUR).

5.4.attēls

IKP FAKTISKAJĀS CENĀS UZ VIENU IEDZĪVOTĀJU, Ls

Sagaidāms, ka IKP krituma tempi pakāpeniski samazināsies un līdz 2010. gada vidum tiks sasniegts ekonomikas lejupslīdes zemākais punkts. Latvijas un tai skaitā Rīgas IKP prognozes ir atkarīgas

galvenokārt no konkurētspējas ES vienotajā tirgū. Cik veiksmīgi Rīga un Latvija spēs izmantot ES fondu līdzekļus un kādi būs ārējie apstākļi, attiecīgi tik lielu ieguvumu gūs valsts un pilsēta, kas atspoguļosies

IKP. Tomēr tādu IKP, kāds bija 2007. gadā, tiek prognozēts, ka atkal varētu sasniegt tikai 2015. gadā.

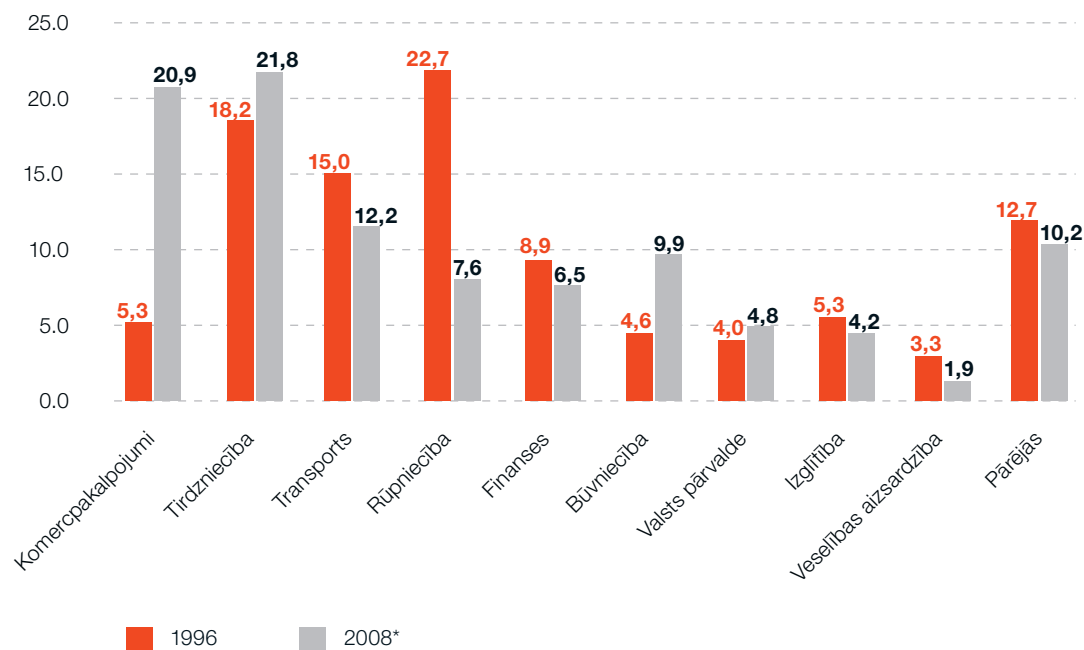
Pēc īpatsvara IKP galvenās Rīgas nozares pārstāv pakalpojumu sektoru – tirdzniecība, komercpakalpojumi un transports, kurā pēc aplēsēm 2008. gadā tika radīti 53% no pievienotās vērtības (5.5.attēls).

2008. gada pasaules ekonomiskā krīze ir ieviesusi būtiskas izmaiņas arī Rīgas ekonomikas nozarēs un to attīstībā. Līdz ar to vērojami būtiski samazinājumi arī pakalpojumu sektorā, lai gan Rīgas ekonomikas

nozaru īpatsvarā kopējā pievienotajā vērtībā tie joprojām prevalē. Ņemot vērā, ka pēdējā gada laikā ievērojami ir krities iedzīvotāju patēriņa līmenis, cieš praktiski visu sfēru uzņēmējdarbība.

5.5.attēls

RĪGAS EKONOMIKAS NOZARU ĪPATSVARŠ KOPĒJĀ PIEVIENOTAJĀ VĒRTĪBĀ, %

*2008 - prognoze

Avots: RD Finanšu departaments

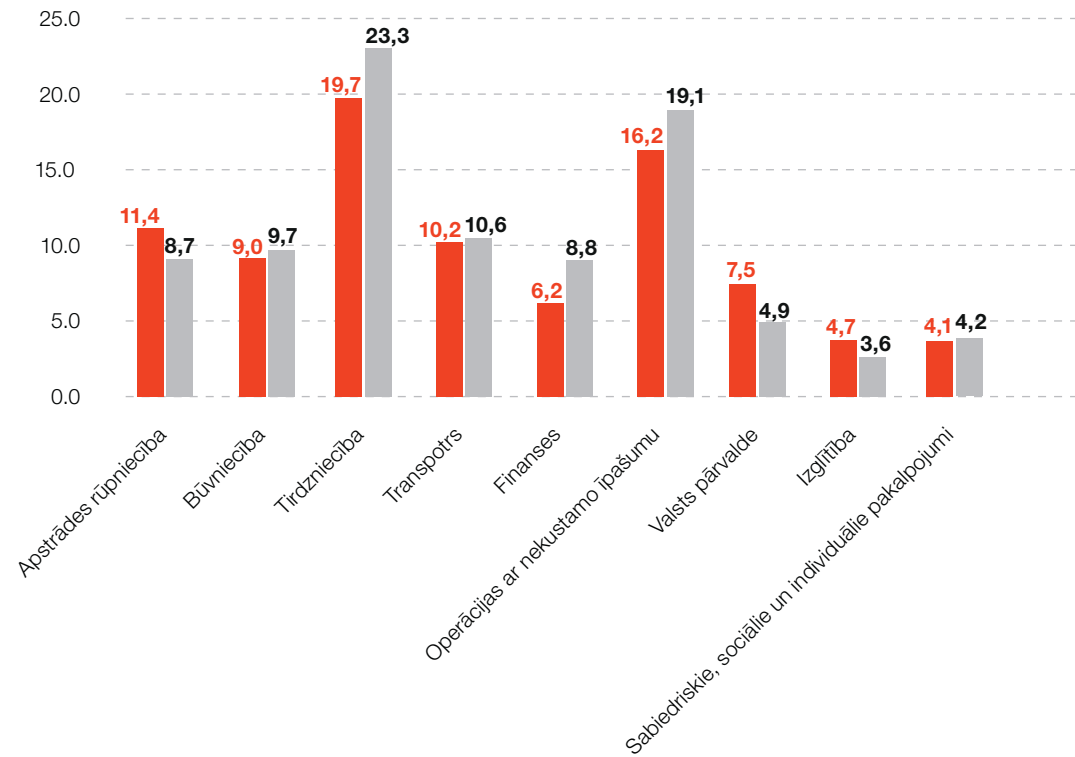
Nozaru griezumā pēdējos gados kā Rīgas, tā arī Latvijas tautsaimniecībā turpina palielināties pakalpojumu nozaru īpatsvars. Tas ir palielinājies līdz

80,9% Rīgā un 75,6% Latvijā 2007. gadā (5.6.attēls). Gan pēc pievienotās vērtības, gan pēc strādājošo

skaita straujāka kā citās nozarēs izaugsme ir bijusi būvniecībā, tirdzniecībā, transportā un sakaros.

5.6.attēls

NOZARU STRUKTŪRA RĪGĀ UN LATVIJĀ 2007.GADĀ (PĒC PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS, %)

Avots: LR CSP

Latvija

Rīga

Viens no galvenajiem tautsaimniecības attīstības mērķiem ir izveidot efektīvu un konkurētspējīgu rūpniecību, kas nodrošinātu augstus un stabilus izaugsmes tempus. Rūpniecības politika ir cieši saistīta ar inovāciju, uzņēmējdarbības, izglītības un citām politikas jomām. Pēdējos gados apstrādes rūpniecībā ir vērojama stabila izaugsme, bet tā tomēr atpaliek no tautsaimniecības vidējās. Vairumā nozaru saražotās produkcijas lielākā daļa tiek

eksportēta, tāpēc nozaru izaugsme lielā mērā ir atkarīga no eksporta iespēju paplašināšanās.

5.2. Investīcijas

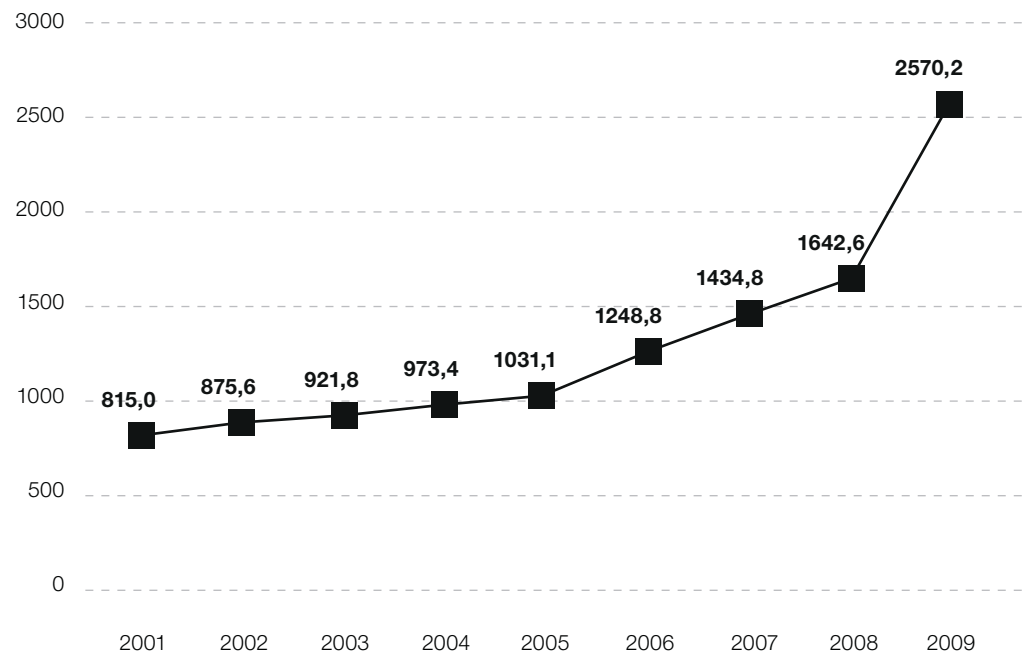
Rīgā koncentrējas lielākā daļa no Latvijā veiktajām investīcijām un šāds investīciju līmenis pamatā atbilst Rīgas īpatsvaram kopējā Latvijas ekonomiskajā potenciālā un pievienotajā vērtībā. Neskatoties uz straujo lejupslīdi ekonomikā, ārvalstu tiešās investīcijas 2009. gadā turpina palielināties.

ĀRVALSTU INVESTĪCIJAS

Rīgā katru gadu pieaug ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) apjomi un pilsētā koncentrējas aptuveni 78% no Latvijā veiktajām ĀTI. Kā liecina Lursoft dati, pēdējo četru gadu laikā (no 2006. gada līdz 2009. gadam) tās pieaugušas par 149,3% (vidēji gadā par 37,3%) un 2009. gada beigās bija 2,57 miljardi Ls (5.7.attēls).

5.7.attēls

UZKRĀTĀS ĀRVALSTU INVESTĪCIJAS RĪGĀ REĢISTRĒTO UZŅĒMUMU PAMATKAPITĀLĀ, MILJ. Ls

Avots: „Lursoft” datu bāze

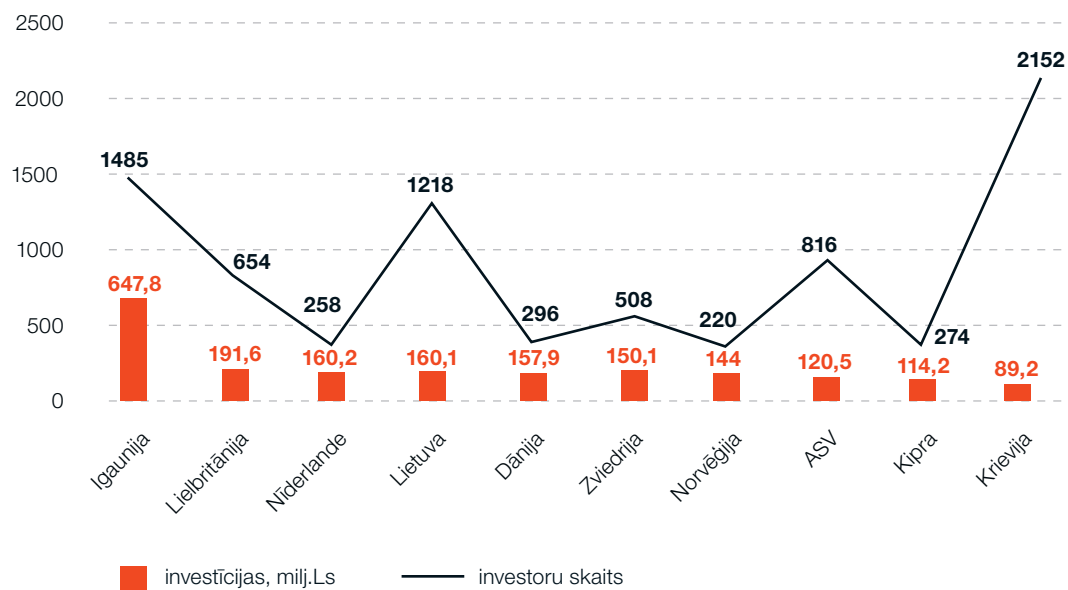
Līdz 2009. gada 13.novembrim Rīgā reģistrētas ārvalstu tiešās investīcijas Rīgas uzņēmumu pamatkapitālā bija no 118 valstīm ar kopējo

investoru skaitu – 12 717. Lielākie ārvalstu investori Rīgā ar 647,8 milj. latu lielām investīcijām nāk no Igaunijas (26,6% no investīciju kopapjoma), tai

seko Lielbritānija ar 191,6 milj. latu (7,9%), tad Nīderlande ar 160,2 milj.latu (6,6%) un Lietuva ar 160,1 milj. latu (6,6%) (5.8.attēls).

5.8.attēls

ĀRVALSTU TIEŠO INVESTĪCIJU UN INVESTORU SKAITA SADALĪJUMS PA VALSTĪM

Avots: „Lursoft” datu bāze

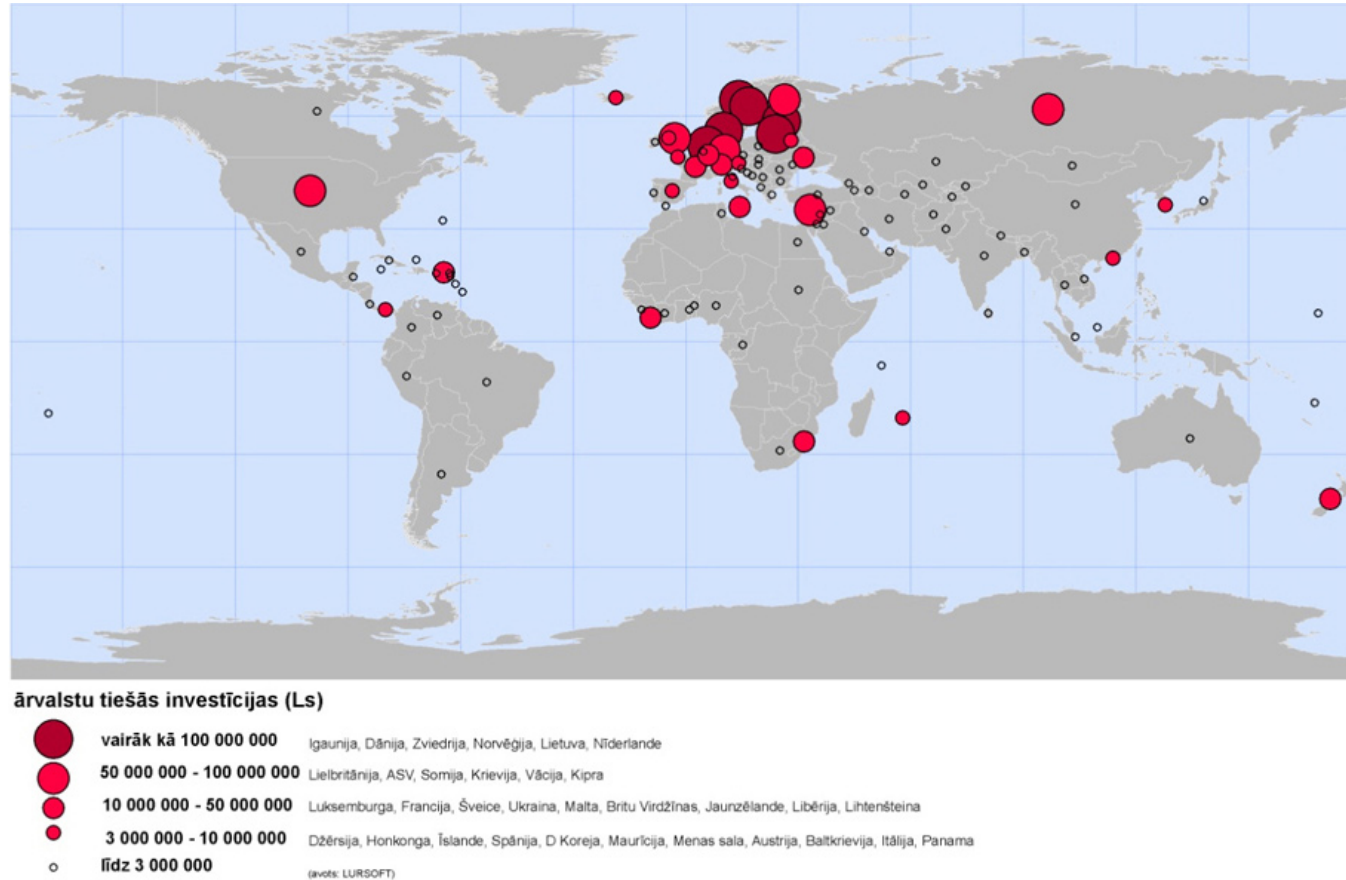
Lielākās investīcijas Rīgā veikuši tādi uzņēmumi kā Aktsiaselts Hansapank (544,7 milj.latu), Tilts Communications A/S (71,5 milj. latu), BITE Lietuva

UAB (69,6 milj. latu), UAB „PALINK” (60,0 milj.latu), Bank DnBNORD A/S (56,8 milj. latu), European Bank for Reconstruction and Development (51,4 milj. latu),

Tele2 Sverige Aktiebolag (50,0 milj. latu), GE Capital International Financing Corporation (45,6 milj. latu), Bank Austria Creditanstalt AG (41,7 milj. latu), New Europe Real Estate LTD (41,1 milj. latu).

5.9.attēls

UZKRĀTĀS ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS RĪGĀ REĢISTRĒTO UZŅĒMUMU PAMATKAPITĀLĀ, Ls (23.12.2008)

Avots: „Lursoft” datu bāze

Pēc Lursoft datu bāzes datiem vislielākās uzkrātās ĀTI Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā uz 2009. gada 19.novembri ieguldītas tādos uzņēmumos kā Swedbank (543,2 milj. latu),

SIA Lattelecom (71,6 milj. latu), SIA BITE Latvija (69,6 milj. latu), A/S Latvijas Kuģniecība (63,4 milj. latu) un SIA PALINK (60,0 milj. latu). Ja 2001. gadā ĀTI uz vienu iedzīvotāju bija 1003 Ls,

tad 2009. gada beigās rādītājs jau bija 3410 Ls uz vienu iedzīvotāju. Ievērojami ĀTI pieauguma tempi uz vienu iedzīvotāju pieauga pēc 2004. gada, kad Latvija kļuva par ES dalībvalsti, kas investoriem kalpo par papildu garantu.

NEFINANŠU INVESTĪCIJAS

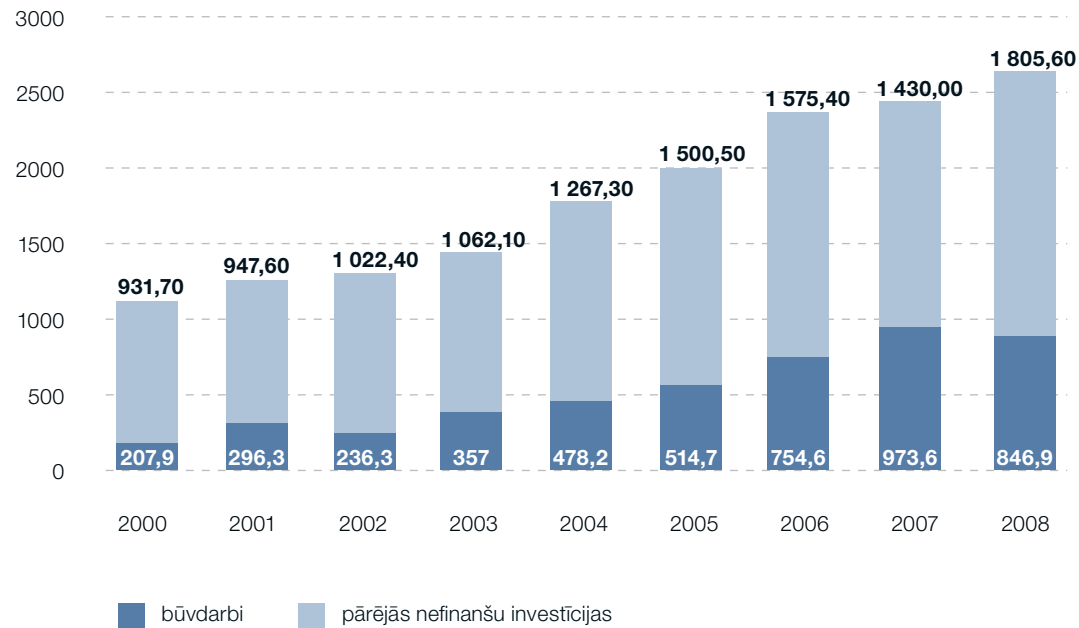
Nefinanšu investīcijas, koveido ilgtermiņanemateriālie ieguldījumi un ieguldījumi pamatlīdzekļos (iegādei,

uzlabošanai vai izveidošanai pašu spēkiem), 2008. gadā Rīgā sasniedza 2652,5 milj. latu jeb 3697,5 latus uz vienu iedzīvotāju. Kopš 2000. gada

nefinanšu investīcijas Rīgā pieaugušas 2,3 reizes un Rīgas īpatsvars Latvijā kopš 2000. gada audzis no 53,9% līdz 54,4% 2008. gadā (5.10.attēls).

5.10.attēls

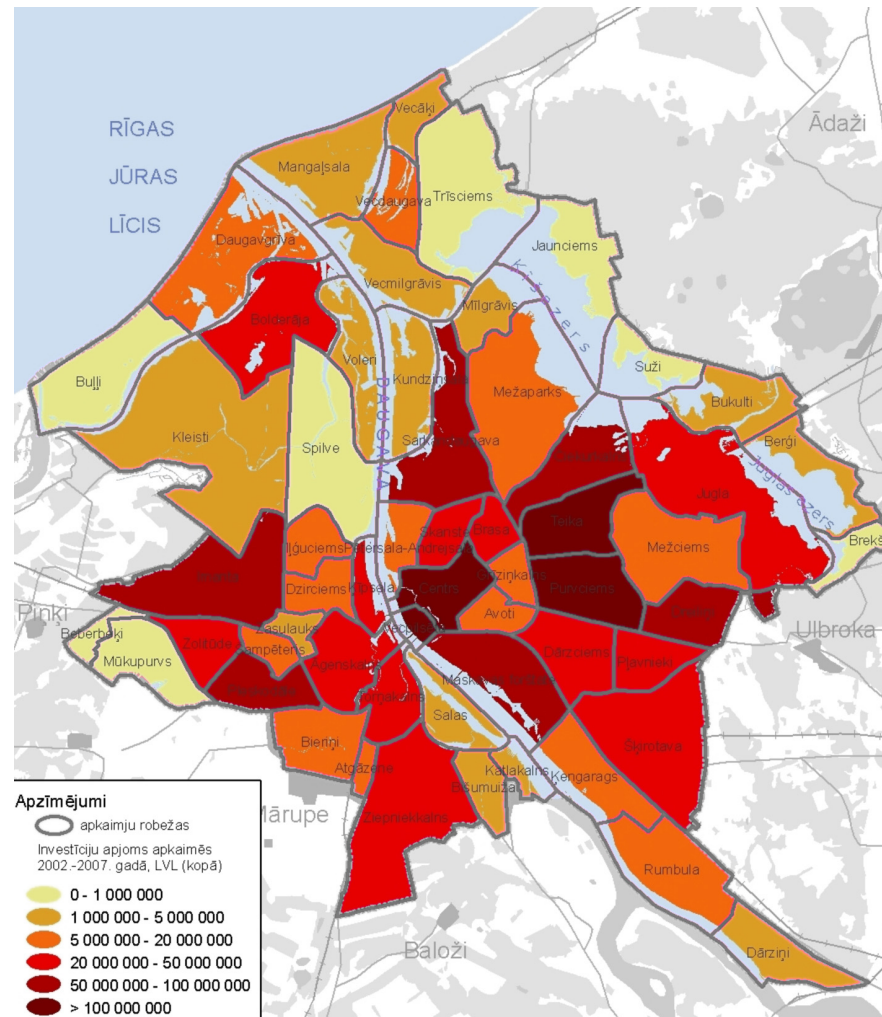
NEFINANŠU INVESTĪCIJAS RĪGĀ (2008. GADA SALĪDZINĀMAJĀS CENĀS, MILJ. LS)

Teritoriālā skatījumā vislielākais investīciju apjoms no 2002. gada – 2007. gadam tika veikts Centra apkaimē un tas bija vairāk nekā 200 milj.Ls, kam seko Vecpilsēta, Purvciems un Teika ar vairāk nekā 100 milj.Ls (5.11.attēls).

5.11.attēls

INVESTĪCIJU APJOMS RĪGĀ, SADALĪJUMĀ PA APKAIMĒM (2002–2007)

*plānotās investīcijas

Avots: RD Pilsētas attīstības departaments

INVESTĪCIJAS NO RĪGAS PILSĒTAS BUDŽETA

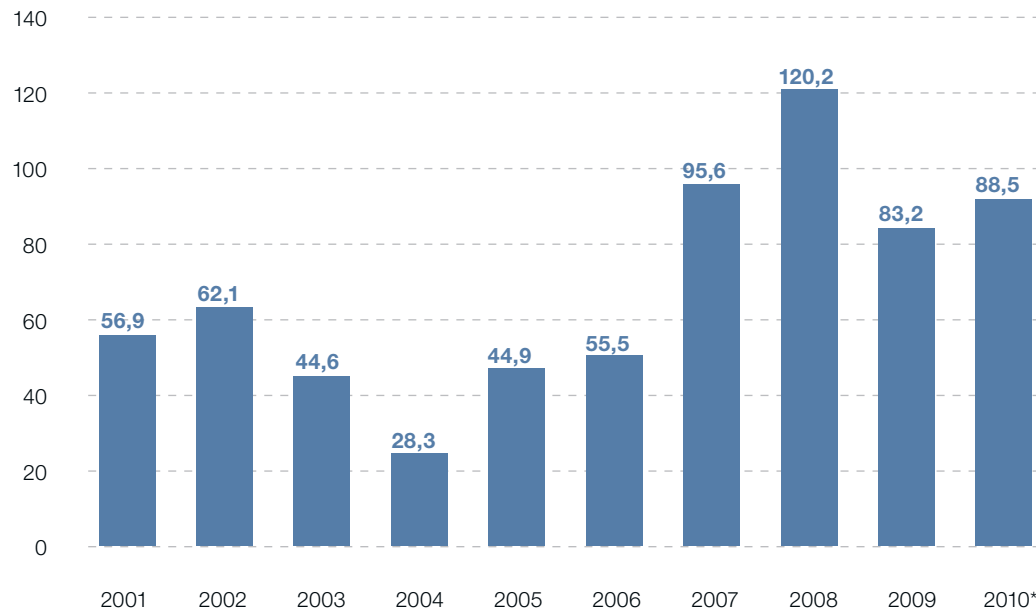
Kopējais investīciju apjoma pieaugums dažādās Rīgas pilsētas saimniecības jomās palielina

nepieciešamību arī pēc attiecīga pilsētas infrastruktūras attīstības līmeņa, īpaši transporta sektorā. Tā kā valsts līdzdalība Rīgas pilsētas transporta infrastruktūras attīstībā ir visai limitēta, kā arī dažādu valsts un privātās partnerības formu

attīstība joprojām ir sākuma stadijā, galvenais investīciju avots pilsētas transporta un citu jomu infrastruktūras attīstībā pēdējos gados ir bijis pašvaldības budžets (5.12.attēls).

5.12.attēls

IZDEVUMI KAPITĀLIEGULDĪJUMIEM NO RĪGAS PAŠVALDĪBAS KONSOLIDĒTĀ BUDŽETA (MILJ. LS)

*plāns

Avots: RD Finanšu departaments

Pašvaldības kopbudžeta izdevumi kapitālajiem izdevumiem īpaši strauji ir palielinājušies laikā no 2004. līdz 2008.gadam. Ekonomikas attīstības rezultātā, palielinoties Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumiem, arvien lielāku budžeta izdevumu apjomu bija iespējams novirzīt kapitālajiem

izdevumiem, kas šajā periodā palielinājās vairāk nekā četras reizes.

Izmantojot ārējā finansējuma piesaisti, 2008.gada beigās Rīgā ekspluatācijā tika nodots lielākais pēdējo gadu investīciju projekts Baltijas valstīs –

Daugavas Dienvidu tilta pirmā kārtā. Šis nozīmīgais pilsētas satiksmes infrastruktūras objekts palīdzēs uzlabot situāciju pilsētas un visas valsts transporta jomā. 2008.gadā tika uzsākta Daugavas Dienvidu tilta labā krasta pieejas būvniecība, turpinājās Ziemeļu transporta koridora izpētes darbi.

6. NODARBINĀTĪBA UN MĀJSAIMNIECĪBU SITUĀCIJA

6.1. Iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte

Viens no galvenajiem Rīgas ilgtermiņa ekonomiskās attīstības un dzīves līmeņa uzlabošanas priekšnoteikumiem ir cilvēkresursu attīstība.

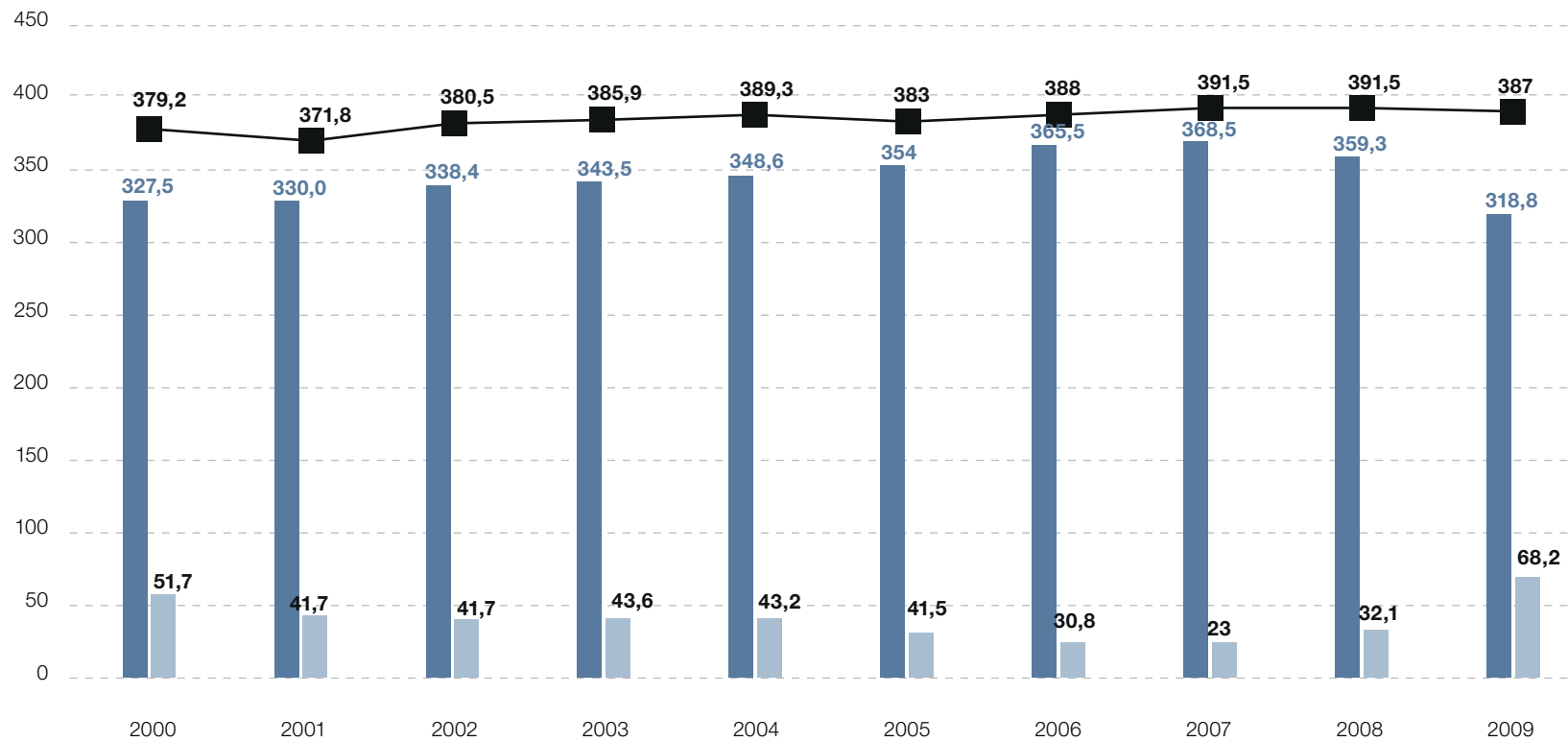
Iepriekšējogadu laikā Rīgas pilsētā nodarbināto skaits bija ievērojami pieaudzis. Tomēr līdz ar ekonomikas strauju sarukumu pastiprinās nodarbinātības lejupslidošā tendence. Nodarbinātības rādītājos negatīvā ekonomiskās attīstības tendence sāka

atspoguļoties, sākot ar 2008. gada otro pusi. Pamatdarbā nodarbināto iedzīvotāju skaits 2008. gadā bija 464,4 tūkstoši cilvēku, kas ir par 3,7% jeb 17,9 tūkstošiem cilvēku mazāk kā iepriekšējā gadā.

Savukārt nodarbinātības līmenis gada periodā samazinājās par 7,6 procentpunktiem un 2009. gadā šis rādītājs veidoja 64,5%. Kopumā 2009. gadā Rīgā bija 68,2 tūkst. darba meklētāju jeb 13,8% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (6.1.attēls).

6.1.attēls

IEDZĪVOTĀJU EKONOMISKĀ AKTIVITĀTE RĪGĀ, TŪKST. CILVĒKU

Avots: LR CSP

■ nodarbinātie

■ nestradājošie darba meklētāji

—■— ekonomiski aktīvie iedzīvotāji

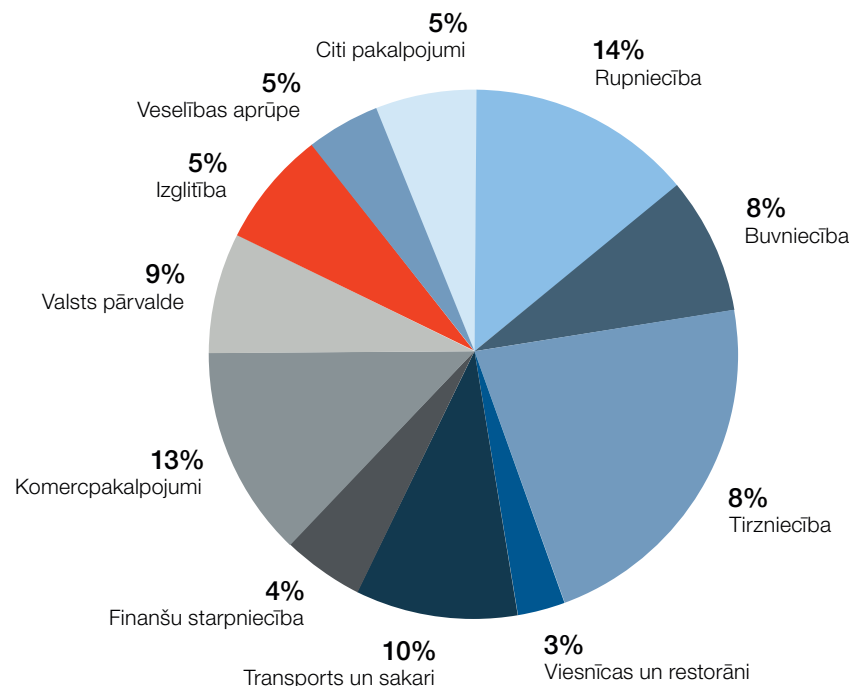
Lielākais nodarbināto skaits ir tirdzniecībā (102,3 tūkstoši jeb 22%), rūpniecībā (64,6 tūkstoši jeb

14%), komercpakalpojumos (64,3 tūkstoši jeb 13%), transports un sakari (47 tūkstoši jeb 10%). Tā kā

Rīgā kā galvaspilsētā ir koncentrējusies lielākā daļa valsts pārvaldes institūciju, tā nodarbina 9% nodarbināto. (6.2.attēls).

6.2.attēls

AIZŅEMTO DARBVIETU SKAITS PAMATDARBĀ PA DARBĪBAS VEIDIEM (TŪKST. CILVĒKU) 2008. GADĀ

Avots: LR CSP

Analizējot darba vietu samazinājumu pa darbības sfērām, lielākais samazinājums bija vērojams transporta nozarē – par 7,5 tūkstošiem, apstrādes rūpniecībā – par 5,3 tūkstošiem, tirdzniecībā – par 5 tūkstošiem un būvniecībā – par 1,6 tūkstošiem.

Rīgā kopumā ir nodarbināti lielākā daļa no Latvijas iedzīvotājiem gan rīdnieki, gan nerīdnieki – svārmigranti, kas ikdienā mēro ceļu uz darbu Rīgā. Pēc 2003. gada datiem ~15% no Rīgā strādājošajiem

bija svārmigranti. Vislielākais svārmigrantu skaits ir no tām pašvaldībām, kas robežojas ar Rīgu – Mārupes, Salaspils (no šīm pašvaldībām uz Rīgu brauc strādāt ~40% no pašvaldības darbaspējīgo iedzīvotāju skaita), Baložiem (36%), Saulkrastiem (33%), Jūrmalas (31%) un Ogres (30%).

No visiem nodarbinātajiem 2008. gadā 33,5% bija vidējā un 35,4% – augstākā izglītība, salīdzinājumam 2004. gadā 37,1% bija vidējā un 31,4% – augstākā izglītība.

Ekonomiskā attīstība nākotnē būs vairāk atkarīga no darbaspēka kvalitātes, nevis no kvantitātes, tāpēc ir svarīgi celt cilvēkkapitāla vērtību, ieguldot finanšu līdzekļus tā izaugsmē. Tāpat, lai rastu risinājumus un veidotos jaunas darbavietas kā pilsētā, tā visā valstī, būtiski ir piesaistīt investīcijas un aicināt ārvalstu uzņēmējus atvērt savu pārstāvniecību filiāles vai ražotnes.

6.2. Bezdarbs

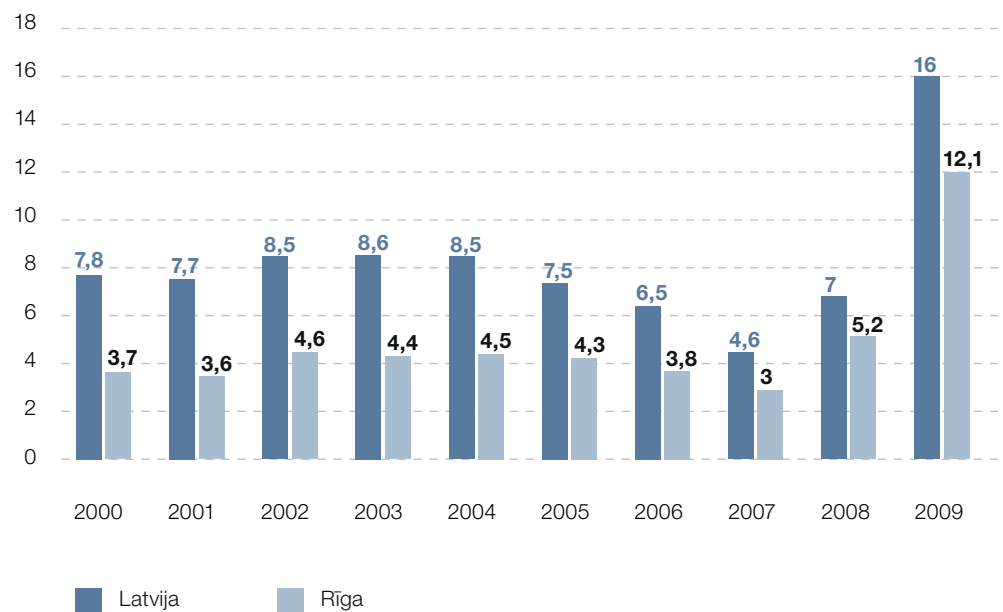
Līdz ar ekonomisko krīzi Rīgu ir skārusi pilsētā sen nebijusi problēma – pieaugošs bezdarba līmenis ar tendenci arvien pieaugt. Neizmantots darba potenciāls rada smagas sociālās sekas – darbaspēju zudumu, nabadzību, sociālo spriedzi, degradāciju, kā arī paaugstina noziedzības līmeni.

Ja vēl 2008. gada sākumā darba devēji intensīvi meklēja darbiniekus, lai aizpildītu esošās vakances, tad šobrīd ir sasniegts augstākais bezdarba rādītājs pēdējo desmit gadu laikā. Reģistrēto bezdarbnieku skaits Rīgā divu nepilnu gadu laikā palielinājies 4 reizes un sasniedzis 46,4 tūkstošus bezdarbnieku, kas ir 12,1% no ekonomiski

aktīvajiem iedzīvotājiem Rīgas pilsētā. Lai gan uz pārējā Latvijas fona tas ir viens no zemākajiem bezdarba līmeņiem, tomēr iedzīvotājiem tas ir radījis nelabvēlīgus apstākļus, jo pilsētā ir lielāks dārdzības līmenis kā citviet Latvijā. Tāpat turpina pieaugt noziedzīgo nodarījumu līmenis, ko ir veicinājusi vispārējā ekonomiskā lejupslīde (6.3.attēls).

6.3.attēls

BEZDARBA LĪMENIS RĪGĀ UN LATVIJĀ, %

*2009. gada oktobra beigās

Avots: LR Nodarbinātības valsts aģentūra

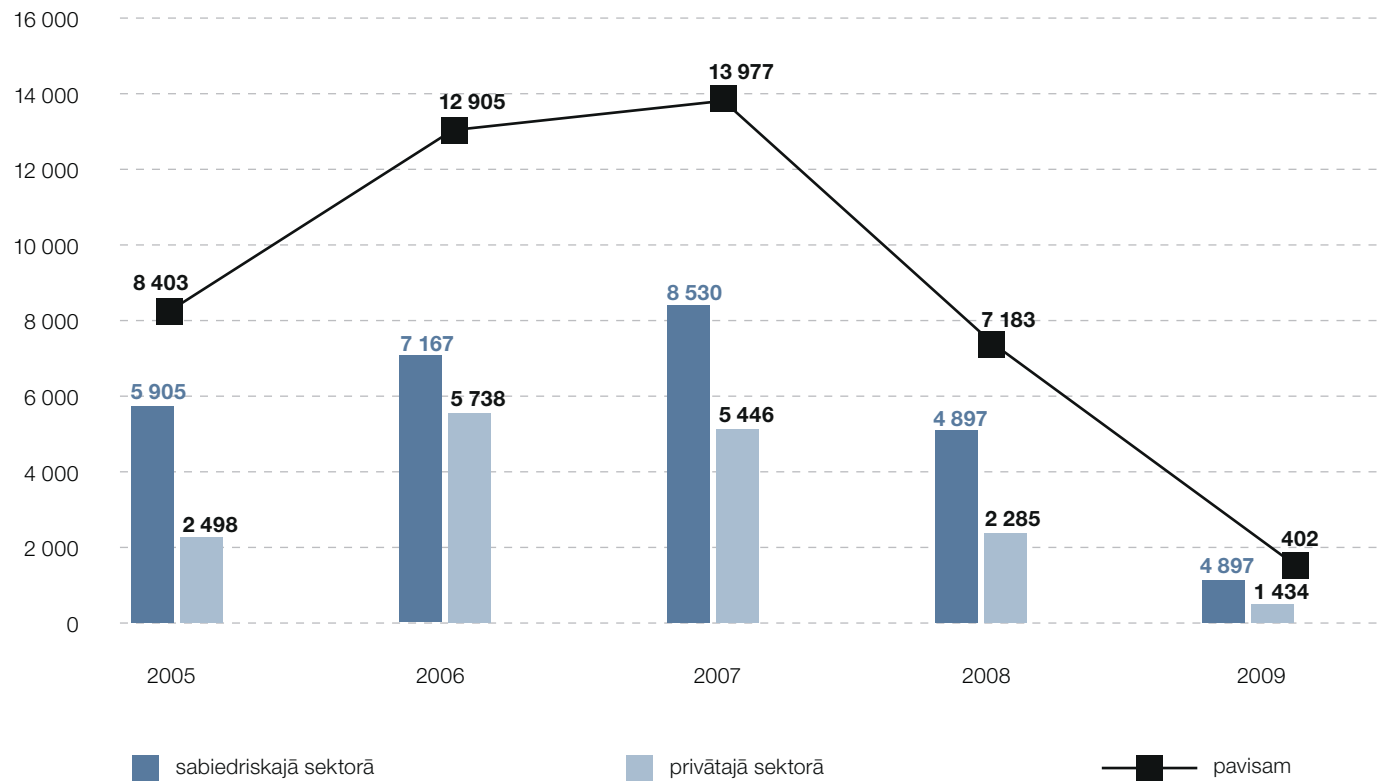
Par darbaspēka pieprasījuma strauju kritumu liecina arī brīvo darbavietu samazinājums. Brīvo darbavietu skaits gada laikā samazinājās piecas reizesi un

2009. gadā bija tikai 1434 brīvas darbavietas jeb 0,3% brīvo darbavietu īpatsvars. Privātajā sektorā tas saruka līdz 402 vietām jeb 0,1% no kopējā

privātā sektora darba vietu skaita pilsētā un sabiedriskajā sektorā līdz 1032 vietām jeb 0,7% no sabiedriskā sektora darba vietu skaita (6.4.attēls).

6.4.attēls

BRĪVO DARBVIETU SKAITS RĪGĀ

Avots: LR CSP

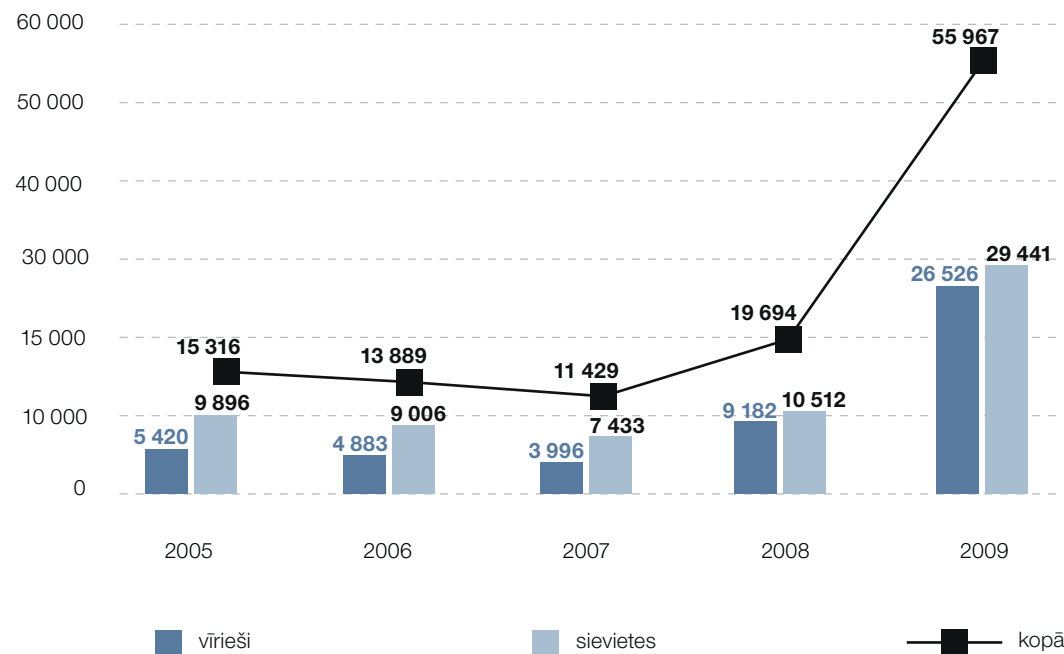
Joprojām ir saglabājusies tendence, ka bezdarbnieku sieviešu skaits ir lielāks nekā bezdarbnieku vīriešu skaits. Tomēr ar katru gadu šī starpība samazinās

un ja vēl 2007. gadā bezdarbnieku sieviešu īpatsvars veidoja 65% no kopējā bezdarbnieku skaita, tad 2008. un 2009. gadā šī starpība

izlīdzinājās un bezdarbnieku sieviešu īpatsvars 2009. gadā bija vairs tikai 52,6% kopējā bezdarbnieku skaitā (6.5.attēls).

6.5.attēls

VĪRIEŠU, SIEVIEŠU UN KOPĒJĀ BEZDARBNIĒKU SKAITA DINAMIKA

*2009. gada oktobra beigās
Avots: LR NVA

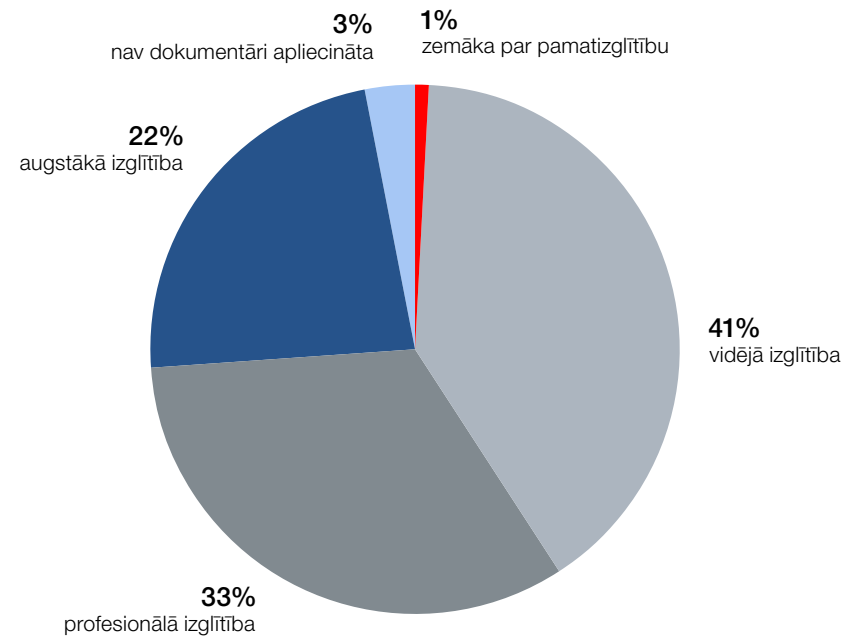
Analizējot bezdarbnieku skaitu sadalījumā pēc izglītības līmeņa, vislielākais bezdarbnieku skaits ir starp iedzīvotājiem ar vispārējo izglītību, t.sk. pamatzglītība un vispārējā vidējā izglītība – 22 901 un

profesionālo izglītību – 18 733 cilvēku, kas veido 74% no visiem bezdarbniekiem. Bezdarbnieku īpatsvars ar augstāko izglītību 2009.gadā salīdzinājumā ar 2003.gadu ir nedaudz pat palielinājies – no 19% līdz

22%. Tas varētu būt izskaidrojams ar to, ka ievērojami ir pieaudzis kopējais iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars, kā arī iegūtajai profesijai ir šaurš profils vai tā neatbilst esošajām tirgus prasībām (6.6.attēls).

6.6.attēls

BEZDARBNIKU SADALĪJUMS PĒC IZGLĪTĪBAS LĪMEŅA 2009. GADA BEIGĀS

Avots: LR NVA

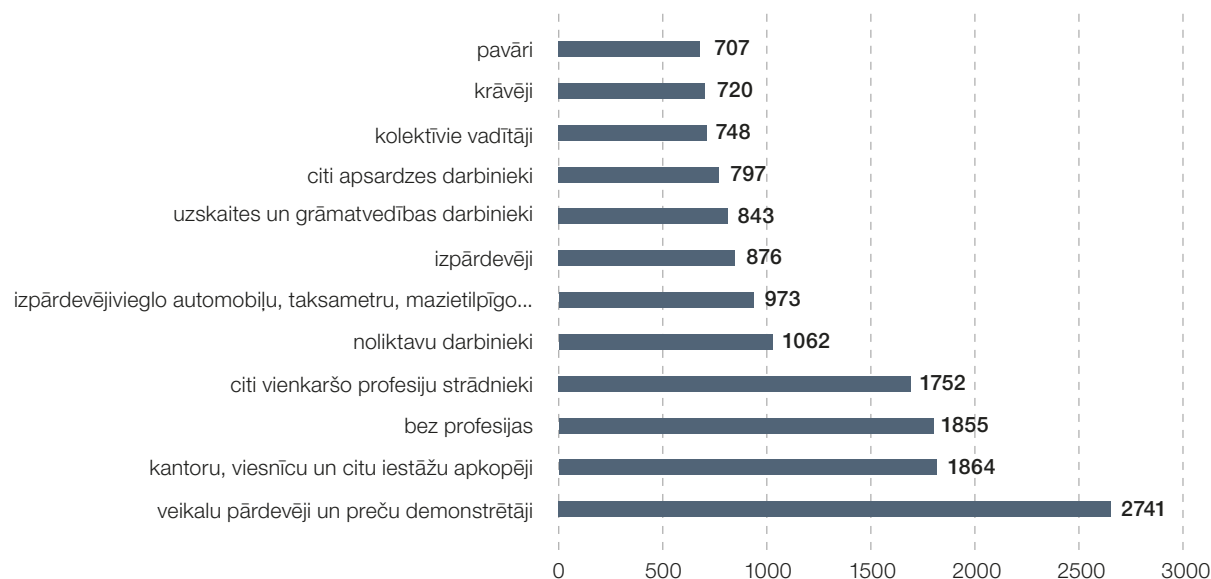
Vislielākais bezdarbnieku skaits 2009. gada septembra beigās bija starp veikalu pārdevējiem un demonstrētājiem – 2741 bezdarbnieks jeb 6,8%,

tam seko apkopēji – 1864 jeb 4,7% un bezdarbnieki bez profesijas – 1855 jeb 4,6% (6.7.attēls). Tas ir skaidrojams ar darba tirgus pieprasījuma maiņu.

Sāk pieaugt pieprasījums pēc augsti kvalificētiem un izglītotiem darbiniekiem, kas spēj lietot jaunas tehnoloģijas.

6.7.attēls

BEZDARBNIEKU SADALĪJUMS PA PROFESIJU GRUPĀM RĪGĀ 2009. GADA SEPTEMBRA BEIGĀS

Avots: LR NVA

6.3. Darba samaksa

Iepriekšējos gadus kopš deviņdesmito gadu vidus ik gadu bija vērojams nozīmīgs darba samaksas pieaugums gan privātajā, gan publiskajā sektorā. Kopš 2009. gada, samazinoties darbaspēka pieprasījumam, arī darba samaksa pakāpeniski

mazinās. Ja vēl 2008. gadā bija vērojams pakāpenisks algu pieaugums, tad jau 2009. gadā sekoja algu samazinājums. 2009. gadā vidējā neto darba alga samazinājās par 1,01%, salīdzinot ar 2008. gadu, un bija 389 lati. Vidējās neto darba algas samazinājumu galvenokārt noteica algu samazinājums sabiedriskajā

sektorā – 2009. gadā par 9,3% salīdzinot ar 2008. gadu. Tajā pašā laikā privātajā sektorā vidējā neto darba alga pieauga par 1,95%. Tas skaidrojams ar to, ka privātajā sektorā uzņēmumi, veicot budžeta izdevumu samazinājumu, priekšroku dod darbinieku atlaišanai, saglabājot iepriekšējo

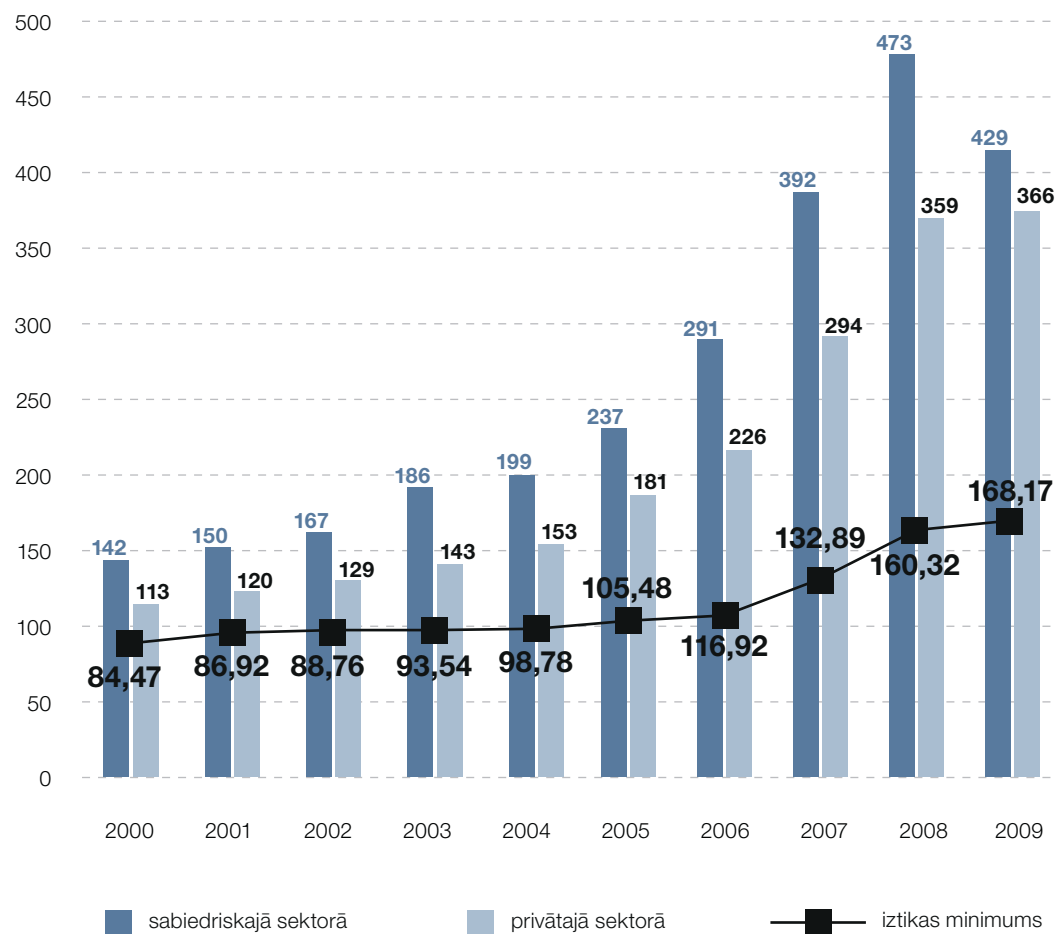
atalgojuma apmēru palikušajiem. Tajā pašā laikā sabiedriskajā sektorā tiek samazinātas atalgojumu likmes, kā rezultātā samazinās arī vidējais atalgojums (6.8.attēls). Algu izmaiņas nozaru griezumā rāda, ka

procentuāli lielākais samazinājums 2009. gadā ir bijis transportlīdzekļu ražošanā – par 23,7%, azartspēlēs un derībās – par 21,2% un valsts pārvaldē un aizsardzībā – par 21,1%, salīdzinot ar 2008. gadu.

Savukārt straujākais algu pieaugums ir bijis tādās nozarēs kā ieguves rūpniecībā un karjeru izstrādē (113,7%), sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbībā (43,3%) un ūdens transporta nozarē (34,67%).

6.8.attēls

STRĀDĀJOŠO VIDĒJĀ NETO DARBA SAMAKSA SABIEDRISKAJĀ UN PRIVĀTAJĀ SEKTORĀ RĪGĀ (LS)

Avots: LR CSP

Kopumā lielākās algas 2009. gadā bija tādās darbības jomās kā ūdens transports, finanšu starpniecība, datorprogrammēšana, telekomunikācijas un gaisa transports, savukārt zemākā darba samaksa bija ādas un ādas izstrādājumu ražošanas nozarē.

Jāpiezīmē, ka strauju ienākumu palielinājumu 2008. gadā stimulēja arī neapliekamā minimuma palielināšana. No 2008. gada 1. janvāra tika palielināta minimālā mēneša darba alga no 120 latiem uz 160 latiem, savukārt no 2009. gada

1.janvāra uz 180 latiem. Neapliekamais minimums tika palielināts no 50 latiem 2007. gadā uz 80 latiem 2008. gadā, savukārt no 2009. gada 1.jūlija samazināts uz 35 latiem, bet nodokļa atvieglojums par apgādībā esošām personām tika palielināts no 56 latiem 2008. gadā uz 63 latiem 2009. gadā.

7. MĀJSAIMNIECĪBU SITUĀCIJA

7.1. Mājsaimniecības budžets

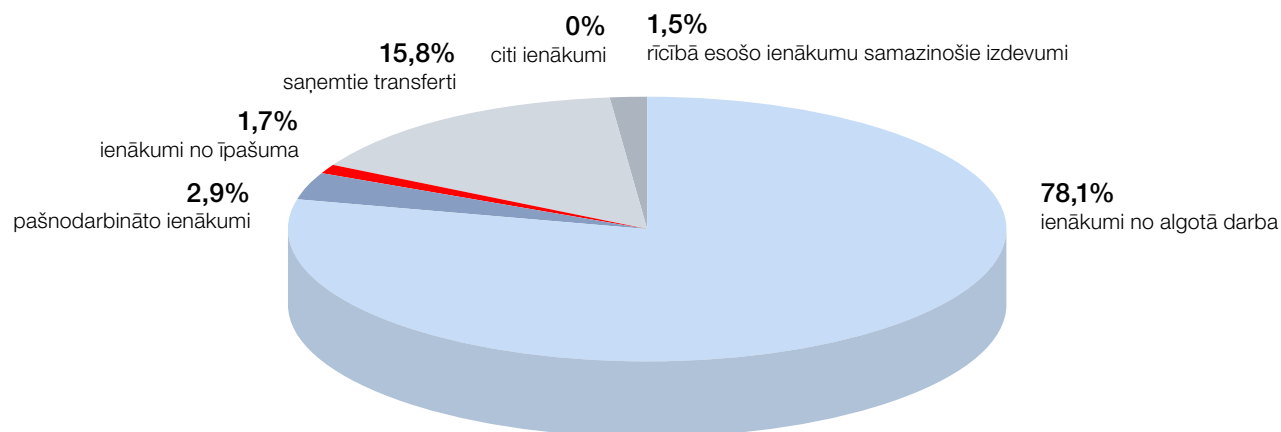
2008.gadā Latvijā dzīvojošo mājsaimniecību rīcībā esošais ienākums bija vidēji 252,54 Ls

uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī. Rīgā mājsaimniecību vidējais ienākums bija augstāks, 2008.gadā – 309,37 Ls. 2008.gadā no rīdzinieku mājsaimniecību rīcībā esošajiem vidējiem

ienākumiem 78,1% veidoja ienākumi no algota darba, 17,3% - sociālie transferti, pašnodarbināto ienākumi – 2,9%, ienākumi no īpašuma – 1,7% (7.1.attēls).

7.1.attēls

MĀJSAIMNIECĪBAS RĪCĪBĀ ESOŠO IENĀKUMU STRUKTŪRA RĪGĀ, VIDĒJI UZ VIENU MĀJSAIMNIECĪBAS LOCEKLI MĒNESĪ 2009. GADĀ, %

Avots: LR CSP

Konkrētu mājsaimniecību rīcībā esošais ienākums lielā mērā atkarīgs no mājsaimniecības struktūras. Mājsaimniecībās ar 2 un vairāk bērniem, īpaši, ja tajās ir tikai viens pieaugušais, to rīcībā esošais ienākums uz katru mājsaimniecības locekli ir zemāks nekā mājsaimniecībās bez bērniem.

Rīgas mājsaimniecību patēriņa izdevumu struktūra liecina, ka, līdzīgi, kā iepriekšējos gados, lielākā daļa ienākumu tiek veltīta pārtikas iegādei, transportam un mājokļa izdevumiem. Pārtikai 2008.gadā tika atvēlēti 22,5% jeb 64,02Ls vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī. Salīdzinājumam – 2006.gadā 48,02Ls jeb 23,9%. Otra lielākā izdevumu grupa ir izdevumi transportam. 2008.gadā tam tika atvēlēti 13,8% jeb 39,70Ls (2006.gadā – 25,36 Ls jeb 12,6%). Izdevumi par mājokli ir trešā lielākā mājsaimniecības ikmēneša izdevumu kategorija. Kā abās iepriekšminētajās izdevumu kategorijās, tā arī šajā izdevumi pēdējo gadu laikā ir auguši. Izdevumiem par mājokli, kuros ietilpst mājoklis, ūdens, elektroenerģija, gāze un cits kurināmais, mājsaimniecības 2008.gadā atvēlēja 12,8% jeb 39,7% vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī. Salīdzinājumā ar 2006.gadu, izdevumi par mājokli pieauga par 1,2% jeb par 13,91Ls.

Eiropas Savienības valstīs pieņemts, ka mājsaimniecību izdevumi mājoklim uzskatāmi par saprātīgiem, ja tie nepārsniedz 25–30% no ienākumiem.

7.2. Mājokļu nodrošinājums

Cilvēka labklājība lielā mērā ir atkarīga no tā, vai viņa lietojumā vai īpašumā ir atbilstošs mājoklis, vai tas ir pietiekami labiekārtots. Mājokļa pārapdzīvotība,

slikta vai pat neveselīga dzīves vide un zema komforta dzīvokļa apstākļi ir riska faktori, kas lielā mērā var traucēt personas vai mājsaimniecības harmoniju, tās ģimenes dzīvi un bērnu audzināšanu, var ietekmēt veselību.

Attīstītajās rietumvalstīs par nodrošinātām tiek uzskatītas mājsaimniecības, kuras apdzīvo atsevišķu māju vai dzīvokli, kas atbilst to lielumam, struktūrai, kā arī konkrētajā valstī pastāvošajam mājokļu kvalitātes un apdzīvotības standartam un ir mājsaimniecībai pieejams, t. i., atbilst tās maksātspējai.

Rīgā laikposmā no 1990.gada līdz 2000.gadam mājokļu kopējā platība samazinājusies par 1,1%. Tas noticis gan tāpēc, ka daļa mājokļu tika pielāgoti citu funkciju, visbiežāk darījumu funkcijas, vajadzībām, gan tāpēc, ka intensīvāk nekā iepriekšējos gados tika nojauktas tā sauktās avārijas mājas.

Mājokļu kopplatība apskatītajā periodā palielinājusies no 18,2 m² uz vienu cilvēku līdz 25,5 m² uz cilvēku jeb par 40%. Diemžēl šīs platības pieaugums noticis galvenokārt uz iedzīvotāju skaita samazināšanās rēķina.

Mājsaimniecību nodrošinājums ar atsevišķu mājokli vērtēts pēc 2000.gada tautskaites datiem. Uz šo jautājumu atbildējušas 251 330 mājsaimniecības. No tām 95,6% dzīvojušas atsevišķos mājokļos (individuāla māja, atsevišķs dzīvoklis). 95,4% no atsevišķajiem mājokļiem ir dzīvokļi daudzstāvu daudzdzīvokļu mājās. Viengimenes mājās vai to daļās dzīvojuši tikai 0,4% no visām mājsaimniecībām.

3% visu mājsaimniecību vēl arvien savu mājokli dalījušas ar citu/citām mājsaimniecībām, lai gan komunālajos dzīvokļos dzīvojošo mājsaimniecību

skaits 20. gadsimta deviņdesmitajos gados samazinājies par gandrīz 80%.

Par tipisko jeb izplatītāko rīdzinieku mājokli uzskatāms atsevišķs dzīvoklis daudzstāvu dzīvojamā mājā, apgādāts ar elektrību, ūdensvadu, kanalizāciju, centrālo apkuri, balonu vai centralizētu gāzi. Telefons ir vismaz 80% rīdzinieku mājokļos. No visām rīdzinieku mājsaimniecībām divas piektdaļas dzīvo mājokļos, kuru istabu skaits atbilst personu skaitam mājsaimniecībā (standarts n), viena piektdaļa – mājokļos, kur ir vairāk istabu nekā personu mājsaimniecībā (standarts n+x), vēl divas piektdaļas – kur istabu ir mazāk nekā personu (standarts n-x).

Vidēji Rīgā iedzīvotāju un arī pētnieku par pietiekami ērtiem vērtētos standartam n atbilstošos mājokļos 2000.gadā dzīvojušas aptuveni divas piektdaļas no gandrīz 250 tūkstošiem rīdzinieku mājsaimniecību. Tikpat mājsaimniecību dzīvojušas pārapdzīvotos vai pat ievērojami pārapdzīvotos (standarts n-1, n-2) mājokļos un tikai viena piektdaļa – relatīvi plašākos vai plašos mājokļos (standarts n+1, n+2).

8. UZNĒMĒJDARBĪBAS VIDĒ UN NOZARU ATTĪSTĪBA

8.1. Uzņēmējdarbības vides vērtējums

Latvijā galvenā loma biznesa vides veidošanā ir valstij un pašvaldību iespējas biznesa sekmēšanā ir ievērojami mazākas. Sevišķi liela nozīme valsts radītajiem apstākļiem un arī valsts tēlam ir attiecībā uz uzņēmumiem ar ārvalstu kapitālu.

Saskaņā ar regulāro starptautisko apsekojumu „Doing business in 2009” Latvija tajā ierindojās 29. vietā no 181 valsts, bet jaunākajā apsekojumā „Doing business in 2010” Latvija ir 27. starp 183 valstīm, nedaudz atpaliekot no kaimiņvalstīm Igaunijas un Lietuvas. Tomēr, apskatot atsevišķi katru no vērtējumu veidojošajiem kritērijiem, situācija

par uzņēmējdarbības vidi izskatās sliktāk nekā kopsummā¹⁰ (8.1.tabula). Lai gan 2009.gadā daudz tiek spriests par ekonomikas sildīšanas plāna un tā īstenošanas nepieciešamību, kas pirmām kārtām būtu vērsta uz uzņēmējdarbības sekmēšanu, reāli pasākumi valsts mērogā vēl nav veikti.

¹⁰ www.doingbusiness.org

8.1.tabula

DOING BUSINESS VĒRTĒJUMS

<i>Vērtētie kritēriji</i>	<i>Latvija 2008</i>	<i>Latvija 2009</i>	<i>Latvija 2010</i>	<i>Igaunija 2010</i>	<i>Lietuva 2010</i>
Biznesa veikšana kopumā	26.	29.	27.	24.	26.
Līgumu izpildes nodrošināšana	5.	4.	15.	49.	17.
Kredīta pieejamība	13.	12.	4.	43.	43.
Ārējā tirdzniecība	18.	25.	22.	3.	28.
Uzņēmējdarbības uzsākšana	30.	35.	51.	37.	99.
Administratīvais slogs, maksājot nodokļus	30.	36.	45.	38.	51.
Investoru tiesību aizsargāšana	49.	53.	57.	57.	93.
Uzņēmējdarbības izbeigšana	67.	86.	88.	61.	36.
Īpašuma reģistrācija	91.	77.	58.	13.	4.
Būvniecības atļauju saņemšana	83.	78.	78.	20.	64.
Darba tiesisko attiecību elastība	99.	103.	128.	161.	119.

Avots: „Doing business in 2010”

Pasaules ekonomikas foruma Globālās konkurētspējas ziņojumā 2009.gadā Latvija ieņem 68.vietu starp visām pasaules valstīm, Latvijas

pozīcijas, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (54.vieta), ir pasliktinājušās, kā arī atpaliek no kaimiņvalstīm (Igaunijai 35.vieta, Lietuvai 53.vieta)¹¹.

Latvijas kredītreitingu kritums un arvien vēl saglabātā negatīvā kredītreitingu perspektīva starptautisko reitinga aģentūru vērtējumos negatīvi ietekmē ārvalstu investoru piesaisti Latvijas ekonomikai¹².

¹¹ The Global Competitiveness Report 2009-2010. www.weforum.org

¹² Latvijas kredītreitingu nosaka šādas starptautiskas reitinga aģentūras: „Moody's Investors Service”, „Fitch Ratings” un „Standard & Poor's”, kā arī Japānas reitingu aģentūra „R&I”. 2009.gada vasarā ir šādi aģentūru vērtējumi Latvijas kredītreitingu ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā: Moody's - Baa3; Standard & Poor's - BB; Fitch - BB+ ;R&I - BB+. Avots: www.kase.gov.lv

Izvēloties investīciju vietu, būtiska nozīme ir arī pilsētas kredītreitingam. Rīgas pilsētas pašvaldība ilglaicīgi un produktīvi sadarbojas ar pasaules vadošajām kredītreitinga aģentūrām – „Standard & Poor's” (kopš 1997. gada) un „Moody's Investors Service” (kopš 2006. gada).

2008. gadā starptautiskā kredītreitingu aģentūra „Moody's” Rīgai piešķīra kredītreitingu

saistībām vietējā un ārvalstu valūtā „A3”, savukārt „Standard & Poor's” BBB-/Negative/. Kredītreitinga samazināšanos 2008. gadā noteica valsts ekonomiskās un finanšu situācijas pasliktināšanās.

Iepriekšējo gadu sekmīgas finanšu darbības rezultātā abu kredītreitinga aģentūru vērtējumā Rīgas pilsētas pašvaldībai izdevās sasniegt līdzīgu reitingu kā valstij kopumā. Tomēr valsts makroekonomiskās

un finanšu situācijas pasliktināšanās rezultātā 2008. gadā pēc reitingu aģentūru metodoloģijas pilsētas kredītreitings attiecīgi tika samazināts.

Kredītreitinga aģentūra „Standard & Poors” Rīgas pilsētai 2009. gada novembrī piešķīra reitingu BBB-/Negative/A-3 līmenī.

8.2.tabula

RĪGAS PILSĒTAS KREDĪTREITINGA VĒSTURE („STANDARD & POOR'S")

Kredīta reitinga piešķiršanas gads	Reitings saistībām vietējā valūtā (local currency rating--long-term/outlook/short-term)	Reitings saistībām ārvalstu valūtā (foreign currency rating--long-term/outlook/short-term)
1997	BBB-/Positive/A-3	BBB-/Positive/A-3
1999	BBB/Stable/A-3	BBB/Stable/A-3
2001	BBB/Positive/A-3	BBB/Positive/A-3
2003	BBB-/Stable/A-3	BBB-/Stable/A-3
2004	BBB-/Stable/A-3	BBB-/Stable/A-3
2005	BBB/Stable/A-3	BBB/Stable/A-3
2006	BBB/Stable/A-3	BBB/Stable/A-3
2007	BBB/Stable/A-3	BBB/Stable/A-3
2008	BBB-/Negative/A-3	BBB-/Negative/A-3
2009	BB/Negative/B	BB/Negative/B

Avots: RD Finanšu departaments

2010. gada februārī Rīga ir saņēmusi augstāko novērtējumu birtu laikraksta Financial Times veiktajā pētījumā par Eiropas pilsētu un reģionu konkurētspēju kategorijā «Izmaksu efektivitāte».

Likumā „Par pašvaldībām” kā viena no pašvaldību autonomajām funkcijām noteikta sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā. Pašvaldības galvenais uzdevums ir

nodrošināt infrastruktūras pieejamību un kvalitāti, bez tam Rīgas pilsētas pašvaldība veic arī virkni pasākumu, lai atbalstītu uzņēmējus.

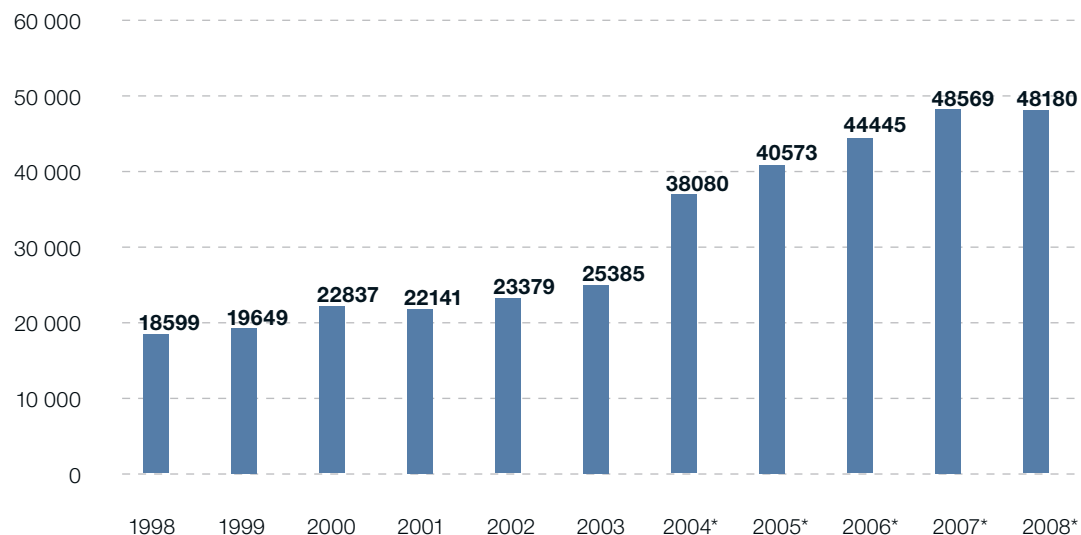
8.2. Ekonomiski aktīvie uzņēmumi

Par iepriekšējo gadu dinamisku uzņēmējdarbības attīstību Rīgas pilsētā liecina tajā reģistrēto

uzņēmumu (ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienību) skaita pieaugums. Kopējais ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits Rīgā laikposmā no 1998. līdz 2008. gadam ir pieaudzis 2,6 reizes. 2008. gadā Rīgā bija vairāk kā 48 tūkstoši ekonomiski aktīvās tirgus sektora statistikas vienības, kas ietver komercsabiedrības, individuālos komersantus, pašnodarbinātos, tas ir 67,2 vienības rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem (8.1.attēls).

8.1.attēls

EKONOMISKI AKTĪVO UZŅĒMUMU SKAITS RĪGĀ

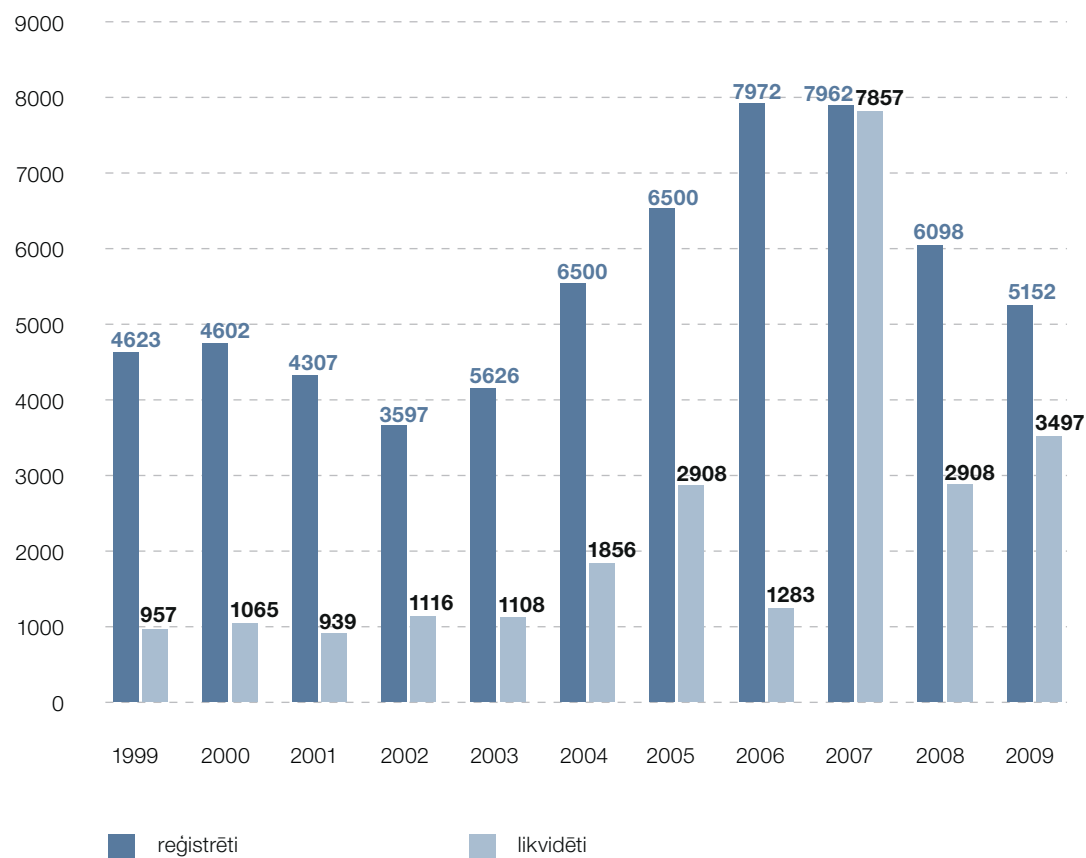
*Ekonomiski aktīvās tirgus sektora statistikas vienības
Avots: LR CSP

No 2002. līdz 2007. gadam Rīgā bija vērojams stabils un straujš jaunu uzņēmumu pieaugums, turpretī liels likvidēto uzņēmumu skaits bija 2007. un

turpmākajos gados, kas skaidrojams ar vispārējo ekonomisko situāciju valstī (8.2.attēls).

8.2.attēls

UZŅĒMUMU REĢISTRĒŠANAS UN LIKVIDĒŠANAS DINAMIKA RĪGĀ

*dati uz 2009. gada 8.decembri
Avots: Lursoft

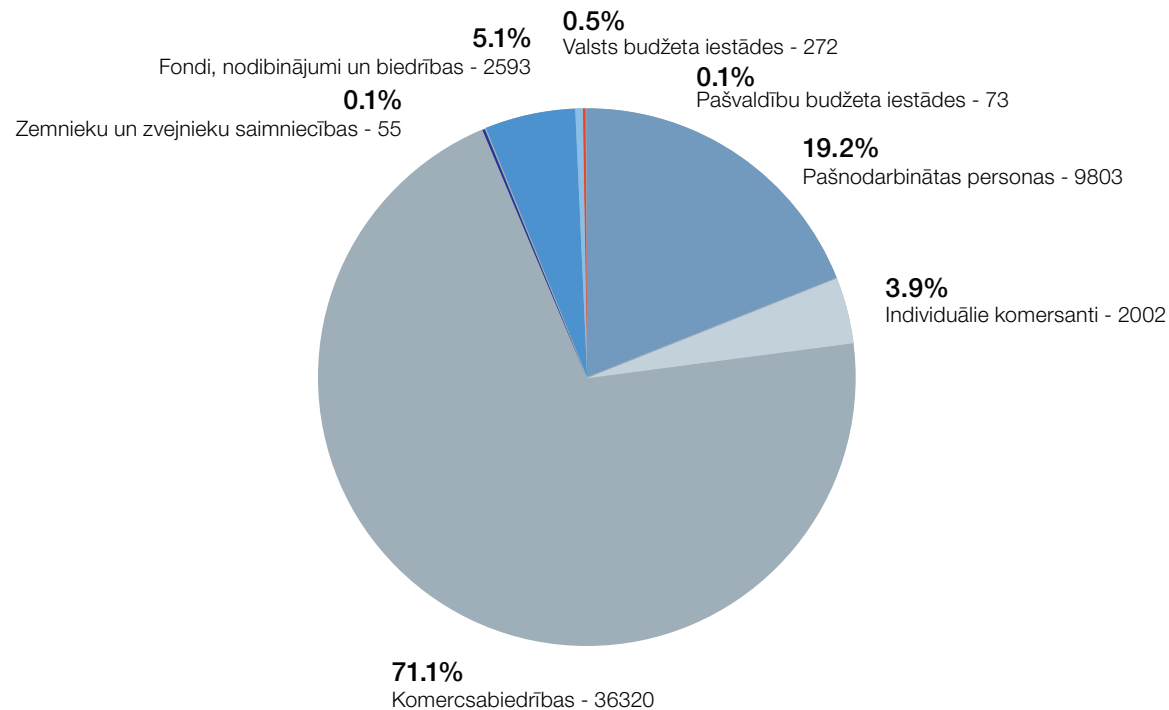
Ekonomiski aktīvo statistikas vienību struktūra pēdējos gados ir palikusi gandrīz nemainīga, no visām ekonomiski aktīvajām statistikas vienībām 71%

ir komercsabiedrības. Laika posmā no 2004. līdz 2008. gadam ir pieaudzis individuālo komersantu skaits – no 1365 līdz 2002, savukārt tai pat laikā

ievērojami ir samazināties pašvaldības budžeta iestāžu skaits – no 155 līdz 73 (8.3.attēls).

8.3.attēls

EKONOMISKI AKTĪVO STATISTIKAS VIENĪBU STRUKTŪRA RĪGĀ 2008. GADĀ

Avots: LR CSP

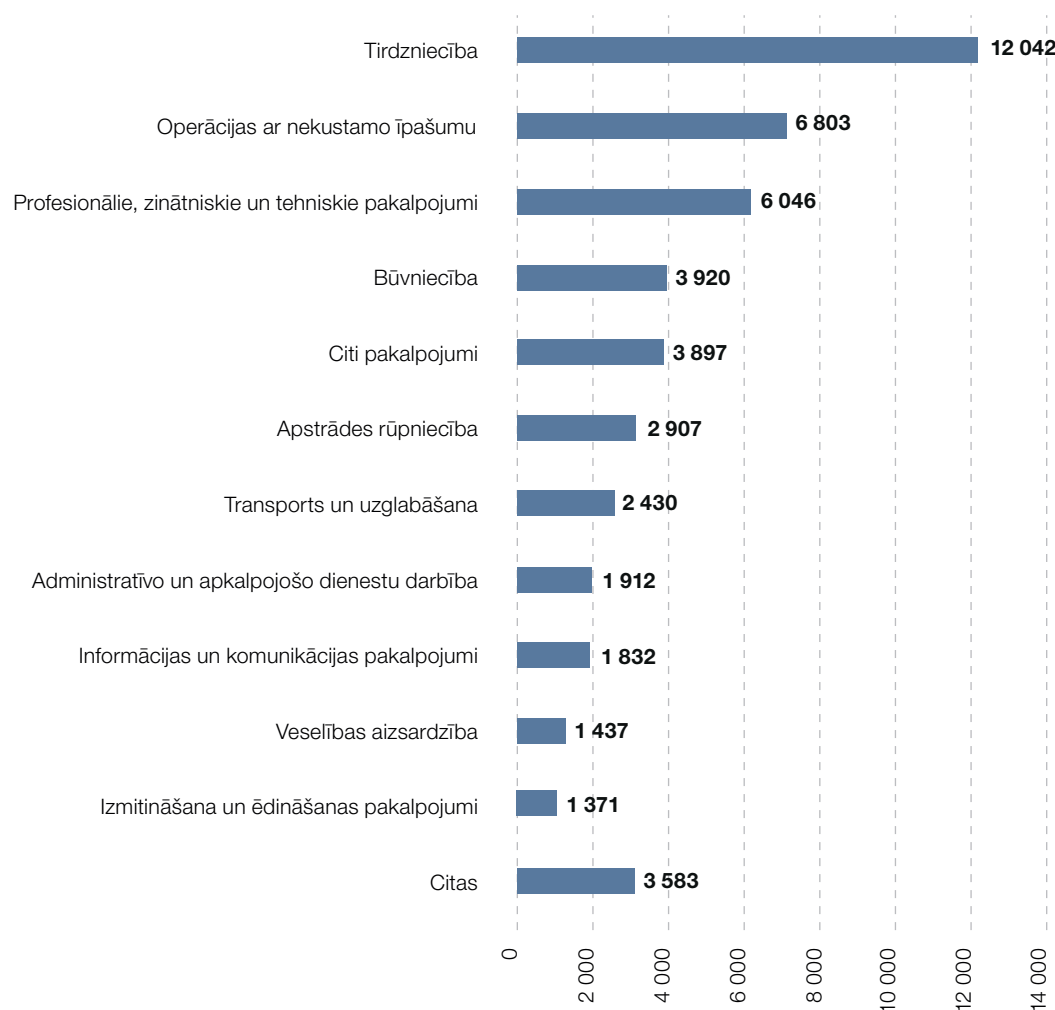
Visvairāk uzņēmumu ir tirdzniecībā, tur 2008. gadā bija reģistrētas 12042 ekonomiski aktīvās tirgus statistikas vienības. No 2005. līdz 2008. gadam to skaits pieauga tikai nedaudz – par 342

jeb 3%. Operācijas ar nekustamo īpašumu 2008. gadā bija otra izplatītākā uzņēmējdarbības sfēra ar 6803 vienībām un šajā sfērā triju gadu laikā bija vērojams 7,2% pieaugums. Šie divi darbības veidi kopumā veido ap 40% no visām ekonomiski

aktīvajām tirgus statistikas vienībām (8.4.attēls). Lielākais procentuālais pieaugums no 2005. līdz 2008. gadam bija tādās sfērās kā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde – 109%, kā arī citi pakalpojumi – 82%.

8.4.attēls

EKONOMISKI AKTĪVĀS TIRGUS STATISTIKAS VIENĪBAS PA GALVENAJIEM DARBĪBAS VEIDIEM RĪGĀ 2008. GADĀ

Avots: LR CSP

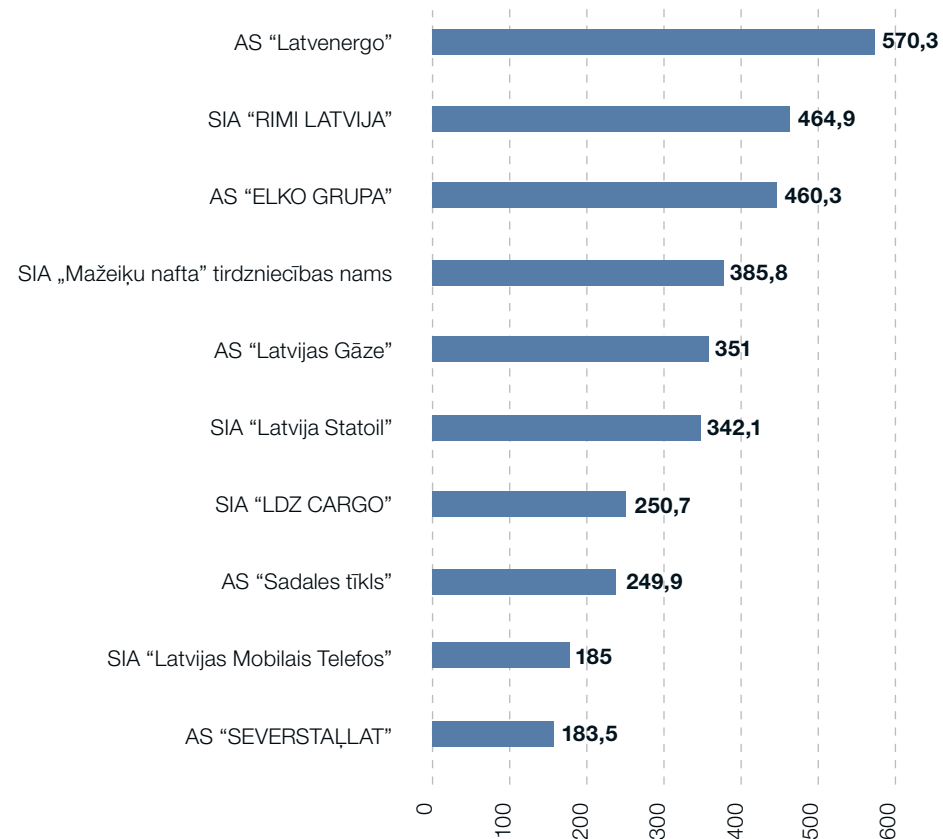
Starp lielākajiem Rīgas uzņēmumiem pēc apgrozījuma 2009. gada 11 mēnešos bija energoapgādes uzņēmums AS „Latvenergo”,

tirdzniecības uzņēmums SIA „RIMI LATVIA” un vadošais IT komponentu un risinājumu izplatītājs Austrumeiropā AS „ELKO GRUPA”. Neskatoties uz

to, ka uzņēmumi reģistrēti Rīgā, lielāko uzņēmumu filiāles un pārstāvniecības atrodas ne tikai Latvijā, bet arī ārvalstīs (8.5.attēls).

8.5.attēls

LIELĀKIE RĪGAS UZŅĒMUMI PĒC APGROZĪJUMA UZ 2009. GADA DECEMBRI

Avots: „Lursoft” datu bāze

8.3. Rūpniecība

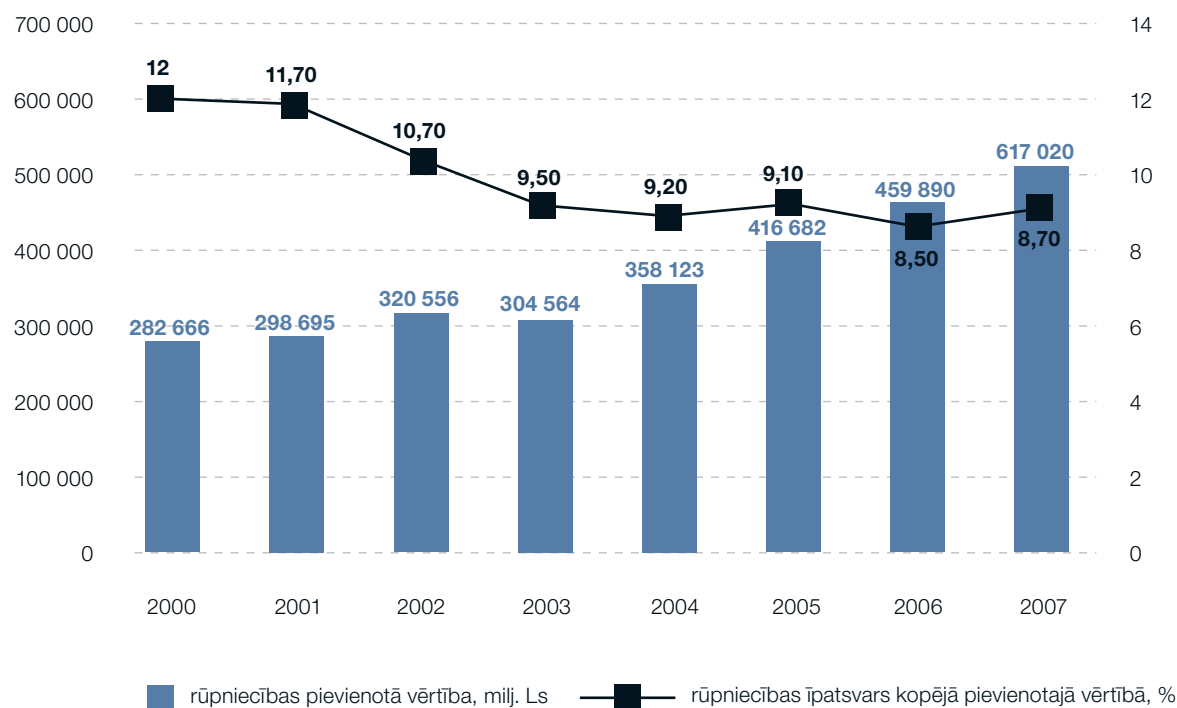
Rūpniecība un tās attīstība ir nozīmīga Rīgas ekonomiskajai izaugsmei. Rūpniecībā laika posmā 2001. līdz 2007. gadam bija vērojama stabila izaugsme, tomēr, salīdzinot ar vidējotautsaimniecības

izaugsmes tempu Rīgā, tā nebija tik strauja. Ja kopējā pievienotā vērtība Rīgā no 2000. līdz 2007. gadam ir palielinājusies trīs reizes, tad rūpniecības nozares kopējā pievienotā vērtība šajā periodā ir pieaugusi tikai 2,2 reizes. Tā rezultātā rūpniecības

īpatsvars kopējā Rīgas nozaru pievienotajā vērtībā šajā laika posmā samazinājies līdz 8,7%, atpaliekot no ES valstu vidējā rādītāja, kur rūpniecības īpatsvars veido ~20% (8.6.attēls).

8.6.attēls

RŪPNIECĪBAS KOPĒJĀ PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA RĪGĀ, % UN MILJ. LS

Avots: LR CSP

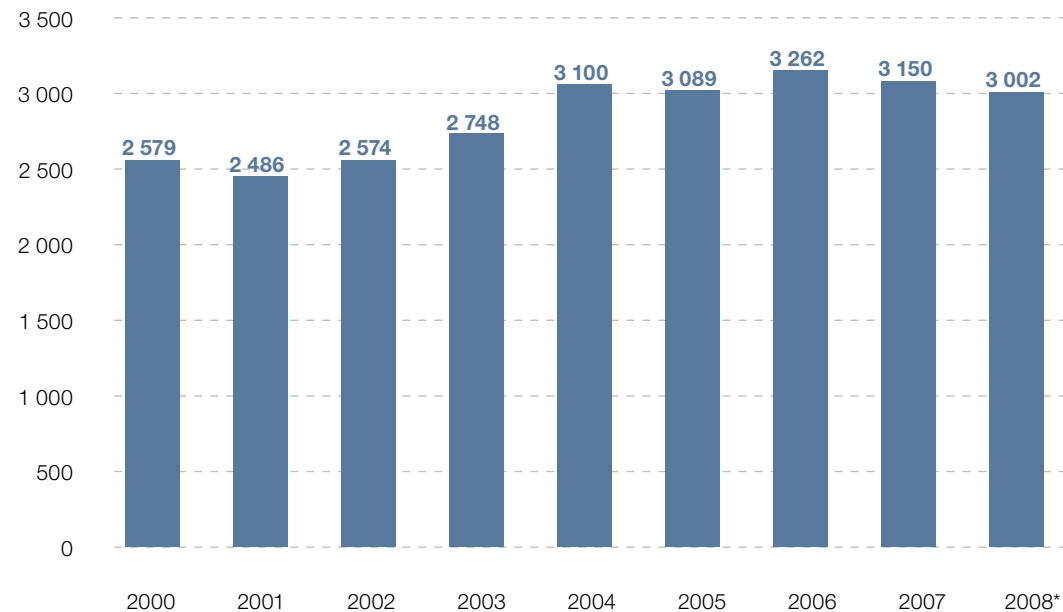
2008. gadā bija 3002 uzņēmumi, kas darbojās rūpniecības nozarē. Analizējot uzņēmumu un uzņēmējdarbības pieauguma tempu pēc galvenā darbības veida no 2000. līdz 2008. gadam,

redzams, ka uzņēmumu skaits rūpniecības sektorā šajā periodā palielinājies par 16,4%, savukārt vidēji uzņēmumu skaits Rīgā pieaudzis vairāk kā uz pusi (8.7.attēls). Kopumā rūpniecībā

2008. gadā nodarbināti 64,6 tūkstoši cilvēku (14% no kopējā nodarbināto skaita) un, rēķinot uz 1 rūpniecībā strādājošo, Rīgā produkcijas izlaide bija 22 593 Ls apmērā.

8.7.attēls

RŪPNIECĪBAS UZŅĒMUMU SKAITA DINAMIKA RĪGĀ

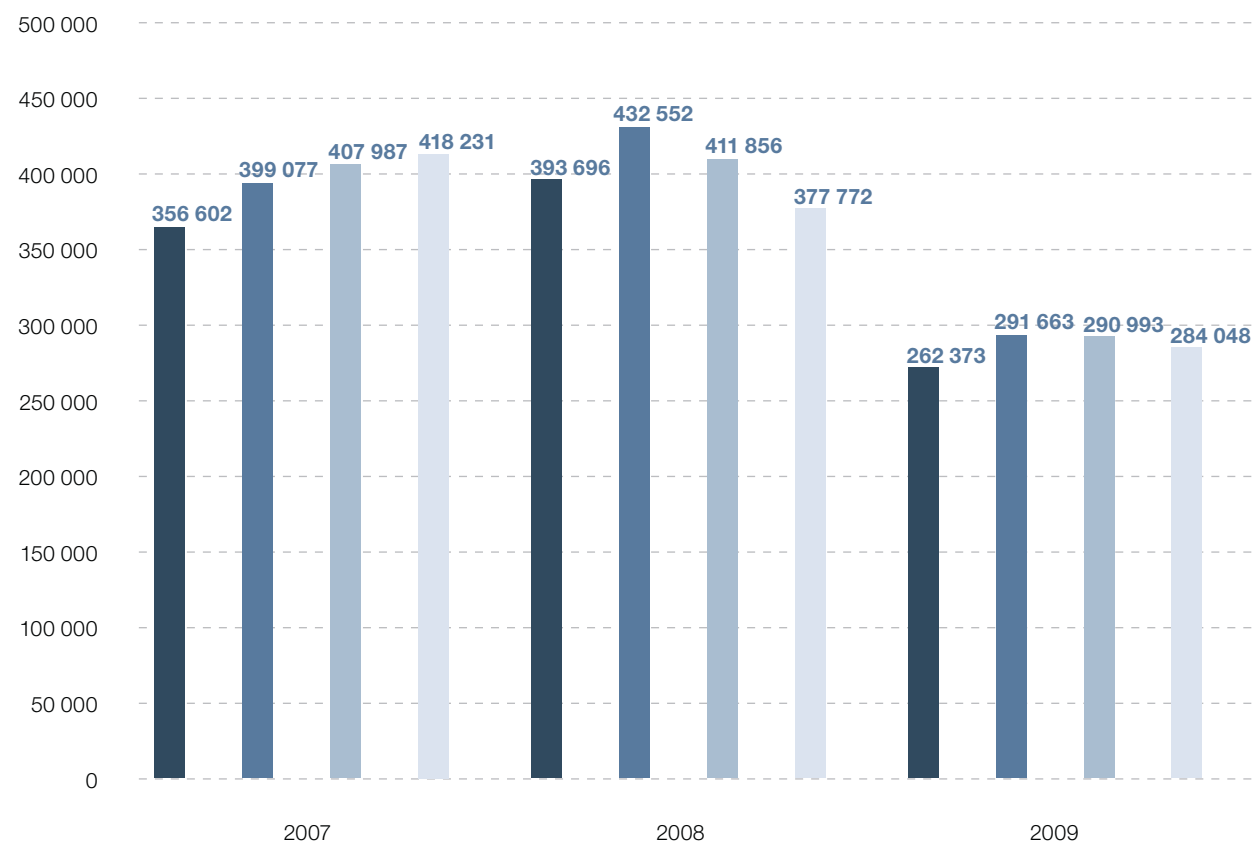

* Tirgus sektora ekonomiski aktīvās statistikas vienības rūpniecības sektorā
Avots: LR CSP

2009. gadā rūpniecības nozares uzņēmumos produkcijas izlaide bija 1129 milj. latu apjomā, salīdzinot ar 2008. gada attiecīgo periodu, ir vērojams produkcijas izlaides kritums par 31% (8.8.attēls).

8.8.attēls

RŪPniecības PRODUKCIJAS IZLAIDE RĪGAS PILSĒTĀ PA CETURKŠŅIEM, FAKTISKAJĀS CENĀS, MILJ. LS

Avots: LR CSP

Ja vēl 2007. gadā Rīgā tika saražota apmēram puse no kopējās rūpniecības nozares produkcijas Latvijā, tad 2009. gadā šis īpatsvars ir sarucis līdz 41%. Rīgas rūpniecības produkcijas eksporta īpatsvaram

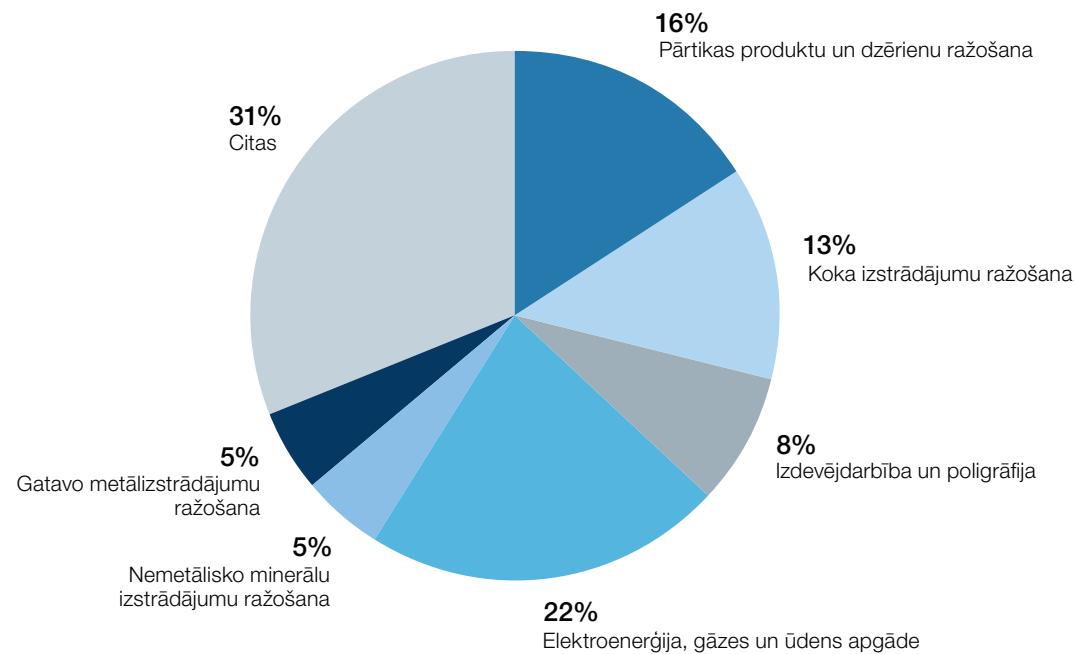
kopējā produkcijas realizācijas apjomā ir tendence palielināties un 2009. gadā vidēji tas bija 48%.

Lielākās rūpniecības nozares Rīgā pēc produkcijas vērtības pēdējo gadu laikā nav būtiski mainījušās,

un 2007. gadā elektroenerģijas, gāzes un ūdens apgāde veidoja 22%, pārtikas ražošana – 16% un koka izstrādājumu ražošana – 13%, kas kopā joprojām veido pusi no kopējās produkcijas vērtības pilsētā (8.9.attēls).

8.9.attēls

RŪPNIECĪBAS NOZARU STRUKTŪRA 2007. GADĀ

Avots: LR CSP

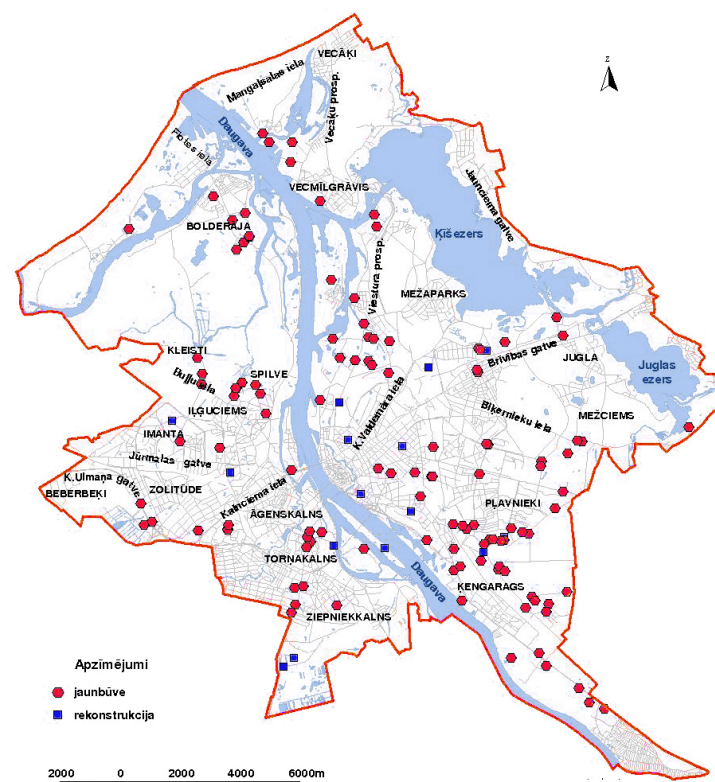
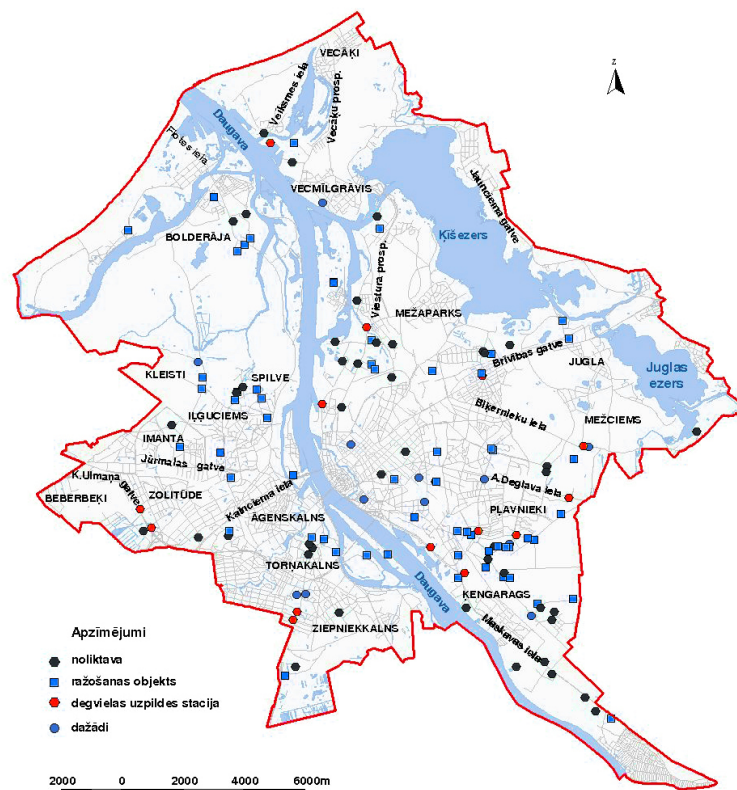
Teritoriālā griezumā par nozares attīstību liecina arī izsniegto būvatļauju apjomi. Laika posmā no 2005. – 2008. gadam tika izsniegts ievērojams

skaits būvatļauju ražošanas un saimniecisko ēku būvniecībai un esošo būvju rekonstrukcijai. Ražošanas un saimnieciskajiem objektiem

būvatļaujas izsniegtas galvenokārt jaunu ēku būvniecībai. Ēkas ir izvietotas visā pilsētas teritorijā, pārsvarā koncentrējoties ārpuscentra apgabalos bijušajās rūpniecības zonas teritorijās (8.10.attēls).

8.10. attēls

RAŽOŠANAS UN SAIMNIECISKO ĒKU IZVIETOJUMS PĒC IZSNIEGTAJĀM BŪVATĻAUJĀM (2005.-2008.GADA JŪNIJS)

Avots: M. Cekules un SIA Datorkartes dati

8.4. Būvniecība

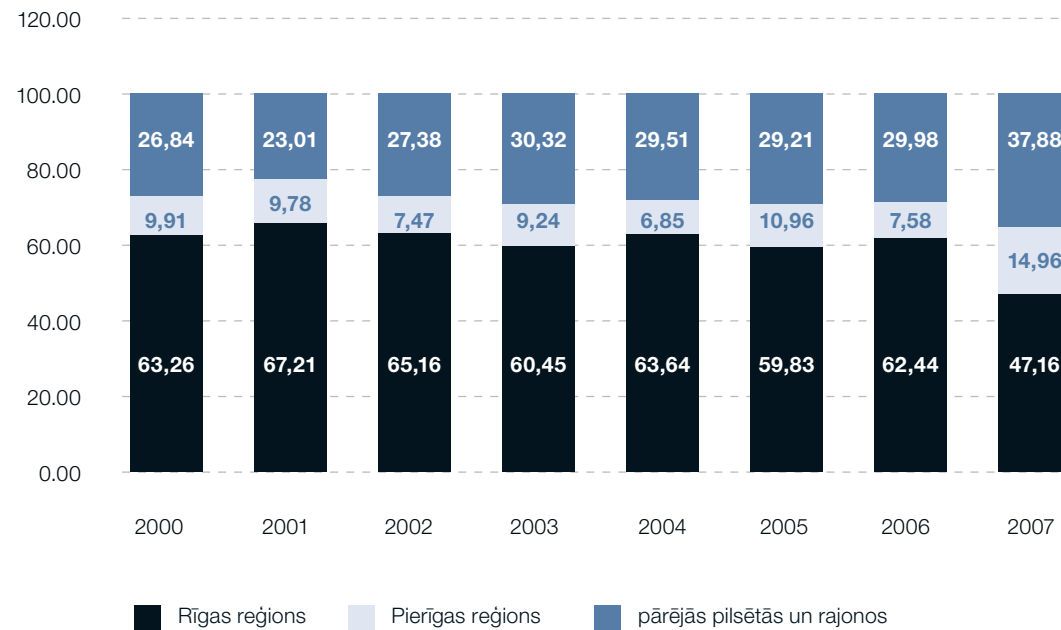
Rīgas straujā ekonomiskā izaugsme līdz 2008. gadam, ko veicināja gan Latvijas iestāšanās ES, gan lēto kredītresursu pieejamība, radīja labus priekšnoteikumus būvniecības attīstībai pilsētā. 2007.gadā būvniecības nozares īpatsvars pilsētās

pievienotajā vērtībā bija 9,7. Tomēr līdz ar rūkošo iekšējo pieprasījumu un kreditēšanas pieauguma kritumu, tieši būvniecības nozarē vērojams lielākais kritums. Lai gan statistikas dati par būvniecību Rīgā vēl nav apkopoti par 2009. gadu, 2009. gada deviņos mēnešos, salīdzinot ar 2008. gada attiecīgo

periodu, ēku būvniecības apjomi Latvijā sarukuši par 48,1%, inženierbūvju apjomi – par 17%, līdzīga tendence varētu būt arī Rīgā, jo aptuveni puse no projektēto ēku skaita atrodas tieši Rīgā (8.11.attēls).

8.11.attēls

ĒKU PROJEKTĒŠANA SADALĪJUMĀ PĒC ATRAŠANĀS VIETAS, %

Avots: LR CSP

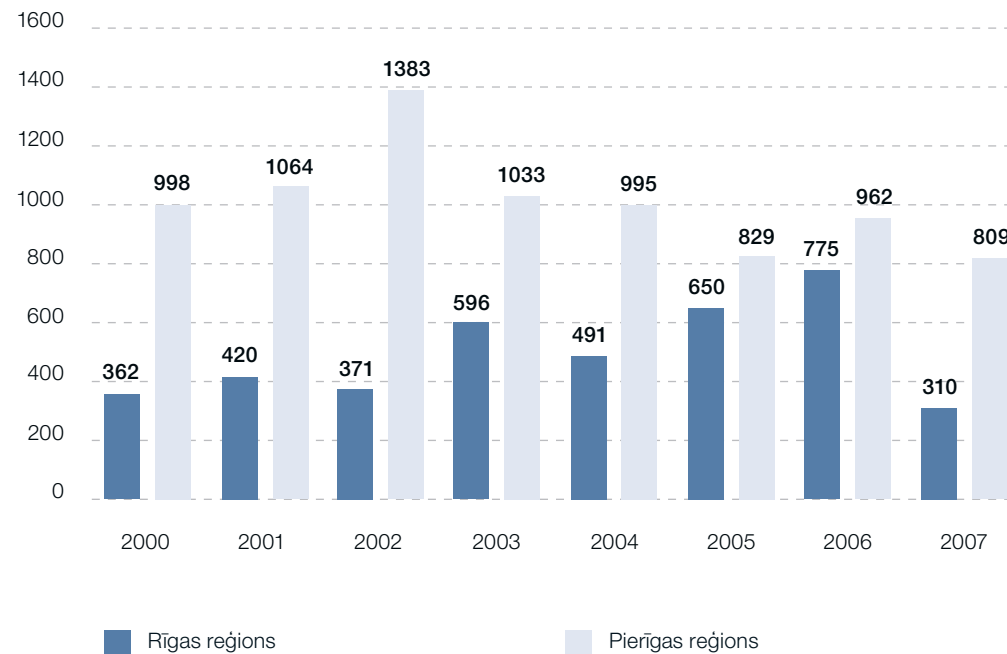
2003.gadā pirmie realizētie daudzdzīvokļu namu projekti liecināja, ka pieprasījums pēc jauniem dzīvokļiem ir liels. Arī hipotekāro kredītu pieejamība veicināja pieprasījuma pieaugumu. Līdz ar to strauji pieauga dzīvojamo ēku projektu skaits

Rīgā, sasniedzot maksimumu 2006. gadā – 775 dzīvojamo ēku projektu skaitu. Ar 2007. gadu sākās būvniecības tempu samazināšanās un tika izstrādāti 310 dzīvojamo māju projekti, kas ir par 40% mazāk kā 2006. gadā. Minētajā laika posmā galvenokārt

tika attīstīti projekti jaunu ēku celtniecībai un to īpatsvars ar katru gadu auga. Ja 2000. gadā jauno projektu īpatsvars bija 35%, tad 2006. gadā tas sasniedza 82% un 2007. gadā 72% (8.12.attēls).

8.12.attēls

ĒKU PROJEKTĒŠANA RĪGĀ

Avots: LR CSP

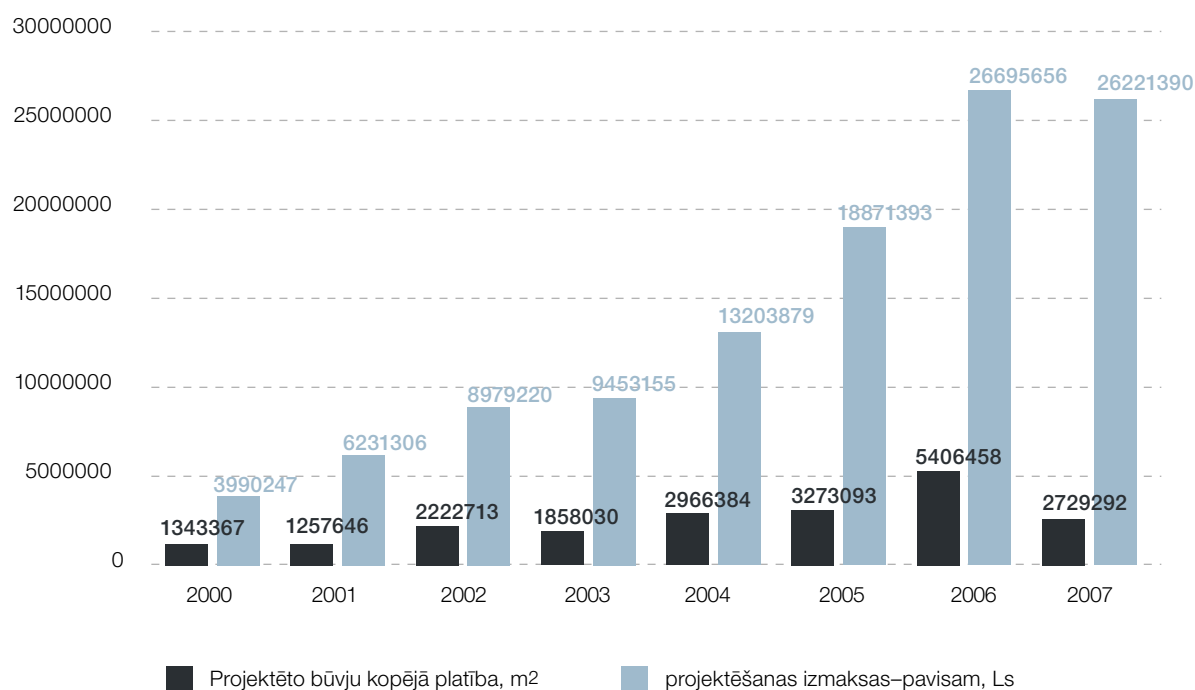
Projektēto būvju kopējai platībai laikā no 2003. līdz 2006. gadam bija tendence strauji pieaugt, šajā laika posmā kopējā platība pieauga gandrīz 3 reizes, sasniedzot 5,4 milj.m² 2006. gadā. 2007. gadā

projektēto būvju kopējā platība veidoja 2,7 milj. m², no tiem 724,8 tūkst. m² jeb 26,6% dzīvojamās ēkas. Jāpiezīmē, ka tie ir 76% no kopējās projektēto būvju platības Latvijas teritorijā. Laika gaitā strauji augušas

arī kopējās projektēšanas izmaksas, rēķinot uz vienu kvadrātmetru 2007. gadā tās veidoja 9,6 latus, kas ir gandrīz divas reizes vairāk kā 2006. gadā un gandrīz 7 reizes vairāk kā 2000. gadā (8.13.attēls).

8.13.attēls

PROJEKTĒTO BŪVJU KOPĒJĀ PLATĪBA UN PROJEKTĒŠANAS IZMAKSAS

Kopējais būvdarbu apjoms Rīgas pilsētā 2008.gadāveidoja 1,89miljarduslatuunekspluatācijā tika nodotas dzīvojamās ēkas 390 000 kvadrātmetru platībā. Kopumā laikā no 2004. līdz 2008. gadam

Rīgas pilsētā tika uzbūvētas dzīvojamās ēkas 1,52 miljonu kvadrātmetru platībā, Rīgas rajonā – 1,48 miljonu kvadrātmetru. 2008. gadā Rīgā tika nodots ekspluatācijā 34% no kopējās jaunuzbūvētās

dzīvojamās platības valstī, kas atbilst Rīgas pilsētas īpatsvaram kopējā iedzīvotāju skaitā (33%), kā arī tika nodoti ekspluatācijā vairāki nozīmīgi projekti, tai skaitā lielākais būvniecības projekts Baltijas valstīs – Dienvidu tilts.

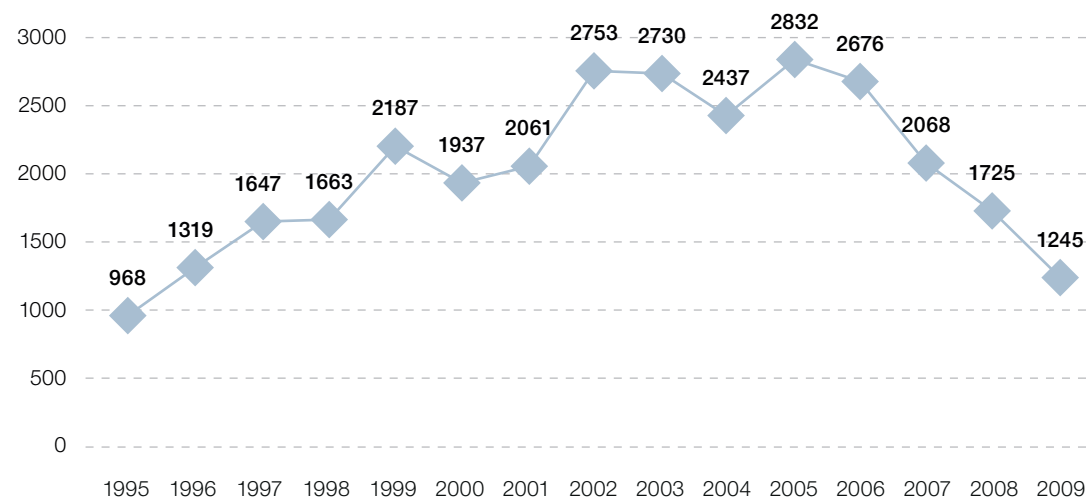
IZSNIEGTĀS BŪVATĻAUJAS ĒKĀM UN INŽENIERBŪVĒM

Rīgas pilsētas būvvaldē 2009. gadā tika izsniegtas 1245 būvatļaujas, kas paredz jaunas būvniecības uzsākšanu, rekonstrukcijas, renovācijas un

inženiertehnisko darbu veikšanu. Tas ir zemākais rādītājs pēdējo 14 gadu laikā. Straujais izsniegto būvatļauju skaita pieaugums bija vērojams laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam, turpmākajos gados sekoja kritums (8.14.attēls).

8.14.attēls

IZSNIEGTO BŪVATĻAUJU SKAITS

Avots: RD Pilsētas
attīstības departaments

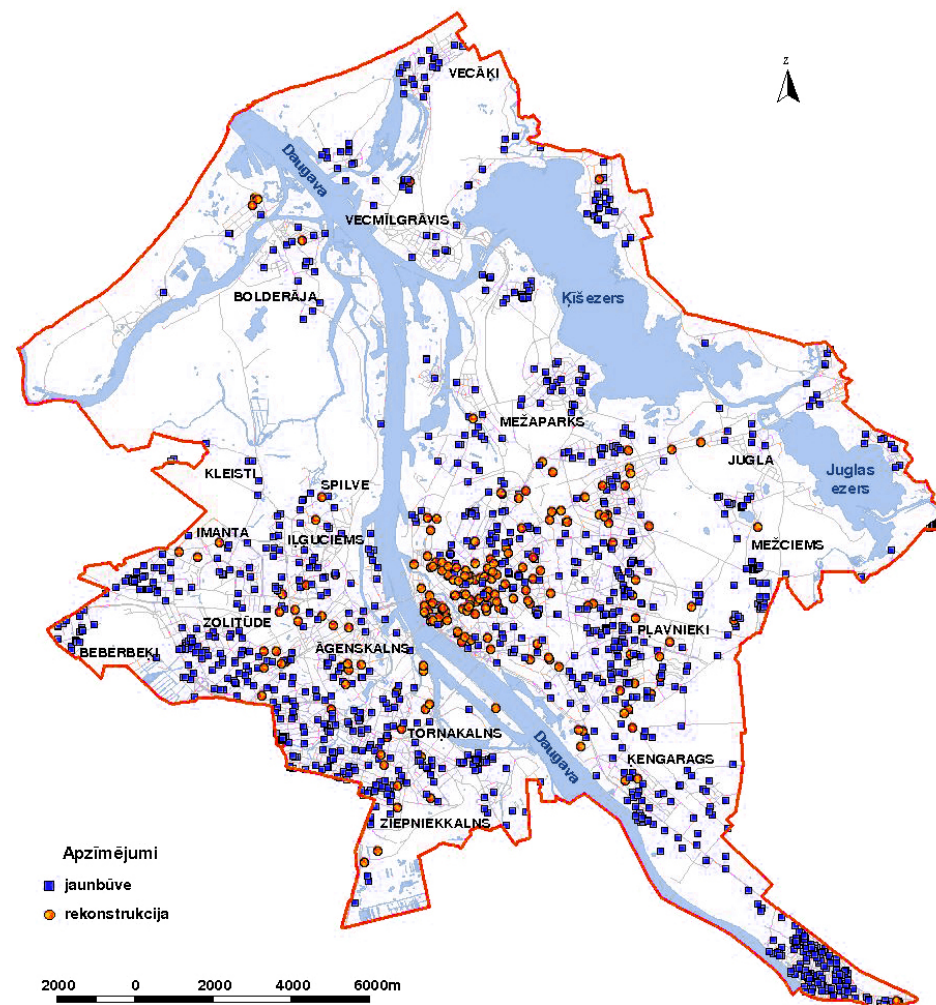
Izsniegto būvatļauju izvietojums pilsētā ir atkarīgs no būves tipa un izmantošanas funkcijas, turklāt būvatļaujas izsniegtas galvenokārt jaunu ēku

būvniecībai, mazāk – esošo ēku rekonstrukcijai. Rekonstrukcijai izsniegtās būvatļaujas galvenokārt koncentrējas pilsētas centrālajā daļā, kura jau ir

salīdzinoši blīvi apbūvēta un jaunu ēku būvniecība ir ierobežota (8.15.attēls).

8.15.attēls

APBŪVES OBJEKTU IZVIETOJUMS PĒC BŪVNIECĪBAI UN REKONSTRUKCIJAI IZSNIEGTAJĀM BŪVATĻAUJĀM (2005.-2008.GADA JŪNIJS)

Avots: M. Čekules un SIA „Datorkartes” dati

8.5. Transports

Rīga ir nozīmīgs transporta un komunikāciju centrs ne tikai vietējā, bet arī starptautiskā mērogā. Atrašanās starptautiskās nozīmes dzelzceļu un autoceļu krustpunktā, kā arī starptautiskās lidostas un ostas pieejamība ir ļoti būtiski faktori, kas nosaka Rīgas pilsētas ekonomisko konkurētspēju tieši starptautiskā kontekstā. Atrisinoties politiskām nesaskaņām, Rīga potenciāli varētu kļūt par ļoti nozīmīgu loģistikas centru, kas nodrošinātu kravu pārvadāšanas un citus loģistikas pakalpojumus starp NVS (caur kurām savukārt uz/no Rīgu/Rīgas brīvostu tiek nodrošināta sasaite ar Tālo Austrumu valstīm) un ES valstīm.

Rīgas kā centrālā transporta mezgla funkcija patlaban netiek izmantota visā pilnībā, kā arī transporta tīkla izmantošana nav līdzsvarota, t.i. šobrīd attīstīti galvenokārt austrumu-rietumu ass pievadceļi un maģistrālās ielas cauri pilsētai, bet mazākā mērā ziemeļu teritoriju pieejamība.

Kravu un pasažieru pārvadājumi Rīgas brīvostā, kravu un pasažieru pārvadājumi pa autoceļiem un dzelzceļu pieaug, bet, lai izmantotu to maksimālo kapacitāti un vienlaicīgi tie būtu efektīvi risinājumi, nepieciešams pārdomāts un kvalitatīvs transporta infrastruktūras tīkls. Nostiprinot esošās pozīcijas un aktīvi realizējot patlaban neizmantoto potenciālu, Rīgas ekonomiskā konkurētspēja transporta un komunikāciju jomā var kalpot kā nozīmīgs dzinējspēks ne tikai pilsētas, bet arī valsts un starptautiskajā kontekstā.

Transporta un sakaru nozarē pamatdarbā nodarbināto iedzīvotāju skaits 2008. gadā bija 47 tūkstoši jeb 10,1% no kopējā nodarbināto skaita pamatdarbā. 2007. gadā transporta, glabāšanas un sakaru nozare radīja 10,6% no pilsētas pievienotās vērtības.

STARPTAUTISKĀS LIDOSTAS „RĪGA” DARBĪBA

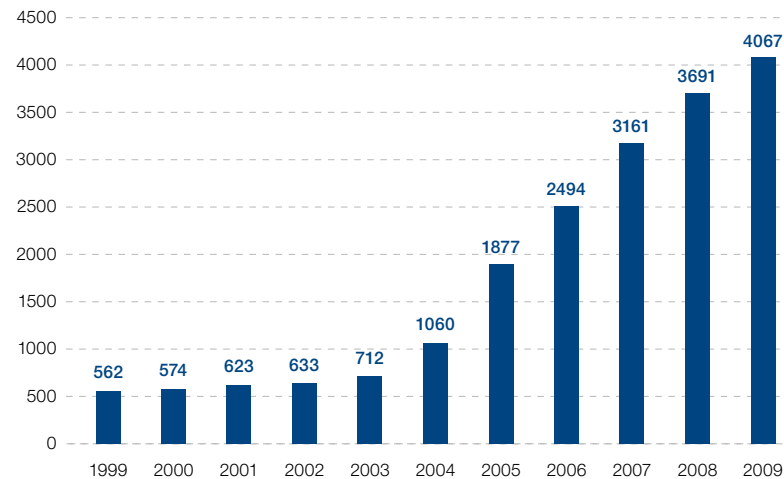
Starptautiskā lidosta „Rīga” ir lielākais starptautiskās aviācijas uzņēmums Baltijā un ir šī reģiona galvenais gaisa satiksmes centrs, kas nodrošina regulāru pasažieru satiksmi, kravas un pasta pārvadāšanu ar civilās aviācijas gaisa kuģiem uz Eiropas un citām pasaules valstu pilsētām. Tā apkalpo gan vietējās, gan starptautiskās aviolīnijas un ir kļuvusi par vienu no nedaudzajām Eiropas lidostām, kas apkalpo pilna servisa un zemo izmaksu lidsabiedrības.

Par spīti krīzei aviācijas nozarē, starptautiskā lidosta „Rīga” turpina savu straujo izaugsmi jau piekto gadu. 2009.gadā starptautiskā lidosta „Rīga” apkalpoja vairāk kā 4 miljonus pasažieru, kas ir par 10,2% vairāk kā 2008.gadā (8.16.attēls).

2008. gadā IATA (International Air Transport Association) veiktais pētījums apliecina, ka 25 gadu laikā starptautiskās lidostas „Rīga” pasažieru apgrozījums var sasniegt 20 miljonus. Izpētīts, ka labvēlīgos apstākļos līdz 2032. gadam starptautiskās lidostas „Rīga” apkalpoto pasažieru skaits var sasniegt 19,68 miljonus, bet reālistiskā prognoze paredz 13,95 miljonus apkalpoto pasažieru gadā.

8.16.attēls

IEBRAUKUŠO UN IZBRAUKUŠO PASAŽIERU SKAITS LIDOSTĀ "RĪGA" (TŪKST.)

Avots: Starptautiskā lidosta „Rīga”,
www.riga-airport.com

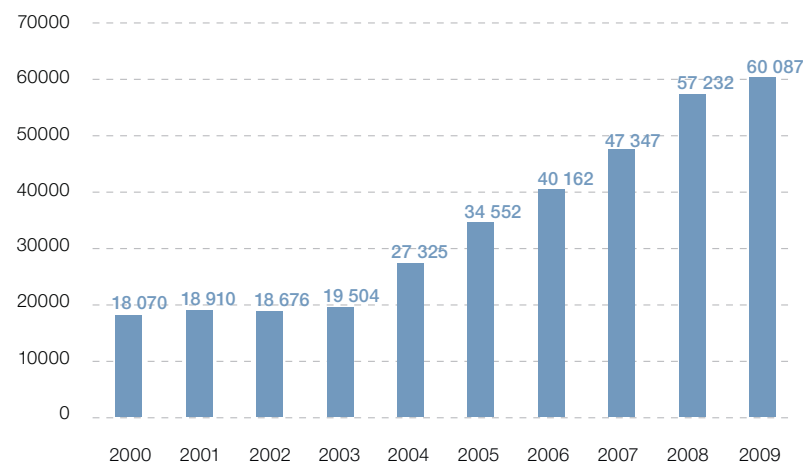
Šobrīd starptautiskajā lidostā „Rīga” darbojas 11 aviokompānijas un ir iespējams doties uz 61

galamērķi. 2009. gadā tika apkalpoti 60 087 lidojumi, kas ir par 2855 jeb 5% lidojumiem vairāk

kā iepriekšējā gadā, tātad vidējais lidojumu skaits pieaudzis līdz 165 lidojumiem dienā (8.17.attēls).

8.17.attēls

LIDOJUMU SKAITS STARPTAUTISKAJĀ LIDOSTĀ „RĪGA”

Avots: Starptautiskā lidosta „Rīga”,
www.riga-airport.com

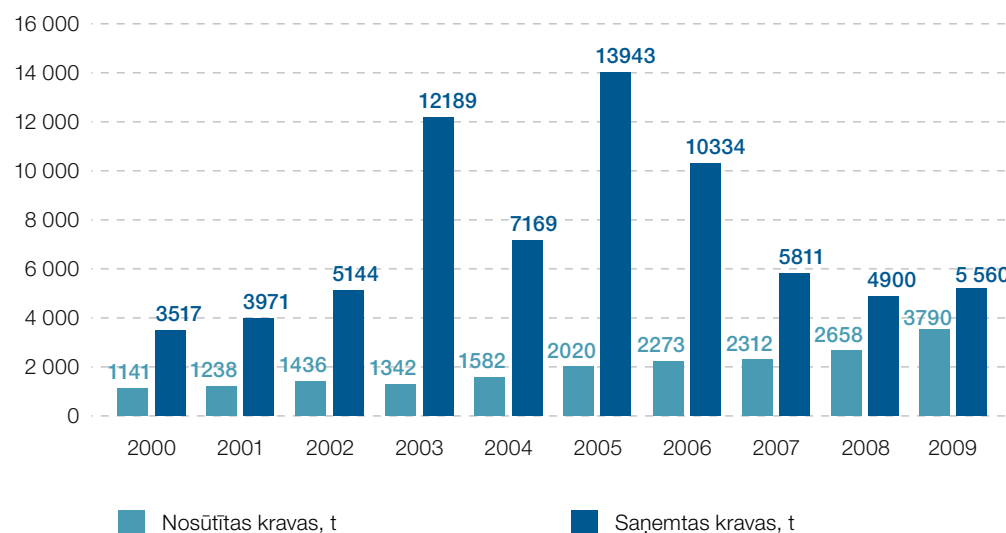
Aviokravu apgrozījuma rādītāji liecina, ka šajā jomā attīstību neraksturo stabilas un noturīgas tendences. 2005. gadā tika sasniegts ievērojams pieaugums—

16 tūkst. tonnas, savukārt turpmākajos gados sekoja ievērojams kritums un 2009. gadā bija 9,4 tūkst. tonnu liels apgrozījums. Tas skaidrojams ar to,

ka lielākā daļa kravu adresātu atradušies aiz Latvijas robežām, tātad tās ir tranzitkravas un to apjoms ir atkarīgs no Latvijas loģistikas firmu aktivitātēm un sekmēm (8.18.attēls).

8.18.attēls

KRAVU APGROZĪBA LIDOSTĀ „RĪGA”, T.

Avots: LR CSP

Jāpiezīmē, ka 2008.gadā starptautiskā lidosta „Rīga” pabeidza skrejceļa un apgaismes sistēmas rekonstrukcijas darbus, pagarinot to par 650 metriem un sasniedzot 3200 metru garumu. Pagarinātais skrejceļš ļauj apkalpot jebkura tipa lidmašīnas, kas ir priekšnoteikums starpkontinentālo lidojumu sākšanai.

RĪGAS OSTA

Ievērojamu daļu no Rīgas pilsētas teritorijas aizņem Rīgas brīvosta, kas izvietojusies abpus Daugavas krastiem tās lejtecē. Tā aizņem 63,48 km² lielu platību, ko veido 19,62 km² (30,9%) sauszemes teritorijas, 12,71 km² (20,0%) iekšējo ūdeņu teritorijas

un 31,15 km² (49,1%) ostas ārējā reida teritorijas. Ņemot vērā to, ka Rīgas brīvostas akvatorija ārējā reida teritorijas neatrodas Rīgas pilsētā, reālā Rīgas brīvostas aizņemtā platība Rīgā ir 32,33 km² jeb 10,6% no pilsētas kopējās platības.

Rīgas brīvostai ir ievērojama loma multimodālo transporta koridoru Rietumi – Austrumi un Ziemeļi – Dienvidi funkcionēšanā. Pateicoties labi attīstītajam autoceļu un dzelzceļa tīklam, Rīgas brīvosta ir tieši savienota ar galvenajiem kravu patēriņa centriem un ieguves – pārstrādes rajoniem NVS un Krievijā. Attālumu priekšrocības, salīdzinot ar kaimiņu ostām,

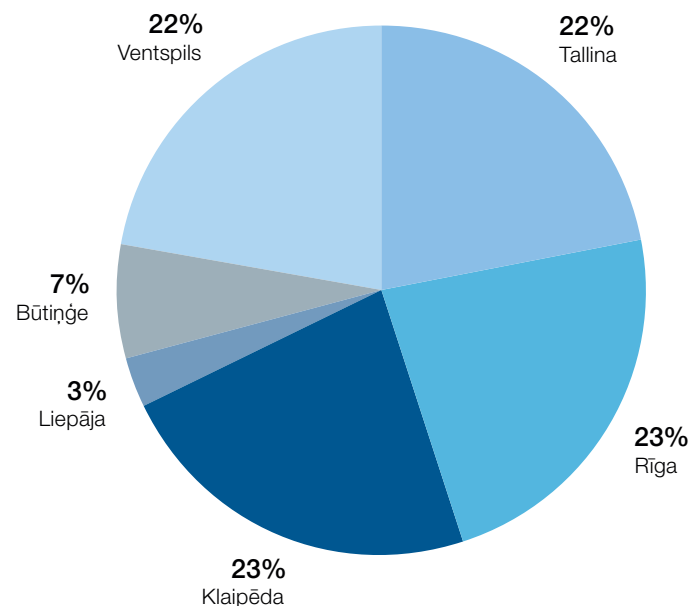
nodrošina Rīgai labākos nosacījumus saimniecisko sakaru attīstībai. Latvijas tiešā robeža ar Krieviju un Baltkrieviju ir nozīmīgākais faktors stabila un abpusēji izdevīgu biznesa attiecību veidošanai.

2008. gadā Baltijas valstu ostās tika pārkrautas 130,3 miljoni tonnas. Statistikas dati liecina, ka

Baltijas valstu lielāko ostu – Klaipēdas, Rīgas, Tallinas un Ventspils – pārkrauto kravu apjoms izlīdzinājies: Rīgas brīvostas un Klaipēdas osta katra apstrādā 23% , Ventspils osta un Tallinas osta katra apstrādā 22% , Būtiņģes termināls 7%, bet Liepājas osta 3% no kopējā Baltijas valstu ostās apstrādātā kravu apjoma (8.19.attēls).

8.19.attēls

KRAVU APGROZĪJUMS BALTIJAS VALSTU OSTĀS 2008. GADĀ, %

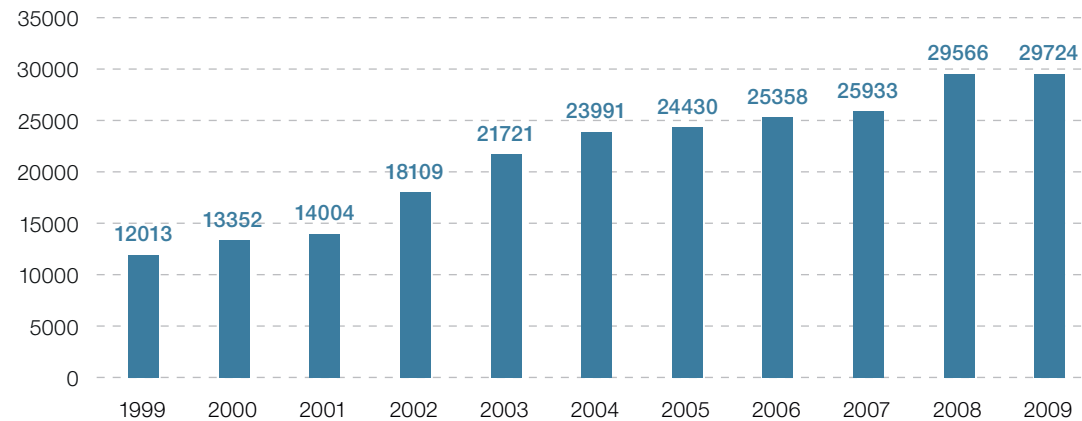
Avots: Rīgas brīvostas gadagrāmata

2009. gadā Rīgas brīvostu apmeklējuši 3953 kuģi un pārkrauto kravu apjoms sasniedza 29,7 milj.t. Salīdzinot ar 1999. gadu, kravu apjoms ir pieaudzis

2,5 reizes un ir visaugstākais rādītājs ostas 805 gadu pastāvēšanas vēsturē (8.20.attēls).

8.20.attēls

KRAVU APGROZĪBA RĪGAS OSTĀ, TŪKST. T.

Avots: LR CSP

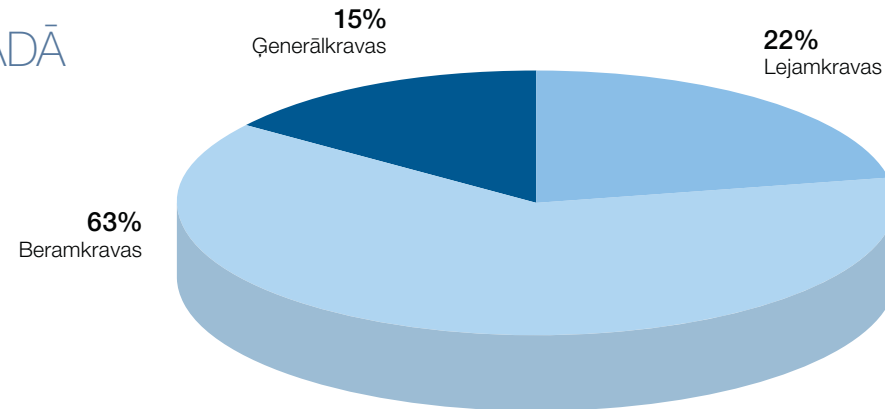
Kopumā 2009. gadā kravu apjoms pieaudzis par 0,5%. Salīdzinot ar 2008. gada rādītājiem,

lielākais kravu apgrozījuma pieaugums bija lejamkravām– 21%, un šo kravu pieaugums spēja

nosegt ģenerālkraavu un beramkravu apjoma kritumu (8.21.attēls).

8.21.attēls

KRAVU VEIDI 2009. GADĀ

Avots: Rīgas brīvosta

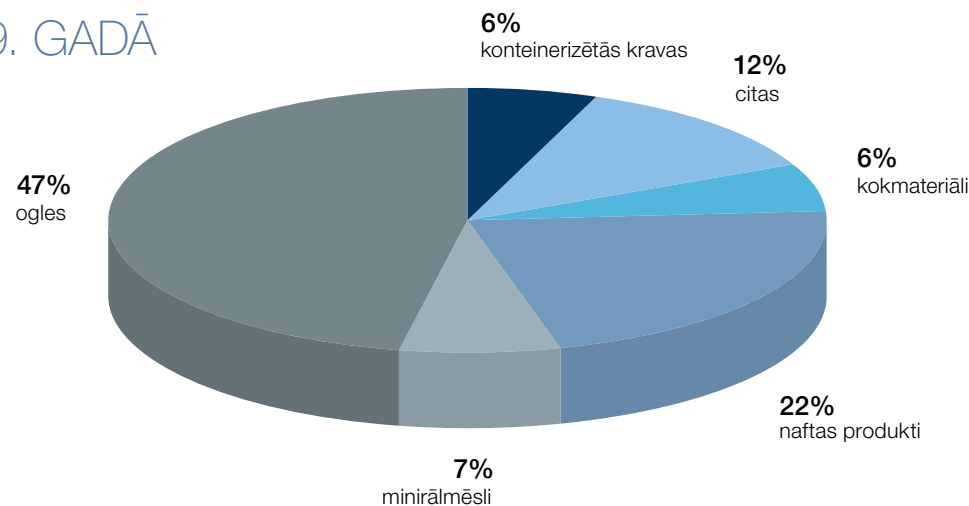
Kravu pārvadājumu tirgū joprojām lielu vietu ieņem ogles. Jau 2003. gadā Eiropa uzsāka cīņu par atomenerģijas aizliegšanu un dabīgo izejvielu izmantošanu, tāpēc ogles atkal kļuva par aktuālu

kravu, bet jaunajam ogļu pieplūdumam gandrīz neviena Eiropas osta nebija gatava. Šajā situācijā Rīgas ostai bija zināmas priekšrocības, jo te

pakalpojumus spēja piedāvāt gan specializētais ogļu termināls, gan arī citi ostas termināli, kas ātri pārorientējās uz ogļu apstrādi (8.22.attēls).

8.22.attēls

KRAVU STRUKTŪRA 2009. GADĀ

Avots: Rīgas brīvosta

2008. gadā Rīgas brīvastā strādāja 32 stividorkompānijas, kas nodarbojās ar kravu pārkraušanu, apstrādi, kuģu būvi, remontu, ražošanu un dažādiem pievienotās vērtības pakalpojumiem

un 9 no tām pārkrāva vairāk nekā 1 miljonu tonnu kravu (8.3.tabula). Kā pozitīva tendence vērtējams fakts, ka 2008.gadā 20 stividorkompānijām kopējais kravu apgrozījums palielinājies. Tas, kāds Rīgas

brīvastai būs 2009. gads, lielā mērā būs atkarīgs no kopējām tendencēm kravu pārvadājumu tirgū pasaulē, kā arī no tā, kā atveseļosies pasaules finanšu tirgus.

8.3.tabula

KRAVU APGROZĪJUMS RĪGAS BRĪVOSTĀ LIELĀKAJĀS STIVIDORKOMPĀNIJĀS 2008. GADĀ, TŪKST. T.

Uzņēmuma nosaukums	2008. gads (tūkst. t)
SIA „Rīgas Centrālais termināls”	7 817,10
SIA „STREK”	5 187,40
SIA „Alpha osta”	1 939,00
SIA „Baltic Container terminal”	1 912,60
SIA „Naftimpeks”	1 845,90
AS „BLB Baltijas Termināls”	1 607,20
SIA „Rīgas universālais termināls”	1 583,10
SIA „Lacon”	1 486,40
SIA „Man-Tess” enterprises incl.	1 197,50

Avots: Rīgas brīvosta

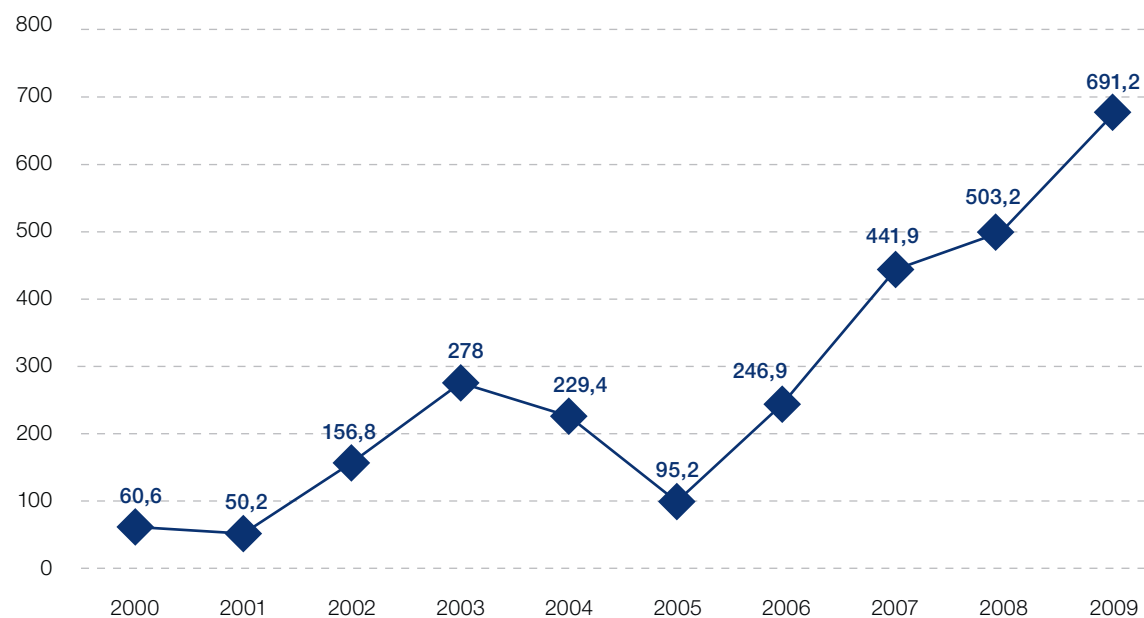
2008.gadā pirmo reizi ostas pastāvēšanas vēsturē kopējais pasažieru skaits pārsniedza pusmiljonu. Kopumā kopš 2005. gada vērojams

straujš pārvadāto pasažieru skaita pieaugums, kopā pieaugot vairāk kā trīs reizes un 2009. gadā sasniedzot 691,2 tūkst. 80% no visiem pasažieriem

tika pārvadāti regulārajās prāmju līnijās Rīga – Stokholma un Rīga – Lībeka (8.23.attēls).

8.23.attēls

IEBRAUKUŠO UN IZBRAUKUŠO PASAŽIERU SKAITS RĪGAS PASAŽIERU OSTĀ, TŪKST.

Avots: Rīgas brīvosta

Jau vēsturiski Rīgas osta ir bijusi pilsētas attīstības un tās iedzīvotāju labklājības avots, tādēļ, plānojot pilsētas turpmāko attīstību, īpaša uzmanība jāpievērš Rīgas brīvostas attīstībai, jo tā ir viens no būtiskākajiem pilsētas ekonomikas balstiem.

Rīgas ostas priekšrocība ir daudzprofilu pārvadājumu apkalpošanas iespējas, kas ļauj sekmīgi konkurēt ne tikai ar Latvijas, bet arī citām Baltijas jūras austrumu krasta lielākajām ostām. Tā kā Rīga vēlas pastiprināt

savu kā „vērtu” pilsētas lomu, īpaša uzmanība jāpievērš transporta infrastruktūras modernizēšanai, kas veicinātu pilsētas kā loģistikas un tirdzniecības centra attīstību.

DZELZCEĻA TRANSPORTS – DZELZCEĻA KRAVU APGROZĪJUMS

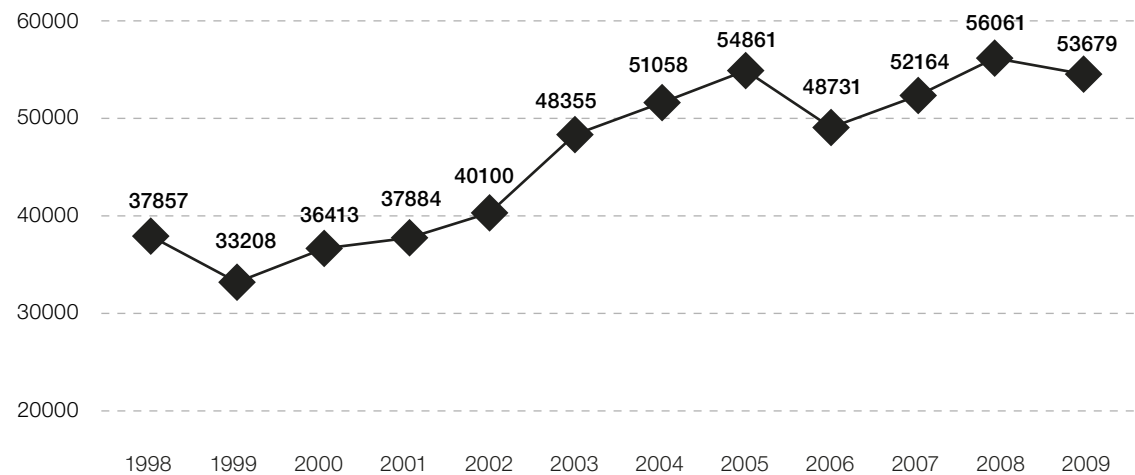
Dzelzceļš joprojām ir galvenais kravu pārvadājumu veids Latvijā. Rīgā ir vislielākais dzelzceļa krustpunkts

Baltijas valstīs, kur vilcieni nodrošina kravu apgrozījumu starp Rietumeiropu un Krieviju, Baltkrieviju, Ukrainu un Kazahstānu. Koncerns Latvijas dzelzceļš (LDz) ir viens no lielākajiem valstī, kopējais LDz pamatdarbībā nodarbināto skaits 2008. gadā bija 7391 darbinieks.

Kopumā 2009. gadā uzņēmums pārvadāja 53,68 milj.t kravu, kas, salīdzinājumā ar 2008. gadu, ir samazinājusies par 4,2% (8.24.attēls).

8.24.attēls

KRAVU PĀRVADĀJUMI PA DZELZCEĻU, MILJ. T.

Avots: LR CSP

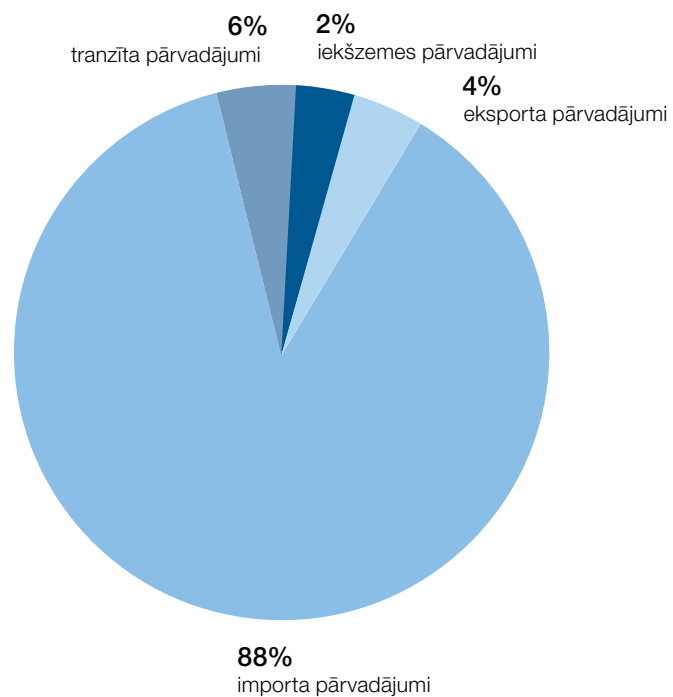
Visvairāk pārvadāja naftu un naftas produktus, akmeņogles, ķīmiskās kravas un melnos metālus. Pavisam pārvadāja 52 759 TEU¹³ konteineru

vienību. No visām transportējamām kravām 84% ir importa pārvadājumi, visvairāk no Krievijas (783 tūkst.t) un Igaunijas (607 tūkst.t), kam seko

sauszemes tranzīts – 8,2%. Un tikai 4,7% no visiem pārvadājumiem ir eksporta pārvadājumi (8.25.attēls).

8.25.attēls

KRAVU PĀRVADĀJUMI SADALĪJUMĀ PA VEIDIEM 2009. GADĀ

Avots: Rīgas brīvosta

¹³ TEU – = divdesmit pēdu ekvivalents

AUTOOSTAS DARBĪBA

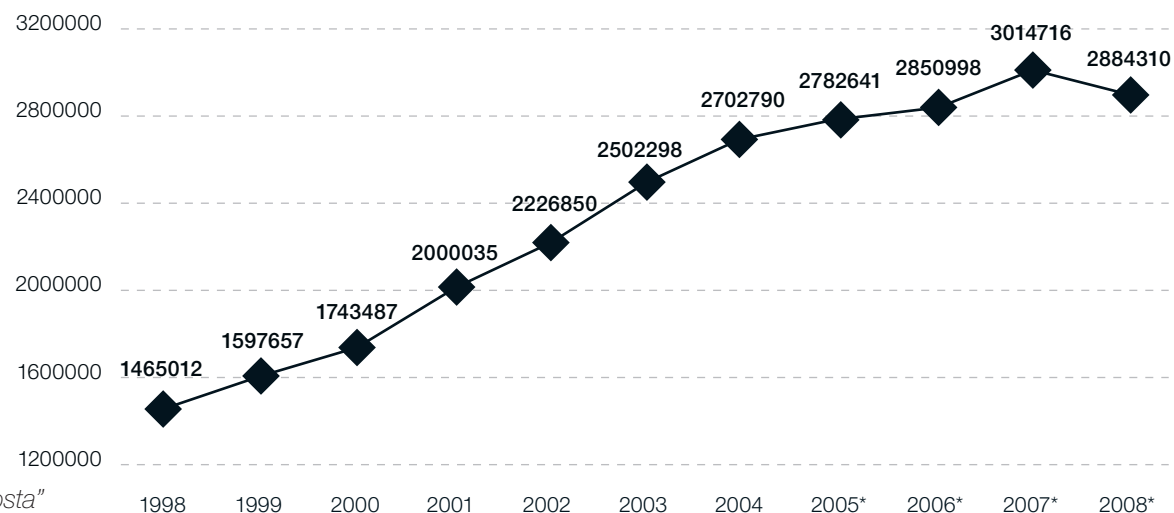
Kopš 1998.gada AS „Rīgas starptautiskā autoosta” darbībā ir vērojama dinamiska attīstība. Pēc AS „Rīgas starptautiskā autoosta” apkopotajiem datiem 2008. gadā apkalpoto pasažieru skaits bija 2,9

milj., bet, ņemot vērā, ka šajā skaitā ietilpst tikai tie pasažieri, kas biļetes iegādājušies autoostas kasēs, kas veido ~40% no kopējā pasažieru apgrozījuma Rīgas autoostā, līdz ar to kopumā autoostas pakalpojumus gadā izmanto līdz 6 milj.

cilvēku. Pārējos 60% veido iebrucošie pasažieri, kā arī pasažieri, kas iegādājas biļetes pie autobusu vadītājiem (8.26.attēls).

8.26.attēls

APKALPOTO PASAŽIERU SKAITS AS „RĪGAS STARPTAUTISKĀ AUTOOSTA”

*Attēlā norādītie skaitļi atbilst pārdoto biļešu skaitam autoostas kasēs

Avots: AS „Rīgas starptautiskā autoosta”

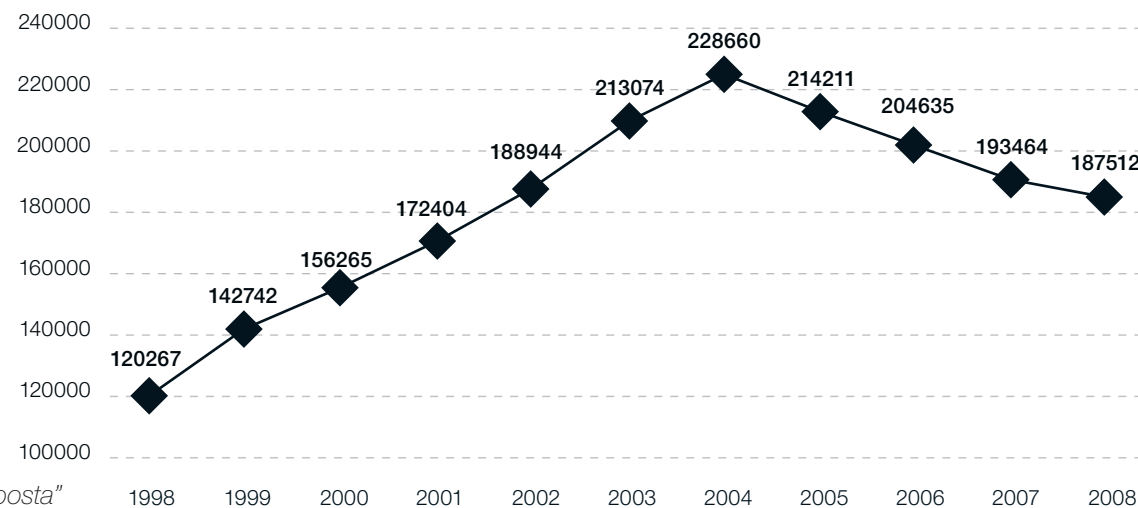
Nodrošinot pasažieru apkalpošanu, 2008. gadā AS „Rīgas starptautiskā autoosta” sadarbojās ar 28 pasažieru pārvadātāju firmām, kuras veic

iekšzemes pārvadājumus un 17, kuras veic starptautiskos pārvadājumus, no tām 11 ir ārvalstu kompānijas un 2 tūrisma aģentūras, kuras tirgo

braukšanas biļetes uz starptautiskajiem reisiem. Kopumā izpildīto reisu skaits no Rīgas starptautiskās autoostas 2008. gadā bija 187,5 tūkstoši jeb vidēji 512 reisi dienā (8.27.attēls).

8.27.attēls

IZPILDĪTO REISU SKAITS

*no 2005. gada izpildīto reisu skaits no Rīgas starptautiskās autoostas

Avots: AS „Rīgas starptautiskā autoosta”

8.6. Tirdzniecība

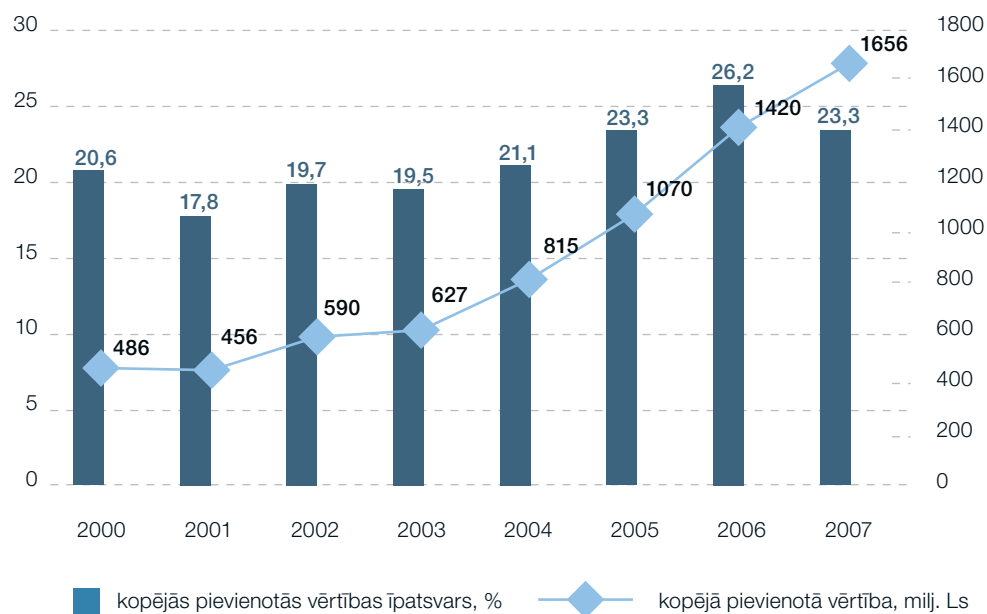
Līdz pat 2007. gada beigām tirdzniecība Rīgā attīstījās ļoti dinamiski un, salīdzinot ar pārējām tautsaimniecības nozarēm, tai bija vieni no augstākajiem attīstības tempiem. Negatīva tendence tirdzniecības apgrozījumā sāka

parādīties 2007. gada beigās, 2008. gada sākumā, ko ietekmēja galvenokārt iekšējā pieprasījuma samazinājums. 2007. gadā tirdzniecības nozarē tika radīti 23,3% no kopējās pievienotās vērtības pilsētā un, lai arī tirdzniecības nozare vēl joprojām ir lielākā Rīgas ekonomikas nozare, īpatsvaram

kopējā pievienotajā vērtībā ir tendence samazināties. Pēdējo sešu gadu laikā Rīgas kopējā pievienotā vērtība tirdzniecībā palielinājusies 3,6 reizes un 2007. gadā veidoja 1656 milj.Ls, kas ir 64,2% no kopējās Latvijas pievienotās vērtības (8.28.attēls).

8.28.attēls

KOPĒJĀS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS ĪPATSVARŠ UN KOPĒJĀ PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA VAIRUMTIRDZNIECĪBĀ UN MAZUMTIRDZNIECĪBĀ

Avots: LR CSP

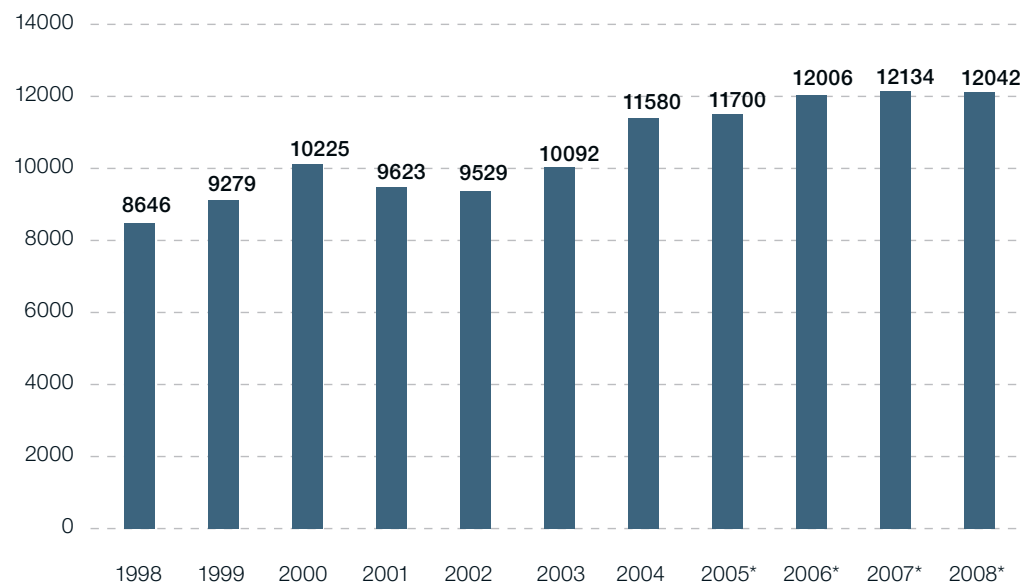
Uzņēmumu skaits Rīgā, kas savu saimniecisko darbību ir orientējuši uz tirdzniecību, 2008. gadā bija vairāk kā 12 tūkstoši (51,4% no Latvijas rādītāja). Taču līdz ar ekonomiskas lejupslīdi un

iedzīvotāju pirktspējas samazināšanos, ir vērojams tirdzniecības uzņēmumu skaita samazinājums (8.29. attēls). Jāpiezīmē, ka kopējais uzņēmumu skaits Rīgā ir audzis straujāk kā tirdzniecības sektorā, ja

2005. gadā tirdzniecības sektors veidoja 29% no kopējā vienību skaita, tad 2008. gadā tas samazinājās līdz 25%.

8.29.attēls

TIRDZniecības uzņēmumu un uzņēmējdarbības skaits Rīgā

*Tirgus sektora ekonomiski aktīvo statistikas vienību skaits tirdzniecībā
Avots: LR CSP

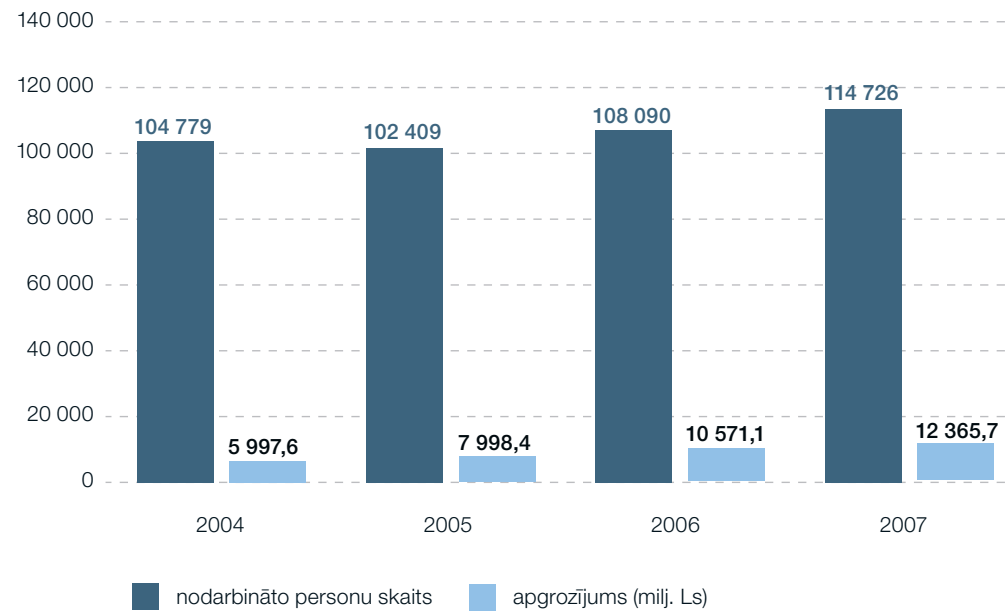
No 2004. līdz 2007. gadam bija vērojams straujš tirdzniecības apgrozījuma pieaugums Rīgā, triju gadu laikā tas palielinājās vairāk kā divas reizes

un 2007. gadā sasniedza 12 365,7 milj.Ls lielu apgrozījumu. Tai pat laikā nodarbināto personu skaits šajā laika periodā pieauga tikai par 9,5% un,

rēķinot apgrozījumu uz vienu nodarbināto personu tirdzniecībā, 2004. gadā tas veidoja 5,7 tūkst.Ls, savukārt 2007. gadā 10,8 tūkst.Ls (8.30.attēls).

8.30.attēls

APGROZĪJUMS UN NODARBINĀTO SKAITS TIRDZNIECĪBĀ RĪGĀ

Avots: LR CSP

Neskatoties uz patēriņa krituma tendencēm, tirdzniecības centru apgrozījums 2008. gadā, salīdzinot ar 2007. gadu, bija sarucis tikai nedaudz. Tas daļēji skaidrojams ar straujo inflācijas kāpumu,

kas 2008. gadā bija 10,5%. Ņemot vērā, ka pārtikas cenu kāpums bija sevišķi augsts, iedzīvotāji vairāk līdzekļu tērēja pārtikas iegādei, savukārt mazāk atļāvās tērēt citām precēm, kas nav pirmās nepieciešamības. Par to liecina Linstow Center

Management (LCM) apsaimniekoto Galactico tirdzniecības centru Galerija Centrs, Mols, Origo, Dole un tirdzniecības parka Alfa pārdoto preču apgrozījums (8.4.tabula).

8.4.tabula

APGROZĪJUMS PA PREČU GRUPĀM VISOS LINSTOW CENTER MANAGEMENT T/C KOPĀ 2008. GADĀ

TC	2007. gads (tūkst. Ls)	2008. gads (tūkst. Ls)	Pieaugums 2008 gadā, attiecībā pret 2007. gadu (%)
Apģērbi un tekstila izstrādājumi	59 465	58 658	-1,4%
Ēdināšanas pakalpojumi un pārtikas preces	84 006	90 776	8,1%
Elektronika	17 582	16 115	-8,3%
Izklaide	1 529	1 831	19,8%
Apavi	20 473	18 421	-10,0%
Mēbeles	10 082	8 131	-19,3%
Juvelierizstrādājumi	10 360	8 887	-14,2%
Pakalpojumi	7 154	7 746	8,3%
Citas preču grupas	69 918	69 570	-0,5%
Kopā LCM apsaimniekotajos tirdzniecības centros Latvijā	280 569	280 134	-0,2%

Avots: Linstow Center Management

8.7. Tūrisms

Tūrisms ir definēts kā viena no prioritārajām nozarēm Latvijā. Saskaņā ar Latvijas Tūrisma attīstības politikas pamatnostādņēm 2009.-2015. gadam kā Latvijas tūrisma attīstības politikas mērķis ir izvirzīts – ilgtspējīga un kvalitatīva Latvijas tūrisma produktu un pakalpojumu attīstība, veicinot valsts eksportspējas palielināšanos un Latvijas kā viena no vadošā tūrisma galamērķa pozīcijas nostiprināšanu Baltijas jūras reģionā, kā arī vietējā tūrisma attīstību – sasniegšanai. Tiešais tūrisma nozares īpatsvars Latvijas IKP (pēc CSP viesnīcu un restorānu datiem) 2008.gadā bija 1,5 % (2007.gadā – 1,6%, 2006. gadā – 1,7%). Taču, ņemot vērā, ka tūrisms ir cieši saistīts ar citām nozarēm, 2007.gadā tā kopējais ieguldījums valsts ekonomikā bija 7,5% (vidēji viens ārzemju ceļotājs Latvijā vienā dienā atstāja 46,9 Ls). Ar tūrismu saistīto pakalpojumu eksports 2008. gadā sasniedza 384,4 milj. latu, kas ir 17,6% no kopējā eksporta apjoma¹⁴.

Rīga ir iecīnītākais ārvalstu tūristu galamērķis Latvijā. Kā rāda statistikas dati, tūristu skaits Rīgā 2009. gadā bija 1,1 miljons, kas salīdzinot ar 2008. gadu ir sarucis par 22,7%. Turpretī nedaudz ir palielinājies vidējais uzturēšanās ilgums, sasniedzot 4,1 diennakti, iepriekšējā gadā bija 4 diennaktis.

Rīgai kā senajai Hanzas savienības pilsētai ir visi priekšnoteikumi, lai tā kļūtu par iecienītu tūristu ceļojumu galamērķi. Rīgā ir augstvērtīgi pilsētībūvniecības, arhitektūras, mākslas un vēstures pieminekļi. Rīgas vēsturiskais centrs ir iekļauts UNESCO kultūras mantojuma sarakstā. Rīgas kultūras mantojumā ir gandrīz visi arhitektūras stili. Rīgu mēdz dēvēt par jūgendstila metropoli, jo pilsētas centrā šis arhitektūras stils veido aptuveni 40% no apbūves, un tas ir daudz vairāk nekā citās Eiropas pilsētās. Rīgas priekšpilsētās ir ļoti savdabīga koka apbūve.

Rīgas tūrisma koordinācijas un informācijas centra veiktā aptauja apliecina, ka tūristi uz Rīgu nedodas kā uz modernu, bet gan kā uz kultūrvēsturisku pilsētu. Starp Tallinas, Helsinku, Tampere, Turku, Stokholmas, Upsalas, Malmes, Oslo, Bergen, Reikjavīkas, Ārhusas, Kopenhāģenas un Viļņas pilsētām Rīga ierindojas 1.vietā pilsētas dizaina un arhitektūras aspektā, 1.vietā starp pilsētām, kur tūristi ierodas, lai tuvāk iepazītos ar tās bagāto pilsētas vēsturi, kā arī 1.vietā starp pilsētām, kur tūristi vēlas apskatīt atpazīstamās vietas (84,3%), skvērus, ielas (75,9%) un vēsturiskos objektus (55,8%). Ievērojamākās vietas, kur tūristi dodas, ierodoties Rīgā, ir Melngalvju nams, Rīgas Doma katedrāle un Brīvības piemineklis.

¹⁴ Dati no Ekonomikas ministrijas ziņojumiem par Latvijas tautsaimniecības attīstību 2008.gada decembris, 2009.gada jūnijs; Tūrisms Latvijā 2008. gadā. CSP, 2009.

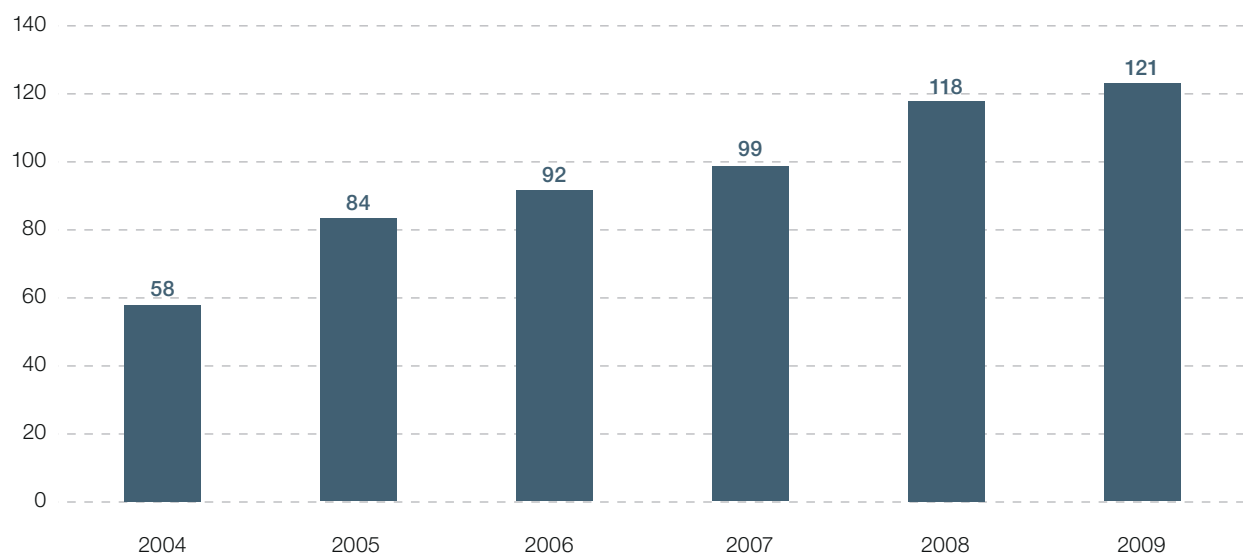
TŪRISTU IZMITINĀŠANAS IESTĀDES RĪGĀ

Pieaugošā tūristu skaita rezultātā pēdējo gadu laikā Rīgā diezgan strauji ir pieaudzis viesnīcu un citu

tūristu izmitināšanas iestāžu skaits. Pēdējo 5 gadu laikā pieaugums ir par 63 iestādēm (8.31.attēls). Kopējais gultas vietu skaits – 12920.

8.31.attēls

NAKTSMĪTŅU SKAITS RĪGĀ

Avots: LR CSP

2009.gadā 83 no 121 tūristu izmitināšanas iestādēm bija klasificētas kā viesnīcas un tajās bija 10416 vietas. Pēc kategorijām viesnīcu sadalījums 2009.gadā bija šāds:

7 - *****

13 - ****

29 - ***

1 - **

3 - *

30 – neklasificēta

2009.gadā Rīgā bija 14 jaunatnes tūrisma mītnes. Līdz ar to Rīga piesaista arī tādu tūristu daļu kā skolēni, studenti un citi jaunieši.

Saprotams, ka klimatisko apstākļu dēļ vislielākais Rīgas tūristu izmitināšanas mītnu noslogojums ir gada otrajā un trešajā ceturksnī, kad Latvijā valda pavasaris un vasara.

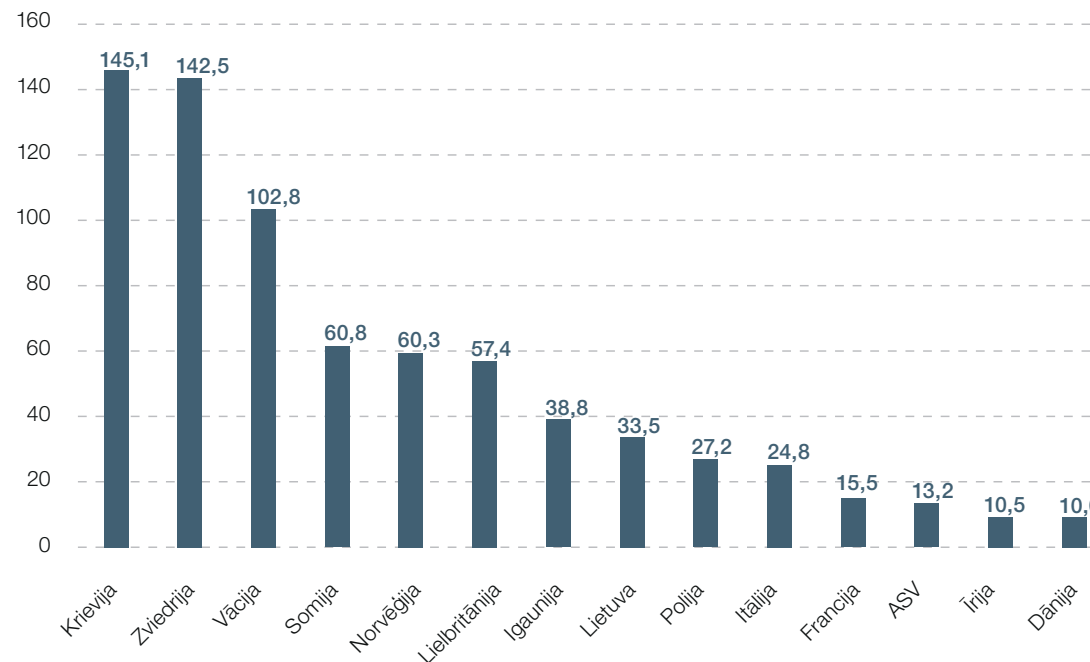
Tūrisma mītnēs apkalpoto personu skaits 2009. gadā bija 689 tūkstoši, kas ir 62% no kopējā Latvijas tūristu mītnēs apkalpoto personu skaita.

ĀRVALSTU CEĻOTĀJU SADALĪJUMS PA VALSTĪM UN PĒC CEĻOJUMA MOTĪVA

Vislielākais tūristu skaits bija no Krievijas, Zviedrijas, un Vācijas (8.32.attēls). Samazinoties tūristu skaitam, samazinājušies arī tūristu kopējie izdevumi un 2009. gadā tie bija 265 milj.Ls, kas ir par 41 miljoniem mazāk kā 2008. gadā.

8.32.attēls

RĪGU APMEKLĒJUŠO TŪRISTU SKAITS SADALĪJUMĀ PA VALSTĪM 2009.GADĀ (TŪKST.)

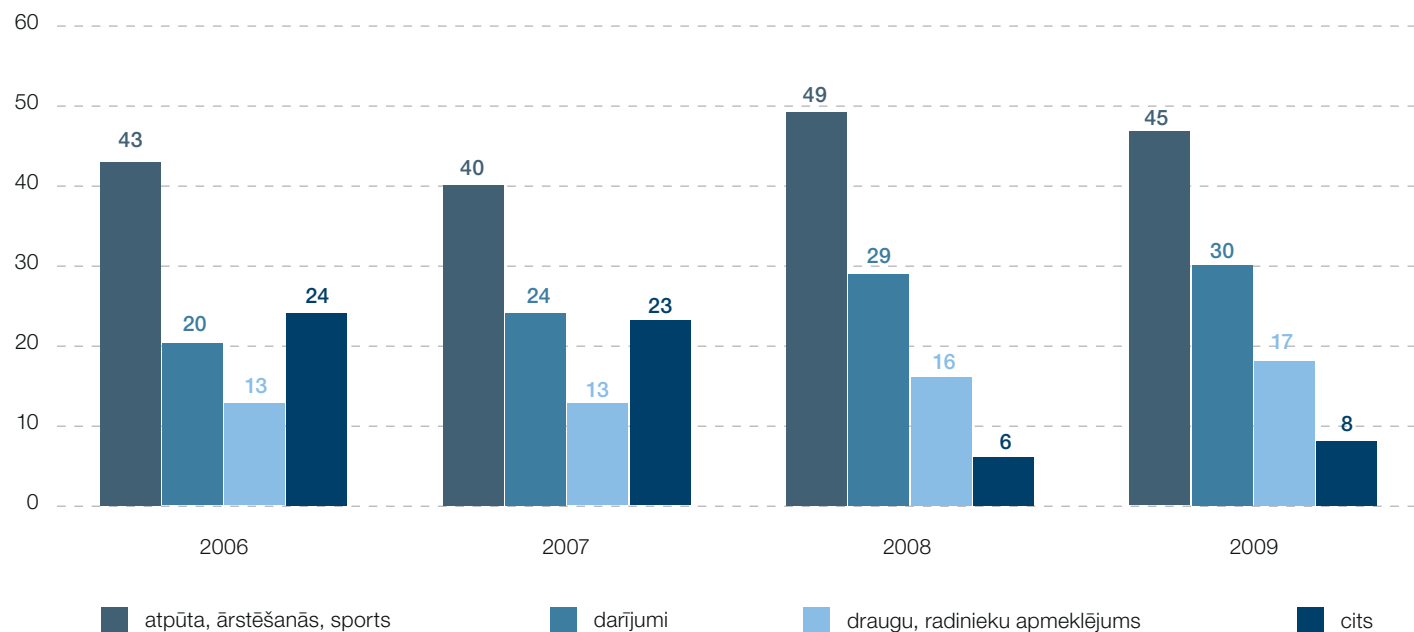

Avots: LR CSP

2009.gadā 45% tūristu Rīgā ieradās atpūsties, 30% darījumu kārtošanas nolūkā, 17% - apciemot draugus un radniekus (8.33.attēls).

8.33.attēls

VIESNĪCĀS UN CITĀS TŪRISTU MĪTNĒS APKALPOTO PERSONU IERAŠANĀS MOTĪVI (%)

Avots: LR CSP

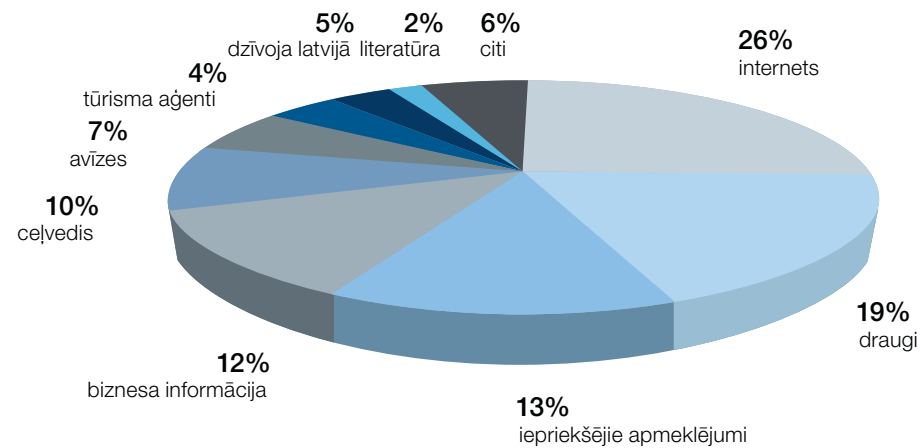
Lielākā daļa tūristu Rīgā ieradās ar gaisa transportu – 57%, 22,5% ieradās ar autotransportu, 10,5% ar jūras transportu, savukārt pa dzelzceļu – 10%.

Informāciju par Rīgu lielākā daļa tūristu 2009.gadā ir guvusi internetā – 25,6%. 18,5% Rīgas ārvalstu apmeklētāju informāciju guva no draugiem. 13,3%

robežšķērsotāju Rīgā ir bijuši atkārtoti. Par to liecina tas, ka informācija ir gūta no iepriekšējiem apmeklējumiem (8.34.attēls).

8.34.attēls

ROBEŽŠĶĒRSOTĀJU SADALĪJUMS PĒC GALVENĀ INFORMĀCIJAS IEGUVES AVOTA 2009. GADĀ

Avots: Rīgas tūrisma koordinācijas un informācijas centrs

TŪRISMA KOORDINĀCIJAS UN INFORMĀCIJAS CENTRS

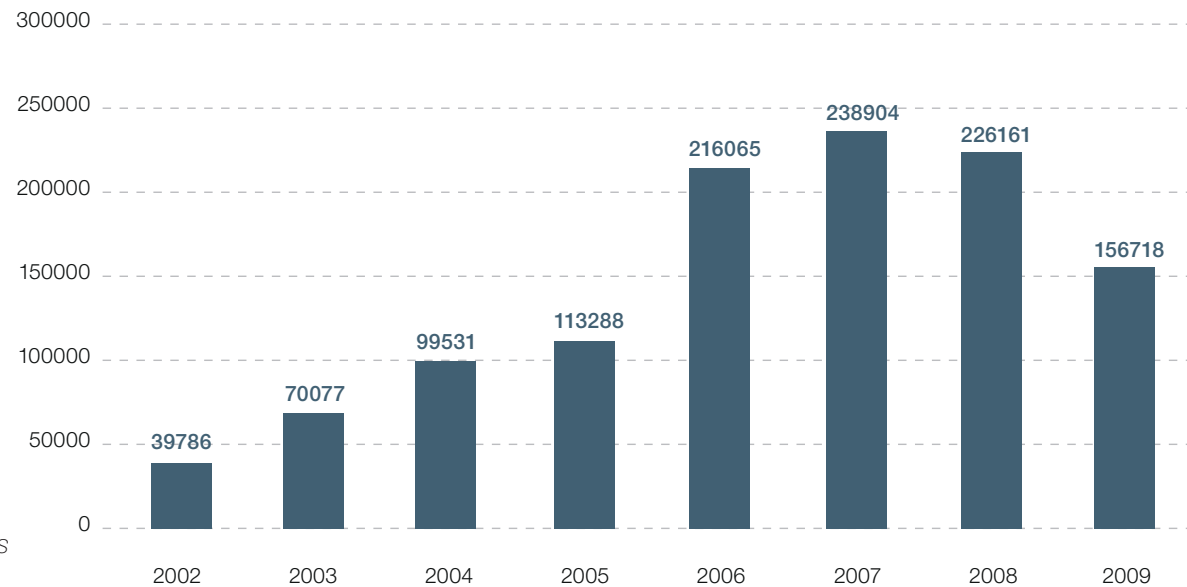
Rīgas Tūrisma koordinācijas un informācijas centrs (RTKIC) tika izveidots 2002. gada 1.janvārī ar mērķi veicināt Rīgas pilsētas tūrisma koordināciju,

attīstību, nodrošināt pilnvērtīgu informāciju par Rīgas tūrisma iespējām, veidot pozitīvu un pievilcīgu Rīgas tēlu gan Latvijā, gan ārzemēs u.c. RTKIC pilsētā ir vairākas tūristu apkalpošanas vietas – Švābes namā Rātslaukumā, Rīgas starptautiskajā autoostā,

Centrālajā dzelzceļa stacijā, Latvijas Tūrisma informācijas birojā un Starptautiskajā lidostā „Rīga”. 2009.gadā RTKIC kopā apmeklēja 156 718 apmeklētājs (8.35.attēls).

8.35.attēls.

RTKIC APMEKLĒTĀJU SKAITA DINAMIKA

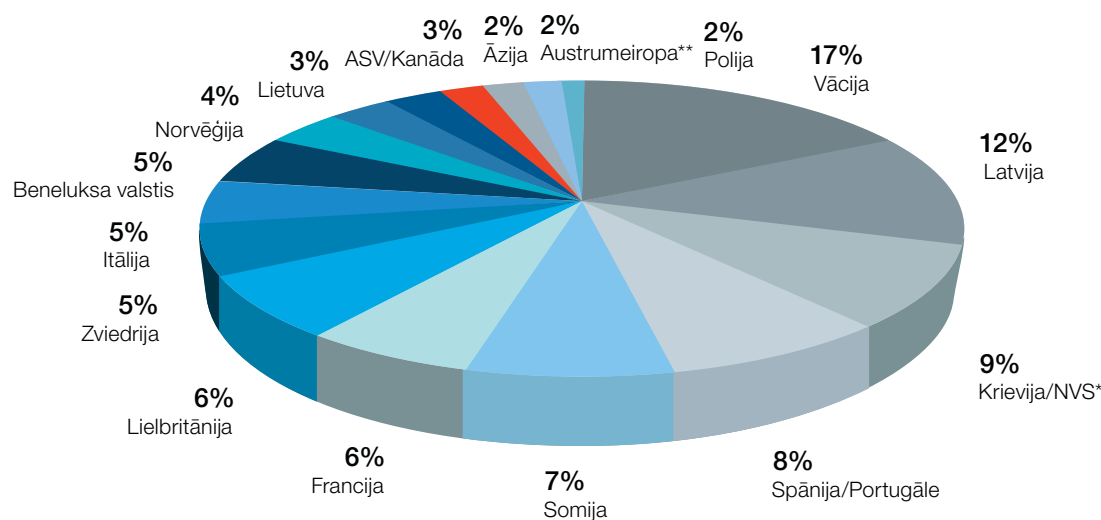

Avots: Rīgas tūrisma koordinācijas
un informācijas centrs

Lielākā daļa RTKIC apmeklētāju 2009.gadā bija Vācijas iedzīvotāji – 17%. Aptuveni 12% apmeklētāju ir Latvijas iedzīvotāji. (8.36.attēls).

8.36.attēls.

RTKIC APMEKLĒTĀJU SKAITS 2008.GADĀ SADALĪJUMĀ PA VALSTĪM

* NVS: Azerbaidžāna, Armēnija, Kazahstāna, Kirgizstāna, Moldova, Tadžikistāna, Turkmēnistāna, Uzbekistāna, Gruzija

** Austrumeiropa: Čehija, Slovākija, Ungārija, Rumānija, Bulgārija, visas bijušās Dienvidslāvijas valstis

Avots: Rīgas tūrisma koordinācijas un informācijas centrs

Tūristus, kas iegriezās RTKIC, visvairāk interesējuši dažādi pakalpojumi (ēdināšana, iepirkšanās, suvenīri, banka, pasts), kultūra un vēsture, transports, informācija par Latviju, ekskursijas, kā arī SPA pakalpojumi.

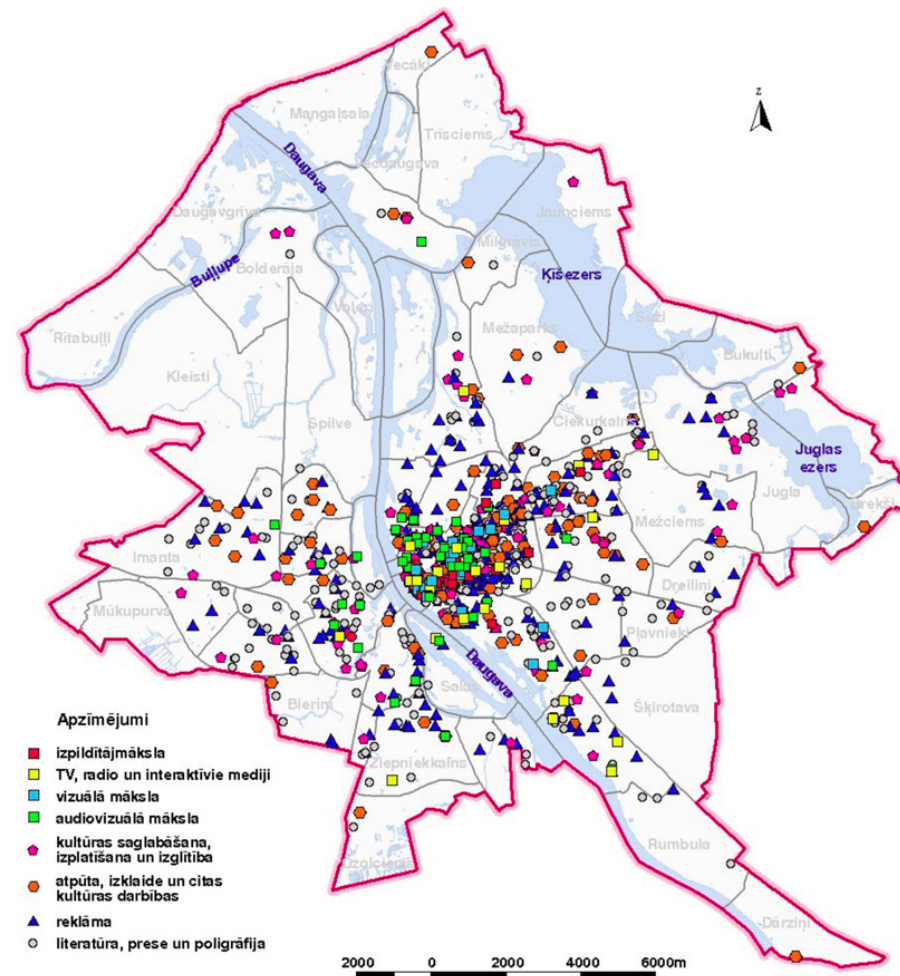
Tūrisma nozarei Rīgā ir ļoti cieša saikne ar kultūras un izklaides jomu. Lielu lomu šeit spēlē starptautiskā sadarbība kultūras jomā. Būtisks ir fakts, ka Rīga 2014.gadā būs Eiropas kultūras

galvaspilsētas statusā. Līdz ar to būs būtisks tūristu skaita pieaugums pilsētā. Taču jau šobrīd šis fakts daudziem potenciālajiem ārvalstu tūristiem var kalpot par stimulu apmeklēt Rīgu.

un radīt darba vietas. Tās aptver arhitektūru, reklāmu, mākslas un kultūras industrijas, dizainu (ieskaitot modi, grafisko dizainu un lietišķo mākslu), filmu, datorspēles un interaktīvās programmatūras, mūziku, jaunos medijus, izdevējdarbību, radio un televīziju u.c. Radošās industrijas produktu ražošana

8.37.attēls

RADOŠĀS INDUSTRIJAS UZŅĒMUMU IZVIETOJUMS RĪGĀ

98

Patlaban ekonomisko rādītāju ziņā veiksmīgākās nozares ir reklāma, izdevējdarbība un poligrāfija. Tas liecina par šo nozaru patstāvīgu stabilu attīstību. Balstoties dažādu starptautisku salīdzinošu pētījumu rezultātos, nākotnes prognozēs un esošo valsts atbalsta instrumentu veicinātajos efektos, Rīgas situācijā prioritāras radošās industrijas nozares ir divas – dizains un audiovizuālie mediji un multimediji, kurām piemīt vislielākais eksporta potenciāls. Lai gan Latvijā vēl nav nostiprinājis dizaina produktu tirgus, tomēr tieši dizaina nozare Latvijā ne tikai uzrāda visaugstākās pašorganizēšanās spējas, bet arī visuzskatāmākos rezultātus. Pastiprinoties visdažādāko mediju lomai visās sabiedrības dzīves jomās, palielinās arī pieprasījums pēc dažādiem digitāla un audiovizuāla satura produktiem, kas nonāk pie lietotājiem ar dažādu mediju starpniecību, piemēram, interaktīvās spēles, animācija, dažādi tiešsaistes un digitālo resursu pakalpojumi, radio un televīzijas produkcija, tālmācība tiešsaistē, mūzika un mārketinga komunikācijas. Šiem produktiem ir augsta pievienotā vērtība, eksporta un vel neizsmelts inovāciju potenciāls. Multimediju un audiovizuālo jomā Rīgā jau izveidojušies un nostiprinājušies tādi uzņēmumi kā *Lattelecom Technology*, *DD Studio*, *filmu studija Rija* un citi.

Radošo industriju uzņēmumiem un nozarēm raksturīgas ciešas saiknes ar citām nozarēm gan radošo industriju lokā, gan ārpus tā. Šīs saiknes rada ekonomiskus blakus efektus: radošās industrijas ir citu nozaru tiešie vai pastarpinātie pircēji un piegādātāji, kas neapšaubāmi ietekmē visa vērtību tīkla pastāvēšanu un attīstību. Turklāt radošās industrijas arī pievieno vērtību pilsētvidei, kā rezultātā Rīgā ir izveidojušies vairāki radošie kvartāli, starp kuriem visvairāk izceļas rūpnīcas VEF korpusi, Andrejsala, Spīķeri un Kalnciema ielas komūna.

VEF teritorija varētu kļūt par Teikas apkaimes radošo industriju centru, pašlaik vienā no korpusiem norisinās dažādas mākslinieciskās aktivitātes. Spīķeri šobrīd ir vienīgais mērķtiecīgi veidotais radošais kvartāls, tā attīstībā tiek izmēģināts publiskās – privātās partnerības princips. Rīgas dome Spīķeros saskata nozīmīgu radošo industriju inkubatoru Rīgā, kurā sadzīvo gan nekomerciālo subkultūru pārstāvji, gan uz strauju izaugsmi pretendējoši komerciāla rakstura radošie uzņēmumi. Pilsēta ERAF finansējuma ietvaros gatavo apkārtējo degradēto teritoriju reģenerācijas projektu. Par katalizatoru namīpašnieku aktivitātei Kalnciema ielas apkārtnē kalpoja valsts piešķirtie līdzekļi koka mantojuma sakārtošanai saistībā ar 2006. gada

NATO samitu Rīgā. Pašlaik mākslinieciski sakārtota vide vilina dizainerus, arhitektus u.c. radošo nozaru pārstāvjus izveidot šajā kvartālā savus birojus. Dažādie gadatirgi un citas iedzīvotājiem domātās aktivitātes pamazām veido Kalnciema ielas kvartālu par alternatīvu Āgenskalna apkaimes subcentru. Andrejsalā, kur jau pašlaik norisinās dažādas radošās aktivitātes, nākotnē tām paredzēta vēl lielāka ietekme uz šīs pilsētas daļas attīstību. Nākotnē par nozīmīgu objektu visas pilsētas radošajam potenciālam varētu kļūt Andrejsalā izvietotais Laikmetīgās mākslas muzejs.

8.9. Informācijas tehnoloģijas

Informācijas tehnoloģijas mūsdienās attīstās tik strauji, ka par jaunu tehnoloģisku „brīnumu” ienākšanu mūsu dzīvē vairs nav tik lielas rezonanses. Taču ir lietas, bez kurām mūsu dzīve un darbs vairs nav iedomājams. Pie šīm lietām pieder arī dators un internets.

2009. gada sākumā Rīgā internets bija pieejams 64,4% mājsaimniecību, savukārt dators bija 65,8% mājsaimniecību.

Uzņēmējdarbība bez datora un interneta lietošanas gandrīz vairs nav iedomājama. Ja 2000.gadā datorus lietoja 44,7% Rīgas uzņēmumu, tad 2008. gadā tie bija jau 76,5% (8.38.attēls). Ar darbinieku skaitu uzņēmumā līdz 10 cilvēkiem dators tika lietots 71,9% uzņēmumu, savukārt ar darbinieku skaitu 10 un vairāk – jau 93,2%. Rīgā ir nedaudz augstāka uzņēmumu datorizācijas pakāpe kā pārējā Latvijā,

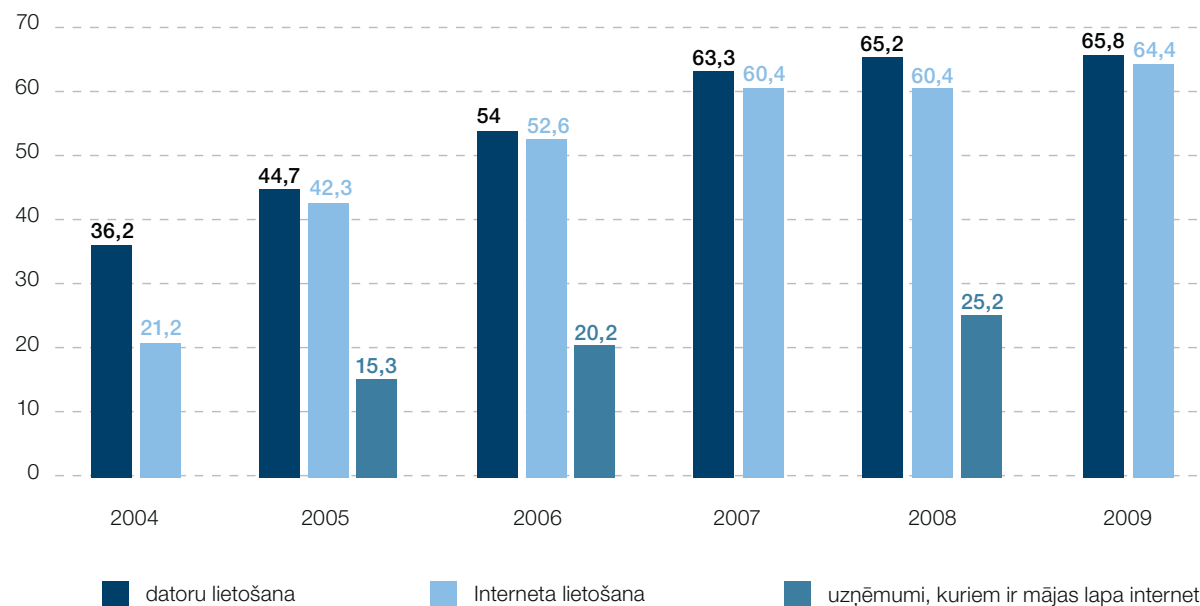
taču šī atšķirība ar katru gadu samazinās. 2008. gadā datoru lietoja 70,2% Latvijas uzņēmumu, kas ir tikai par 6,3% mazāk kā Rīgā.

Internetu izmanto 64,6% Rīgā reģistrēto uzņēmumu. Visvairāk to lieto uzņēmumos ar darbinieku skaitu virs 10 cilvēkiem – 87,1%. Ja salīdzina interneta lietošanu uzņēmumos Rīgā un pārējā Latvijā, tad arī

šim rādītājam nav būtiskas atšķirības. Internetu lieto 56,7% Latvijas uzņēmumu, kas ir par 7,9% mazāk. 25,2% Rīgā reģistrēto uzņēmumu ir arī sava mājas lapa. No Latvijas uzņēmumiem tāda ir 18,9%. Arī šeit dominē uzņēmumi ar darbinieku skaitu, kas pārsniedz 10 cilvēkus. Salīdzinājumam – 2000.gadā interneta mājas lapas bija 6,7% no Rīgā reģistrētiem uzņēmumiem, 2003.gadā – 15,2%.

8.38.attēls.

DATORU UN INTERNETA PIEEJAMĪBA RĪGĀ UN UZŅĒMUMI, KURIEM IR MĀJAS LAPA, %

Avots: LR CSP

9. INFRASTRUKTŪRA

9.1. Transporta infrastruktūra

Rīga ir Latvijas galvenais un viens no Baltijas jūras austrumu krasta galvenajiem satiksmes mezgliem. Izdevīgais ģeogrāfiskais stāvoklis ir sekmējis Rīgas pilsētas straujo attīstību, kas palielina nepieciešamību pēc kvalitatīvas transporta infrastruktūras. Turklāt, tā kā šobrīd visi galvenie autoceļi un dzelzceļa līnijas Latvijā iet cauri Rīgai, lai sekmētu Rīgas pilsētas konkurētspēju, nepieciešams plānot un veicināt maģistrālo transporta koridoru attīstību, nodrošinot Rīgas pilsētas sasaisti ar transporta infrastruktūras tīklu visos maģistrālajos virzienos, jo īpaši uz ziemeļiem no pilsētas centra. Transporta infrastruktūras attīstība un pieejamības uzlabošana ne tikai paver iespēju jaunu attīstības teritoriju izveidei, bet arī esošo konkurētspējas palielināšanai.

Nemot vērā pieaugošo sauszemes un jūras transporta satiksmes intensitāti, kas savukārt ietekmē Rīgas pilsētas ielu tīkla un vides noslodzi, nepieciešams attīstīt tādu satiksmes infrastruktūru, kas vienlaicīgi nodrošina uzlabotu pieejamību attīstības teritorijām, t.sk. Rīgas brīvostai, kā arī pēc iespējas mazinātu šādas attīstības radīto ietekmi uz vidi un iedzīvotājiem.

IELAS

Ielas ir pilsētas transporta sistēmas pamatsastāvdaļa. Rīgas ielās intensitāte ir 12 reižu lielāka nekā vidēji

valstī. Tas nozīmē, ka Rīgas ielu seguma kalpošanas laiks, kas izbūvēts atbilstoši vienotiem standartiem, izmantojot vienādas tehnoloģijas un materiālus, ir īsāks nekā valsts autoceļiem. Esošo ceļu standarti ir GOST 9128-84 un CEĻŠ-94. Ceļš-94 (Road-94) ir adaptēts zviedru ceļu standarts, kas paredz jaunu ceļu seguma konstrukciju izmantošanu. Jaunās ielas ir ne tikai izturīgākas un ilgāk kalpo, bet arī ievērojami samazina trokšņu līmeni, kas nav mazsvarīgi intensīvas satiksmes apstākļos.

Rīgas aptuveni 1774 ielu kopējā platība ir 8,8 milj. m², tajā skaitā maģistrālās ielas 4,6 milj. m². Kopējais ielu garums 1258 kilometri, tajā skaitā maģistrālo ielu kopgarums ir 511 km. Rīgas brauktuvi kopplatība (tajā skaitā maģistrālās ielas, rajonu nozīmes ielas un tiltu brauktuves un uzbrauktuves) ir 9,27 milj. m². Ielu segums (brauktuvi un ietvi) kopā veido 10,2 milj. m².

Kopējais rekonstruēto ielu apjoms laikā no 2004. gada līdz 2008. gadam ir 586 tūkst. m². Periodiski atjaunojamais ielu seguma apjoms no 2004. gada līdz 2008. gadam ir 917 m².

TILTI, SATIKSMES PĀRVADI, TUNEĻI UN KRASTMALAS

Rīgas ielu tīklā ir 33 tilti, 43 satiksmes pārvadi, 12 gājēju tilti un 27 satiksmes tuneļi. Tiltu un satiksmes pārvadu kopgarums ir 13,9 kilometri. Tuneļu kopgarums ir 1,02 kilometri, krastmalu kopgarums – 38 kilometri.

Inženierbūves veidotas galvenokārt dzelzsbetona konstrukcijā. Lielākajiem tiltiem pār Daugavu – Akmens tiltam un Vanšu tiltam, kā arī nelieliem tiltiņiem pār Pilsētas kanālu Kronvalda bulvārī un Zundu, Basteja bulvārī laiduma konstrukcijas ir no metāla. Pirmajos septiņos valsts neatkarības gados nepietiekama uzturēšanas un atjaunošanas darbu finansējuma dēļ Rīgas tiltu, satiksmes pārvadu un tuneļu ekspluatācijas stāvoklis ir būtiski pasliktinājies. Kopš 1997. gada stāvoklis ir pakāpeniski uzlabojies.

KABEĻU INFRASTRUKTŪRAS RAKSTUROJUMS

Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas gaisma” apkalpo 44 238 gaismas punktus (kopējā uzstādītā jauda 6800 kW), 26 805 balstus, 1170 km zemē ieguldītu kabeļu un 526 km gaisa vadu un piekarkabeļu līnijas, kā arī 4036 elektriskos sadales punktus. Aģentūra apkalpo arī 48 Rīgā uzstādītos elektriskos pulksteņus.

RĪGAS PILSĒTAS APGAISMOJUMS

Rīgas ārējā apgaismojuma tīkla ekspluatāciju veic Rīgas pašvaldības „Rīgas gaisma”. Uzņēmējdarbības pamatuzdevums ir nodrošināt apgaismojumu pilsētas ielās, laukumos, parkos, kā arī veikt ārējā apgaismojuma tīkla remontu un uzlabot kvalitatīvos rādītājus.

Mūsdienu ārēja apgaismojuma tīkli ir energoietilpīgie objekti, kuru pareizai izbūvei ir svarīga nozīme to efektīvam darbam, racionālai izmantošanai un energoresursu zudumu samazināšanai. Rīgas apgaismojuma sistēmas infrastruktūru sāka veidot jau pirmās Latvijas Republikas laikā, diemžēl vēl tagad vietām tiek izmantoti kabeli, kas zemē guldīti pirms 1940.gada. Laika posmā no 1991. līdz 1996. gadam pilsētas ielas tika apgaismotas vissliktāk, jo līdzekļu trūkuma un elektroenerģijas tarifu pieauguma dēļ netika nodrošināts nepieciešamais finansējums ne pilsētas apgaismošanai, ne infrastruktūras uzturēšanai. Nepilnīgais apgaismojums (tika ieslēgts tikai katrs trešais gaismas ķermenis) pilsētas parkos, skvēros, dzīvojamās masīvos un ielās pazemināja iedzīvotāju, kā arī pilsētas viesu drošību.

1995. gadā tika uzsākta novecojušo neekonomisko gaismekļu nomaiņa un jaunu energoefektīvo tehnoloģiju ieviešana – veco augstspiediena dzīvsudraba 250 – 400W spuldžu vietā tika uzstādītas energoefektīvākas augstspiediena nātrija 150 – 250W spuldzes, kuru ergonomiskuma dēļ apgaismojuma līmenis nesamazinājās. Rezultātā kopējās uzstādītās jaudas vērtība samazinājās, nemainoties apgaismojuma līmenim uz ielām. 2008. gadā Rīgā praktiski visur tika uzstādīti gaismekļi ar energoefektīvām spuldzēm. Tiek uzstādīti jaunie elektrības sadales skapji, balsti, nomainītas gaisvadu līnijas.

2009. gadā Rīgā kopskaitā ir 1510 izgaismotas ielas, parki, skvēri, dzīvojamie masīvi 1705 km apgaismojuma līniju kopgarumā. Rīgas pilsētā ir 167 neapgaismotas ielas, tajā skaitā:

Centra rajonā – 0 ielas;

Kurzemes rajonā – 43 ielas;

Latgales priekšpilsētā – 19 ielas;

Vidzemes priekšpilsētā – 28 ielas;

Zemgales priekšpilsētā – 40 ielas;

Ziemeļu rajonā – 40 ielas.

Aģentūra „Rīgas gaisma” apkalpo vairāk kā 44 tūkst. gaismas punktus, 26,8 tūkst. balstus, 1696 km kabelus un gaisa vadu līnijas, 4 tūkst. elektriskos sadales punktus. Praktiski visi gaismekļi ir aprīkoti ar energoefektīvām nātrija augstspiediena spuldzēm. Šīs spuldzes ir vienas no energoekonomiskākajām ielu un laukumu apgaismošanā. To darbības ilgums ir līdz 24000 stundām, kas pēc Rīgas nakts apgaismojuma grafika ir aptuveni 4 gadi. Šo spuldžu pielietošana komplektā ar kvalitatīvu gaismekli ir ļoti efektīva, jo spuldzes gaismas krāsa atbilst standartiem un elektroenerģijas patēriņš uz izstaroto gaismu ir salīdzinoši neliels.

AUTOSTĀVVIETAS

Lai palielinātu Rīgas centra ielu caurlaidību, ir nepieciešams atbrīvot ielu braucamo daļu no automašīnu stāvvietām, automobiļus pārvietojot uz daudzstāvu vai pazemes autostāvvietām. Pašlaik Rīgā automašīnas var novietot gan uz ielas braucamās daļas (2002.gadā bija 1656 stāvvietas, uz 2009. gada 1. novembri – 3901 stāvvietā un 87 invalīdu stāvvietas), gan pazemes autostāvvietā K. Valdemāra ielā (Kronvalda parkā) un Basteja bulvārī „Jēkaba arkādē”, gan daudzstāvu garāžās “Car parking” pie Ģertrūdes baznīcas, kā arī Prāgas ielā pie Centrāltirgus, pie Sporta pils K. Barona ielā un citur.

Vēl ir vairākas autostāvvietas, kas paredzētas veikala klientiem vai darbiniekiem.

Turpinās Rīgas pilsētas pašvaldības maksas stāvvietu ierīkošana uz ielas braucamās daļas –

vietās, kur līdz šim automašīnas varēja novietot bez maksas.

Saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem par maksas autostāvvietām, kas atrodas ielu sarkano līniju robežās (uz ielu braucamās daļas), atbild pašvaldība. Pārvaldītājs ir Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme”.

Izstrādājot Rīgas satiksmes koncepciju, pilsēta virzienā no Vecrīgas uz Juglu tika sadalīta trīs zonās – A, B un C. Saskaņā ar šo zonējumu un pēc principa – jo tuvāk pilsētas centram, jo dārgāk – ir noteikti dažādi maksājuma par stāvvietu tarifi. A un B zonā visas maksas stāvvietas ir paredzētas īslaicīgai stāvēšanai ar mērķi nodrošināt iespējami lielāku automašīnu apriti vienā autostāvvietā. Maksa pagaidām tiek iekasēta tikai darbdienās no pulksten 8.00 līdz 20.00 un sestdienās no pulksten 9.00 līdz 17.00.

Lai samazinātu autotransporta plūsmu pilsētas ielās un uzlabotu satiksmes apstākļus gan atslogojot transporta ievadus pieejās pilsētas centrālajai daļai, gan samazinātu uz ielām stāvošo un autostāvvietas meklējošo automašīnu skaitu pilsētas centrālajā daļā, palielinātu sabiedriskā transporta īpatsvaru pasažieru pārvadājumos un kopumā uzlabotu pilsētas vides kvalitāti, Rīgas dome ir uzsākusi darbu pie transportmijas sistēmas ieviešanas. Ar Rīgas domes 2006.gada 21.novembra lēmumu Nr.1760 ar grozījumiem „Par Rīgas pilsētas pašvaldības zemesgabalu rezervēšanu automašīnu stāvvietu sistēmas „park&ride” izveidošanai” ir rezervēti 20 pilsētas pašvaldības zemesgabali stāvparku izveidošanai, kuri nākotnē varētu tikt izmantoti transportmijas sistēmas izveidei.

9.2. Satiksme

Kopš 1992.gada satiksmes organizācijas jautājumi bija dažādu institūciju pārziņā. 1997.gadā tika izveidota atsevišķa struktūrvienība – Rīgas domes Satiksmes departaments. 2005. gada sākumā tika pieņemta Sabiedriskā transporta attīstības koncepcija laika posmā no 2005. – 2018. gadam.

SABIEDRISKAIS TRANSPORTS

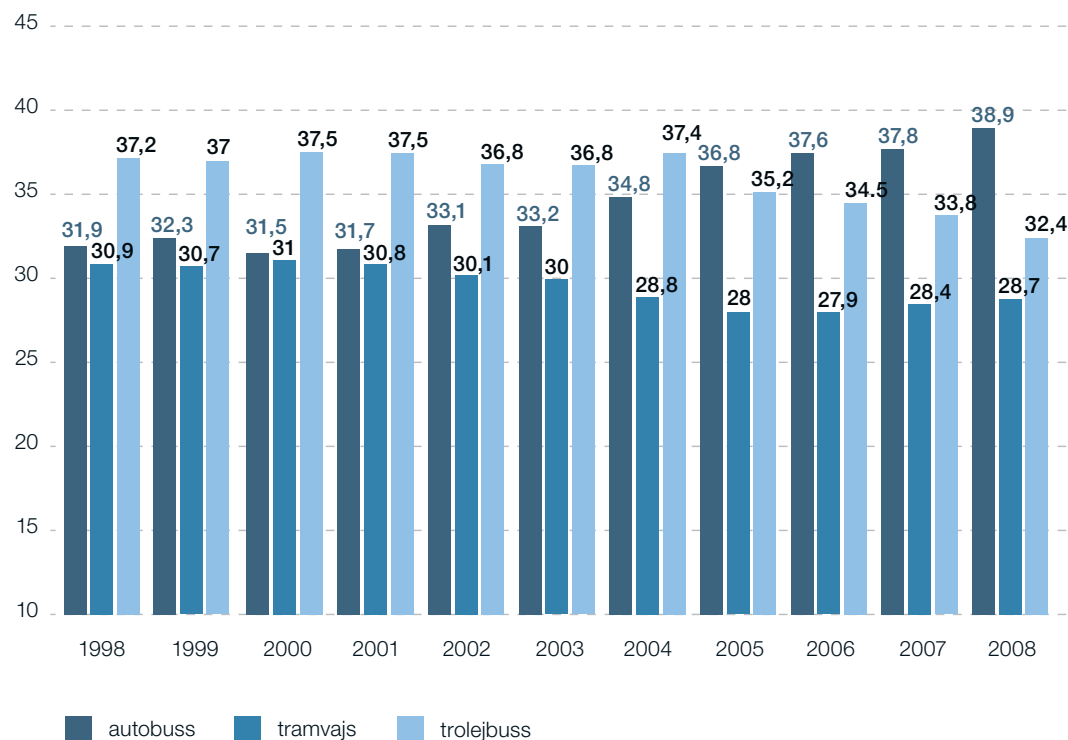
Patlaban regulārus pasažieru pārvadājumus ar sabiedrisko transportu nodrošina Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme”, kā arī 8 privātās kompānijas,

kas veic pārvadājumus ar maršruta autobusiem (mikroautobusiem).

Transporta veidu izmantošanā laikposmā no 1995. līdz 2008.gadam ir vērojamas izmaiņas (9.1.attēls).

9.1.attēls

SABIEDRISKĀ TRANSPORTA IZMANTOŠANA, % PA TRANSPORTA VEIDIEM

Avots: RD Satiksmes departaments

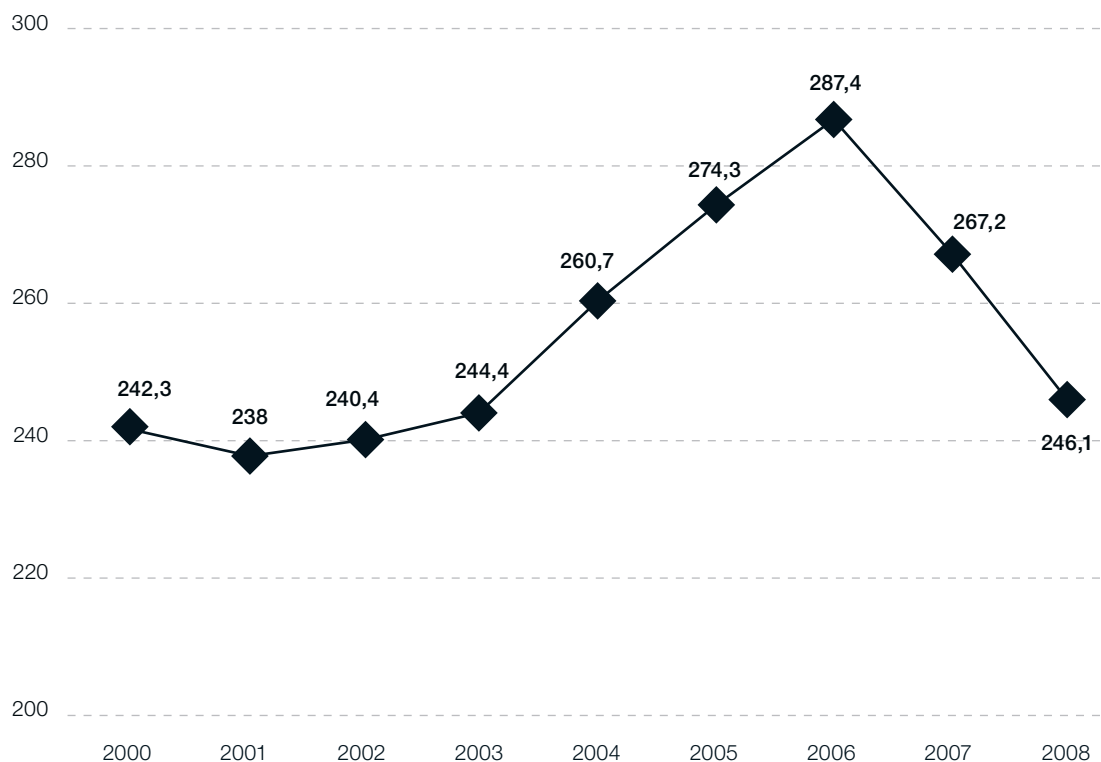
Atšķirībā no 1998.gada, 2008.gadā visiecientākais transporta veids bija autobuss. Trolejbusā un

tramvajā pārvadāto pasažieru īpatsvars samazinās, savukārt autobusu pārvadājumos palielinās.

Pēc straujā pārvadāto pasažieru skaita pieauguma 2004.–2006. gadā, 2007. un 2008. gads iezīmējas ar strauju pārvadāto pasažieru skaita kritumu (9.2.attēls).

9.2.attēls

PĀRVADĀTO PASAŽIERU SKAITS RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS SABIEDRISKAJĀ TRANSPORTĀ, MILJ. PASAŽIERU

Avots: RD Satiksmes departaments

Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme” pasažieru pārvadājumus veic 53 autobusu maršrutos, 9 tramvaju un 20 trolejbusu maršrutos. Uzņēmuma bilanci 2009. gadā bija 478 autobusi, no tiem: 102 „Ikarus” midibusi (ar zemo grīdu);

209 „Mercedes-Benz” (117 ar zemo grīdu) 167 „Solaris” (ar zemo grīdu) kā arī 328 trolejbusi, no tiem 214 ar zemo grīdu, un 252 tramvaji.

Rīgā darbojas 41 maršruta autobusu (mikroautobusu) maršruts. Maršruta autobusu (mikroautobusu) skaits uz līnijas dienā ir 228 transporta vienības.

DZELZCEĻA PASAŽIERU TRANSPORTS

Pasažieru pārvadājumi ar elektrovilcieniem tiek veikti piepilsētas satiksmes četros dzelzceļa maršrutos: Rīga – Skulte, Rīga – Aizkraukle, Rīga – Jelgava un Rīga – Tukums. Savukārt ar dīzeļvilcieniem tika nodrošināta iedzīvotāju pārvietošanās starp dažādiem Latvijas reģioniem un valsts galvaspilsētu astoņos maršrutos: Rīga – Sigulda – Valmiera – Lugaži – Valga, Rīga – Gulbene, Rīga – Krustpils, Rīga – Krustpils – Rēzekne – Zīlupe, Rīga –

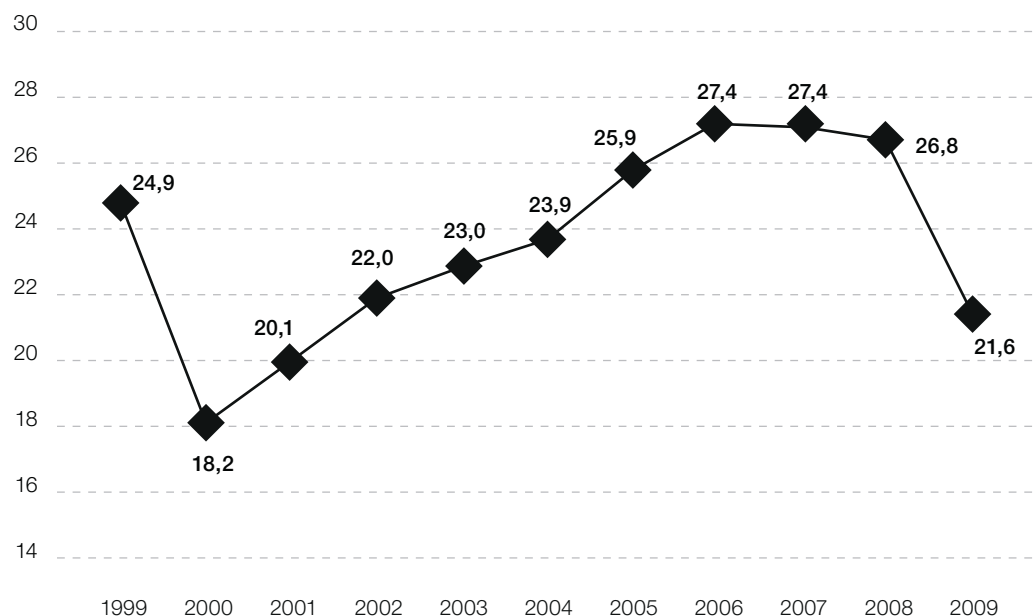
Krustpils – Daugavpils, Rīga – Jelgava – Rēņģe, Rīga – Jelgava – Liepāja, Rīga – Ventspils. Akciju sabiedrība „Pasažieru vilciens” ir veikusi vairākus būtiskus pasākumus pasažieru apkalpošanas uzlabošanā: tika ieviesta jauna vienota abonementa biļete braukšanai vilcienā un Rīgas sabiedriskajā transportā, tika veikta dīzeļvilcienu un elektrovilcienu vagonu rekonstrukcija, kuras ietvaros ir uzlabots interjers, izveidotas individuālas sēdvietas, ielikti pakešu logi, uzlabots apgaismojums un apsildes sistēmas, uzstādītas durvis ar automātiski izbīdāmajiem pakāpieniem, uzlaboti mašīnistu

darba apstākļi, kā arī ieviestas modernas iekārtas, kas kontrolē mašīnista darbu ceļā. Bez minētā tika pabeigts darbs pie nozīmīga Eiropas Reģionālās attīstības fonda Nacionālās programmas projekta – „Jaunu elektrovilcienu iegādes priekšizpēte”, kuras mērķis bija izstrādāt jaunu elektrisko vilcienu un dīzeļvilcienu ritošā sastāva ieviešanas stratēģiju.

Kopējais pārvadāto pasažieru skaits 2009. gadā bija 21,6 milj., kas, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir sarucis par 5,2 milj (9.3.attēls).

9.3.attēls

PASAŽIERU PĀRVADĀJUMI DZELZCEĻA PASAŽIERU TRANSPORTĀ, MILJ. PASAŽIERU

Avots: LR CSP

PĀRVADĀJUMI AR VIEGLAJIEM TAKSOMETRIEM

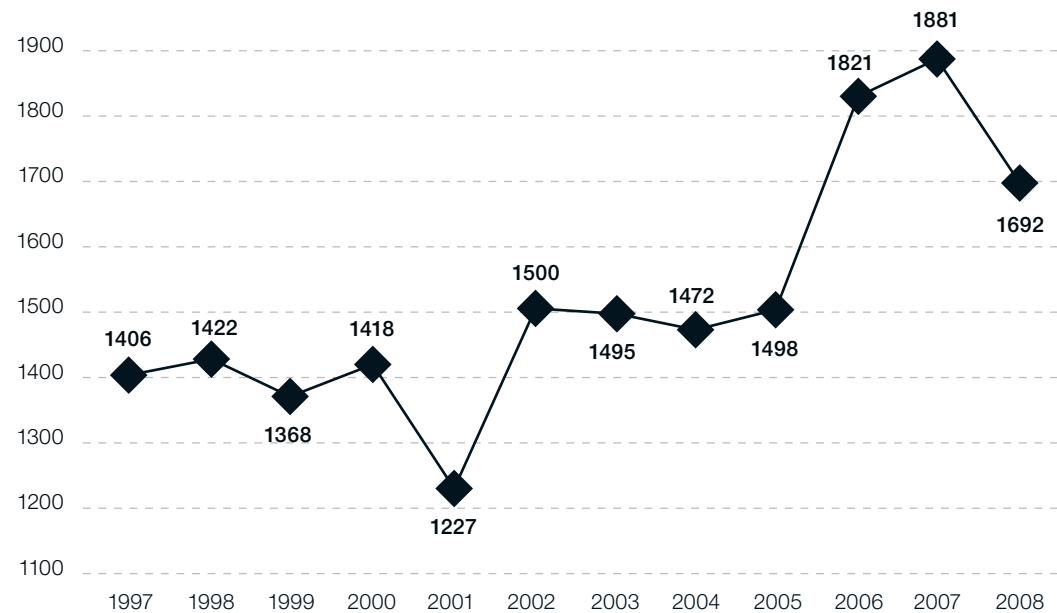
2009. gadā (uz 1. novembri) Rīgā bija 71 pārvadātāju firma ar 1377 izsniegtajām licences kartītēm

(turpmāk – LK) vieglajiem taksometriem. Lielākās firmas ir AS „Rīgas taksometru parks” (187 LK), SIA „Rīgas motors” (124 LK), SIA „Avoiss” (75 LK) un KS „Transporta grupa Rīgas taxi” (64 LK).

Vieglo taksometru skaita dinamika parādīta 9.4. attēlā. (Līdz 15.12.2005. Rīgas dome noteica vieglo taksometru skaitu Rīgas pilsētā jeb izsniedzamo licences kartiņu skaitu, kas bija 1500).

9.4.attēls

VIEGLO TAKSOMETRU SKAITA DINAMIKA

Avots: RD Satiksmes departaments

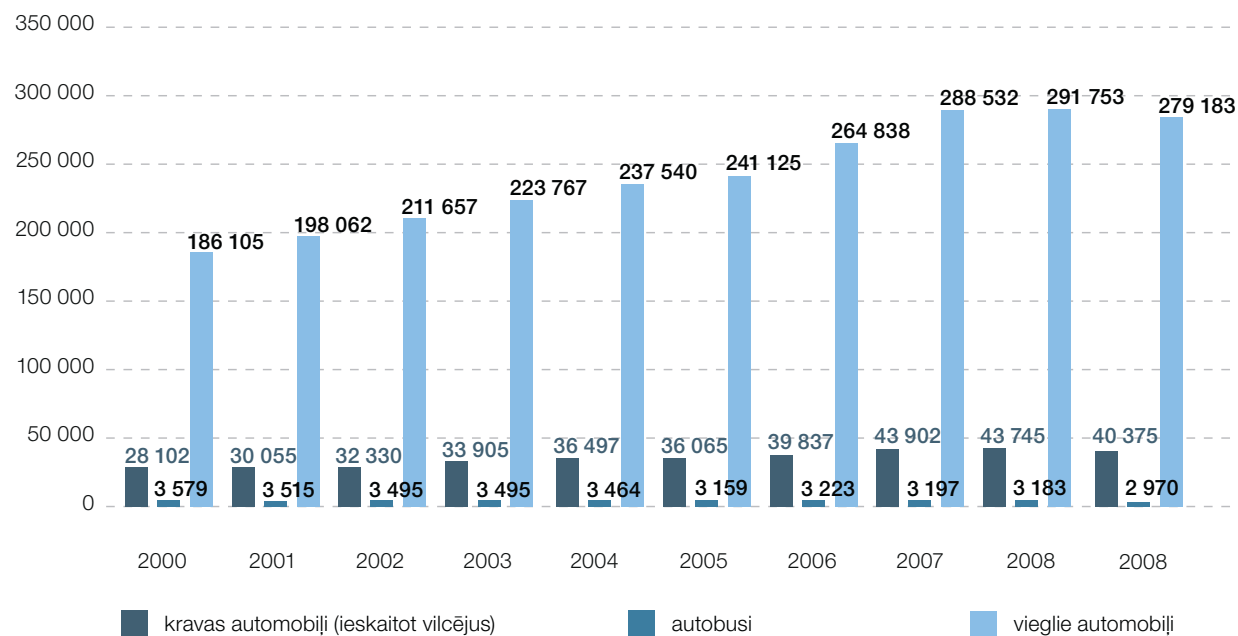
REĢISTRĒTO TRANSPORTA LĪDZEKĻU SKAITS

Rīgā kā Eiropas mēroga metropolē ir liels reģistrēto automašīnu skaits, uz 2009. gada beigām reģistrētas 279 183 vieglās automašīnas, 40 375

kravas automobiļi un 2970 autobusi. Salīdzinot ar 2000. gadu, reģistrēto transportlīdzekļu skaits kopumā pieaudzis par 48,1% un bija 322,5 tūkst. transportlīdzekļu (9.5.attēls).

9.5.attēls

REĢISTRĒTO TRANSPORTA LĪDZEKĻU SKAITS GADA BEIGĀS

Avots: LR CSP

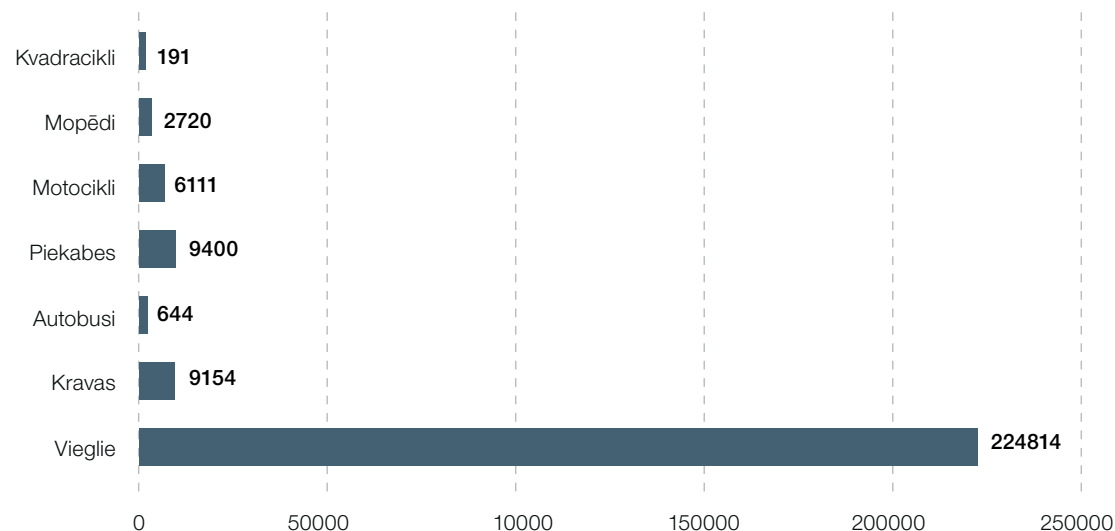
Vairāk kā 70% no visu reģistrēto transportlīdzekļu skaita ir fiziskām personām piederoši transportlīdzekļi. 2009. gada sākumā reģistrētas 224 814 fiziskām personām piederošas vieglās

automašīnās, tādējādi aptuveni 34% rīdzinieku ir vieglā automašīna (9.6.attēls). 2008. gadā krasi samazinājās gada laikā reģistrēto transportlīdzekļu skaits fiziskām personām, salīdzinājumā ar

2007. gadu, 2008. gadā kopējais gada laikā reģistrēto transporta līdzekļu skaits samazinājies 4 reizes.

9.6.attēls

FIZISKĀM PERSONĀM PIEDEROŠO TRANSPORTLĪDZEKĻU SADALĪJUMS 2009. GADA SĀKUMĀ

Avots: CSDD

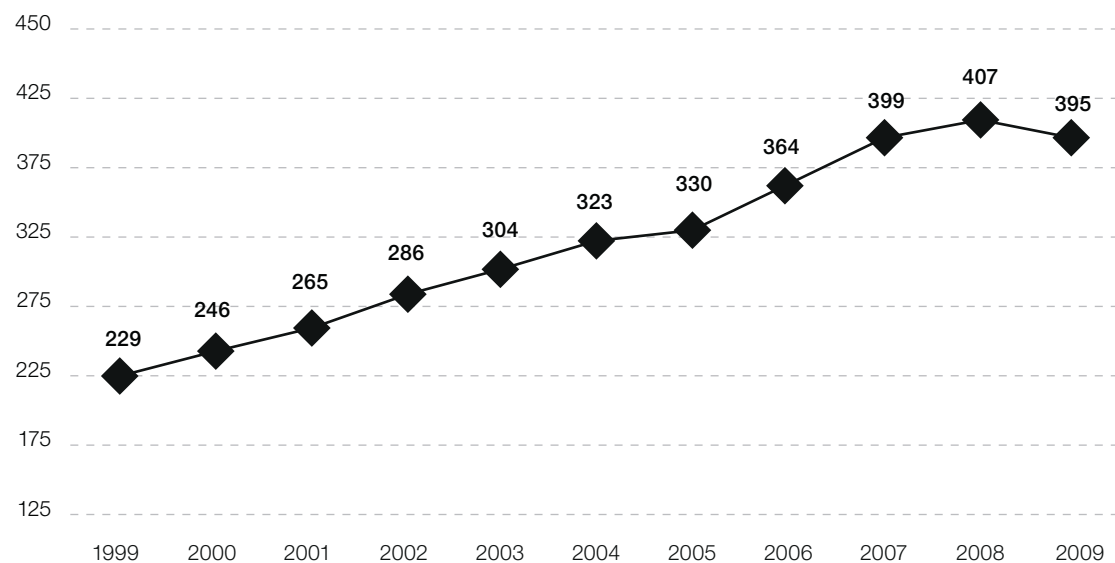
2009. gada beigās Rīgā bija reģistrēti 395 viegļie automobiļi uz 1000 iedzīvotājiem, kas ir par 2,9% mazāk nekā 2008. gadā un nozīmē, ka automašīnas vairāk no reģistra ir izslēgtas nekā

iegrāmatotas. Tas varētu tikt skaidrots ar ikgadējās transportlīdzekļa nodevas palielināšanu un, iespējams, ar (dienesta) transportlīdzekļa lietošanu privātām vajadzībām – cilvēki mašīnas noraksta,

pārraksta no juridiskām uz fiziskām personām. Tas nozīmē, ka reģistrs paliek objektīvāks un tur arvien vairāk paliek mašīnu, kuras reāli piedalās ceļu satiksmē.

9.7.attēls

VIEGLO AUTOMOBILŪ SKAITS UZ 1000 IEDZĪVOTĀJIEM

Avots: LR CSP

VELOTRANSPORTS

Velosipēds kā pārvietošanās līdzeklis Rīgā kļūst populārāks, neskatoties uz to, ka nepieciešamā veloinfrastruktūra (atdalīti veloceliņi, drošas velonovietnes utt.) vēl nav pietiekoši attīstīta. Pieaugošais velobraucēju skaits Rīgas ielās liecina, ka velosipēdi ikdienā aizvien vairāk tiek izmantoti kā automašīnām alternatīvs transporta līdzeklis.

Velotransporta attīstības veicināšanai pilsētā tika izstrādāta un 2000.gadā apstiprināta „Velotransporta attīstības programma” (Rīgas domes 22.08.2000. lēmums Nr. 8762 „Par Velotransporta attīstības programmu Rīgas pilsētā”). Minētie dokumenti paredz veloceliņu un velomaršrutu izbūvi, velonovietņu izveidi un citus ar velosatiksmes nodrošināšanu un veicināšanu saistītus pasākumus, kā arī dažādu valsts, privāto un pašvaldības institūciju iesaisti.

Pašlaik ir izbūvēti sekojoši veloceliņi:

Vecrīga – Imanta,

Centrs – Mežaparks,

Mežaparks – Vecmīlgrāvis,

Šmerļa ielā un rekonstruētajā Augusta Deglava ielā no Andreja Saharova ielas līdz Lubānas ielai, Brīvības gatvē no Silciema ielas līdz tiltam pār Juglas ezera kanālu.

Rīgā notiek „Zaļā veloceliņa” būvniecība Pārdaugavā gar Mārupīti, 2009.gadā uzsākta Juglas ielas turpinājuma izbūve no Augusta Deglava rotācijas apla līdz Biķernieku ielai, kuras laikā paredzēts izbūvēt arī no brauktuves atdalītu veloceliņu. 2009. gada novembrī ir uzsākti veloceliņa Centrs – Berģi būvdarbi. Tāpat ir izstrādāta veloceliņa Centrs – Dārziņi priekšizpēte un uzsākta veloceliņa Centrs – Torņakalns – Ziepniekkalns priekšizpēte.

SATIKSMES ORGANIZĀCIJA

Rīgas ielās ir uzstādīts 30,2 tūkstoši ceļa zīmju, virziena rādītāji kopējā apjomā 939,4 m², 313 luksoforu objekti un 65 regulējamās gājēju pārejas. 45 luksoforu ir savienoti ar satiksmes vadības centru pa sakaru līnijām un 127 – pa radio kanālu.

Sākot ar 1995.gadu, Rīgā tiek atjaunotas un uzstādītas kvalitatīvas jaunas, Eiropas standartiem atbilstošas ceļa zīmes. Ceļa satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu uzturēšanai, uzstādīšanai un rekonstrukcijai atvēlētie līdzekļi, salīdzinājumā ar 1995.gadu, ir palielinājušies, tomēr piešķirtā finansējuma nepietiek pilnīgai drošības līmeņa izveidei.

Satiksmes organizācijas uzlabošanai 2002.gadā ir izveidots Lielrīgas reģiona satiksmes vadības centrs, kura galvenās funkcijas ir iegūt informāciju par satiksmes situāciju pilsētā, sistematizēt, analizēt šo informāciju un operatīvi veikt nepieciešamās izmaiņas satiksmes organizācijā. Atbilstoši šim projektam ir izvietotas 5 videonovērošanas kameras, galvenokārt pie tiltiem un Vecrīgā.

9.3. Inženierinfrastruktūra ELEKTROAPGĀDE

Elektroenerģijas patēriņš raksturo valsts labklājības līmeni, jo elektroenerģija nodrošina ekonomikas attīstību. Ir sakarība starp iedzīvotāju ienākumiem un elektroenerģijas patēriņu, un tā rāda, kā iedzīvotāju labklājības līmeņa celšanās ietekmē strauji pieaug elektroenerģijas patēriņš. Sākot ar 1992. gadu vērojams komunālās slodzes pieaugums Rīgas pilsētas centrā, bet it sevišķi nomalēs, individuālo dzīvojamo māju rajonos. Periodā no 1995. līdz

2007. gadam ievērojamais elektroenerģijas patēriņa pieaugums pamatojās ar strauju iekšzemes kopprodukta (IKP) pieaugumu pēc 2000. gada. Elektroenerģijas patēriņš cieši saistīts ar valsts IKP pieaugumu: + 1% IKP - + 1,3÷0,8% elektroenerģijas patēriņš. Tagad ir radusies nepieciešamība elektrisko slodžu normatīvu korekcijai, galvenokārt, daļai no iedzīvotāju plaša spektra elektroierīču un mašīnu izmantošanas dēļ sadzīvē, kā arī pēc individuāliem projektiem dzīvokļu un māju celtniecības dēļ. Ja agrāk vidējais elektroenerģijas patēriņš bija 1870 kWh uz vienu iedzīvotāju gadā, tad tagad šis skaitlis ir palielinājies līdz 2870 kWh uz vienu iedzīvotāju. Bet šī vērtība, salīdzinot ar citām valstīm, ir ievērojami zemāka. Salīdzinājumam, OECD¹⁵ valstīs šī indikatora vērtība ir 8380 kWh/iedz., ES-27 valstīs – 6370 kWh/iedz.

Rīgas pilsēta elektroenerģiju pamatā saņem no vienotās energosistēmas elektrotīkliem, no Rīgā izvietotajām divām 330 kV (Imanta, Bišuciems) un divdesmit četrām 110 kV apakšstacijām (Andrejsala, Šķīrotava, Krasts, Grīziņkalns, Jāņciems, Centrālā, Mīlgrāvis, Sarkandaugava, Vairogs, Purvciems, Hanza, Vecmīlgrāvis, Bastejkalns, Salamandra, Ilguciems, Daugavgrīva, Bolderāja I, Bolderāja II, Zunda, Tiraine, Mārupe, Torņakalns, Matīss un Zolitūde) un divām termoelektrostacijām (TEC-1, TEC-2).

Pievēršot uzmanību esošo sadales punktu stāvoklim, var secināt, ka tas ir neapmierinošs. Tā no kopējā sadales punktu skaita tikai 25% ir pilnībā rekonstruēti, 14% daļēji nomainītās iekārtas, bet 61% gadījumu nekas nav atjaunots. Tādā veidā, esošajā situācijā 75% sadales punktu ir fiziski novecojuši, tādēļ nepieciešama to renovācija.

¹⁵ Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

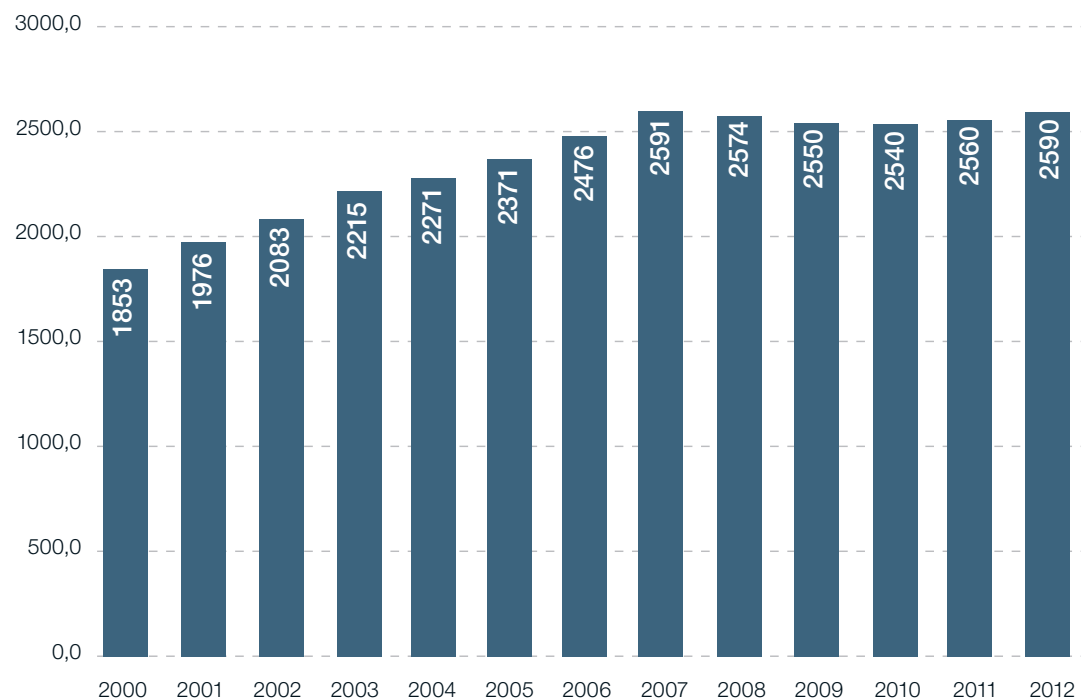
Elektroapgādē dominējošā loma ir AS „Latvenergo”. Sakarā ar finanšu un ekonomisko krīzi, tuvākajos gados Rīgas pilsētā ir sagaidāmā elektroenerģijas gada patēriņa neliela samazināšanās un

stabilizēšanās ap 2500 GWh līmeni. Pēc AS „Latvenergo” prognozēm, 2007.gada elektrības patēriņa apjoms tiks sasniegts 2012.gadā. Tālākā nākotnes perspektīvā sagaidāms elektroenerģijas

patēriņa pieaugums, atkarībā no Rīgas pilsētas attīstības tendencēm. Rīgā attīstīsies auto elektrotransports, kas tiks nodrošināts, ieviešot šo mašīnu akumulatoru uzlādes punktu tīklu.

9.8.attēls

ELEKTROENERĢIJAS REALIZĀCIJAS PIEAUGUMS RĪGĀ

Avots: RPA „Rīgas enerģētikas aģentūra”

■ GWh

AS „Latvenergo” jānodrošina liela apjoma elektroenerģijas padeve un jāuzlabo pakalpojuma kvalitāte, tādējādi nepieciešams turpināt jaunu apakšstaciju izbūvi, jaunu līniju izbūvi un rekonstruēt jau esošos objektus (9.1.tabula).

Elektroapgādes objektu būvniecības un rekonstrukcijas termiņi (sevišķi 110 kV apakšstaciju un līniju būvniecībai) ir saistīti ar lielāko patērētāju un pilsētas infrastruktūras objektu attīstību. Jaunu

330 kV un 110 kV apakšstaciju iespējamais izvietojums ir ņemts vērā Rīgas pilsētas attīstības plānā līdz 2018. gadam.

9.1.tabula

AS „LATVENERGO” PLĀNOTIE IZBŪVES UN REKONSTRUKCIJAS DARBI LAIKA PERIODĀ LĪDZ 2012.G.

Projekta nosaukums	Darbības	Pārraudzības iestāde	Finansējums		Plānotais realizācijas laiks		Rezultāts
			Summa	Avots	Iesākts	Pabeigts	
Apakšstacija “Bastejkalns”	110 kV tr-ru nomaiņa un jaunas 10 kV sadales izbūve	AS „Augstsprieguma tīkls” un AS „Sadales tīkls”		AS “Latvenergo” attīstības kapitāls	2009	2011	Elektroenerģijas kvalitātes uzlabošana esošajiem lietotājiem, jaunu patērētāju pieslēgšana
Apakšstacija “Torņkalns”	110 kV tr-ru nomaiņa un 10 kV sadales rekonstrukcija				2009	2011	
Apakšstacija “Imanta”	110 kV tr-ru nomaiņa				2010	2010	
Apakšstacija “Bišuciems”	110 kV tr-ru nomaiņa				2009	2010	
Apakšstacija “Matīss”	Apakšstacijas izbūve			Pieslēguma maksa	2008	2009	Jaunu patērētāju pieslēgšana
Apakšstacija “Bibliotēka”	Apakšstacijas izbūve			Pieslēguma maksa	2009	2013	Jaunu patērētāju pieslēgšana
Apakšstacija “Hanza”	Trešā 110 kV tr-ra uzstādīšana, 10 kV sadales rekonstrukcija			Pieslēguma maksa	2008	2012	Jaunu patērētāju pieslēgšana
Apakšstacija “Zolitūde”	10 kV sadales izbūve				2007	2009	
Apakšstacija “Jāņciems”	10 kV sadales rekonstrukcija				2008	2009	
Apakšstacija “Centrālā”	Apakšstacijas sadales izbūve				2008	2009	
110kV apakšstacijas Ķengaragā, Deglava ielas rajonā, Lucavsalā, Skanstes ielas rajonā, Spilves lidlauka rajonā, Rumbulā, Juglas ielas rajonā, Bierīņos	Jaunas 110 kV apakšstacijas izbūve				2011 –2015	2012 –2018	

SILTUMAPGĀDE

Rīgas siltumapgādes attīstības koncepcijā 2006.-2016.gadam noteikti siltumapgādes attīstības galvenie virzieni, kas jāievēro, plānojot un realizējot pasākumus siltumapgādes nodrošināšanā, siltumapgādes sistēmu, tai skaitā siltuma avotu modernizācijā, servisa pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā, energoefektivitātes paaugstināšanā, energopatēriņa samazināšanas plānošanā un realizācijā, kā arī tarifu veidošanā. Pakāpeniski notiek modernizācija un pāreja uz koģenerācijas sistēmām, kas ir energoefektīvākas¹⁶.

Centrālo siltumapgādi Rīgas teritorijā nodrošina AS „Rīgas siltums”. Rīgas pilsētas centralizētā siltumapgādes sistēma sastāv no divām galvenajām daļām – t.s. Labā krasta un Kreisā krasta siltumapgādes sistēmām. Kopējais siltumapgādes tīklu garums Rīgā ir 732 km, no tiem lielākā daļa tīklu (543 km) veido Labā krasta sistēmu.

Rīgā patērē 52% no centralizēti piegādātā siltumenerģijas daudzuma valstī. Veicot siltumapgādes sistēmas rehabilitāciju atbilstoši pirmajai Rīgas siltumapgādes attīstības koncepcijai 1997.–2010.gadam, sakārtojot patērētāju iekšējās siltumapgādes sistēmas un apmācot servisa personālu, kā arī stabilizējot tarifus, Rīgā jau paveikts nozīmīgs darbs centralizētās siltumapgādes tuvināšanai tās klasiskajam variantam.

Ar centralizēto siltumapgādi tehniski ir apgādāti ap 80% (74% pēc 2004./2005.gada datiem) no kopējās dzīvojamās platības.

GĀZES APGĀDE

Dabaszāzes padeve pēdējo gadu laikā ir augusi, it īpaši tas novērojams laika posmā no 2000. līdz 2006. gadam. 2007. un 2008. gada laikā bija vērojama lejupslīde, ko var raksturot ar finansiālo krīzi gan Latvijā, gan pasaulē. Dabaszāzes realizācijā ir novērojamas sezonālas svārstības. Vislielākā dabaszāzes realizācija ir novērojama ziemas mēnešos, īpaši februārī, bet vismazākā dabaszāzes realizācija novērojama vasaras mēnešos laika posmā no jūnija līdz augustam.

Rīgas pilsētas un tās apkārtējās teritorijas ar gāzes apgādi nodrošina trīs gāzes regulēšanas stacijas (turpmāk – GRS): GRS „Rīga – 1”, GRS „Rīga – 3”, GRS „Ziemeļi”. Kopējais sadales gāzesvadu sistēmas garums Rīgā un tās apkārtnē ir aptuveni 2,7 tūkst. km.

ŪDENSAPGĀDE

Centralizētos ūdensapgādes pakalpojumus pilsētas teritorijā nodrošina pašvaldības SIA „Rīgas ūdens”. Tā nodrošina centralizētus pakalpojumus aptuveni 90% iedzīvotāju.

Rīgas iedzīvotāju ūdens patēriņš kopš 1991.gada ir samazinājies apmēram 2,5 reizes. Ja 1991.gadā viens Rīgas iedzīvotājs diennaktī vidēji patērēja 250 l ūdens, tad 2008.gadā – 120 litrus.

Rīgā ir viena virszemes ūdensgūtve – Daugava, un 7 pazemes ūdensgūtves. Ūdensgūtju ražība apmēram divas reizes pārsniedz esošo patēriņu, tādēļ tās tiek izmantotas ar mainīgu jaudu atkarībā

no gada perioda, veicamajiem remonta darbiem ūdensgūtvēs un pilsētas tīklos. Jaunciema apkaimē ir patstāvīga ūdensapgādes sistēma (apmēram 2500 iedzīvotājiem). Ūdens tiek iegūts no artēziskajām akām ar sūkņu palīdzību. Pirms piegādes patērētājiem tas tiek atdzelzots un mīkstināts.

Pēdējos gados Daugavas ūdensgūtves attīrīšanas ietaišu modernizācijā, t.sk. attīrītā ūdens ozonēšanai, ieguldīti lieli līdzekļi. Šo darbu rezultātā Daugavas stacijas ūdens atbilst visiem ES kvalitātes rādītājiem. Savukārt, pazemes ūdens kvalitāte attiecībā uz dzelzi un mangāna saturu ne visās ūdensgūtvēs atbilst ES standartiem.

Kopējais ūdensvada tīkla kopgarums ir 1392 km. Aptuveni 90% no Rīgas ūdensvada caurulēm ir no metāla (ķets vai tērauds) bez iekšējiem pretkorozijas pārsegumiem. Esošajos tīklos novērojama samērā liela iekšējā korozija un piesārņotība, galvenokārt dzelzs un mangāna nogulšņu veidā. Bez tam vērojama arī bioloģiskā piesārņotība, sakarā ar mikrobioloģisko organismu augšanu, ko veicina ļoti zems plūsmas ātrums tīklos.

SADZĪVES KANALIZĀCIJA

Centralizētos kanalizācijas pakalpojumus Rīgas pilsētā nodrošina pašvaldības SIA „Rīgas ūdens”. Tos izmanto aptuveni 81% pilsētas iedzīvotāju. Pakalpojuma nodrošinājums pieejams lielākajā pilsētas esošās apbūves daļā, izņemot atsevišķus mazstāvu individuālo dzīvojamo namu rajonus.

¹⁶ Siltumapgādes attīstības koncepcija

Notekūdeņu savākšana Rīgas pilsētā tiek realizēta, izmantojot pašteses kanalizācijas tīklus. Savāktie notekūdeņi ar sūkņu staciju palīdzību tiek pārsūkņēti uz notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm (turpmāk tekstā NAI) „Daugavgrīva”, kas izvietotas pilsētas ziemeļu daļā. NAI „Daugavgrīva” 2008.gadā attīrījusi 58 539 178 m³ notekūdeņu, no tiem 57 219 319 m³ jeb vidēji 156 765 m³/d bija no Rīgas pilsētas, bet pārējie no Jūrmalas pilsētas. Turklāt, tai skaitā 9 236 935 m³/g ir lietuss ūdeņi. Pēc pagājušajā gadsimta 90. gados novērotās notekūdeņu daudzuma samazināšanās, notekūdeņu daudzums salīdzinājumā ar 2006.gadu ir palielinājies par 9%. Kopējais kanalizācijas tīkla garums ir 1078 km.

LIETUS ŪDENS KANALIZĀCIJA

Runājot par lietuss kanalizācijas tīklu, tad tā stāvoklis vērtējams kā neapmierinošs un neatbilstošs mūsdienu prasībām. Padomju varas gados lietuss kanalizācijas kolektori Rīgā tika būvēti no nepietiekošas kvalitātes caurulvadiem (galvenokārt

no dzelzsbetona caurulēm, bet daļēji arī no betona u.c. materiālu caurulēm) un ar nepietiekošu un pat zemu izbūves kvalitāti. Celtnieku un pasūtītāju prasības pret lietuss kolektoru izbūves kvalitāti tajos laikos bija zemākas kā pret citu komunikāciju izbūvi. Par to uzskatāmi liecina 2003. gadā veiktā kolektoru pārbūve Ziepniekkalna ielā un K.Ulmaņa gatvē. Apsekojot kolektoru, noskaidrojās, ka caurules savā laikā vietām tikai saliktas tranšejā bez savienojuma vietu noblīvēšanas.

Pašreiz Rīgā darbojas 5 lietuss kanalizācijas sūkņu stacijas – divas Purvciemā un pa vienai Pļavniekos, Skanstē un Duntess ielā. Bez tam pastāv divas sūkņu stacijas pie atsevišķiem lieliem objektiem – bērnu slimnīcas „Gailezers” un Salu tilta.

Šķirtsistēmas kanalizācijas slēgtie lietuss kanalizācijas ielu tīkli un sūkņu stacijas atrodas RD Satiksmes departamenta pārziņā, kopsistēmas kanalizācijas tīkli un sūkņu stacijas atrodas uzņēmuma „Rīgas ūdens” pārziņā, pilsētas meliorācijas grāvji, ūdensteces un ūdenstilpes–

RD Mājokļu un vides departamenta pārziņā. Šobrīd slēgtās caurulvadu sistēmas kopējais garums ir aptuveni 188 km.

TELEKOMUNIKĀCIJAS

Elektronisko sakaru tīkls – pārraides sistēmas, komutācijas un maršrutēšanas iekārtas un citi resursi, kas neatkarīgi no pārraidītās informācijas veida ļauj pārraidīt signālus, izmantojot vadus, radioviļņus, optiskos vai citus elektromagnētiskos līdzekļus tīklos. Neskatoties uz to, ka elektronisko sakaru tīkls pārklāj praktiski visu Rīgu, ir iespējama atsevišķu teritoriju attīstībā kā rezultātā būs nepieciešams izbūvēt jaunus elektronisko sakaru tīklus un jārekonstruē esošos. Elektronisko sakaru tīkls ir jāuzlabo arī jau attīstītās teritorijās, jo, piemēram, Rīgas centrā ir sakaru kanalizācijas, kuras tika būvētas pašos elektronisko sakaru pirmsākumos un to materiāli ir fiziski novecojuši, tos būtu nepieciešams mainīt uz jauniem un moderniem materiāliem. Tas attiecas arī uz telefona centrālēm, serveriem un citiem elektronisko sakaru pieslēguma punktiem un tajos esošajām iekārtām.

10. IZGLĪTĪBA

Rīga ir Latvijas izglītības centrs, tāpēc izglītību šeit iegūst ne tikai pilsētas iedzīvotāji, bet arī iedzīvotāji no citām Latvijas vietām. Rīgā izglītības iespējas, sākot no pirmsskolas vecuma līdz augstākai un mūžizglītībai, nodrošina kā pašvaldības un valsts, tā ārvalstu un privātas institūcijas.

10.1. Pirmsskolas izglītības iestādes

Pirmsskolas izglītība ir pirmā izglītības pakāpe, kurā notiek bērna personības daudzpusīga veidošanās, veselības stiprināšana un sagatavošanās pamatzglītības ieguvei. Pirmsskolas programmu īsteno pirmsskolas izglītības iestādēs, grupās

interesu izglītības iestādēs vai skolās, kā arī ģimenēs. No 2002. gada 1.septembra ir noteikta obligāta bērnu sagatavošana pamatzglītības ieguvei.

Rīgā 2000. gadā bija 144 pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes. Līdz 2009.gadam iestāžu skaits pieauga par 11 iestādēm un bija 155 pirmsskolas izglītības iestādes, no tām 75 pirmsskolas izglītības

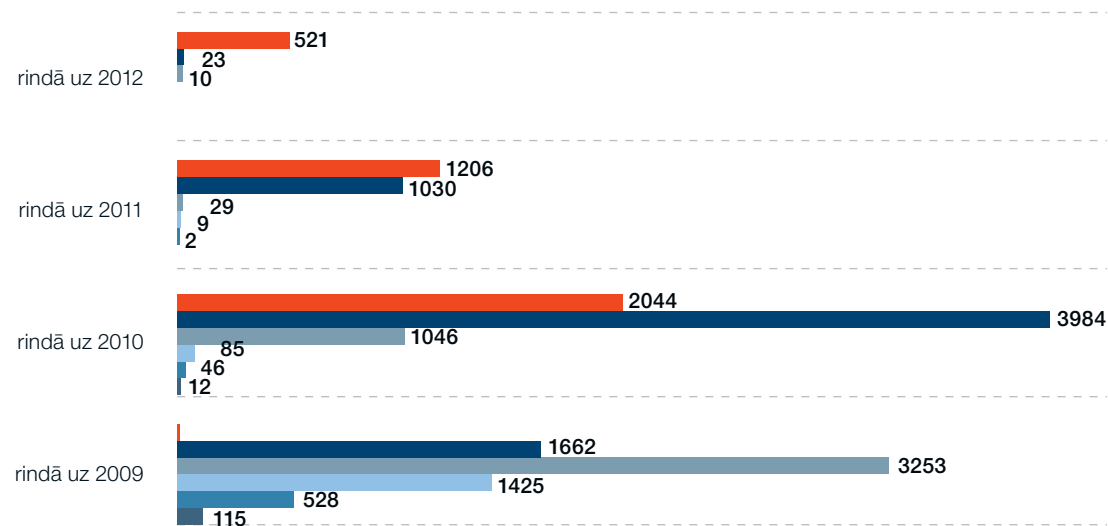
iestādes ar latviešu mācību valodu, 51 pirmsskolas izglītības iestāde ar mazākumtautību mācību valodu un 29 pirmsskolas izglītības iestādes gan ar latviešu, gan mazākumtautību mācību valodu. Pirmsskolas izglītību bērni ar speciālajām vajadzībām var apgūt 11 speciālajās pirmsskolas izglītības iestādēs un 13 vispārējās pirmsskolas izglītības iestādēs, kas īsteno dažādas speciālās pirmsskolas izglītības programmas.

Lai gan demogrāfiskā situācija Rīgā nav pozitīva un arī prognozes neliecina par pirmsskolas vecuma bērnu skaita iespējamo pieaugumu Rīgā, reģistrēto bērnu skaits rindā, kuriem nepieciešama vieta pirmsskolas

izglītības iestādēs, pagaidām turpina pieaugt. 2009. gada septembrī ar vietām netika nodrošināti 6992 pirmsskolas vecuma bērni. (10.1.attēls).

10.1.attēls

BĒRNU SKAITS RINDĀ UZ PAŠVALDĪBAS PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒM, SADALĪJUMĀ PĒC GADA, KAD VIETA NEPIECIEŠAMA

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

■ 2004. gadā dzimušie ■ 2005. gadā dzimušie ■ 2006. gadā dzimušie
 ■ 2007. gadā dzimušie ■ 2008. gadā dzimušie ■ 2009. gadā dzimušie

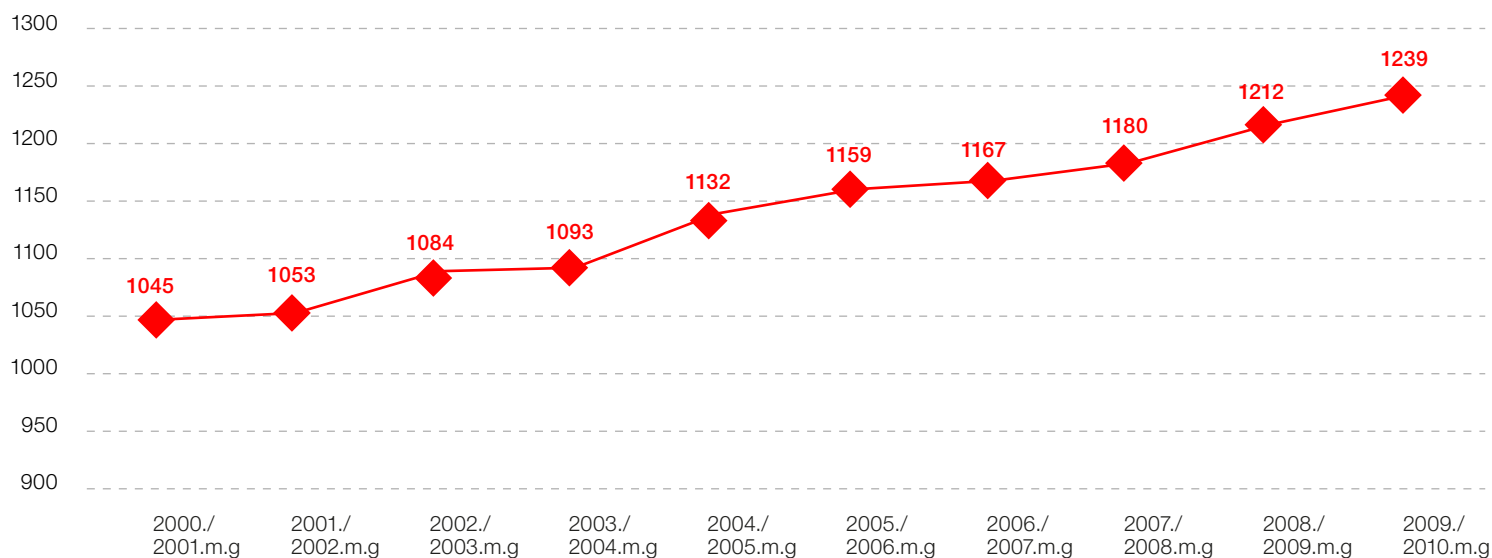
Lai arvien vairāk bērnu tiktu nodrošināti ar vietu pirmsskolas izglītības iestādēs un rindas uz tām saruktu, Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departaments* veic izglītības tīkla attīstības pasākumus situācijas uzlabošanai – kopš 2002. gada īsteno programmu grupu atvēršanai

iepriekš iznomātās pirmsskolas izglītības iestāžu grupu telpās, 2004. gadā uzsāka īstenot rīcības plānu rindu samazināšanai, kurā ietverti vairāki virzieni, piemēram, bērnu dārzu ēkās, kuras 90. gadu ekonomiskās krīzes laikā tika izmantotas citiem mērķiem vai iznomātas, pakāpeniski tiek

atjaunota pirmsskolas izglītības funkcija. Vietu skaita pieaugums panākts arī būvējot piebūves pie esošām pirmsskolas izglītības iestāžu ēkām, kā arī būvējot jaunas. Salīdzinot grupu skaitu pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs 2000. gadā un 2009. gadā, vērojams pieaugums par 18 % (10.2.attēls).

10.2. attēls

GRUPU SKAITA DINAMIKA RĪGAS PAŠVALDĪBAS PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒS

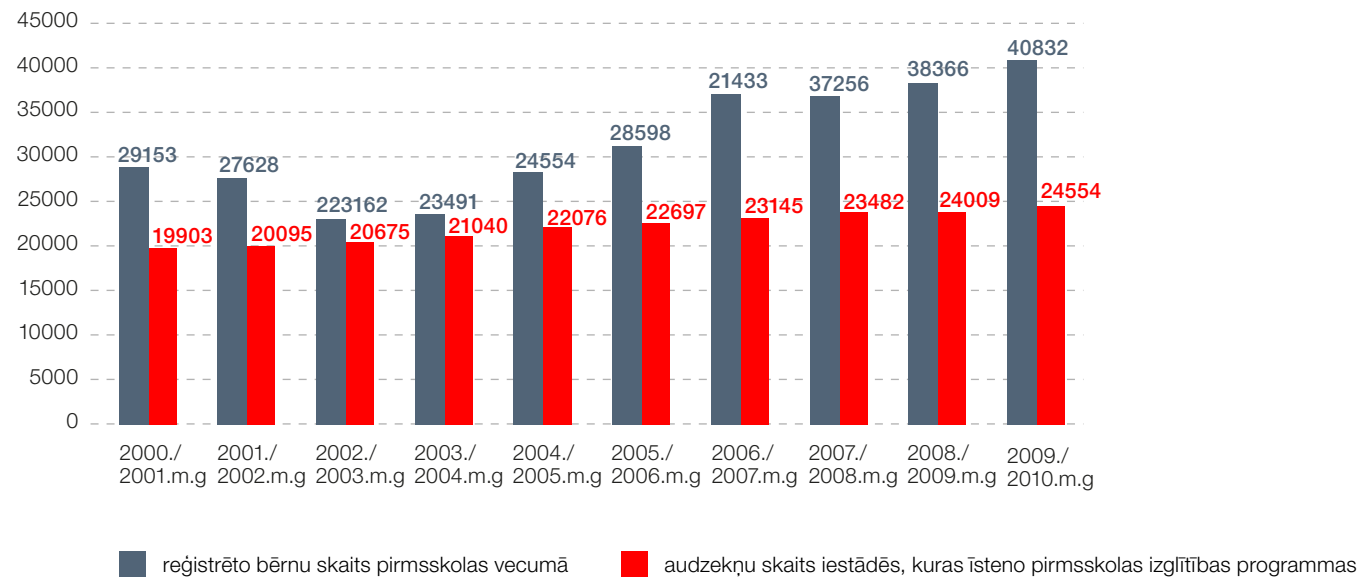
Avots: RD Izglītības,
jaunatnes un
sporta departaments

* Ar 2010.gadu Rīgas domes Izglītības kultūras un sporta departaments

2000. gadā Rīgas pirmsskolas izglītības iestādes apmeklēja 19903 bērni, bet 2009. gadā pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs pirmsskolas izglītību ieguva 24554 audzēkņi.

10.3.attēls

REĢISTRĒTO BĒRNU SKAITS PIRMSSKOLAS VECUMĀ UN AUDZĒKŅU SKAITA DINAMIKA RD IJSD PADOTĪBĀ ESOŠAJĀS PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒS

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

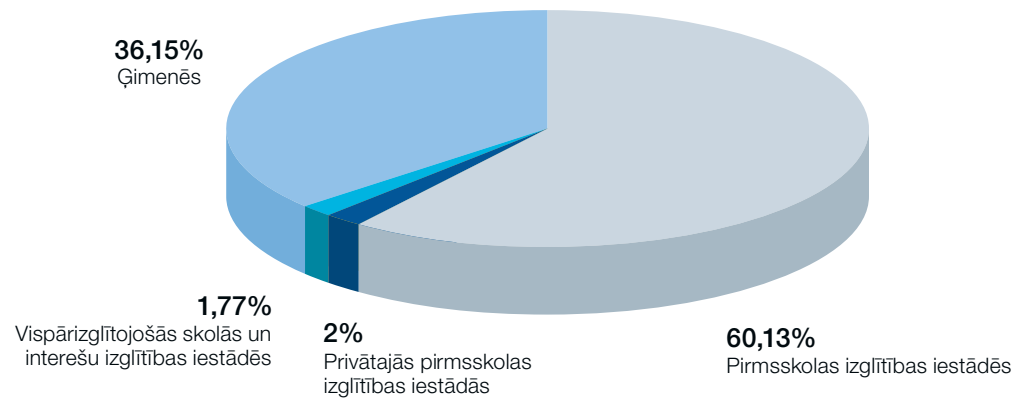
Vislielākais bērnu skaits pirmsskolas izglītības programmu apgūst tieši pirmsskolas izglītības iestādēs, tie ir 60,13 % no kopējā bērnu skaita

pirmsskolas vecumā, 36,15% bērni pirmsskolas izglītību apgūst ģimenē, 1,77% vispārizglītojošo skolu un interešu izglītības iestāžu pirmsskolas

grupās, bet 2% bērnu vecāki izglīto privātajās izglītības iestādēs (10.4.attēls)

10.4.attēls

BĒRNU SKAITS SADALĪJUMĀ PĒC PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMU VEIDA/VIETAS UZ 2009. GADU

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

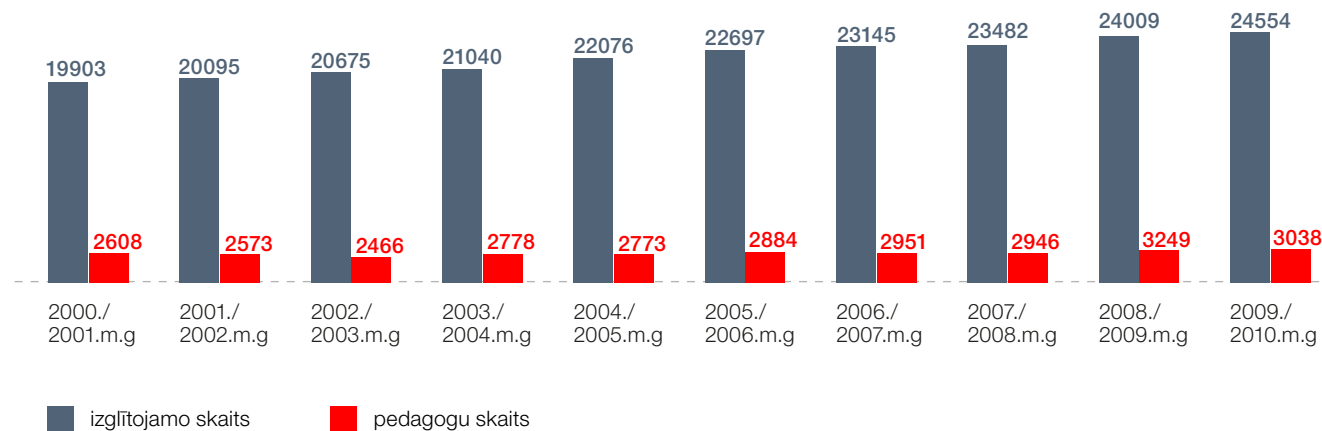
2000. gadā pirmsskolas izglītību 144 Rīgas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs ieguva 19903 bērni, bet šajās iestādēs nodarbināti tika 2608 pedagogiskie darbinieki. Pieaugot grupu un

pirmsskolas izglītības iestāžu skaitam, proporcionāli palielinās arī izglītojamo un pedagogu skaits (10.5.attēls). Pedagogu skaits, palielinoties izglītojamo skaitam, samazinājies vienīgi no 2009./2010. mācību gada, jo Rīgas pašvaldības pirmsskolas izglītības

iestādēs tika noteiktas ieteicamais pedagogisko un saimniecisko darbinieku amatu vienību skaits un algu likmes, tādējādi panākot vienlīdzīgu resursu sadalījumu un racionālu darba laika izmantošanu.

10.5.attēls

IZGLĪTOJAMO SKAITA ATTIECĪBA PRET PEDAGOGU SKAITU PAŠVALDĪBAS PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒS

Avots: RD Izglītības,
jaunatnes un
sporta departaments

10.2. Vispārējās izglītības iestādes

2009.gadā Rīgas pašvaldībā darbojās 129 skolas, no tām 102 vidusskolas (to skaitā 2 valsts ģimnāzijas un 8 pilsētas ģimnāzijas), 22 pamatskolas un 5 sākumskolas, kā arī 12 speciālās izglītības iestādes. Pilsētā izglītības iestāžu skaits samazinās. 2009.gadā Rīgā tika likvidētas 10 izglītības iestādes.

10.1.tabula

VISPĀRĒJO IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU SKAITS

Rajons/ priekšpilsēta	Kopā	Sākumskolas	Pamatskolas	Vidusskolas (t.sk.ģimnāzijas)	No visām skolām		
					Speciālās skolas	Internātskolas	Vakarskolas
Centra rajons	16	2	5	9 (3)	2	1	1
Kurzemes rajons	18	1	1	16 (1)			1
Latgales priekšpilsēta	33	1	7	25 (2)	4	4	1
Vidzemes priekšpilsēta	28		3	25	3	3	1
Zemgales priekšpilsēta	18	1	4	13 (3)	1	2	1
Ziemeļu rajons	16		2	14 (1)	2	1	1
Kopā:	129	5	22	102 (10)	12	11	6

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

Rīgas skolās mācības pamatā notiek divās valodās – latviešu vai krievu. Skolēniem ir iespējas daļēji apgūt zināšanas poļu, ukraiņu, baltkrievu, lietuviešu valodā. Padziļināti savas tautas valodu, vēsturi un kultūru ir iespēja apgūt igauņiem un ebrejiem.

Skolu sadalījums pēc mācību valodas:

65 latviešu mācībvalodas skolas – t.sk. Rīgas Igaunņu vidusskola un Rīgas Lietuviešu vidusskola;

10 latviešu/krievu mācībvalodas skolas;

51 krievu mācībvalodas skolas – t.sk. Š.Dubnova v.n.Rīgas Ebreju vidusskola;

1 poļu;

1 baltkrievu/latviešu/krievu;

1 ukraiņu/latviešu/krievu.

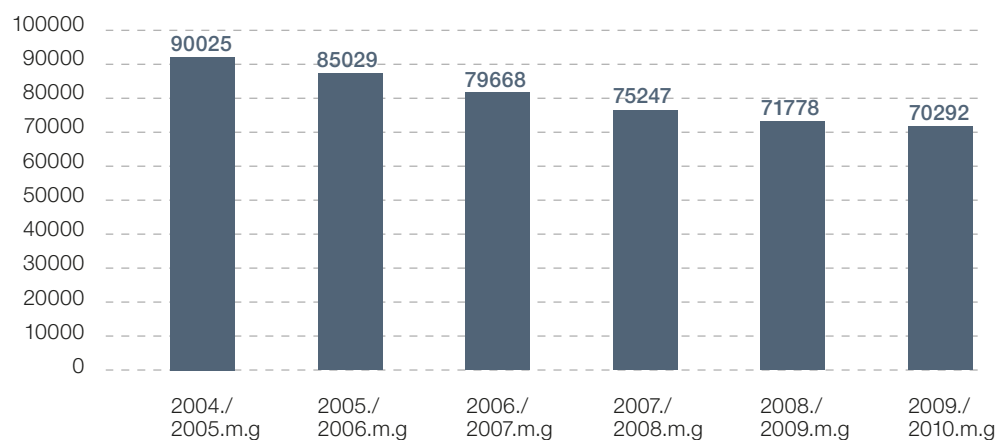
Līdztekus pašvaldības skolām Rīgā, saskaņā ar IZM Izglītības iestāžu reģistra datiem, vispārējo izglītību var iegūt arī 26 privātskolās, kurās mācās vairāk nekā 1500 skolēni. 21 privātskola saņem līdzfinansējumu no Rīgas domes.

Rīgā 2009.gadā vispārējo izglītību iegūst 70292 skolēni. Kopējā skolēnu skaita samazināšanās tendence turpinās, taču pēdējos divos gados vērojams skolēnu skaita pieaugums 1.-4.klašu grupā.

Sākot ar 2009.gadu, ieviešot finansēšanas modeli „Nauda seko skolēnam”, visās klašu grupās ir palielinājies vidējais klašu piepildījums salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem.

10.6.attēls

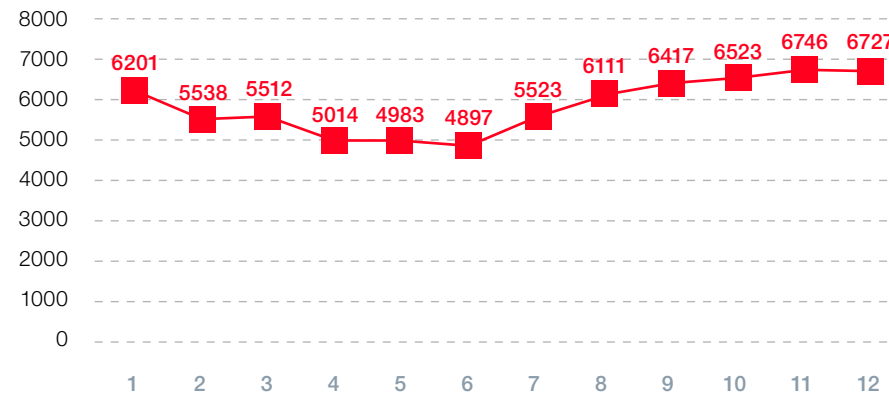
SKOLĒNU SKAITA DINAMIKA RD IJSD PADOTĪBĀ ESOŠAJĀS VISPĀRĒJĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒS

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

10.7.attēls

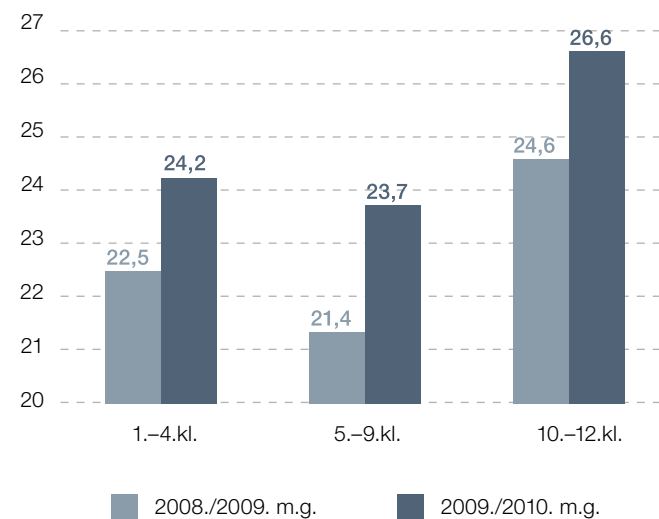
SKOLĒNU SKAITA SADALĪJUMS PA KLASĒM 2009./2010.MĀCĪBU GADĀ

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

10.8.attēls

SKOLĒNU SKAITA KLASĒS IZMAIŅAS

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

Nozīmīgu lomu pilsētas izglītības sistēmā ieņem 6 vakara (maiņu) vidusskolas un skolas, kuras papildus citām izglītības programmām īsteno vakara (maiņu) un neklātienes izglītības programmas. Pieprasījums pēc izglītības ieguves iespējām vakarskolās stabili aug. 2009.gadā šajās iestādēs vakara (maiņu) un neklātienes izglītības programmas apguva 4517 skolēni, jeb 6,4% no kopējā skolēnu skaita Rīgā.

Speciālo izglītību, kā vispārējās izglītības īpašo veidu pilsētā var apgūt 12 speciālajās izglītības iestādēs. Speciālās izglītības iestādes sniedz iespēju iegūt izglītību skolēniem ar dažādiem veselības traucējumiem un speciālām vajadzībām atbilstoši

viņu veselības stāvoklim, spējām un attīstības līmenim, vienlaikus nodrošinot medicīnisko korekciju un rehabilitāciju. Skolēni tiek sagatavoti darbam un dzīvei sabiedrībā. 2009.gadā speciālajās skolās mācījās 1604 skolēni, jeb 2,3% no kopējā skolēnu skaita.

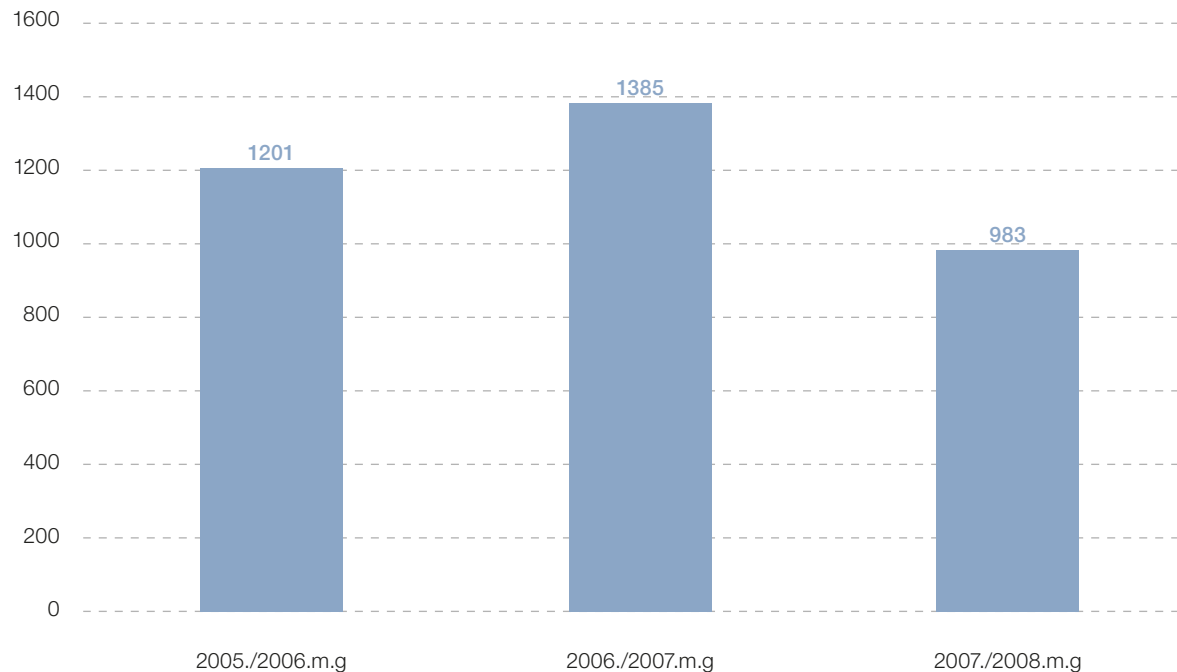
Bērni ar speciālām vajadzībām tiek integrēti arī „parastajās” pamatskolu un vidusskolu klasēs. Atsevišķās sākumskolās un pamatskolās ir klases, kurās, līdztekus pamatizglītības programmām, īsteno speciālās izglītības programmas. Savukārt bērniem, kuriem noteiktu mācību rezultātu sasniegšanai nepieciešams ilgāks laiks un lielāka palīdzība, kā

arī skolēniem ar attīstības vai sociālās uzvedības nepilnībām tiek piedāvātas pedagoģiskās korekcijas izglītības programmas. 2009./2010.mācību gadā izglītību pamatskolās šādā veidā ieguva 2027 skolēni, jeb 2,9% no kopējā skolēnu skaita.

Daudzi bērni ar mācīšanās grūtībām vai speciālām vajadzībām vēl joprojām netiek savlaicīgi apzināti, kas bieži noved pie otrgadniecības. Minētā skolēnu grupa veido nozīmīgu daļu no kopējā uz otru vai pat trešo gadu tajā pašā klasēs atstāto skolēnu skaita.

10.9.attēls

OTRGADNIEKU SKAITS 1.-8.KLASĒ

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

Vērojama tendence samazināties to skolēnu skaita īpatsvaram, kuri neiegūst apliecību par pamatizglītību pēc 9.klases pabeigšanas. Savukārt vidējo izglītību

neieguvušo skolēnu skaita īpatsvars pēc 12.klases pabeigšanas praktiski ir nemainīgs.

10.2.tabula

Rādītājs	2005	2006.	2007	2008	2009
9. klašu beidzēju īpatsvars, kas saņem tikai liecību apliecības par pamatizglītību vietā, %	4,6	4,7	5,2	4	3,2
12.klašu beidzēju īpatsvars, kas saņem tikai liecību atestāta par vidējo izglītību vietā, %	2,2	2,3	2,9	2,1	2,2

Avots: Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

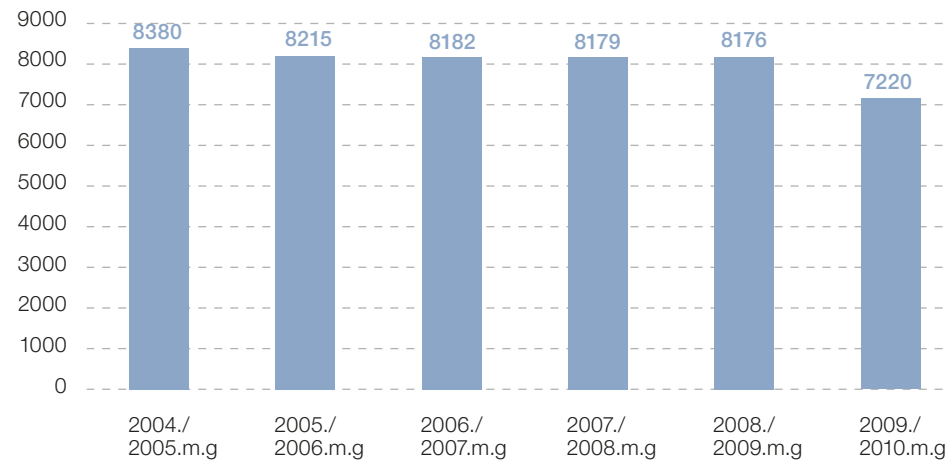
2008.gadā pilsētas skolās strādāja 8176 pedagogi. 2009.gadā skolās pedagogu skaits samazinājās līdz 7220. Samazinoties izglītības iestāžu skaitam

un palielinoties vidējam skolēnu skaitam klasēs, pedagogu skaita samazināšanās tendence turpināsies.

Lai motivētu skolotājus darbam skolā, Rīgas dome papildus valsts finansējumam nodrošina piemaksas pie pedagogu darba algas.

10.10.attēls

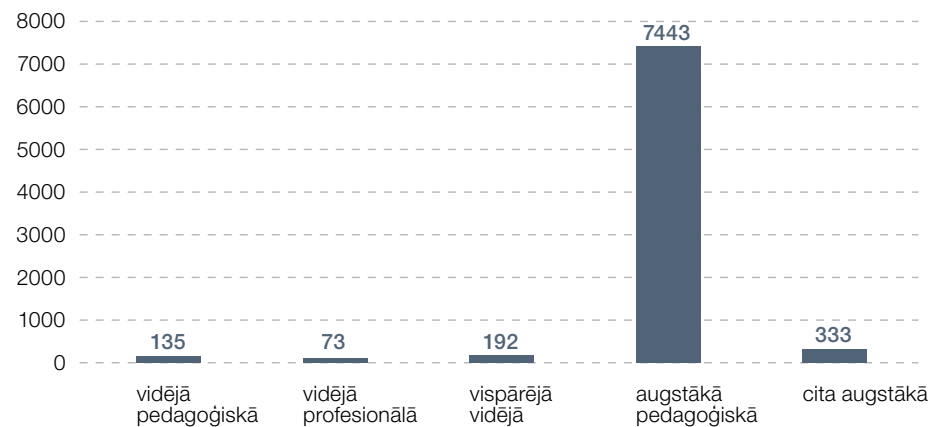
PEDAGOGU SKAITA IZMAIŅU DINAMIKA

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

10.11.attēls

PEDAGOGU SKAITA SADALĪJUMS PĒC IZGLĪTĪBAS LĪMEŅA 2008.GADĀ

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

10.3. Profesionālā izglītība

Rīgas pilsētā ir desmit profesionālās izglītības iestādes un trīs koledžas. 2009.gada 1.oktobrī profesionālās izglītības iestādēs mācījās 8244 audzēkņi, kas veido 28% no kopējā izglītojamo skaita vidējā pakāpē Rīgas pilsētā. Kopējais vietu skaits Rīgas pilsētas profesionālās izglītības iestādēs ir 9160.

Ņemot vērā demogrāfisko prognozi un nepieciešamību palielināt profesionālās izglītības iestāžu izglītojamo skaita īpatsvaru līdz 50% no kopējā vidējās pakāpes izglītojamo skaita, IZM plāno optimizēt profesionālās izglītības iestāžu tīklu, paredzot, ka Rīgas pilsētā būs 3 profesionālās

izglītības kompetences centri un 8 profesionālās izglītības iestādes ar specializāciju.

Atbilstoši IZM plānotajam, 2015.gadā nepieciešamais vietu skaits profesionālās izglītības iestādēs Rīgas pilsētā būtu aptuveni 10000.

10.4. Interesešu izglītības iestādes un profesionālās ievirzes izglītības iestādes

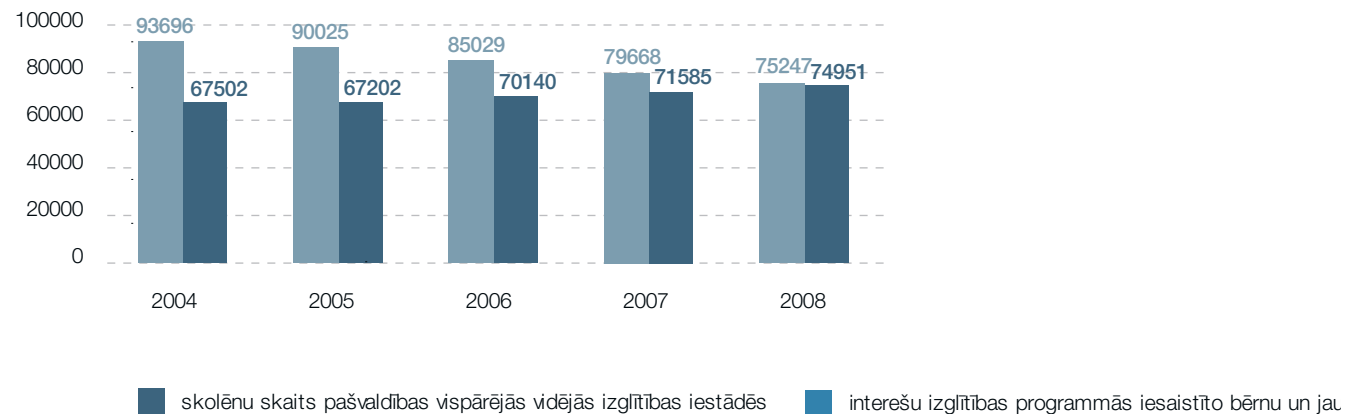
Interesešu izglītības programmas Rīgā īsteno interesešu izglītības, profesionālās ievirzes izglītības iestādes sporta jomā, pamata un vispārējās vidējās izglītības iestādes, kā arī pašvaldības kultūras iestādes un nevalstiskās organizācijas.

2009. gadā Rīgā darbojās 14 interesešu izglītības iestādes – 10 bērnu un jauniešu centri (BJC), 1 bērnu un jauniešu vides izglītības centrs (BJVIC), 1 mākslinieciskās jaunrades centrs (MJC), 2 tehniskās jaunrades iestādes (TJN un JTC), kuras līdztekus programmu īstenošanai organizē interesešu izglītības pasākumus un veic metodiski organizatorisko darbu. Interesešu izglītība programmu saturā līdztekus regulāram pulciņu darbam ir iekļauta līdzdalība pasākumos, skatēs, konkursos un sacensībās.

2009.gadā Rīgā dažādās interesešu izglītības programmās iesaistījušies 74 951 audzēknis vecumā no 3 – 25 gadu vecumam, no kuriem 63% audzēkņi pamata un vispārējās vidējās izglītības iestādēs un 26% – interesešu izglītības un sporta izglītības iestādēs.

10.12.attēls

INTEREŠU IZGLĪTĪBAS PROGRAMMĀS IESAISTĪTO BĒRNU UN JAUNIEŠU SKAITA DINAMIKA

* interešu izglītībā kopējo audzēkņu skaitu veido katrā atsevišķā pulciņā iesaistīto audzēkņu skaits kopā, līdz ar to netiek ņemts vērā fakts, ka viens audzēknis var darboties vairākos pulciņos vienlaikus.
Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

Lai gan kopējais interešu izglītības programmās iesaistīto audzēkņu īpatsvars ir optimistisks, tas neliecina par neiesaistīto bērnu un jauniešu skaitu. Bērnu un jauniešu vidū populārākās ir kultūrizglītības (mūzika, deja, lietīšķā un vizuālā māksla) programmas, kurās iesaistījušies 64% no kopējā interešu izglītībā iesaistīto audzēkņu skaita, sporta izglītības programmās - 17%, tehniskās jaunrades programmās 7% audzēkņu.

2009.gadā Rīgā darbojas 16 profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādes, īstenojot 20 profesionālās ievirzes sporta programmas un iesaistot tajās 7432 audzēkņus. Līdztekus profesionālās ievirzes sporta izglītības programmām, 5 sporta skolas īsteno arī interešu izglītības programmas sporta jomā.

2009.gadā Rīgā darbojas 8 mūzikas skolas un 2 mākslas skolas, kuras īsteno profesionālās ievirzes izglītības programmas mūzikas un mākslas jomā.

10.5. Augstskolas un koledžas

2008.gadā Rīgā darbojas 13 valsts un 14 privātās (ieskaitot divas ārvalstu filiāles) augstskolas (Latvijā – 34) un 10 valsts un 3 privātās koledžas (Latvijā – 26). 2008.gadā Rīgā studēja 79% no visiem Latvijas studentiem. Latvijā kopumā ir 554 studenti uz 10000 iedzīvotāju, kas ir ļoti augsts rādītājs pasaules līmenī. Salīdzinājumam – Kanādā ir 580, ASV – 520 studentu uz 10000 iedzīvotāju.

Studentu skaita dinamikai nav krasu svārstību – ja 2003.gadā Rīgā bija ap 100 tūkstošiem studentu, tad 2008.gadā – 99,5 tūkstoši.

Studentu skaita ziņā lielākās augstākās mācību iestādes Rīgā ir Latvijas Universitāte ar 22224 studentiem 2008.gadā, Rīgas Tehniskā universitāte ar 16508 studentiem un Biznesa augstskola „Turība”, kurā 2008.gadā studēja 7594 studenti.

Tā kā Rīgā vairākas augstskolas un koledžas piedāvā iespēju studēt svešvalodā, Rīgā studē arī ārvalstnieki. 2008.gadā Rīgā studēja 1529 ārvalstu studenti. Lielākā daļa no tiem studēja Baltijas Starptautiskajā akadēmijā (435), Latvijas Universitātē (222), Rīgas Aeronavigācijas institūtā (215) un Rīgas Stradiņa universitātē (155)¹⁷.

¹⁷ LR IZM dati

10.6. Pieaugušo apmācība

Mūsdienu ekonomiskā un sociālā situācija liek piešķirt arvien lielāku nozīmi pieaugušo iedzīvotāju sociālajai integrācijai un tālākizglītībai.

2007. un 2008. gadā Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta Licencēšanas komisija izsniegusi licences attiecīgi 108/59 izglītības iestādēm 323/151 pieaugušo neformālās izglītības un interešu izglītības programmu īstenošanai. Populārākās programmas bija saistītas ar valsts valodas, svešvalodu apguvi, personības izaugsmi, uzņēmējdarbību un tiesībām. Pedagoģiem piedāvātas attiecīgi 161/70 tālākizglītības programmas.

26.05.2009. ar Rīgas domes lēmumu Nr. 5235 (prot. Nr. 129, 13. §) tika apstiprināts Rīgas pilsētas mūžizglītības attīstības Rīcības plāns 2009.–2013. gadam. Tā ieviešanas koordinācija uzdota Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamentam. Turpmāk būtu nepieciešams apzināt visas iestādes un individuālos uzņēmējus, kuri piedāvā mūžizglītības iespējas, ne tikai pieaugušo neformālās izglītības un interešu izglītības programmas.

10.7. Publiskās bibliotēkas

Rīgas pašvaldība nodrošina publiskās bibliotēkas pakalpojumus ar Rīgas Centrālās bibliotēkas tīkla starpniecību. 2008. gadā Rīgas Centrālajā bibliotēkā un tās 42 filiālbibliotēkās kopumā bija 68 488 lietotāji, bibliotēku telpās tika noorganizētas 3 396 izstādes un kopumā realizēti 1 279 citi pasākumi, kurus apmeklēja 29 018 cilvēki. Saskaņā ar Rīgas domes 29.05.2007. apstiprināto „Rīgas Centrālās bibliotēkas un tās filiālbibliotēku tīkla optimizācijas

konceptiju 2007.–2010.gadam”, 2008.gadā tika reorganizēta Rīgas Centrālās bibliotēkas (RCB) Zemitānu filiālbibliotēka, pievienojot to rekonstruētajai RCB filiālbibliotēkai „Vidzeme” (Brīvības gatvē 206). Pēc telpu renovācijas jaunas un labiekārtotas telpas ieguvusi arī RCB Grīziņkalna filiālbibliotēka (Alauksta ielā 10), pievienojot tai RCB Grīvas filiālbibliotēku. Optimizācijas rezultātā 2009. gadā RCB filiālbibliotēku skaits bija 39.

Viens no publiskās bibliotēkas uzdevumiem ir piedāvāt iespēju bez maksas saņemt informāciju, lai to izmantotu savas dzīves kvalitātes uzlabošanai. Pakāpeniski RCB paredzēts attīstīt par multifunkcionālu centru tīklu, kas pildītu arī vienas pieturasaģentūras un sociālo centru funkcijas. Pašlaik Rīgā darbojas divi šādas ievirzes centri. 2009. gadā tika izveidots RCB grāmatu izsniegšanas punkts Dienas aprūpes centrā Katoļu ielā 57, kas apkalpo bezpajumtniekus un maznodrošinātos rīdziniekus. Kopš 2006. gada RCB grāmatu izsniegšanas punkts jeb „Saulaino dienu bibliotēka” pacientu, viņu vecāku un personāla vajadzībām darbojas arī Rīgas Bērnu klīniskās universitātes slimnīcā. Abās iestādēs lietotājiem tiek piedāvāti materiāli no RCB krājumiem un tajās strādā profesionāli RCB darbinieki. Šeit ir arī datori ar interneta pieslēgumu.

2009. gadā Rīgas domes Rīgas Centrālā bibliotēka un Pilsētas attīstības departaments uzsāka sadarbību ar mērķi ērtā un ātrā veidā sniegt informāciju rīdziniekiem par pilsētas attīstības aktualitātēm, sabiedrisko un publisko apspriešanu materiāliem, kā arī izmantot Pilsētas attīstības departamenta piedāvātos un administrētos elektroniskos pakalpojumus. No RCB mājas lapas iespējama tiešsaistes pieeja Rīgas domes, tai skaitā RD Pilsētas attīstības departamenta (RDPAD) elektroniskajiem pakalpojumiem portālos

www.riga.lv, www.sus.lv, www.rigis.lv, www.rigasprojekti.lv, www.ziemeļukoridors.lv, www.rdpad.lv, www.apkaimes.lv. Orientēties šajā piedāvājumā bibliotēkas lietotājiem palīdz bibliotekārs.

RCB līdzdarbojas arī jaunajā portālā www.apkaimes.lv, kurā tiek ievietota informācija par RCB un apkaimju filiālbibliotēkās notiekošajiem kultūras un novadpētnieciskajiem pasākumiem. Portāla sadaļā „Izpēte” pieejamas RCB veidotās datubāzes „Ziemeļblāzmas arhitektūras komplekss (1886 – 1940)” un datubāze „Ēka Rīgā, Brīvības gatvē 206 (1895 - 1940)”, kā arī norāde uz RCB mājas lapu www.rcb.lv/, kur aplūkojamas citas RCB piedāvātas datubāzes, kas lietotājiem pieejamas bez maksas.

Bez tam bibliotēka piedāvā demokrātisku publiskās saskarsmes telpu RDPAD aktivitātēm. Piemēram, septembrī RCB Bolderājas filiālbibliotēkā notika būvniecības ieceres „Naftas produktu pārkraušanas termināls Flotes ielā 2” publiskā apspriešana. RD Pilsētas attīstības departamenta (RDPAD) sagatavotā informācija elektroniskā vai papīra formā pieejama Rīgas Centrālajā bibliotēkā (RCB) un tās filiālbibliotēkās visā pilsētā. Informācija par vispārīga rakstura jaunumiem regulāri tiek ievietota RCB māja slapā www.rcb.lv.

No 2009. gada RCB tiek ieviesta moderna pašapkalpošanās sistēma bibliotēkā pieejamo izdevumu saņemšanai un nodošanai. Pirmā pašapkalpošanās iekārta ir uzstādīta RCB filiālbibliotēkā „Vidzeme”, Brīvības gatvē 206. Iekārta sastāv no datora ar nepieciešamo programmatūru, skārienjūtīga monitora, svītrkodu skenera un čeku printera, tā paredzēta lasītāju rindu samazināšanai bibliotēkā un bibliotekāru darba atslogošanai kvalificētāku uzdevumu veikšanai, kā arī saskarsmei ar lasītājiem.

11. KULTŪRA

Rīgā norisinās svarīgākie valsts un pašvaldības, kā arī nozīmīgi reģionāli un starptautiski kultūras un izklaides pasākumi – valsts svētku svinības, Dziesmu un deju svētki, Rīgas svētki, kino, teātra, mūzikas, dejas, mākslas festivāli un projekti. 2009. gadā Rīga izcīnīja tiesības kļūt par 2014. gada Eiropas kultūras galvaspilsētu, iegūstot iespēju piecu gadu garumā līdz 2014. gadam visai Latvijai, Eiropai un pasaulei demonstrēt Rīgas kultūras potenciālu, kā arī veidot pilsētas ilgtermiņa politiku kultūras, radošo industriju laukā, pilsētas infrastruktūras un kopējā Rīgas attīstībā.

Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, 2014. gadā par Eiropas kultūras galvaspilsētu paralēli kļuš divas pilsētas – viena Latvijā (Rīga) un viena Zviedrijā (Ūmeo – pilsēta Zviedrijas ziemeļu daļā). Abas pilsētas veidos arī kopīgus sadarbības projektus šī titula ietvaros.

Tā kā starptautiski Rīgas vārds ir atpazīstamāks par Latvijas vārdu, Eiropas kultūras galvaspilsētas

statuss paver plašas iespējas uzlabot ne tikai Rīgas, bet arī visas valsts starptautisko tēlu. Līdztekus rosinošai un dinamiskai kultūras dzīvei tā ir iespēja padarīt pilsētu draudzīgu un pieejamu ikvienam, piesaistīt tūristu interesi, veicināt ekonomisko aktivitāti dažādos tautsaimniecības sektoros gan galvaspilsētā, gan visā valstī. Par spīti pašreizējām ekonomiskajām grūtībām, Rīgas kandidatūra Eiropas kultūras galvaspilsētas statusam ir iespēja nostiprināt Rīgas un Latvijas lomu Baltijas reģionā. Tas ir nozīmīgi arī saistībā ar Latvijas prezidentūru Eiropas savienībā 2015. gadā.

Rīgas projekta nosaukums priekš 2014. gada ir „*Force majeure*” (nepārvarama vara) – ar to saprotot kultūru kā nepārvaramu spēku, kas atbrīvo enerģiju, pārvēršot to radošā potenciālā. Ar šo nosaukumu Rīga starptautiski cer rosināt diskusiju par kultūras lomu lielu pārmaiņu laikā, kā arī piesaistīt kultūrai jaunas sabiedrības grupas Latvijā un Eiropā, kas iepriekš nav bijuši kultūras patērētāji. Visiem šiem

pasākumiem pamatā ir Rīgas kā eiropiskas pilsētas identitāte un tās iedzīvotāju spēja līdzdarboties, būt radošiem ikvienā savā darbībā un veidot nākotnes Rīgu visiem kopā.

Rīgas izstrādātajā Eiropas kultūras galvaspilsētas programmā nozīmīga loma paredzēta tā dēvētajiem Mobilajiem centriem Rīgas apkaimēs un citās Latvijas pilsētās, kuru mērķis ir pēc iespējas plašāk iesaistīt pilsētas iedzīvotājus kultūras notikumu aprītē un to līdzveidošanā, izveidojot pārvietojamus kultūras centrus vai atjaunojot jau esošu pilsētas infrastruktūru sadarbībā starp kultūras operatoriem, pilsētplānotājiem un apkaimes iedzīvotājiem.

Rīgas pieteikumā kā oficiāls sadarbības partneris ir Sigulda, bet Rīgas pieteiktais Eiropas kultūras galvaspilsētas projekts paredz, ka Rīga Eiropas kultūras galvaspilsētas statusa ietvaros varētu sadarbīties, piemēram, ar Cēsim, Liepāju vai jebkuru citu pilsētu, kura būtu gatava šai sadarbībai.

KULTŪRPOLITIKA

2008. gadā tika apstiprināta „Rīgas pilsētas kultūras stratēģija 2008.– 2025.gadam” ar mērķi noteikt Rīgas pilsētas ilgtermiņa kultūrpolitiku un veidot jaunu izpratni par kultūras nozīmi pilsētas pārvaldībā un sabiedrības attīstībā. Šis dokuments ir tieši saistīts ar Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģiju līdz 2025.gadam.

Rīgas kultūras stratēģija nosaka prioritātes – kultūras pieejamība visiem rīdziniekiem, atbalsts un ieguldījums struktūrās (institūcijas, industrijas, organizācijas), kas nodrošina kultūras un mākslas procesus un vairo Rīgas radošo potenciālu. Stratēģijā ir aktualizēta radošo industriju nozīme, uzsverot radošumu ne tikai kā māksliniecisku procesu, bet arī kā ekonomikas un jebkuras pilsētas pārvaldības jomas neatņemamu daļu. Nākamais solis ir Rīgas kultūras stratēģijas Rīcības plāna izstrāde, kurā Rīgas pilsētai ir jādefinē radošo industriju atbalsta sistēma.

PILSĒTAS UN VALSTS SADARBĪBA

Pilsētai un valstij sadarbojoties, Rīga ir iesaistīta nozīmīgu starptautisku dažādu kultūras jomu notikumu aprīvē.

2008. gada 13. novembrī tika noslēgts nodomu protokols „Rīga – 2014. Baltijas jūras reģiona kultūras un inovāciju centrs”, ar kuru Rīgas dome un LR Kultūras ministrija vienojas panākt, lai 2014. gadā Rīga kļūtu par Baltijas jūras reģiona modernāko un vadošo pilsētu kultūras jomā. Šim nolūkam veicami mērķtiecīgi un ilgtermiņa ieguldījumi kultūras procesa un infrastruktūras attīstībā, stimulējot jauna kultūras piedāvājuma radīšanu un pieejamību plašai auditorijai. Jānodrošina radošo industriju uzplaukums un ekonomikas modernizācija Rīgā, sekmējot uz inovācijām vērstu pilsētas rajonu,

radošo industriju uzņēmumu un uzņēmējdarbības atbalsta mehānismu attīstību.

Nemot vērā, ka 2009. gada septembrī Rīga tika izvirzīta kļūt par 2014. gada Eiropas kultūras galvaspilsētu, nozīmīga ir sadarbība ar valsti finanšu, infrastruktūras u.c. jomās, tostarp sadarbība galvaspilsētā darbojošos valsts kultūras institūciju atjaunošanā un attīstīšanā (Latvijas Valsts mākslas muzeja ēkas renovācija, Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēkas būvniecība un piegulošās infrastruktūras attīstība, Latvijas Nacionālās operas infrastruktūras pilnveidošanas projekts, u.c.).

2008. gadā Rīgas dome un LR Kultūras ministrija pieteica Rīgu kā 2014. gada Pasaules Koru olimpiādes iespējamo norises vietu, tādēļ pilsētai sadarbībā ar valsti jāveic visās nepieciešamās darbības Rīgas kandidatūras lobēšanai līdz 2012. gadam, kad tiks paziņota konkursā uzvarējusi pilsēta.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Rīga piedalās Starptautiskā Eiropas lielāko pilsētu tīklojuma EUROCITIES Kultūras forumā, kura ietvaros Rīga vada darba grupu „Kultūras pieejamība”.

2008. gadā Kultūras departaments ir būtiski aktivizējis darbību Eiropas fondu finansējuma piesaistīšanai. Ir saņemts apstiprinājums un uzsākts realizēt INTERREG IVC Prioritātes 1 „Inovācijas un zināšanu ekonomika” apakšprioritātes „Uzņēmējdarbība un MVU” atbalstīto projektu „Radošās metropoles. Politika un instrumenti radošo industriju atbalstam”, kurā Rīga ir vadošais partneris. Projektā piedalās 11 pilsētas – Helsinki, Oslo, Tallina, Viļņa, Stokholma, Varšava, Birmingema, Amsterdamā, Barselona, Berlīne.

2009. gada maijā sāksies Centrālās Baltijas INTERREG IVA programmas Centrālās Baltijas apakšprogrammas 3. prioritātes „Pievilcīgas un dinamiskas sabiedrības” atbalstītā projekta „Mūzikas visiem. Mūzikas izglītības pieejamības uzlabošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām” īstenošana, kurā Rīga ir vadošais partneris un projekta partneri ir Helsinki un Tallina. Projekta mērķis ir nodrošināt kvalitatīvas un atbilstošas mūzikas izglītības iespējas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, tai skaitā mācību metožu un metodisko materiālu pieejamības uzlabošana un mūzikas pedagogu kvalifikācijas celšana. Projekta ietvaros ir plānots organizēt izglītojošus seminārus skolotājiem, izdot metodisko materiālu: rokas grāmatu skolotājiem, dokumentālo filmu, kā arī organizēt muzikālo nometni bērniem ar īpašām vajadzībām. Projekta darbības veicinās politiku, izglītības darbinieku un kopumā sabiedrības attieksmes maiņu pret cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kuri apgūst mūziku, saprotot, ka šai sabiedrības daļai ir tiesības uz kvalitatīvu mūzikas izglītību, nevis tikai uz mūzikas terapiju.

Rīga turpina arī iesākto sadarbību ar sadraudzības pilsētām kultūras jomā, organizē dažādus starppilsētu sadraudzības projektus, piemēram, „Rīga – Brēmene”, „Rīga – Florence”, „Rīga – Pori”, u.c. Tiek meklētas jaunas sadarbības formas sadraudzības pilsētu kultūras sakariem.

Rīgas kā 2014. gada Eiropas kultūras galvaspilsēta plāno izvērst plašu starptautisku sadarbību līdz šim Latvijā vērienīgākā kultūras projekta īstenošanā. Viena no Rīgas iniciatīvām šī projekta ietvaros ir senā tirdzniecības Dzintara ceļa atjaunošana jaunā kultūras sadarbības tīklā starp pilsētām, kas atrodas šī senā ceļa ģeogrāfiskajās līnijās. Paredzēts, ka sadarbības izvērsšanā tiks piemērota starpdisciplināra pieeja, pārkāpjot tradicionāli par kultūru uztvertās robežas un iesaistot projekta īstenošanā dažādu jomu pārstāvjus.

KULTŪRAS CENTRI, AMATIERKOLEKTĪVI UN KULTŪRAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES

Pilsēta mērķtiecīgi virzījusi savu darbību, atbalstot to, lai iedzīvotāji radoši sevi apliecina un iesaistās dažādos amatierkolektīvos. Šis fakts minams ciešā saistībā ar atbalstu Dziesmu un deju svētku tradīcijas kopšanas procesam.

2008. gadā Rīgā darbojās 10 pašvaldības kultūras centri un nami ar kopējo amatieru kolektīvu skaitu – 416 kolektīvi ar 13 300 dalībniekiem

(2003.gadā amatierkolektīvu skaits bija 262, dalībnieku skaits 8 800), tajā skaitā 93 bērnu kolektīvi ar 4185 dalībniekiem. 2008. gadā pašvaldības kultūras centros tika noorganizēti kopumā 2729 pasākumi, kurus apmeklēja 760 627 interesenti.

Rīga iekļaujas unikālajā Latvijas mūzikas izglītības sistēmā – liela nozīme ir mūzikas skolu profesionālās ievirzes izglītībai. 2009.gadā Rīgā pēc reorganizācijas bija 9 pašvaldības mūzikas un mākslas skolas, kurās 426 pedagogi mācīja 3374 audzēkņus.

Saistībā ar mūzikas skolu darbību jāmin arī interešu izglītības grupas. 2008. gadā 10 Rīgas mūzikas un mākslas skolās darbojās 53 interešu izglītības

grupas, kurās mācījušies mūzikas pamatus vai kādu instrumenta spēli 657 audzēkņi. Muzikālās apmācības programmā bērniem ar īpašām vajadzībām mācījās 40 audzēkņi, no kuriem 20 – Juglas mūzikas skolā (ar redzes problēmām) un 20 Pāvula Jurjāna mūzikas skolā. 2008. gadā tika organizētas 7 radošās nometnes Rīgas mūzikas skolu orķestriem, koriem, koklētāju ansambļiem. Notika plenērs M. Muižnieces Rīgas mākslas skolai. Kopā nometnēs piedalījās 330 audzēkņi.

2009.gadā notika Jāzepa Mediņa mūzikas skolas un Rīgas 1. mūzikas skolas apvienošana, izveidojot Jāzepa Mediņa Rīgas 1.mūzikas skolu.

11.1.tabula

AUDZĒKŅU SKAITA DINAMIKA RĪGAS MŪZIKAS UN MĀKSLAS SKOLĀS

mācību gads	audzēkņu skaits profesionālās ievirzes programmās	audzēkņu skaits interešu izglītības programmās
2004/2005	3144	386
2005/2006	3152	387
2006/2007	3159	445
2007/2008	3175	473
2008/2009	3201	519
2009/2010	3316	797

Avots: RD Kultūras departaments

Audzēkņu skaits 10 Rīgas mūzikas un mākslas skolās (ar 2009./2010. mācību gadu 9 skolās) ir saistīts ar finansējuma apjomu pedagogu algām, ko piešķir LR Kultūras ministrija. Pieaugums galvenokārt saistīts ar jaunu programmu – „*Vizuāli plastiskā māksla*” Pārdaugavas mūzikas un mākslas skolā un „*Mūzikas apmācība bērniem ar īpašām vajadzībām*” Pāvula Jurjāna un Juglas mūzikas skolās – atvēršanu.

2007.gadā Rīgas dome izveidoja pašvaldības aģentūru „Rīgas kultūras aģentūra” nolūkā rūpēties par kultūru, nodrošinot Rīgas pilsētas kultūras dzīves norišu daudzveidību, pieejamību un Rīgas kultūras mantojuma mērķtiecīgu izmantošanu. Aģentūras funkcijās ietilpa Rīgas Jūgendstila centra, Rīgas pilsētas izstāžu zāles „Rīgas mākslas telpa” un kinoteātra „Rīga” darbības nodrošināšana, vienota pārvaldīšana un apsaimniekošana, aizsardzība no kultūrvēsturiskā aspekta viedokļa, vērtību un lietderību palielinoša izmantošana, kā arī perspektīva un veiksmīga attīstība. 2009.gada rudenī dome lēma par aģentūras likvidāciju, Rīgas Jūgendstila centru nododot Rīgas domes Kultūras departamentam, bet pārējās aģentūras pakļautībā esošās struktūrvienības – izstāžu zāli „Rīgas mākslas telpa”, kinoteātri „Rīga” un Rīgas Kongresu namu – SIA „Rīgas nami”, kuras īpašumā atrodas to izmantotās ēkas.

2009.gada rudenī Rīgas dome lēma par kultūras iestāžu tīkla pilnveidošanu. Ar 2010.gadu paredzēts reorganizēt koncertorganizāciju „Ave Sol”, Rīgas kultūras centru „Ilģuciems”, Rīgas kultūras un atpūtas centru „Imanta”, kultūras namu „Draudzība”, kultūras namu „Ziemeļblāzma”, pašvaldībai piederošos Rīgas Porcelāna muzeju un Aleksandra Čaka memoriālo dzīvokli – muzeju, izveidojot Rīgas

pašvaldības kultūras iestāžu apvienību, panākot efektīvāku iestāžu pārvaldību un apsaimniekošanu. Šajā apvienībā iekļaus arī Pēterbaznīcu.

RĪGAS PROFESIONĀLIE KULTŪRAS KOLEKTĪVI

Profesionālais pūtēju orķestris „Rīga” ir koncertorķestris, kurš ik gadu sniedz ap 120 dažādu koncertu. Pūtēju orķestra specifika, tam raksturīgā mobilitāte, ļauj kolektīvam muzicēt ne tikai Rīgas pilsētas un Latvijas valsts reprezentācijas pasākumos, bet atklāt savu mūziķu profesionalitāti un spēlēt prieku koncertzālēs Rīgā un Latvijā. Orķestris vienmēr ir centies paplašināt savu „spēles laukumu” un lauzt stereotipus par pūtēju orķestru tradicionālo darbību.

Kamerkoris „Ave Sol” muzicējis kopā ar pasaules slavenākajiem diriģentiem un orķestriem Latvijā un pasaulē. Līdztekus aktīvai koncertdzīvei koris ieskaņo latviešu kora mūzikas spilgtākos darbus skaņu platēs (18), audio kasetēs un kompaktdiskos (27 CD – gan tematiski, gan labāko latviešu komponistu spilgtāko kora mūzikas darbu izlases) un DVD. No 1969. līdz 2003. gadam kamerkoris ieskaņojis arī 12 albumus „Latviešu kordziesmas antoloģijas” 12 sējumu ilustrēšanai.

Kamerkoris „Ave Sol” turpina meklēt arvien jaunus muzikālus izaicinājumus un labprāt piedalās drosmīgos projektos, kas balstīti uz dažādu mākslas žanru sintēzi, vienlaikus neaizmirstot arī latviešu un pasaules kora mūzikas klasikas popularizēšanu.

KULTŪRAS PASĀKUMI RĪGĀ

Rīgas domes rīkotos kultūras pasākumus var iedalīt divās grupās: vienreizējie un regulārie pasākumi.

Kopš 2008. gada Rīgā iedibināta jauna Ziemeļeiropas mēroga tradīcija – gaismas festivāls „Staro Rīga”, kas notiek no 14. novembra līdz 18. novembrim. Festivāls tiek īstenots sadarbībā ar Latvijas Mākslas akadēmiju, kultūras operatoriem un privāto sektoru. 2008. gadā festivāla laikā tika izgaismoti 33 objekti un notika pasākumi, kurus apmeklēja vairāki simti tūkstošu apmeklētāju. 2009. gadā apskatei piedāvāti 50 dažādās tehnikās radīti gaismas objekti. Kultūras departaments plāno turpināt uzsāktu tradīciju, piešķirot tam starptautisku skanējumu un veicinot tūristu piesaisti Rīgai.

Pamatojoties uz vienošanos ar Kultūras ministriju, Rīgas dome bija XXIV Vispārējo latviešu Dziesmu un XIV Deju svētku līdzorganizators 2008. gadā. Svētkos galvaspilsētu pārstāvēja gandrīz 11 000 dalībnieku no 311 kolektīviem – 130 kora, 57 deju kolektīvi, 5 pūtēju orķestri, 22 folkloras kopas, 16 koklētāju ansambļi, 31 tautas lietišķās mākslas studijas, 11 vokālo ansambļi, 10 amatieru teātri, 29 mazākumtautību kolektīvi. Vislielāko Rīgas dalībnieku skaitu veidoja ap 5700 dziedātāju un ap 2690 dejotāju. Rīgas domes finansiālais ieguldījums Ls 846 447 nodrošināja gan visus nepieciešamos Rīgas dalībnieku izdevumus (transports, ēdināšana, tautas tērpu sakārtošana un jaunu tērpu darināšana), gan ar pasākumu norisi saistītos izdevumus (tai skaitā bezmaksas sabiedriskais transports Rīgā visiem svētku dalībniekiem, norises vietu sakopšana, transporta plūsmu organizēšana, sabiedriskās kārtības nodrošināšana), kā arī Rīgas pilsētas svētku noformējumu.

2010. gadā notiks skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki, kuru organizēšanā tradicionāli piedalās arī Rīgas pilsēta.

Katru gadu augustā pilsētā notiek Rīgas svētki, sadarbojoties ar nevalstiskām organizācijām un komersantiem.

No 2006. gada Rīga kopā ar Parīzi, Briseli, Romu un Madridi veiksmīgi rīko Mūsdienu kultūras forumu „Baltā nakts”. 2009. gada programmā tika iekļauts Rīgas kā 2014. gada Eiropas kultūras galvaspilsētas programmas pilotprojekts „Survival Kit”, akcentējot radošo jomu profesionāļu lomu pilsētas sociālekonomisko problēmu risināšanā.

Regulāro kultūras norišu virknē minami 1991. gada barikāžu aizstāvju atceres dienas pasākumi, gadskārtu pasākumi, pilsētas svētki un valsts svētki. 2008. gadā liela daļa kultūras pasākumu tika veidoti Latvijas Republikas proklamēšanas 90. gadadienas svētku zīmē. Par tradīciju kļuvusi arī Rīgas galvenās Ziemassvētku egles iedegšana, ko veic Rīgas domes priekšsēdētājs.

Nozīmīga loma Rīgas kultūras dzīvē ir festivāliem. Rīgas festivālu mērķprogrammas 3 gadu programmas ietvaros atbalstīti vietējas un starptautiskas nozīmes festivāli – Starptautiskais mūzikas festivāls „Rīgas ritmi”, starptautiskais Baltijas Baleta festivāls, Eiropas dokumentālā kino simpozijs, Starptautiskais Jaunā teātra festivāls „Homo Novus”, Dzejas dienas, Starptautiskais garīgās mūzikas festivāls, Starptautiskais Jauno autoru īsfilmu festivāls „2 Annas”, Rīgas vēsturiskās mūzikas un dejas festivāls, Starptautiskais kinoaktieru festivāls „Baltijas pērle”, Jaunās mūzikas

festivāls „Arēna”, Nacionālais filmu festivāls „Lielais Kristaps” u.c. Festivālu rīkotājiem, kam jāplāno sava darbība vairākus gadus uz priekšu un jāiesaista starptautiskie sadarbības partneri ir ilgtermiņa pilsētas redzējums par festivālu programmu, tāpēc būtiski sekmīgi iesākto pašvaldības 3 gadu festivālu mērķprogrammas praksi turpināt.

SVĒTKU NOFORMĒJUMS

2008. gadā tika apstiprināta „Svētku noformējuma Rīgā realizēšanas koncepcija 2007. – 2012. gadam”, kurā noteikti Rīgas pašvaldības savstarpējas sadarbības un privātā sektora iesaistīšanās svētku noformējuma realizēšanā pamatprincipi. Pēc tās apstiprināšanas būtiski uzlabojusies starpinstitūciju sadarbība. Budžeta ietvaros Rīgā tiek nodrošināti piecu svētku noformējumi – Latvijas Republikas Neatkarības deklarācijas pasludināšanas dienai, gadskārtu ieražu svētkiem – Līgo dienai, Rīgas Svētkiem, Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienai un Ziemassvētkiem.

SADARBĪBA AR PRIVĀTO SEKTORU

Rīgas domes Kultūras departaments, organizējot kultūras procesu pilsētā, ir uzsācis dažādu sadarbības formu īstenošanu ar privāto sektoru. Kultūras departaments vairāku gadu garumā sekojot citu Eiropas Savienības pilsētu sekmīgajai pieredzei un konsekventi attīstot sadarbību, ir panācis būtisku atbalstu Rīgas svētku, festivāla “Staro Rīga” u.c.

pilsētas mēroga pasākumu rīkošanai, panākot līdz pat 2/3 izmaksu apmaksu no privātā sektora pakalpojumu un/vai finanšu veidā. Labās pieredzes dēļ sadarbība vērsas plašumā un ir vērojama uzņēmēju uzticība un vēlme veidot ilgtermiņa sadarbības projektus šajā jomā.

Kultūras departaments īsteno pasākumus, lai veicinātu radošo industriju attīstību. Šis tautsaimniecības sektors ir strauji augošs un apliecina kultūras spēju būt ne tikai dotējamai jomai, bet veidot pievienoto vērtību ne tikai garīgā, bet arī ekonomiskā nozīmē.

Nepieciešams definēt Rīgas pilsētas atbalsta mehānismus radošo industriju attīstībai un mazo uzņēmējdarbības formu veicināšanai. Par šādu atbalsta mehānismu uzskatāma 2007.gadā izveidotā festivālu mērķprogramma, kas nodrošina festivālu rīkotāju (nevalstisko un privāto organizāciju) finansiālu atbalstu no pilsētas budžeta, tādējādi radot priekšnoteikumus ilgtermiņa plānošanai, kas ļoti nepieciešams, lai veicinātu kultūrtūrisma.

Tiek apspriesta Filmu fonda izveide, kas veicinātu kino industrijas attīstību, radot priekšnoteikumus dažādu filmu uzņemšanai Rīgā un Latvijas teritorijā nolūkā piesaistīt līdzfinansējumu no Rīgas pilsētas tiem projektiem, kas veicina filmu uzņemšanu un finanšu resursu izmantošanu Rīgā un Latvijā. Līdzīgu mehānismu varētu ieviest arī attiecībā uz liela mēroga starptautisku pasākumu organizēšanu Rīgā.

12. SPORTA LOMA PILSĒTĀ

Fiziskās aktivitātes un sports kopumā ne tikai būtiski ietekmē sabiedrības veselību, bet arī mazina negatīvās sociālās problēmas pilsētā. Pilsētās, kurās ir attīstīta sporta infrastruktūra, aktīvi darbojas sporta organizācijas un klubi, ir minimizētas alkoholisma, narkomānijas, pusaudžu klaidonības, dīkdienības un citas problēmas. Sporta infrastruktūra ir arī nozīmīgs pilsētas tēla elements. Starptautiskās sacensības un sportistu panākumi ceļ pilsētas prestižu. Sporta infrastruktūrai ir arī liela ietekme uz Rīgas telpisko struktūru.

12.1. SPORTA ORGANIZĀCIJAS

Sporta attīstību Rīgā virza sabiedrisko sporta organizāciju (sporta klubi, biedrības u.c.) veidošanās

un to darbības nodrošinājums. Reģistrēto sporta organizāciju, kurās nodarbojas sportisti dažādu sporta veidos, skaitam pēc 2004.gada ir tendence pieaugt un to darbība attīstās pozitīvi (12.1.tabula).

12.1.tabula

SPORTA ORGANIZĀCIJU SKAITS RĪGĀ

gads	sporta organizāciju skaits
1996	136
1998	122
2000	95
2002	91
2004	86
2009	142

Avots: LR Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta pārvalde; latsport.lv

Galvenie iemesli sporta organizāciju pieaugumam ir materiālās labklājības celšanās iedzīvotāju vidū, infrastruktūras attīstība un sporta veida popularitāte iedzīvotāju vidū. Daudzu Latvijas sporta federāciju rīkotajās valsts čempionātos, Baltijas līgas turnīros un Eiropas čempionātu un kausu izcīņās piedalās arī mūsu pilsētas spēcīgākie klubi, padarot Rīgas vārdu atpazīstamu starptautiskajā telpā.

Līdz ar sporta aktivitātēm saistīto klubu, biedrību, centru, skolu u.c. pieaugumu, pieaug arī tajos

iesaistīto sportistu un treneru skaits. Palielinoties konkurencei sporta laukumos, pieaug sportistu sportiskā meistarība, ceļas sporta sacensību organizācijas kvalitāte, palielinās interese skatītāju vidū un pieaug viņu skaits, starp kuriem ir arī bērni un jaunieši, tādā veidā tiek popularizētas sporta aktivitātes un veselīgs dzīves veids.

Bērnu un jauniešu līmenī 2009.gadā sacensību un mācību – treniņu process individuālajos un komandu spēļu sporta veidos tika nodrošināts

16 Rīgas pašvaldības profesionālās ievirzes sporta skolās, talantīgāko jauno sportistu meistarības izaugsmei.

Sporta organizācijās nodarbojošos skaits Rīgā, salīdzinot ar deviņdesmitajiem gadiem, ir pieaudzis un izmaiņas pa gadiem ir ar nelielām svārstībām (12.2.tabula).

12.2.tabula

DALĪBNIEKU SKAITS SPORTA ORGANIZĀCIJĀS

gads	dalībnieku skaits
1996	18095
1997	12609
1998	18197
2000	24596
2002	24895
2004	21991
2009	24000

Avots: LR Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta pārvaldes veikta aptauja

Pie neregistrētajām sporta organizācijām tiek pieskaitīti dažādu sporta veidu neformālie sporta klubi sporta bāzēs, izglītības iestādēs vai uzņēmumos un to skaits ir svārstīgs.

12.2. Sporta bāžu tīkls

Rīga atrodas ģeogrāfiski izdevīgā vietā starptautiska mēroga sporta sacensību un panākumu organizēšanai daudzos sporta veidos. Šādu sacensību rīkošanai nepieciešamas atbilstoša līmeņa sporta bāzes un infrastruktūra. Ņemot vērā pasaules pieredzi, šādas sporta bāzes ikdienā tiek izmantotas lielpilsētu iedzīvotāju sporta un aktīvās atpūtas vajadzībām. Rīgā šobrīd ir sporta objektu trūkums gandrīz visos sporta veidos, kas būtiski ietekmē sporta un aktīvās atpūtas iespējas. Projekta līmenī ir izstrādāta Rīgas pilsētas sporta objektu attīstības koncepcija, kuras galvenais mērķis ir radikāli uzlabot situāciju Rīgas pilsētā sporta bāžu pieejamībā, ņemot vērā Rīgas sporta objektu nepietiekamību un neatbilstību mūsdienu prasībām.

Viena no visaktuālākajām **sporta objektu** trūkuma problēmām Rīgas pilsētā ir Rīgas pašvaldības skolu sporta zāļu trūkums un sporta laukumu neapmierinošais stāvoklis. Lai nodrošinātu pilnvērtīgu mācību – treniņu procesu ir jārisina Rīga pašvaldības sporta objektu sistēmas izveidošana – sporta hallu pēc tipveida tehnoloģijas celtniecība pie Rīgas skolām un to sporta laukumu sakārtošana atbilstoši mūsdienu prasībām, uz to bāzes radot Rīgas reģionu sporta centru sistēmu, izveidojot efektīvu sporta bāžu apsaimniekošanas mehānismu no mācību un ārpusstundu nodarbībām brīvajā laikā.

Kā ļoti veiksmīgu piemēru var minēt Rīgas domes institūciju darbības rezultātu – 2008.gadā ekspluatācijā nodoto **reģionālo sporta centru** bērnu un jauniešu centru „Laimīte” Sarkandaugavā. Šajā centrā ir stadions ar četriem 300 m skrejceļiem apkārt futbola laukumam ar mākslīgo futbola segumu, multifunkcionālais sporta spēļu laukums ar speciālo sporta segumu, servisa/sporta inventāra nomas ēka un autotransporta stāvvietā. Teritorijas apgaismojums nodrošina sporta nodarbību norisi arī vakara stundās.

Līdzīgi kā reģionālo sporta centru funkcijas pilda arī pilsētas pašvaldības **centrālās sporta bāzes** – sporta komplekss „Arkādija” un sporta bāze „Reģionālais sporta centrs „Anniņmuiža””. 2010.gadā pilnībā tiks pabeigti celtniecības darbi nacionālajā sporta bāzē „Sporta komplekss „Arkādija””, kurā ietilpst futbola laukums ar mākslīgo futbola segumu un skrejceļiem tam apkārt, kā arī ēka ar lielo sporta spēļu zāli, aerobikas un cīņas sporta zāli, ģērbtuvēm, dušām, rehabilitācijas kompleksu u.c. Rīgas Nacionālā sporta manēža, kurai nepieciešama nopietna rekonstrukcija, tiek uzturēta funkcionējošā stāvoklī, nodrošina pašvaldības noteiktos uzdevumus sporta jomā, galvenokārt, mācību – treniņu un sacensību norisi vieglatlētiskā ziemas sezonā.

Rīdzeniekiem ir iespēja veikt sportiskās aktivitātes dažādos sporta veidos arī sporta bāzēs, kas nav Rīgas pašvaldības īpašumā – arēnā „Rīga”, Olimpiskajā sporta centrā (ar 50 m peldbaseinu), stadionā „Skonto”, golfa laukumā „Ozo”, Babītes hokeja hallē, sporta kompleksā „Keizarmežs” (ar 25 m peldbaseinu), ledus hallē „Volvo”, RTU 50 m peldbaseinā, NBS sporta kompleksā (ar 50 m

peldbaseinu), VEF sporta kluba kompleksā (ar 25 m peldbaseinu).

Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā atrodas vēl 6 publiskie peldēšanas sacensību norises standartam atbilstoši 25 m **peldbaseini** – Daugavas sporta namā, privātajā peldbaseinā „Sportima”, kā arī Rīgas pilsētas vispārīzglītojošajās skolās – N.Draudziņas ģimnāzijā, Rīgas 72. un 95.vidusskolās un Zolitūdes ģimnāzijā, kā arī vairāki nestandarta izmēra peldbaseini. Peldbaseinu trūkums pilsētā neļauj pilnībā realizēt Rīgas pašvaldības peldētapmācības programmu. Peldēšanas pakalpojumi nav pieejami vairākos Rīgas mikrorajonos – Vecmīlgrāvī, Sarkandaugavā, Pļavniekos.

Rīgas pašvaldības **sporta skolu** izmantojamajos objektos ar Rīgas domes atbalstu veikti rekonstrukcijas un remontdarbi Daugavas sporta namā, sporta hallē „Rīdzene”, Lucavsalas airēšanas sporta bāzē, sporta kompleksā „Jugla”, vingrošanas sporta kompleksā Miera ielā, LU sporta kompleksā un volejbola sporta zālē Cieceres ielā, izveidota distanču slēpošanas trase Uzvaras bulvārī, kā arī izbūvēti veloceliņi Rīgas pilsētas teritorijā, kurus var izmantot savām sportiskajām aktivitātēm jebkurš Rīgas iedzīvotājs vai iebraucējs.

Analizējot **sporta objektus pēc īpašuma formas**, joprojām dominē pašvaldības (67%) un valsts (21%) sporta bāzes. Pēdējos gados, radot jaunas sporta bāzes, ir aktivizējušās fiziskās (4%) un juridiskās (18%) personas, investējot līdzekļus ļoti nozīmīgos projektos – arēna „Rīga”, Olimpiskais sporta centrs, golfa laukums „Ozo”, ledus halle „Volvo” u.c.

12.3. Līdzdalība sporta pasākumu realizēšanā

Rīgā ik gadu tiek organizētas pilsētas, valsts un starptautiska mēroga sacensības dažādos sporta veidos. Daudzas no tā ir kļuvušas tradicionālas un norisinājās arī 2009.gadā – starptautiskās sacensības mākslas vingrošanā „Baltijas aplis”,

Rīgas domes kausa izcīņa sporta dejās, Pasaules kausa izcīņas posms jātnieku sportā, Rīgas starptautiskais velomaratons, Rīgas starptautiskais maratons, starptautiskās sacensības vieglatlētikā „Rīga 2009”, starptautiskās sacensības boksā „Rīga Open”, starptautiskās sacensības handbolā „Rīgas domes kauss” u.c.

Dalībnieku skaits Rīgas pilsētas rīkotajās starptautiskajās un valsts mēroga sacensībās, kā arī Tautas sporta apakšprogrammas – pilsētas čempionāti, jaunatnes meistarsacīkstes, turnīri, kausu izcīņas, veterānu sacensības u.c., invalīdu sporta apakšprogrammas – čempionāti, meistarsacīkstes u.c., sacensību ietvaros laika dinamikā redzams 12.3. tabulā.

12.3.tabula

DALĪBNIKU SKAITS RĪGAS PILSĒTAS RĪKOTAJĀS SACENSĪBĀS

gads	sacensību skaits	dalībnieku skaits
2007	132	25040
2008	117	16070
2009	93	24550

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

Sporta pasākumiem atvēlētā budžeta samazinājuma dēļ nācās ierobežot organizēto sacensību skaitu 2008. un 2009.gadā. Neskatoties uz to, krietni pieaugusi pilsētas sportistu aktivitāte dalībai šajās sacensībās.

Pēc statistikas datiem nebūtiskas izmaiņas pārraugamajā periodā ir arī masu sporta pasākumu dalībnieku vidū. 2009.gadā Rīgā notika 5 masu

pasākumi, kuros piedalījās 5630 dalībnieku. Kopš 2007.gada, kad arī bija 5 šādi masu pasākumi, dalībnieku skaits ir pieaudzis par vairāk kā 800 cilvēkiem.

Atsevišķi Rīgas pilsētas masu sporta pasākumu notiek arī skolēniem. 2009.gadā Rīgas priekšpilsētu starpskolu pasākumu programmas ietvaros notika 138 sacensības, kurās piedalījās 16216 skolēni.

Diemžēl jāsecina, ka, salīdzinot ar 2007.gadu, ka finansējuma trūkuma dēļ pasākumu skaits un attiecīgi arī dalībnieku skaits tajās ir krasi samazinājies.

2009.gadā Rīgas pilsētas organizēto un atbalstīto sporta pasākumu un dalībnieku skaita dinamika liecina, ka sporta pasākumos ir piedalījušies vairāk kā 6,7% rīdzinieku (12.4.tabula).

12.4.tabula

KOPĒJAIS DALĪBNIKU SKAITS SPORTA PASĀKUMOS RĪGĀ

gads	pasākumu skaits	dalībnieku skaits
2007	445	55990
2008	348	44147
2009	257	48834

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

13. VESELĪBAS APRŪPE

Iedzīvotāji ārstniecības pakalpojumu veidus un apjomus, kuri tiek apmaksāti no valsts pamatbudžeta un pakalpojumu saņēmēju līdzekļiem, saņem Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.1046 „Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr.1046) noteiktajā kārtībā.

Pašvaldībām saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām” ir noteikta pastāvīgā funkcija – nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu.

Identiska funkcija iepriekšējos gados bija deleģēta Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūrai (VOAVA), kas veica valsts veselības aprūpei atvēlēto finansiālo līdzekļu administrēšanu. Savukārt, sākot ar 2009.gada oktobri, kad notika VOAVA reorganizācija un tika izveidota veselības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde – Veselības norēķinu centrs (VNC), kura darbības mērķis ir īstenot valsts politiku veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā un administrēt veselības aprūpei paredzētos valsts

budžeta līdzekļus, ir nepieciešams konkrēts atbildību sadalījums starp valsti un pašvaldību veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā. Tas būtiski uzlabotu veselības aprūpes sistēmu, un ieguvēji būtu tieši iedzīvotāji.

Rīgas pašvaldībai noteikto autonomo funkciju veselības aprūpes jomā īsteno RD Labklājības departamenta (LD) Veselības pārvalde (VP), kuras darbības uzdevumus un kompetenci nosaka LD VP reglaments.

VP pašreizējā organizatoriskā struktūra ir optimāla RD kompetencē esošās funkcijas veselības aprūpes jomā īstenošanai.

Pamatojoties uz likuma „Par pašvaldībām” 21.panta pirmās daļas ievaddaļu, lai pilnveidotu Rīgas ārstniecības iestāžu darbību saskaņā ar Noteikumiem Nr.1046 un citiem Veselības ministrijas izstrādātajiem un Ministru kabineta pieņemtajiem tiesību aktiem par veselības aprūpes turpmākās attīstības jautājumiem, kas būtiski skar veselības aprūpes pieejamību rīdziniekiem, kā arī nodrošinātu

to īstenošanu un koordināciju Rīgā, 2009.gada 29.jūlijā Rīgas dome pieņēma lēmumu Nr.17 „Par Veselības aprūpes koordinācijas padomes izveidošanu”. Šajā padomē iekļauti Veselības ministrijas vadošie darbinieki, Rīgas domes deputāti un LD speciālisti.

13.1. Veselības aprūpes pieejamības nodrošināšana AMBULATORO VESELĪBAS APRŪPES PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA

LD VP veic starp Rīgas pilsētas pašvaldību un Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrībām 2007.gadā noslēgto pārvaldes uzdevumu deleģēšanas līgumu izpildes kontroli 15 Rīgas pilsētas pašvaldības kapitālsabiedrībās (SIA) („Rīgas 1. slimnīca”, „Rīgas 2. slimnīca”, „Rīgas Dzemdību nams”, „Ādas un seksuāli transmisīvo slimību klīniskais centrs” u.c. Trijās no 15 kapitālsabiedrībām tiek sniegti gan ambulatorie, gan stacionārie veselības aprūpes

pakalpojumi, bet 12 no tām – tikai ambulatorie veselības aprūpes pakalpojumi.

Rīgas iedzīvotāji var saņemt ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus arī citās ambulatorajās ārstniecības iestādēs, kuras atrodas Rīgas teritorijā, bet kuras nav Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrība, no tām lielākās ir SIA „Aura - R”, SIA „Veselības centrs – 4”, SIA „Veselības centrs „Pļavnieki””, SIA „Elite” u.c.

Visās lielajās ambulatorā tipa ārstniecības iestādēs tiek sniegta plaša daudzprofila ambulatorā veselības aprūpe, ir pieejams plašs speciālistu – konsultantu un diagnostisko izmeklējumu klāsts.

Ambulatorās rehabilitācijas pakalpojumi Rīgā ir pieejami 16 ambulatorajās ārstniecības iestādēs, tajā skaitā slimnīcu ambulatorajās daļās, kurās tie ir pietuvināti pacienta dzīvesvietai.

PRIMĀRĀ VESELĪBAS APRŪPE

Atbilstoši Noteikumu Nr.1046 23.1 un 53. punktam, VOAVA Rīgas nodaļa ik gadu kopš 2006.gada saskaņoja ar Rīgas pašvaldību dokumentu „Ģimenes ārstu darbības pamatteritoriju plāns Rīgas pilsētā”.

13.1.tabula

PRIMĀRĀS VESELĪBAS APRŪPES ĀRSTU SKAITS

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
PVA ārsti	423	420	426	427	430	437
no tiem:						
Ģimenes ārsti	316	370	387	390	396	406
PVA internisti	72	33	26	25	23	21
PVA pediatri	35	17	13	12	11	11

Avots: RD Labklājības departaments

PVA ārsti Rīgā strādā 92 darbības lokalizācijas vietās (adresēs), kuras ir sertificētas atbilstoši valsts noteiktajām obligātajām prasībām, vai arī PVA ārsti telpu atbilstību ir apliecinājuši saskaņā ar 2009.gada 20.janvāra LR MK Noteikumu Nr.60 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to

struktūrvienībām” prasībām. Rīgā 366 PVA ārsti strādā savās ārstu praksēs.

PVA resursi tiek plānoti, izvērtējot Rīgas iedzīvotāju skaitu. Saglabājoties līdzšinējai demogrāfiskajai tendencei deklarēto iedzīvotāju skaita relatīvais

samazinājums Rīgā uz 2009. gada sākumu ir apmēram 3635, kas pārsniedz sākotnēji plānoto samazinājumu. Saskaņā ar „Ambulatorās un stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju attīstības programmu”, faktiskais primārās veselības aprūpes ārstu skaits Rīgā ir nedaudz lielāks par plānoto un ir uzskatāms par optimālu.

13.2.tabula

PRIMĀRĀS VESELĪBAS APRŪPES DARBĪBAS RĀDĪTĀJI

Statistiskais reģions	2004			2010		
	Iedzīvotāju skaits	PVA prakšu skaits	Vidējais iedzīvotāju skaits uz praksi	Iedzīvotāju skaits	PVA prakšu skaits	Vidējais iedzīvotāju skaits uz praksi
Rīgas	739 232	419	1764	736 993	425	1 734

Avots: RD Labklājības departaments

2009.gadā 14,4% no visiem Rīgā strādājošajiem PVA ārstiem bija pensijas vecumā. Salīdzinājumam – 2006.gadā šis ipatsvars bija 12%.

Saglabājoties līdzšinējai situācijai, prognozējams, ka pēc 3 gadiem pensijas vecumu sasniegušo PVA ārstu skaits varētu būt 95, jeb vairāk kā 22% no visiem strādājošajiem. Tas rada bažas, ka tuvākajā nākotnē varētu draudēt zināms ārstu resursu trūkums.

Rīgā tiek domāts arī par maznodrošināto iedzīvotāju veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību. Kopš 2006. gada Rīgā atsevišķām iedzīvotāju grupām pašvaldība veselības pabalsta ietvaros kompensē valsts kompensējamo medikamentu valsts nekompensētās daļas apmaksu. Līdz 2010. gadam atsevišķām iedzīvotāju grupām Rīgas pašvaldībā veselības pabalsta ietvaros tika izsniegtas arī veselības apdrošināšanas polises, kas, saņemot valsts apmaksātos veselības aprūpes pakalpojumus, sedza pacientu iemaksas.

No 2009.gada 1.septembra Dienas centrā bezpajumtniekiem un maznodrošinātiem Rīgas iedzīvotājiem Katoļu ielā 57 strādā sertificēts ģimenes ārsts, kurš apkalpo arī personas bez noteiktas dzīvesvietas. Līdz ar to arī bezpajumtniekiem, ja tiem nav sava ģimenes ārsta, pierēģistrējoties šeit pie ārsta, ir iespējams saņemt visus primārās veselības aprūpes pakalpojumus un tālāk arī visus nepieciešamos valsts apmaksātos veselības aprūpes pakalpojumus, kā arī kompensējamus medikamentus.

STACIONĀRO VESELĪBAS APRŪPES PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA

Valsts finansētos veselības aprūpes pakalpojumus iedzīvotājiem Rīgas teritorijā sniedz sekojošas slimnīcas: Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas 1.slimnīca” (līdz 2010.gada 1.janvārim), Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas Dzemdību nams”, Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas 2.slimnīca” un Rīgas pašvaldības SIA „Ādas un seksuāli transmisīvo slimību klīniskais centrs” (sniedz valsts apmaksātos ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus), kā arī Veselības ministrijas padotībā esošās kapitālsabiedrības, kurās ministrija ir valsts kapitāla daļu turētāja, un valsts aģentūra: VSIA „Bēnu klīniskā universitātes slimnīca”, VSIA „Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca”, VSIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”, VSIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”, VSIA „Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca”, Valsts aģentūra „Latvijas infektoloģijas centrs”.

2008.gadā Rīgas dome nodeva valsts īpašumā Rīgas pašvaldības SIA „Klīniskā slimnīca „Gaļezers””, kā rezultātā ir pabeigta daudzprofilu reģionālās

slimnīcas SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca” izveide Daugavas labajā krastā.

2009.gada pirmajā pusgadā vidējais gultu skaits Rīgas pilsētā bija 7046, tajā skaitā 884 gultas Rīgas pašvaldības slimnīcās.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 30.jūnija noteikumiem Nr.692 „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumos Nr.1046 „Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība”, no 2010.gada 1.janvāra valsts pārtrauc Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas 1.slimnīca” stacionāro pakalpojumu finansēšanu. Savukārt Rīgas pašvaldības SIA „Ādas un seksuāli transmisīvo slimību klīniskais centrs” ar 2009.gada 1.septembri sniedz ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumus.

Valsts apmaksāti rehabilitācijas pakalpojumi stacionāra apstākļos ir pieejami nacionālajā rehabilitācijas centrā „Vaivari”, kā arī stacionārās ārstēšanās laikā Rīgas Austrumu klīniskajā universitātes slimnīcā, Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcā, Rīgas 2.slimnīcā, Bēnu

klīniskajā universitātes slimnīcā, Paula Stradiņa klīniskajā universitātes slimnīcā.

Medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumus rīdniekiem nodrošina arī nacionālais rehabilitācijas centrs „Vaivari”, rehabilitācijas centri „Krimulda”, „Līgatne” un „Tērvete”, Latgales novada rehabilitācijas centrs „Rāzna”.

ĪSLAICĪGĀS HRONISKO SLIMNIEKU KOPŠANAS UN REHABILITĀCIJAS PAKALPOJUMS

No 2003.gada Rīgas stacionāros tika izveidotas Īslaicīgas hronisko slimnieku kopšanas un rehabilitācijas gultas (turpmāk – sociālā gulta). Šajās gultās izvieto klientus, kuriem ir nepieciešama īslaicīga sociālā aprūpe, rehabilitācija un medicīniskā palīdzība minimālā apjomā diennakts stacionārā gadījumos, kad sociālais dienests nespēj vairs sniegt klientam nepieciešamo mājas aprūpi, kā arī citos gadījumos, kad hronisku slimnieku kopšana, rehabilitācija un minimālā medicīniskā palīdzība kaut kādu iemeslu dēļ nav iespējama mājas apstākļos.

13.3.tabula

SOCIĀLO GULTU PAKALPOJUMA SNIEDZĒJI 2009.GADĀ

Nr.	Iestādes nosaukums	Gultu skaits
1.	Rīgas PSIA „Rīgas 2. slimnīca” (līdz 01.09.2009)	16
2.	Rīgas PSIA „Rīgas 1. slimnīca”	60
3.	A/S „EZRA SK „Rīgas slimnīca „Bikur Holim”” (līdz 01.09.2009)	40
4.	Saulkrastu PSIA „Saulkrastu slimnīca” (līdz 01.07.2009)	15
5.	Rīgas rajona PSIA „Veselības un sociālās aprūpes centrs „Baldone”” (līdz 01.09.2009)	40

Avots: RD Labklājības departaments

Pēc veiktajām izmaiņām viss sociālo gultu pakalpojums (kopsummā 60) ir koncentrēts Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas 1.slimnīca”.

13.4.tabula

SOCIĀLO GULTU PAKALPOJUMU SAŅĒMUŠĀS PERSONAS UN IZLIETOTIE FINANŠU LĪDZEKĻI

gads	personu skaits	līdzekļi (ls)
2009 (janvāris - septembris)	1554	208 243
2008	2772	409 092
2007	2933	382 946
2006	3221	345 268
2005	1799	256 845
2004	1299	200 850
2003	450	65 660

Avots: RD Labklājības departaments

Sociālajās gultās vidēji 80% gadījumu klienti nokļūst no Rīgas pilsētā izvietoto slimnīcu specializētajām gultām, kurās pacientam ir sniegta neatliekamā medicīniskā palīdzība un kurās vairs nav nepieciešama intensīva ārstēšana. Pārējos gadījumos klientus uz sociālajām gultām nosūta ģimenes ārsti, sociālie dienesti vai patversmju sociālās aprūpes darbinieki. Vidēji 30-40% gadījumos, bet gada aukstajā periodā pat līdz 60% un vairāk, sociālajās gultās tiek izvietoti bezpajumtnieki.

Rīgas ātrās medicīniskās palīdzības stacija (RĀMPS) līdz 2009.gada aprīlim bija Rīgas domes Labklājības departamenta pakļautības iestāde. RĀMPS pamatdarbā 2008.gadā tika nodarbinātas 469 personas, tai skaitā 107 ārsti, 238 – vidējais medicīniskais personāls, 86 – jaunākais medicīniskais personāls. 2008.gadā RĀMPS apkalpoja 197 297 izsaukumus.

2009.gada 27.janvārī Ministru kabinets pieņēma lēmumu parvienot valsts neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta izveidošanu Savukārt 2009. gada 3. martā Rīgas dome pieņēma lēmumu no 2009. gada 16. aprīļa nodot RĀMPS funkcijas Vienotās neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam.

13.2. Iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veicināšana

VESELĪBAS VEICINĀŠANA

Lai uzlabotu un veicinātu sabiedrības izpratni par veselīgu dzīves veidu, informējot sabiedrību par faktoriem, kas ietekmē veselību un veido veselīgu dzīvesveidu, Rīgas pilsētas pašvaldībā tiek atbalstīti Nevalstisko organizāciju projekti. Ar Rīgas domes Labklājības departamenta atbalstu 2009.gadā tiek īstenoti 6 zemāk minētie projekti:

1.

„HIV profilakses un psiho-sociālo pakalpojumu programma narkotiku lietotājiem un viņu ģimenes locekļiem Rīgas pilsētā” – pēc pašu vēlēšanās injekcijā narkotiku lietotājiem, viņu piederīgajiem un kontaktpersonām tiek veikts HIV tests, izsniegti bezmaksas prezervatīvi, mainītas šļirces, sniegta psihologa, sociālā darbinieka un HIV konsultanta konsultācijas, kā arī sniegta informācija par šo un citām infekcijas slimībām un atkarības jautājumiem. 2008.gadā konsultācijas saņēma 9258 personas. Jauno (pirmreizējo) klientu skaits bija 2631.

2.

„Rīgas jauniešu seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšana” – skolēniem un sociālās atstumtības riskam pakļautiem jauniešiem tiek sniegta vienaudžu izglītotāju vai vecmātes (5.-6. klašu skolēniem) izglītojoši – informatīvās lekcijas. Tāpat jauniešiem ir iespēja saņemt bezmaksas psihologa palīdzību konsultāciju veidā. Kā arī saņemt speciālistu konsultācijas pa e-pastu. 2008.

gadā tika novadītas 958 seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšanas nodarbības, 110 psihologa konsultācijas klātienē un 550 – neklātienē („karstais” e-pasts).

3.

„Tuberkulozes ambulatorās terapijas realizācija pēc Pasaules Veselības organizācijas rekomendācijām un DOT programmas” – projekta ietvaros ambulatorajiem tuberkulozes slimniekiem, kam piemērota DOT programma (tieši uzraugāmās ārstēšanās kurss, kurš ilgst no 6 – 24 mēnešiem) tiek segta kompensācija ceļa izdevumiem (0,80 Ls par 1 reizi 1 personai turp un atpakaļ ceļam). Līdz ar finansējuma samazinājumu, no 2009. gada, pacientam vairs netiek izsniegts ēdināšanas talons (Ls 1,20 apmērā par katru ierašanās reizi), ja pacients ir ieradies ambulatorajā punktā ikdienas, lai izdzertu nozīmētās zāļu devas (7 reizes nedēļā), kā arī papildus motivācijas talons 1,00 Ls apmērā. 2008.gadā Rīgas domes Labklājības departamenta sniegto palīdzību saņēma 364 ambulatorie tuberkulozes slimnieki.

4.

„Latvijas Sarkanā Krusta (LSK) „Veselības istabas” – veselīga dzīvesveida nodrošināšana un veselības aprūpes pieejamība Rīgas pilsētas iedzīvotājiem” – Rīgas pilsētas iedzīvotājiem ir iespējams Latvijas Sarkanā Krusta „Veselības istabā” saņemt: medicīnas darbinieka konsultācijas, noteikt savu ķermeņa masas indeksu, izmērīt arteriālo asinsspiedienu, noteikt cukura līmeni asinīs, holesterīna un triglicerīdu līmeni asinīs. Tāpat tiek lasītas lekcijas par veselīgu dzīvesveidu un veselību ietekmējošo faktoru profilaksi. 2008.gadā iepriekš minēto pakalpojumu sniedza 2

„Veselības istabas”, kurās tika sniegtas konsultācijas 1405 „Veselības istabu” klientiem. Papildus tam 2008.gadā tika nolasītas 14 informatīvi – izglītojošās lekcijas par veselīgu dzīvesveidu, kurās piedalījās 404 cilvēki.

5.

„Nedzirdīgiem jauniešiem – veselīgu dzīvesveidu” – nedzirdīgie jaunieši ir iespēja piedalīties Biedrības „Latvijas nedzirdīgo jauniešu organizācija” rīkotajos semināros, informatīvajos vakaros, izglītojošos pasākumos, integrācijas pasākumos, aktīvajās nodarbībās u.c.

2008.gadā Latvijas nedzirdīgo jauniešu organizācijas rīkotajos izglītojoši – informatīvajos semināros par veselīgu dzīvesveidu piedalījušies vidēji 45 nedzirdīgie un vārdzirdīgie jaunieši, 2008.gadā notikuši četri šāda veida semināri. Tāpat šiem jauniešiem bija iespēja apmeklēt Jēkaba Prīmaņa Anatomijas muzeju un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeju. Iepriekš minēto aktivitāšu īstenošanai ar Rīgas domes Labklājības departamenta atbalstu tika nodrošināti surdotulka pakalpojumi, kas nodrošināja informācijas nodošanu nedzirdīgiem un vārdzirdīgiem jauniešiem zīmju valodā.

ATKARĪBAS PROFILAKSE

Lai nodrošinātu Rīgas iedzīvotājiem pēc iespējas pieejamāku palīdzību situācijās, kas saistītas ar psihoaktīvo vielu lietošanu, līdz 2009. gada decembrim aptverot visu Rīgu, darbojas **Atkarību profilakses konsultāciju kabineti**. 2008. gada laikā konsultatīvā palīdzība tika sniegta 499 individuāliem klientiem un ģimenēm ar kuriem tika strādāts ilgstošā laika periodā. Atkarīgo ģimenes locekļi var piedalīties bezmaksas atbalsta grupu nodarbībās, kuru laikā apgūst zināšanas un

prasmes kā palīdzēt sev un atkarīgajiem. 2008. gadā ir bijušas 42 nodarbības divās grupās ar kopējo dalībnieku skaitu 20.

Jauniešiem, kuri ilgstoši neapmeklēja skolu, regulāri lieto psihoaktīvās vielas un ir nonākuši arī policijas redzeslokā, tiek piedāvāta iespēja piedalīties programmā „Motivācijas programma”. Tā ir sešu mēnešu psihosociālās rehabilitācijas programma, kuras rezultātā jauniešiem ir iespēja sekmīgāk atgriezties skolas vidē un pārtraukt psihoaktīvo vielu lietošanu, atgriezties, atjaunot vai uzlabot attiecības ar vecākiem, kuri bija zaudējuši kontroli pār bērnu uzvedību. 2008. gadā programmā ir piedalījušies 60 jaunieši un viņu ģimenes.

Rīgas pilsētas bērniem un jauniešiem, kuri nav uzsākuši psihoaktīvo vielu lietošanu ir iespēja piedalīties **diskusiju ciklos un atkarības profilakses programmās**, kuru laikā ir iespēja gūt informāciju par atkarības risku un iespējām kā neuzsākt psihoaktīvo vielu lietošanu un pārmērīgu aizraušanos ar datoru. No 2008.gada diskusijas skolās tiek sniegtas tieši diskusiju ciklu ietvaros (vidēji 3-5 diskusijas vienā klasē par dažādām ar atkarību saistītām tēmām) vai kopā ar lekcijām un nodarbībām vecākiem un skolotājiem. 2008.gadā ir

novadītas diskusijas 570 dažādās diskusiju grupās, kurās ir piedalījušies 10059 skolēni.

Bērniem un pusaudžiem, kuriem ir uzvedības problēmas vai paaugstināts risks uzsākt psihoaktīvo vielu lietošanu, tiek piemērotas **speciālas programmas** (vidējais programmas ilgums ir 13 nedēļas), ņemot vērā viņu problēmas specifiku (agresīva uzvedība, smēķēšana, pārmērīga aizraušanās ar datoru, epizodiska alkohola lietošana, atrodas paaugstinātā riska grupā). Programmas laikā jaunieši apgūst saskarsmes un dzīves prasmes, kuras veicina personības attīstību un palīdz atturēties no psihoaktīvo vielu ļaunprātīgas lietošanas. 2008. gadā ir novadītas 43 grupas, kurās ir piedalījušies 479 dalībnieku.

Bez iepriekš minētajiem pasākumiem, katru gadu tiek **izglītoti Rīgas pilsētas speciālisti**: pedagogi, sociālie pedagogi, skolu psihologi, medicīnas darbinieki, policijas darbinieki, u.c., par faktoriem, kuri var veicināt psihoaktīvo vielu lietošanu jauniešu vidū, lietošanas atpazīšanas pazīmes. Tāpat tiek apgūtas prasmes kā strādāt ar jauniešiem, kuri jau lieto apreibinošās vielas un ir nepieciešams tos motivēt pārtraukt vielu lietošanu, tai skaitā smēķēšanu. Paralēli darbam ar apreibinošo vielu lietojošiem jauniešiem, speciālisti apgūst prasmes

kā strādāt ar bērniem un pusaudžiem, kuri vēl nav uzsākuši lietot, bet pastāv augsts risks, ka tuvākajā laikā to varētu darīt. Katru gadu vidēji tiek izglītoti 500 speciālisti, 2008. gadā tika izglītoti 605 speciālisti.

Atkarības profilakses ietvaros notiek arī **izglītojošais darbs ar vecākiem**, vadot viņiem informatīvās lekcijas par vecāku nozīmi atkarības profilaksē un iespējām atturēt jauniešus no vielu lietošanas. Kā arī vadot izglītības programmu vecākiem atkarības profilaksē, kas sastāv no 12 nodarbību cikla un ietver informāciju par pusaudžu vecumposma īpatnībām, audzināšanas iespējām un komunikācijas prasmes ar bērniem. 2008.gadā iepriekš minētajās lekcijās piedalījās 960 vecāki, bet profilakses izglītības programmās piedalījās 24 vecāki.

Lai informācija par atkarības profilakses jautājumiem būtu pieejama plašākai sabiedrībai, tiek izdoti dažādi **informatīvie materiāli** par apreibinošo vielu lietošanas risku, palīdzības iespējām, ja vielu lietošanas rezultātā ir izveidojies pieradums vai pasliktinājušās attiecības ar apkārtējiem cilvēkiem. Informatīvie materiāli ir gan par tabakas ietekmi uz cilvēka veselību, gan alkoholu un nelegālajām psihoaktīvajām vielām un palīdzības iespējām.

14. SOCIĀLIE PAKALPOJUMI UN SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA

Pašvaldībai, kuras teritorijā persona reģistrējusi savu pamatdzīvesvietu, ir pienākums nodrošināt personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību. Sociālā palīdzība ir naudas vai mantiskais pabalsts personas vai ģimenes pamatvajadzību apmierināšanai. Sociālie pakalpojumi tiek iedalīti sociālās aprūpes pakalpojumos un sociālās rehabilitācijas pakalpojumos, turklāt abu veidu pakalpojumi tiek piedāvāti gan sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, gan personas dzīvesvietā (LR Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).

Lai uzlabotu Rīgas pilsētas iedzīvotāju apkalpošanas kvalitāti, nodrošinot vienotu pieeju klientiem, kā arī samazinātu administratīvos izdevumus, 2009. gada decembrī no pieciem rajonu/priekšpilsētu sociālajiem dienestiem tika izveidots Rīgas sociālais dienests. Lai maksimāli tuvu rīdnieku dzīvesvietai varētu sniegt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus, ir izveidoti un tiks pilnveidoti esošie sociālo dienestu Teritoriālie centri.

2008. gadā Rīgā bija 526 sociālo dienestu darbinieki, no kuriem 266 bija sociālā darba speciālisti, kuri veic sociālo darbu ar klientu. Šiem 266 darbiniekiem ir augstākā akadēmiskā vai profesionālā izglītība sociālajā darbā, 29 – vēl iegūst augstāko izglītību sociālajā darbā.

14.1. Sociālais darbs

Sociālā darbinieka galvenais uzdevums ir palīdzēt sociālās problēmās nonākušajai personai vai ģimenei rast risinājumus un apgūt jaunus problēmu risināšanas veidus, lai turpmāk spētu saviem spēkiem risināt savas dzīves jautājumus. Tas ir darbietilpīgs un laikietilpīgs process, jo klientu problēmu loks ir plašs, bieži ir nepieciešama citu pašvaldības, valsts institūciju un sabiedrisko organizāciju iesaistīšana problēmas risināšanā. Tādēļ, lai ikkatrs klients, kuram nepieciešama sociālā darbinieka palīdzība, varētu to laikus saņemt, būtu jāpalielina sociālo darbinieku skaits sociālajos dienestos. Šogad, ievērojot budžeta līdzekļu ierobežoto sadali, sociālo darbinieku skaits paliks nemainīgs un netiks samazināts, lai nodrošinātu psihosociālo palīdzību iedzīvotājiem krīzes apstākļos.

Sociālā darbinieka konsultācijas un sadarbību klienta problēmu risināšanā sociālajos dienestos piedāvā atbalsta nodaļas ģimenēm ar bērniem un sociālo pakalpojumu nodaļas pilngadīgām personām, kuras sniedz pakalpojumus personām ar invaliditāti, pensijas vecuma un riska grupu personām, bezdarbniekiem.

Sociālie darbinieki katru gadu turpina piedalīties regulārās supervīzijās. Supervīzijas attīstības tendences 2008. gadā bija apliecinājums apgalvojumam, ka Latvijā, tāpat kā visur pasaulē, supervīzija ir būtiska profesionālā sociālā darba sastāvdaļa. Starptautiski lietojama termins supervīzija pēdējo divu gadu laikā ir kļuvis pašsaprotams un tiek izprasts un plaši lietots sociālā darba speciālistu un sociālo iestāžu vadītāju vidū. Supervīzijas arī 2008. gadā bija kā sava darba, prakses analīzes pašrefleksijas forma. Lai nodrošinātu sociālā darba speciālistiem konsultatīvu atbalstu, 233 sociālo dienestu darbiniekiem tika sniegtas 247 individuālās un 396 grupu supervīzijas.

Sociālā darba speciālisti katru gadu piedalās kvalifikācijas celšanasursos, 2008. gadā 145 darbinieki noklausījās 1561 stundu kursus.

SOCIĀLAJAI SISTĒMAI PIEŠKIRTO LĪDZEKĻU IZLIETOJUMS

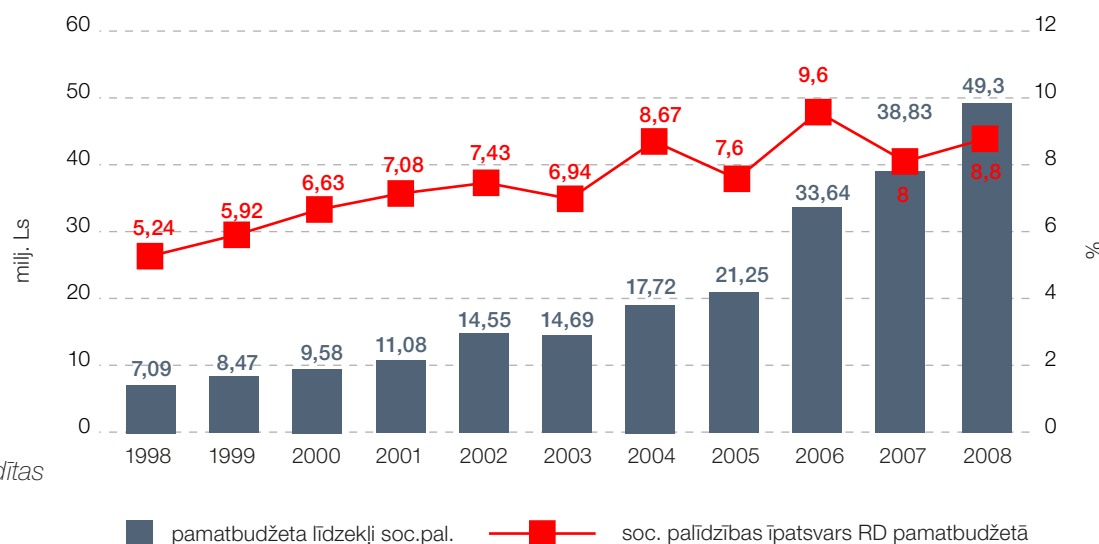
2001.gadā pirmo reizi kopš 1995.gada sociālās palīdzības finansējums atkal pārsniedza 7% no

Rīgas pilsētas pamatbudžeta. Pēdējos gados tikai 2003.gadā ir novērots neliels kritums. 2008. gadā 32,5% no piešķirtajiem līdzekļiem tika izlietoti palīdzībai maznodrošinātajiem iedzīvotājiem, 8,5% – bērnu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām, 11,7% – veco ļaužu sociālās aprūpes

un sociālās rehabilitācijas iestādēm, 8,5% – sociālajiem dienestiem. Pārējie līdzekļi tika piešķirti citām sociālās palīdzības programmām.

14.1. attēls

RĪGAS DOMES FINANSĒJUMS SOCIĀLAJAI SISTĒMAI

* Kopš 2002.gada Rīgas pilsētas pamatbudžeta izdevumu daļā tiek uzrādītas arī investīcijas no kredītlīnijām.

Avots: RD Labklājības departaments

Sociālajai sistēmai tiek piešķirti līdzekļi arī no Rīgas domes pieejamām kredītlīnijām un dažādiem fondiem. Piemēram, 2008.gadā tika rekonstruēti Rīgas Latgales priekšpilsētas Sociālā dienesta

teritoriālais centrs „Krasts” Rēznas ielā 10/2 un Atbalsta centrs pieaugušajiem Aglonas ielā 35/3, Rīgas bāreņu sociālās rehabilitācijas un atbalsta centra „Marsa gatve” struktūrvienība „Krīzes centrs

ielas bērniem”, Biedrības „Rīgas pilsētas „Rūpju bērns”” Dienas aprūpes centrs „Cerību māja”, Rēzeknes ielā 2A un uzstādīti 19 invalīdu pacelāji. Kopumā 2008.gadā investīcijas sociālās aprūpes sfērā sasniedza 2 393 675 latus.

14.2. Sociālie pakalpojumi ģimenēm un bērniem

Sociālo dienestu atbalsta nodaļu ģimenēm ar bērniem darbinieki veic sociālo darbu un organizē nepieciešamos sociālos pakalpojumus ģimenei kopumā vai atsevišķiem ģimenes locekļiem. 2008. gadā atbalsta nodaļas sadarbojās ar 3063 ģimenēm, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, ir par 773 vairāk. Vidēji uz katru sociālo darbinieku, kurš risina attiecīgos gadījumus, 2008. gadā bija 51 ģimene, kas salīdzinājumā, ar iepriekšējo gadu ir par četrām ģimenēm vairāk.

Atbalsta nodaļu kopējais klientu skaits 2008. gadā bija 10 846 cilvēki, kas ir par 3863 cilvēkiem vairāk nekā 2007. gadā.

No 3063 ģimenēm, kuras 2008. gadā bija atbalsta nodaļu klienti, 1470 gadījumos tika reģistrētas klienta lietas. No šīm ģimenēm 1137 tika reģistrētas kā brīvprātīgie klienti un 576 kā obligātie klienti, kā arī 323 pilnas ģimenes un 879 nepilnas ģimenes.

2008. gadā atbalsta nodaļu 60 sociālie darbinieki sniedza 10 056 konsultācijas gan nodaļās, gan klientu dzīvesvietās. Visbiežākās sociālās problēmas, kas 2008. gadā tika reģistrētas pilngadīgajiem klientiem atbalsta nodaļās, bija saskarsmes problēmas, prasmju, sociālo iemaņu trūkums un atkarības problēmas. Savukārt bērniem visbiežāk tika konstatēta vardarbība, attiecību konflikti un mājokļa problēmu jautājumi.

2008. gadā atbalsta nodaļu darbinieki ir vadījuši 11 atbalsta grupas un vienu pašpalīdzības grupu sociālo dienestu klientiem.

Atbalsta nodaļu sociālie darbinieki veic arī izglītojošo darbu, uzņemot savās nodaļās sociālā darba mācību studentus. 2008. gadā atbalsta nodaļās ar sociālo darbu iepazinušies 102 studenti, praksi atbalsta nodaļās veikuši 30 studenti.

SOCIĀLĀ APRŪPE UN SOCIĀLĀ REHABILITĀCIJA ĢIMENĒM UN BĒRNIEM

Sociālās aprūpes pakalpojumi ir vērsti uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ. **Sociālās rehabilitācijas** pakalpojumu mērķis ir personas sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošana vai uzlabošana, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā.

2008. gadā sekmīgi turpināja darbu arī četru sociālo dienestu dienas atbalsta centri. Atbalsta un dienas centri bērniem ir Rīgas priekšpilsētu/rajonu sociālo dienestu struktūrvienības, kas sociālā dienesta klientu bērniem un bērniem no sociālā riska ģimenēm dienas laikā nodrošina iespējas attīstīt viņu spējas, izglītoties un saturīgi pavadīt brīvo laiku. Atbalsta un dienas centri bērniem ir nozīmīgs resurss sociālo dienestu atbalsta nodaļām ģimenēm ar bērniem sociālo problēmu risināšanā.

Atbalsta un dienas centros bērniem sniegtie pakalpojumi:

individuālās sociālā darbinieka un psihologa konsultācijas bērniem un viņu ģimenēm;
atbalsta un izglītojošās grupas bērniem;
nodarbības sociālo prasmju un iemaņu attīstīšanai;
saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas;
kultūrizglītojoši pasākumi u.c.

2008. gadā dienas un atbalsta centru pakalpojumus varēja saņemt: Kurzemes rajonā – dienas centrā jauniešiem „Skudrupūznis”, Latgales priekšpilsētā – atbalsta centrā bērniem „Čiekurs” un atbalsta centrā bērniem un pieaugušajiem „Kamene”, Ziemeļu rajonā – atbalsta centrā „Vecmilgrāvis” un Vidzemes priekšpilsētā – atbalsta centrā „Tinis”.

Kopumā pakalpojumus saņēma 608 bērni, kas salīdzinājumā ar 2007. gadu ir par 115 bērniem vairāk. Arvien vairāk šie centri bērniem tiek izmantoti kā resurss dažādu sociālo problēmu risināšanai un prasmju attīstīšanai Rīgas pašvaldības bērniem.

Nozīmīgs Atbalsta nodaļu ģimenēm ar bērniem ir **Mobilā brigāde**, kura izveidota 2003. gada aprīlī. Brigādes mērķis ir apzināt tos bērnus, kuri vēlu vakarā vieni paši atrodas ārpus mājām, klaiņo un riskē nokļūt nepatīkamās vai dzīvībai bīstamās situācijās, arī izzināt viņu problēmas un palīdzēt rast risinājumus; sniegt šādiem bērniem sociālu un informatīvu atbalstu, risinot viņu problēmas un veicinot integrāciju sabiedrībā. Rīgas mobilajā brigādē 2008. gadā strādāja četri sociālie darbinieki.

Mobilajai brigādei ir trīs galvenie darbības virzieni: ģimeņu ar bērniem apsekošana (vakara stundās līdz plkst. 22.00) pēc atbalsta nodaļu, Rīgas Bāriņtiesas, Atkarību profilakses centra, skolu sociālo pedagogu, Bērnu slimnīcas, Pašvaldības policijas pieprasījuma, reidi jebkurā diennakts laikā, sadarbībā ar Pašvaldības policiju apmeklējot interneta kafejnīcas, jauniešu pulcēšanās vietas, ģimenes un ielu sociālais darbs – preventīvais darbs jauniešu pulcēšanās vietās. Ielu sociālais darbs tiek veikts atsevišķi vai sadarbībā ar sabiedriskajām organizācijām un dienas aprūpes centriem.

Mobilās brigādes redzeslokā ir visa Rīgas teritorija. 2008. gadā kopumā ir veikti 604 apsekojumi, kas ir par 234 vairāk nekā 2007. gadā. 262 apsekojumi veikti pēc atbalsta nodaļu pirmreizēja pieprasījuma, atkārtoti ģimenēs veikts 41 apsekojums. 2008. gadā mobilā brigāde kopumā ir veikusi 77 apgaitas pa Rīgas pilsētu, tai skaitā 61 tā veikusi sadarbībā ar Pašvaldības policiju, deviņos gadījumos veikts ielu sociālais darbs jauniešu pulcēšanās vietās. Mobilās brigādes sociālie darbinieki 2008. gadā profilaktiskas pārrunas risinājuši ar 162 bērniem un 530 bērnu vecākiem un citiem ģimenes locekļiem. 19 reižu sociālie darbinieki ir tikušies starp profesionālu sanāksmēs, kā arī piedalījušies sešās supervīzijās.

Dienas aprūpes centra bērniem pakalpojumu 2008. gadā nodrošināja piecas līgumorganizācijas. Dienas aprūpes centri sniedz sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sociālā riska ģimeņu bērniem, speciālistu individuālās un grupu

konsultācijas, kā arī atbalsts tiek sniegts bērnu vecākiem, nodrošinot atbalsta un pašpalīdzības grupas. 2008. gadā piecos Dienas aprūpes centros pakalpojumu saņēma 222 bērni.

Rīgas pašvaldībā īslaicīgu (uzturēšanos līdz 6 mēnešiem) sociālu, psiholoģisko un cita veida palīdzību krīzes situācijā nonākušiem bērniem, sievietēm ar bērniem, grūtniecēm, sievietēm un viņu ģimenēm sniedz trīs krīzes centri. 2008. gadā pakalpojums tika nodrošināts 300 personām, t. sk. 256 bērniem un 44 sievietēm.

Konsultatīvā krīzes centra pakalpojumu, nodrošinot gan klātienē speciālistu (individuālās un grupu), gan neklātienē (telefoniskās un e-pasta) konsultācijas Rīgas iedzīvotājiem, nodrošina trīs līgumorganizācijas. 2008. gadā 1711 personām tika sniegtas 4788 klātienē konsultācijas un 3886 telefonkonsultācijas Rīgas iedzīvotājiem.

2008. gadā tika nodrošināts Aizbildņu apmācības pakalpojums. 2008. gadā apmācību saņēma 97 aizbildņi.

Kopš 2003. gada Rīgas domei notiek sadarbība ar Bērnu paliatīvās aprūpes biedrību, kas sniedz atbalstu neizārstējami slimiem bērniem un viņu ģimenēm, kā arī sērojošām ģimenēm. Paliatīvās aprūpes pakalpojums ietver kā medicīnisko sāpju un simptomu remdēšanu, tā psiholoģisku, sociālu un garīgu vajadzību risināšanu un apmierināšanu, kas ļauj pacientiem justies maksimāli komfortabli. 2008. gadā Bērnu paliatīvās aprūpes biedrības pakalpojumu izmantojuši 80 Rīgas pašvaldības

bērni un viņu ģimenes, saņemot sociālā darbinieka, kapelāna un psihologa konsultācijas. Rīgas dome šī pakalpojuma nodrošināšanai 2008. gadā piešķīra Ls 28675.

BĒRNU SOCIĀLĀS APRŪPES UN SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS INSTITŪCIJAS

Bērnu sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijas galvenais uzdevums ir nodrošināt bērnam, kurš ir palicis bez vecāku gādības, atbilstošus sadzīves apstākļus, izglītību, sociālo un psiholoģisko rehabilitāciju, kā arī veicināt bērna atgriešanos ģimenē.

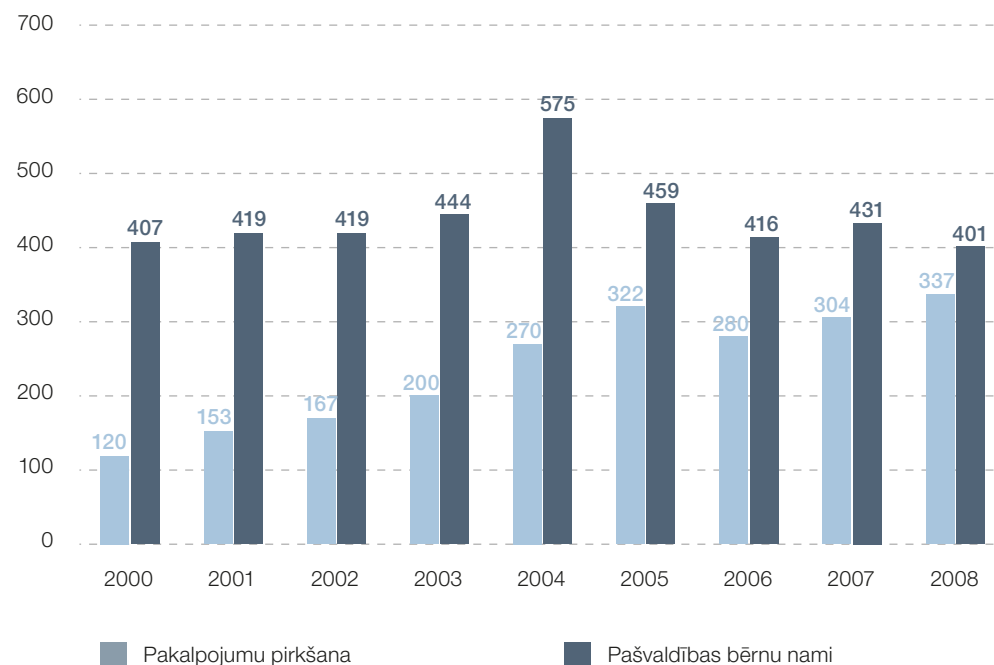
Pašvaldības bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādēs strādāja 352 darbinieki.

Sešu Rīgas pašvaldības bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju apvienošanas rezultātā 2009. gada decembrī tika izveidota viena Rīgas pašvaldības iestāde - Rīgas pašvaldības bērnu un jauniešu centrs.

2008. gadā Rīgas pašvaldība nodrošināja 738 bērniem institucionālo aprūpi sešos Labklājības departamenta pakļautībā esošajos bērnu namos – patversmēs un 12 līgumorganizācijās (14.2.attēls). 2008. gada 1. janvārī bērnu iestādēs kopā bija 546 bērni – 290 bērni pašvaldības bērnu namos – patversmēs un 256 līgumorganizāciju bērnu namos. Rīgas bāriņtiesa kopā ārpusģimenes aprūpes iestādēs 2008. gadā ir ievietojusi 230 bērnus, no kuriem 109 ir ievietoti pašvaldības bērnu namos – patversmēs.

14.2.attēls

VIETU SKAITS BĒRNU SOCIĀLĀS APRŪPES IESTĀDĒS

Avots: RD Labklājības departaments

Tā kā bērnamu darbībā ilgu gadus ir tikai viens dalījums pēc aprūpes pakalpojuma specifikas – ilgstošas aprūpes institūcijas bērniem ar smagu garīgu atpalicību, vispārēja tipa bērnu aprūpes iestādēs netika veidoti atsevišķi aprūpes novirzieni. Tā kā parasti pašvaldību bērnu namos ir vidēji 60 bērni, tad bērniem ar vieglākiem veselības vai

sociālās uzvedības traucējumiem nebija iespējas veidot atsevišķas grupas un nodrošināt specifikai atbilstošu aprūpi. Vienā bērnamā un vienā grupā patlaban ir gan bērni ar vieglu garīgu atpalicību, gan psihiskiem traucējumiem, gan bērni pēc smagām krīzes situācijām, gan ar izteikti antisociālu uzvedību. Šāds aprūpes pakalpojumu organizēšanas veids apgrūtina kvalitatīvu un piemērotu pakalpojuma

nodrošināšanu. Iespējamais risinājums ir pakāpeniski samazināt vietu skaitu bērnamos un veidot specializāciju pēc veselības vai sociālās disfunkcijas vispārējā tipa bērnamos. Lai uzlabotu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma kvalitāti pašvaldības bērnamos, nodrošinot vienotu pieeju bērniem, un samazinātu administratīvos izdevumus, no sešiem bērnamiem tiks izveidots viens Rīgas Bērnu un jauniešu centrs.

14.3. Sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija pilngadīgām personām

PENSIJAS VECUMA PERSONU SOCIĀLĀ APRŪPE UN SOCIĀLĀ REHABILITĀCIJA

2008.gadā Rīgā darbojās 14 pašvaldības finansēti dienas aprūpes, dienas, atbalsta un brīvprātīgo centri pensijas vecuma personām un personām

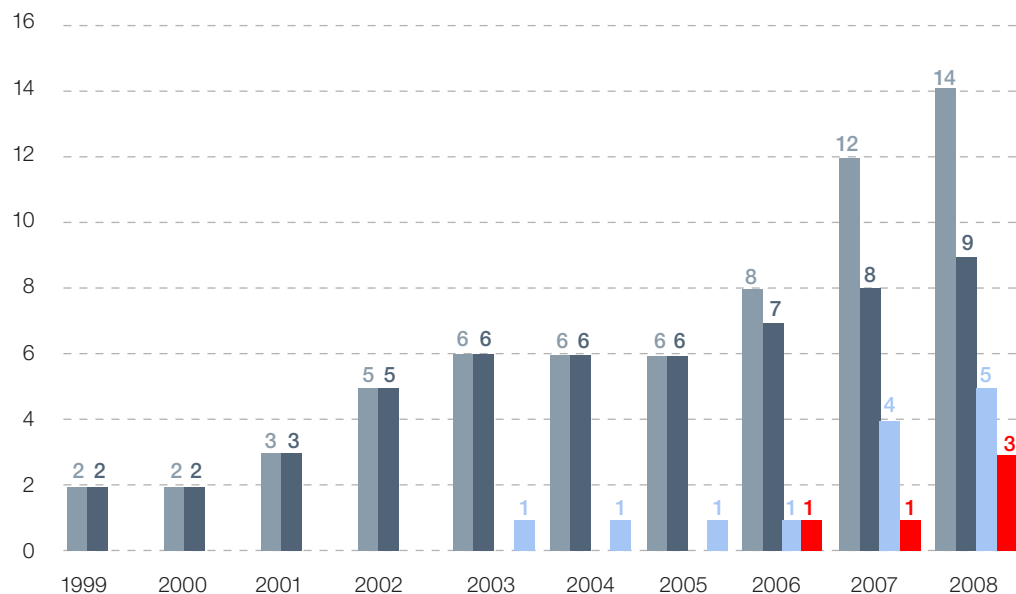
ar invaliditāti (turpmāk – dienas centri), t.sk. 9 pakļautības iestāžu un 5 līgumorganizāciju dienas centri. Dienas centros tiek organizēti dažādi pasākumi, darbojas interešu klubiņi, personas var izmantot veselības veicināšanas pakalpojumus, sociālā darbinieka, psihologa u.c. speciālistu konsultācijas.

Rīgā darbojas 3 dienas aprūpes centri personām ar demenci, kuros klientiem tiek nodrošināta aprūpe un iespēja saturīgi pavadīt dienu. Pakalpojums ir nozīmīgs klientu tuviniekiem, jo viņi var doties uz darbu, zinot, ka viņu ģimenes loceklis būs aprūpēts un pieskatīts.

Dienas centru skaits gadu gaitā pakāpeniski ir pieaudzis (14.3.attēls). Pirmais dienas centrs „Rīdzene” darbību uzsāka 1995.gadā, 1998.gadā tika atvērts Dienas centrs „Atblāzma” (tagad „Vecmīlgrāvis”), 2008.gadā darbojās jau 14 Rīgas pašvaldības finansēti dienas centri. Salīdzinoši pēdējo piecu gadu laikā dienas centru pakalpojumu saņēmēju skaits ir pieaudzis par 75%. Piemēram, 2003.gadā 6 dienas centrus apmeklēja 572 personas, bet 2008.gadā 14 dienas centrus apmeklēja 2275 personas.

14.3. attēls

DIENAS CENTRU SKAITS

Avots: RD Labklājības departaments

■ kopējais dienas centru skaits ■ pakļautības iestādes ■ līgumorganizācijas ■ DAC personām ar demenci

SOCIĀLĀS APRŪPES PAKALPOJUMI DZĪVESVIETĀ

Rīgas pilsētas pašvaldības iedzīvotājiem ir iespēja izvēlēties saņemt aprūpes mājās pakalpojumu vai pabalstu aprūpes mājās nodrošināšanai. Aprūpes mājās pakalpojuma un pabalsta saņemšanas apjomu izvērtē Rīgas pilsētas pašvaldības sociālā dienesta

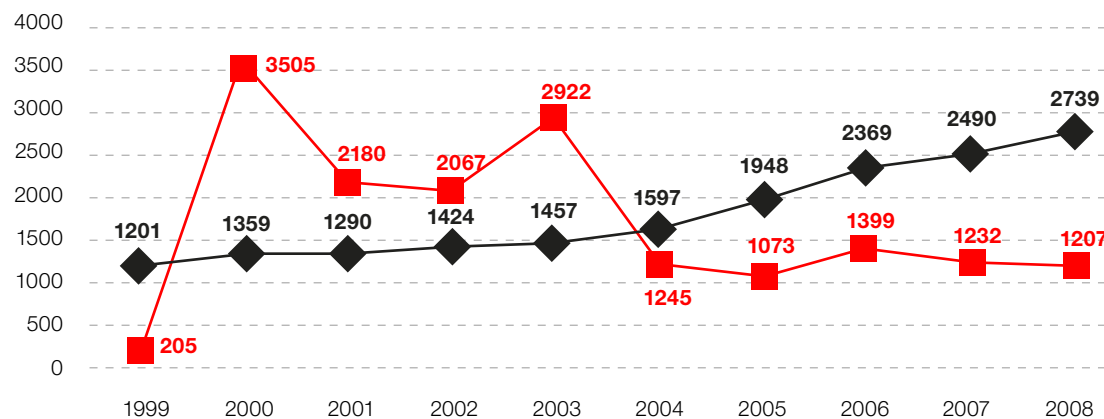
sociālā darba speciālisti, izvērtējot aprūpējamo personu vajadzības, materiālos un personiskos resursus. 2008.gadā maksimālais aprūpes mājās pakalpojuma apjoms bija 35 stundas nedēļā.

2008.gadā aprūpes mājās pakalpojumu ir saņēmušas 2739 personas, bet pabalstu aprūpes mājās pakalpojuma nodrošināšanai 1207 personas.

Pēdējo gadu laikā ir vērojama tendence, ka Rīgas pilsētas pašvaldības iedzīvotāji ar katru gadu aizvien vairāk izvēlas saņemt aprūpes mājās pakalpojumu, nevis pabalstu. Pabalsta aprūpes mājās pakalpojuma nodrošināšanai saņēmēju skaits samazinās, sākot ar 2004.gadu. Tajā pašā laikā aprūpes mājās pakalpojuma saņēmēju skaits ar katru gadu pieaug, kopš 1999.gada aprūpes mājās pakalpojuma saņēmēju skaits ir pieaudzis vairāk nekā uz pusi (14.4.attēls).

14.4.attēls

APRŪPES MĀJĀS PAKALPOJUMU UN PABALSTA SAŅĒMĒJU SKAITS

Avots: RD Labklājības departaments

Pakalpojuma saņēmēju skaits

Pabalsta saņēmēju skaits

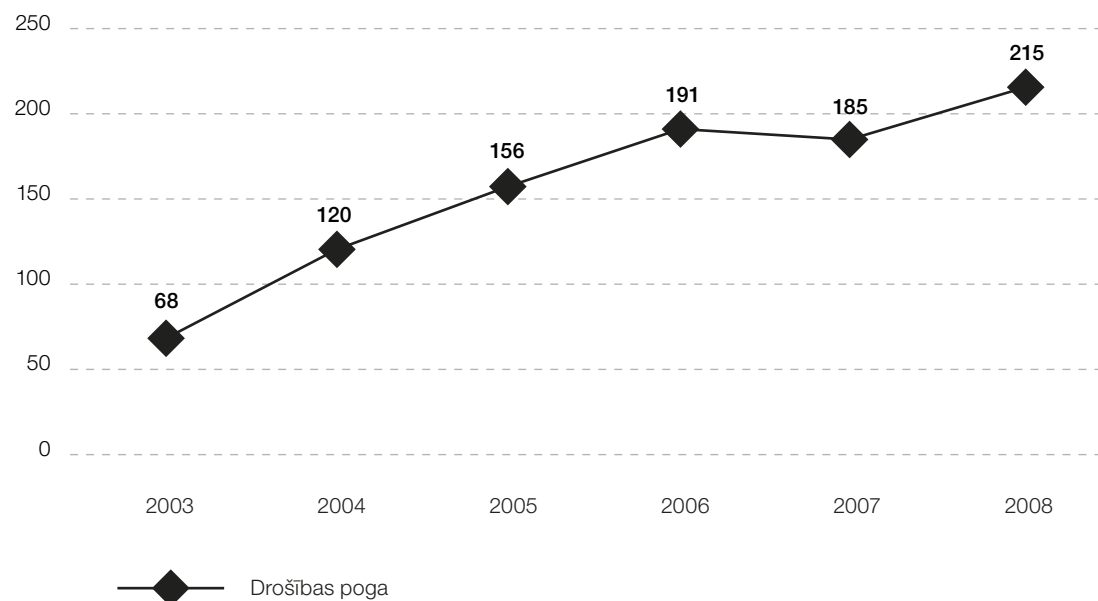
Rīgā ir pieejams **pavadoņa – asistenta pakalpojums**, kas tiek nodrošināts aprūpes mājās pakalpojuma ietvaros, kā arī atsevišķi vienojoties ar aprūpes mājās sociālo pakalpojumu sniedzējiem. 2008.gadā pavadoņa – asistenta pakalpojumu saņēmušas 275 personas.

Kopš 2003.gada Rīgā ir pieejams sociālās aprūpes pakalpojums dzīvesvietā – „Drošības poga”, kas nodrošina drošību 24 stundas diennaktī veciem un vientuļiem ļaudīm, personām ar kustību traucējumiem, kuras vēlas dzīvot mājas vidē. „Drošības poga” pakalpojumu nodrošina biedrības

„Rīgas Samariešu apvienība” Mājas neatliekamā izsaukuma dienests sadarbībā ar Rīgas pilsētas pašvaldības sociālajiem dienestiem. 2008.gadā „Drošības poga” pakalpojumu ir saņēmušas 215 personas. Salīdzinoši kopš 2003.gada pakalpojuma saņēmēju skaits ir pieaudzis aptuveni par vienu trešdaļu (14.5.attēls).

14.5.attēls

DROŠĪBAS POGAS PAKALPOJUMA SAŅĒMĒJU SKAITS

Avots: RD Labklājības departaments

Rīgā 2008.gadā bija pieejams pakalpojums **siltās pusdienas**, kuru par Rīgas pilsētas pašvaldības līdzekļiem saņēma 562 personas.

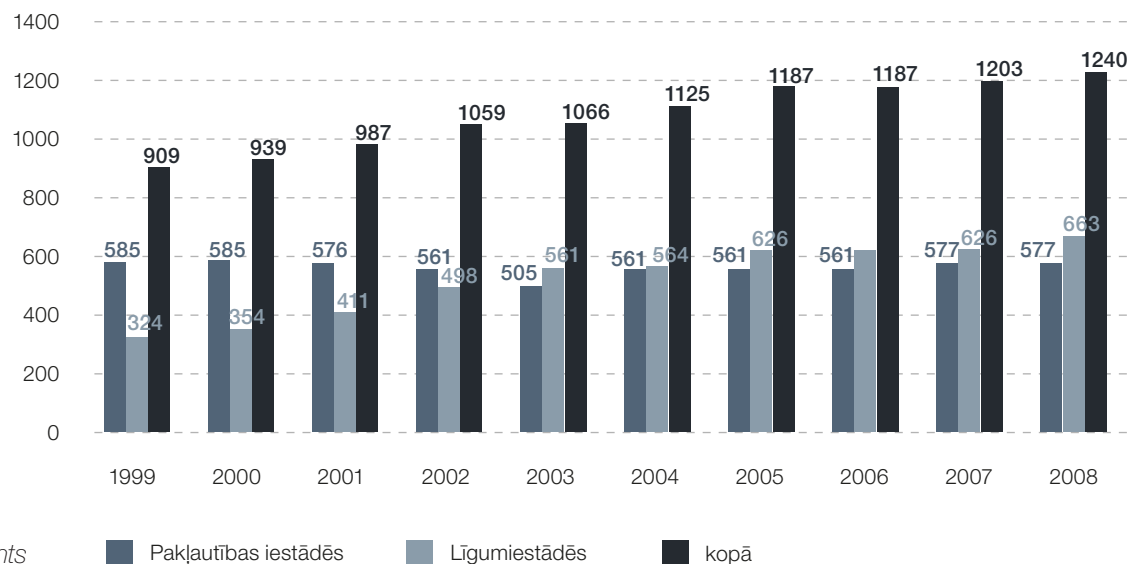
Ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijas pensijas vecuma personām un pilngadīgām personām ar invaliditāti

2008.gadā Rīgas dome finansēja 1240 vietas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās – 3 pašvaldības iestādēs, nodrošinot 577 vietas, kā 11 līgumiestādēs, kurās Rīgas pilsētas pašvaldības iedzīvotājiem tika nodrošinātas 663 vietas. Pašvaldības pilngadīgo ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās 2008.gadā strādāja 422 darbinieki.

Salīdzinot 2008.gada datus ar 1999.gada datiem, ir palielinājies vietu skaits Rīgas pilsētas pašvaldības finansētajās ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās par 331 vietu (14.6.attēls).

14.6.attēls

RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS FINANSĒTO VIETU SKAITS ILGSTOŠAS SOCIĀLĀS APRŪPES UN SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS INSTITŪCIJĀS

Avots: RD Labklājības departaments

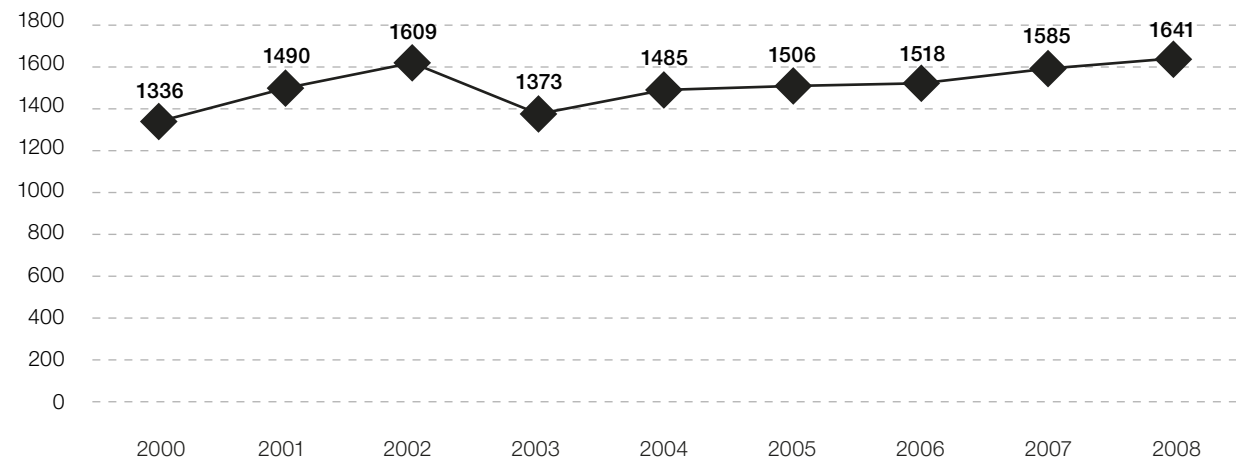
2008.gadā ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojumu saņēma 1641 pensijas vecuma persona un persona ar invaliditāti.

Klientu skaits, kuri kopš 1999.gada līdz 2008. gadam ir saņēmuši ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojumu, ir

palielinājies atbilstoši papildus nodrošināto vietu skaitam (14.7.attēls).

14.7.attēls

ILGSTOŠAS SOCIĀLĀS APRŪPES UN SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS INSTITŪCIJAS PAKALPOJUMA SAŅĒMĒJU SKAITS

Avots: RD Labklājības departaments

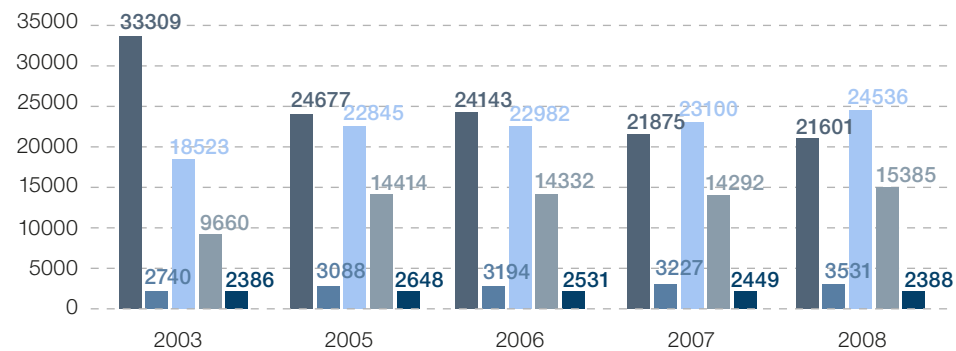
—◆— Pakalpojuma saņēmēju skaitu

PERSONU AR INVALIDITĀTI SOCIĀLĀ APRŪPE UN SOCIĀLĀ REHABILITĀCIJA

Saskaņā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras datiem Rīgā 2008.gadā bija 21601 persona ar invaliditāti, no tām 3531 persona – ar 1. grupas invaliditāti, 24536 personas – ar 2. grupas invaliditāti, 15385 personas – ar 3. grupas invaliditāti, 2388 bērni ar invaliditāti (14.8.attēls).

14.8.attēls

PERSONU AR INVALIDITĀTI SKAITS RĪGĀ

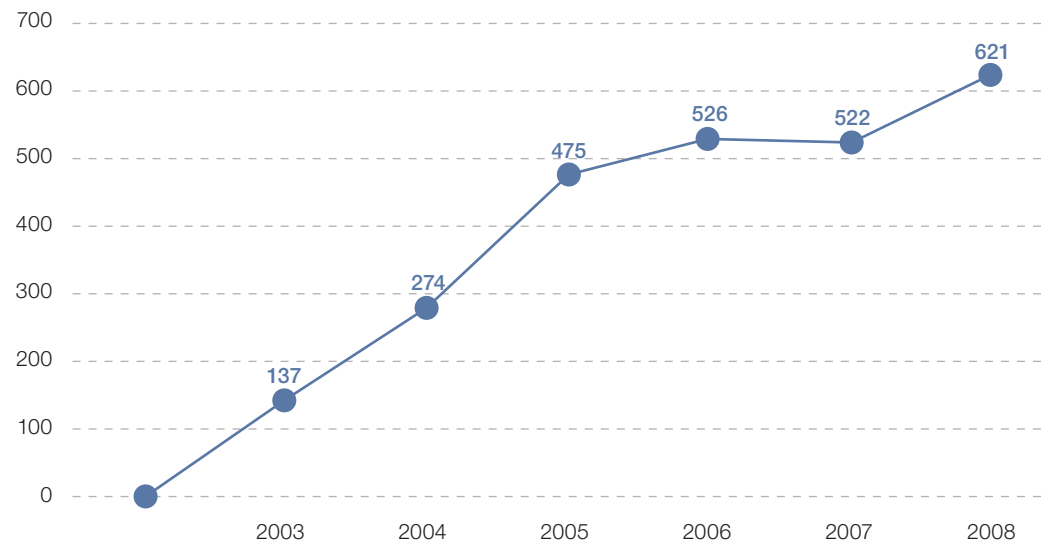
Avots: RD Labklājības departaments

■ kopā ■ I grupas invaliditāte ■ II grupas invaliditāte ■ III grupas invaliditāte ■ Bērni ar invaliditāti

Pēdējos gados ir pieaudzis Rīgas priekšpilsētu (rajonu) Sociālo dienestu redzeslokā nonākušo personu, kuras pārvietoja ratiņkrēslā, skaits. 2008.gadā – 621 persona, kas ir par 484 personām vairāk, salīdzinājumā ar 2003.gadu.

14.9.attēls

PERSONU SKAITS AR INVALIDITĀTI, KURAS PĀRVIETOJAS RITENĶRĒSLOS

Avots: RD Labklājības departaments

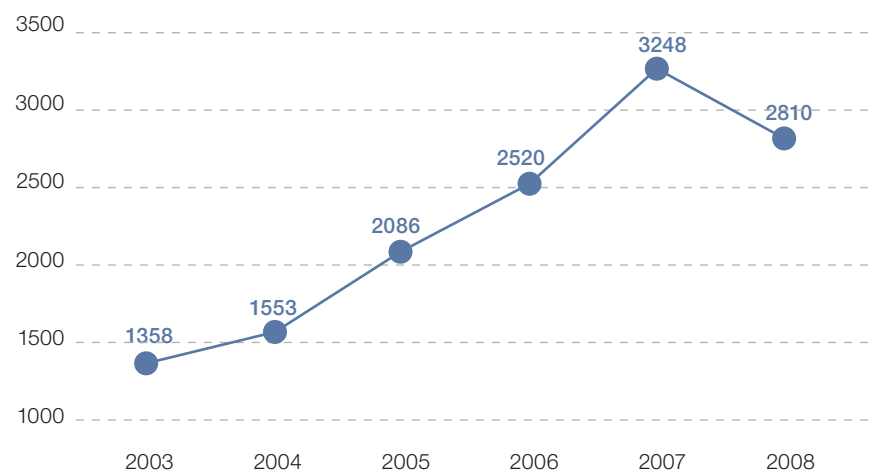
Viena no lielākajām sociālās integrācijas problēmām personām ar invaliditāti ir šo personu īpašajām vajadzībām nepielāgotā vide. Sociālās integrēšanās iespēju veicināšanai, Rīgas pašvaldība personām

ar invaliditāti, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās, un kuras nevar pārvietoties ar sabiedrisko transportu, papildus valsts pabalstam transporta izdevumu kompensēšanai, piešķir transporta pakalpojumu

samaksu. 2008.gadā minēto samaksu saņēma 2810 personas, kas ir par 1452 personām vairāk, salīdzinot ar 2003.gadu (14.10.attēls).

14.10.attēls

SAMAKSU TRANSPORTA PAKALPOJUMIEM SAŅĒMUŠO PERSONU SKAITS

Avots: RD Labklājības departaments

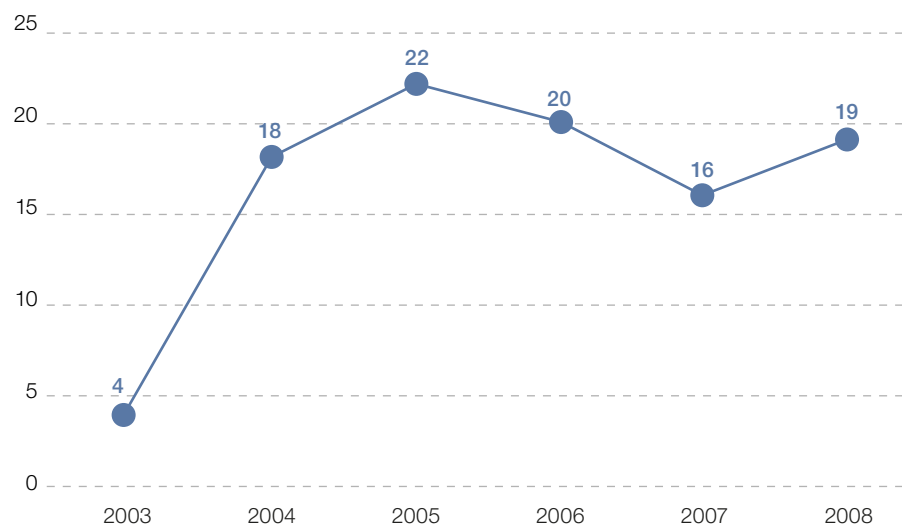
Ņemot vērā rīdzinieku – personu ar invaliditāti vajadzības, tiek nodrošināta iespēja saņemt samaksu par šādiem transporta pakalpojumiem: specializētais autotransports (mikroautobuss) (Ls 270 gadā), vieglais taksometrs (Ls 200 gadā), samaksa degvielas iegādei personiskajam autotransportam (Ls 180 gadā), transporta pakalpojums hroniskas

nieru mazspējas slimniekiem, kuriem nepieciešama hemodialīze (līdz Ls 50 mēnesī), papildu samaksa transporta pakalpojumiem personām, kuras ir sociāli aktīvas (mācās vai strādā) (Ls 15 mēnesī), papildu samaksa transporta pakalpojumiem personām, kuras veic rehabilitācijas pasākumus (līdz Ls 50 gadā).

Rīgas pašvaldībā jau vairākus gadus tiek realizēta pacēlāju uzstādīšanas programma ēkās, kurās dzīvo personas ar kustību traucējumiem, kuras pārvietojas riteņkrēslā. Ja 2003. gadā par pašvaldības līdzekļiem tika uzstādīti 4 pacēlāji, tad nākamajos gados – vidēji 19 pacēlāji gadā (14.11.attēls).

14.11.attēls

UZSTĀDĪTO PACĒLĀJU SKAITS

Avots: RD Labklājības departaments

Programmas realizēšanu veicina tas, ka tiek uzstādīti Latvijā patentētie un ražotie pacēlēji, kas ir ievērojami lētāki par ārvalstu analogiem.

2006. gada 14.novembrī tika pieņemti Rīgas domes saistošie noteikumi Nr.59 „Par Rīgas pašvaldības pabalstu mājokļa pielāgošanai personām, kuras pārvietojas rītenkrēslā”. Līdz

ar noteikumu pieņemšanu tika uzsākta jauna pakalpojuma nodrošināšana personām ar invaliditāti. 2007.gadā minēto pabalstu saņēma 14 personas, bet 2008.gadā – 72 personas (14.1.tabula).

14.1.tabula

PERSONU SKAITS, KAS SAŅĒMUŠAS PABALSTU MĀJOKĻA PIELĀGOŠANAI

gads	Personu skaits, kas saņēmušas pabalstu mājokļa pielāgošanai	Izlietotie līdzekļi (Ls)
2007	14	10999,09
2008	72	135980,35

Avots: RD Labklājības departaments

2008.gadā mājokļa pielāgošanas pabalsta apjoms tika palielināts no Ls 1500 līdz Ls 3000

PERSONU AR INVALIDITĀTI NEVALSTISKO ORGANIZĀCIJU KONSULTATĪVĀ PADOME

Lai veicinātu personu ar invaliditāti stāvokļa uzlabošanu un sociālās funkcionēšanas attīstību Rīgā, kā arī personu ar invaliditāti iesaistīšanos un līdzdarbošanos lēmumu, kas skar personas ar invaliditāti, pieņemšanā, no 2007. gada darbojas ar RD lēmumu izveidota Personu ar invaliditāti nevalstisko organizāciju konsultatīvā padome. Padomes sastāvā ir RD Sociālo jautājumu komitejas priekšsēdētājs, RD Labklājības Departamenta

direktore, RD Labklājības Departamenta Sociālās pārvaldes priekšnieks un 19 personu ar invaliditāti pārstāvošu nevalstisko organizāciju vadītāji.

SOCIĀLIE PAKALPOJUMI ĢIMENĒM AR BĒRNIEM ĪVALĪDIEM

Rīgas priekšpilsētu/rajonu Sociālo dienestu Atbalsta nodaļās ģimenēm ar bērniem ir speciālisti, kuri strādā ar ģimenēm, kurās ir bērns ar invaliditāti un sniedz sekojošus pakalpojumus: konsultācijas, psiholoģisku atbalstu, informē par iespējām saņemt sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību, izvērtē ģimenes vajadzības, organizē ģimenei nepieciešamo sociālo pakalpojumu saņemšanu, nosūtot uz organizācijām, ar kurām Rīgas domes

Labklājības departaments ir noslēdzis sadarbības līgumus.

2008. gadā 65 bērni ar invaliditāti ir saņēmuši sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus 4 dienas centros: SIA Medicīniskās aprūpes centrā „Valeo”, Rehabilitācijas centrā „Mēs esam līdzās”, Biedrības „Rīgas pilsētas „Rūpju bērns”” atbalsta centrā „Asniņš”, Bērnu sociālās aprūpes centrā „Pļavnieki”.

Bērnu sociālās aprūpes centrs „Pļavnieki” sniedz sociālās aprūpes institūcijas „Atelpas brīdis” pakalpojumu, kuru 2008. gadā saņēma 7 ģimenes. Minētā pakalpojuma pamatmērķis ir nodrošināt atpūtas brīdi vecākiem laikā, kamēr bērniem tiek nodrošināta profesionāla aprūpe.

SOCIĀLĀS APRŪPES UN SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS PAKALPOJUMI PERSONĀM AR GARĪGA RAKSTURA TRAUCĒJUMIEM

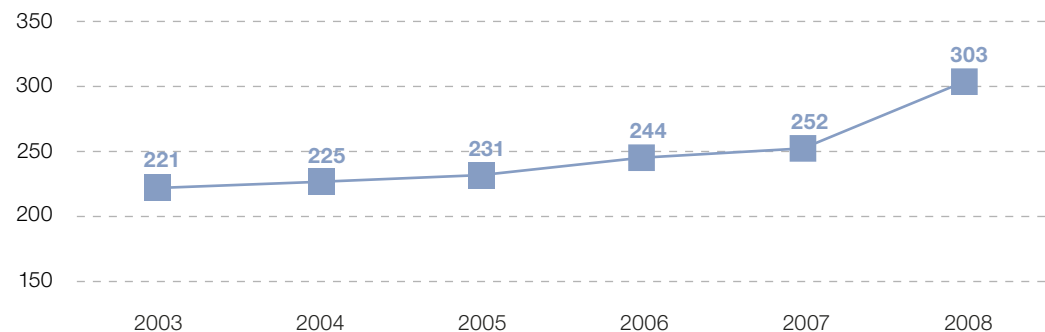
2008. gadā Rīgā darbojās 10 Dienas aprūpes centri, 8 no tiem personām ar garīgās attīstības

traucējumiem, 2 – personām ar garīgās veselības traucējumiem. Dienas aprūpes centros tiek organizētas izglītojošas, sociālo prasmju un darba iemaņu apguves nodarbības.

Ar katru gadu pieaug šī pakalpojuma saņēmēju skaits. Ja 2003.gadā pakalpojumu saņēma 221 persona ar garīga rakstura traucējumiem, tad 2008. gadā – 303 personas (14.12.attēls).

14.12.attēls

PERSONU SKAITS, KURAS SAŅĒMUŠAS DIENAS APRŪPES CENTRU PAKALPOJUMUS

Avots: RD Labklājības departaments

GRUPU DZĪVOKĻI (MĀJAS)

Rīgā pēdējos gados ir izveidoti pieci grupu dzīvokļi (mājas) personām ar garīga rakstura traucējumiem.

Pakalpojuma pamatmērķis – atbalsta un palīdzības sniegšana personai prasmju un sadzīves iemaņu apgūšanā, kā arī sociālo problēmu risināšanā, lai tā

varētu uzsākt patstāvīgu dzīvi ārpus grupu dzīvokļa. 2008. gadā grupu dzīvokļa (mājas) pakalpojumus saņēma 100 klienti.

14.2.tabula

GRUPU DZĪVOKĻU VIETU SKAITS

Nr.p.k.	Grupu dzīvokļa (mājas) adrese	Izveidošanas gads	Vietu skaits
1.	Platā ielā 9	2002. gads	13
2.	Maskavas ielā 221	2003. gads	12
3.	Biešu ielā 6	2004. gads	12
4.	Putnu ielā 6	2005. gads	14
5.	Slimnīcas ielā 2	2007. gads	24
Vietu skaits kopā 2008. gadā			75

Avots: RD Labklājības departaments

Grupu dzīvokļos (mājās) pakalpojums tiek nodrošināts arī lauku vidē. 2008. gadā

pakalpojums tika sniegts 18 personām ar garīga rakstura traucējumiem – Valmieras rajona Rencēnu

pagastā „Rožkalni” (4 vietas) un Ludzas rajona Launderu pagastā „Oāze” (12 vietas).

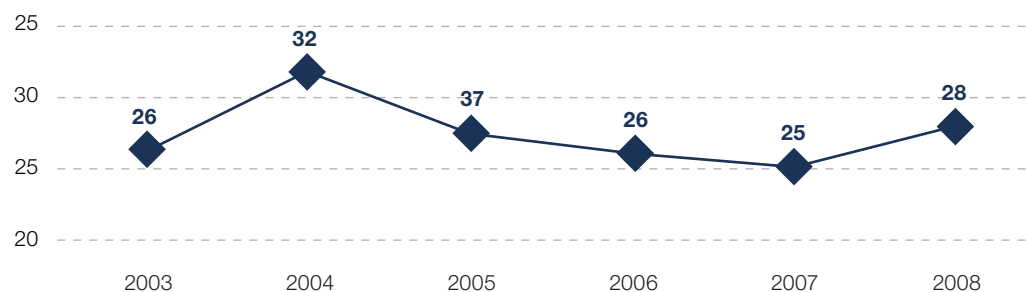
ĪSLAICĪGĀS UZTURĒŠANĀS MĪTNES

Īslaicīgās uzturēšanās mītnes pakalpojumu (diennakts aprūpe, pastāvīgas dzīves iemaņu un

prasmju apgūšana vai pilnveidošanu personām ar garīgās attīstības traucējumiem, kuras dzīvo ģimenēs, ir sasniegušas 16 gadu vecumu un ir Dienas aprūpes centru klienti) pēdējos gados ir saņēmušas vidēji 27 personas gadā (14.13.attēls).

14.13.attēls

KLIENTU SKAITS, KURI SAŅĒMUŠI ĪSLAICĪGĀS UZTURĒŠANĀS MĪTNES PAKALPOJUMUS

Avots: RD Labklājības departaments

Uzticības personas pakalpojumi patstāvīgu dzīvi uzsākušiem jauniešiem – bāreņiem ar garīgās attīstības traucējumiem Rīgas pilsētas pašvaldībā

Pakalpojuma nodrošināšanas mērķis – sniegt bijušajiem grupu dzīvokļa klientiem atbalstu un palīdzību dažādu sociālo problēmu risināšanā, lai veicinātu šo personu integrāciju sabiedrībā. 2008. gadā pakalpojumu saņēma 10 personas.

Psihosociālā atbalsta pakalpojumi jauniešiem ar garīgās attīstības traucējumiem patstāvīgas dzīves sākumā

Psihosociālā atbalsta pakalpojumu saņēmēji ir Rīgas pašvaldībā dzimušie jaunieši ar garīgās attīstības traucējumiem pēc speciālo internātskolu beigšanas, patstāvīgas dzīves sākumā, vecumā no 16 gadiem. 2008. gadā pakalpojumu saņēma 20 personas.

SPECIALIZĒTĀS DARBNĪCAS

Rīgā 2008.gadā darbojās divas specializētās darbnīcas personām ar garīga rakstura traucējumiem – galdniecības darbnīca (2008. gadā pakalpojumu saņēma 12 personas) un šūšanas darbnīca un veļas mazgātava

(2008.gadā pakalpojumu saņēma 20 personas), kurās klienti var apgūt minēto profesiju iemaņas.

ATBALSTS ĢIMENĒM AR BĒRNIEM INVALĪDIEM

Kopš 2003. gada RD Labklājības departaments turpina sadarbību ar Biedrību „Latvijas Portidžas mācībsistēmas asociāciju”, kas nodrošina agrīnās korekcijas programmu – agrīnās izglītošanas un audzināšanas sistēmu bērniem ar īpašām vajadzībām (ar garīgās un fiziskās attīstības traucējumiem – agrīni dzimušiem bērniem, bērniem ar dzemdību traumām, Dauna sindromu, cerebrālo trieku, hidrocefāliju, autismu u.c. diagnozēm) un viņu ģimenēm. Pakalpojums tiek sniegts bērniem no dzimšanas līdz 6-7 gadiem vai līdz brīdim, kad bērns sāk apmeklēt pirmsskolas izglītības iestādi vai skolu un kad agrīnā korekcija vairs nav nepieciešama. 2008. gadā agrīnās korekcijas pakalpojumu saņēma 65 bērni.

RISKA GRUPU PERSONU SOCIĀLĀ APRŪPE UN SOCIĀLĀ REHABILITĀCIJA PATVERSMES/NAKTSPATVERSMES

Rīgā katru gadu aktuālāk kļūst bezpajumtniecības un ubagošanas problēmas. Cilvēki, kuri nav spējuši piemēroties mūsdienu straujajam ritmam, bieži vien ubago, dzīvo nepiemērotos apstākļos

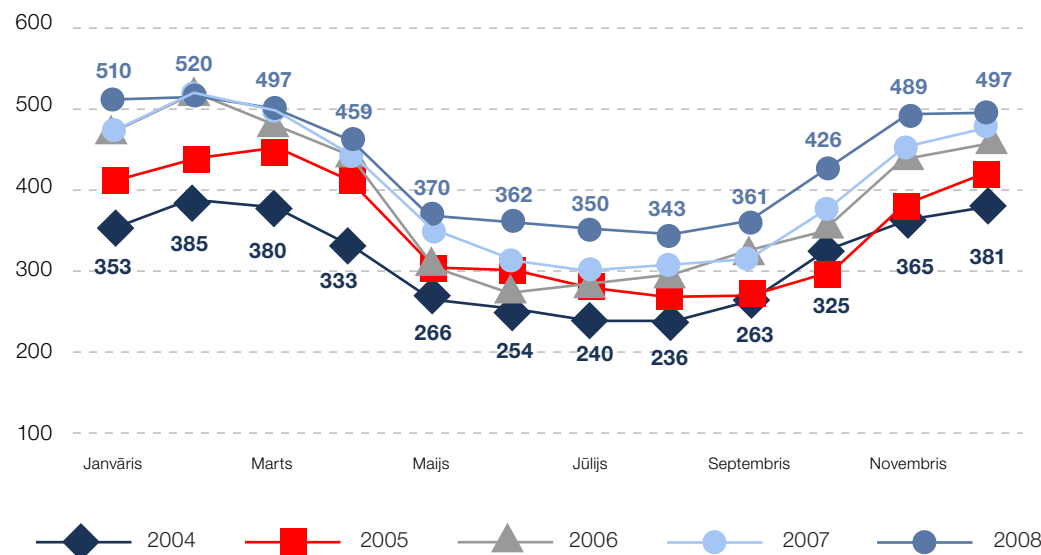
vai arī kļūst par bezpajumtniekiem. Rīgā darbojas pašvaldības institūcija – Rīgas patversme, kurā iespējams uzņemt 170, nepieciešamības gadījumā, gada aukstajos mēnešos – līdz 230 personas. Bezpajumtnieku skaits pārsniedz Rīgas patversmes vietu skaitu, tāpēc Rīgas dome kopš 2003. gada pērk naktspatversmes pakalpojumu no vairākām organizācijām. Rīgas patversmē un līgumorganizāciju naktspatversmēs bezpajumtniekiem tiek nodrošināts īslaicīgs patvērums, higiēnas pakalpojumi, brokastis un vakariņas, kā arī sociālā darba speciālista konsultācijas. Rīgas patversmē bezpajumtniekiem tiek piedāvāta arī iespēja apmeklēt primārās veselības aprūpes (sociālo) ārstu.

Palielinoties bezpajumtnieku skaitam Rīgā, Rīgas dome palielina pirktu naktspatversmes pakalpojuma vietu skaitu. 2005. gadā pirktas 230 vietas, 2006. gadā – 295 vietas, 2007. gadā – 305 vietas, 2008. gadā – 360 vietas.

Par bezpajumtniecības problēmas aktualitāti liecina naktspatversmes un patversmes pakalpojumus saņēmušo personu skaits (14.14.attēls). Vidējais personu skaits mēnesī 2004. gadā bija 315 personas, 2005. gadā – 351, 2006. gadā – 389, 2007. gadā – 402, 2008. gadā – 432. No tā var secināt, ka 2005. gadā vidējais personu skaits mēnesī ir palielinājies par 11% jeb par 36 personām, 2006. gadā par 11% jeb par 38 personām, 2007. gadā par 4% jeb 15 personām, 2008. gadā par 8% jeb 30 personām.

14.14.attēls

VIDĒJAIS PERSONU SKAITS PATVERSMĒS/NAKTSPATVERSMĒS MĒNESĪ

Avots: RD Labklājības departaments

SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS CENTRI

Rīgas dome 2008.gadā uzsāka pirkt divu organizāciju sniegto sociālās rehabilitācijas centra pakalpojumu personām bez noteiktas dzīvesvietas vai krīzes situācijā nonākušām personām. Sociālā rehabilitācija ietver sociālo prasmju un darba prasmju attīstīšanas pasākumu kopumu, veicinot personas sociālā statusa atgūšanu, iekļaušanos darba tirgū un sabiedrībā.

Evanģēliskā kristiešu draudze „Zilais krusts” sniegto pakalpojumu vīriešiem (20 vietas) 2008. gadā saņēma 52 personas, bet biedrības

„Labā cerība” sniegto pakalpojumu sievietēm (10 vietas) 2008.gadā (darbojas no 16.10.2008.) saņēma 9 personas.

Mobilā brigāde ielu sociālajam darbam ar bezpajumtniekiem (MB)

No 2007. gada 15. novembra darbu uzsāka Rīgas patversmes struktūrvienība – MB.

MB galvenie uzdevumi ir veikt apsekošanu daļēji noteiktā maršrutā Rīgas pilsētā, apzināt un regulāri apsekot bezpajumtnieku pulcēšanās vietas, apsekot konkrētas vietas pēc operatīvās informācijas saņemšanas, iespēju robežās izziņāt katra klienta situāciju, vajadzības un problēmas,

informēt par palīdzības saņemšanas iespējām, motivēt klientus risināt savas sociālās problēmas, kā arī nepieciešamības gadījumā nogādāt klientu naktspatversmē vai ārstniecības

ZUPAS VIRTUVES

Rīgas dome 2008.gadā finansēja divu organizāciju sniegto zupas virtuves pakalpojumu bezpajumtniekiem un citiem trūcīgajiem Rīgas iedzīvotājiem. Zupas virtuve darbojas Āgenskalna tirgus rajonā, kā arī Kr.Barona ielā 56. Aukstajā gada laikā papildus zupas virtuvi ar Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijas un A/S „Čiekurkalna tirgus” atbalstu tika atvērta Čiekurkalna tirgū, kā arī

ar Latgales priekšpilsētas izpilddirekcijas un RPAS „Rīgas Centrāltirgus” atbalstu – Centrāltirgū.

2008. gadā Rīgas dome palielināja finansēto porciju skaitu līdz 700 porcijām dienā 5 reizes nedēļā, kopējais porciju skaits 2008. gadā – 113054, salīdzinoši 2007. gadā – 96353, bet 2006. gadā – 37067 porcijas.

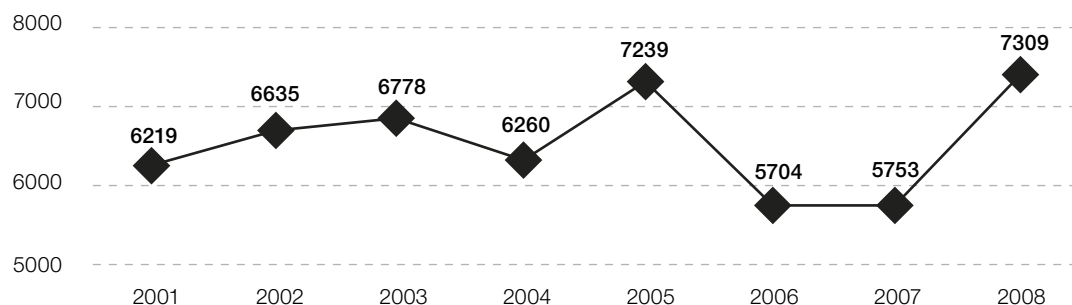
SOCIĀLAIS DARBS ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDĒS

Lai risinātu klientu, kuri atrodas ārstniecības iestādēs, sociālās problēmas, 2008.gadā pašvaldība apmaksāja 15 sociālo darbinieku darbu 9 Rīgas pilsētas pašvaldības teritorijā esošajās ārstniecības iestādēs. Sociālie darbinieki konsultē par iespējām

saņemt sociālos pakalpojumus/sociālo palīdzību un sadarbībā ar dažādām institūcijām palīdz nodrošināt sociālo pakalpojumu pēctecību slimniekiem pēc izrakstīšanās no slimnīcas. 2008.gadā Rīgas pašvaldības algoto sociālo darbinieku pakalpojumus izmantoja 7309 ārstniecības iestāžu pacienti.

14.15.attēls

ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDĒS SOCIĀLOS PAKALPOJUMUS SAŅĒMUŠO PACIENTU SKAITS

Avots: RD Labklājības departaments

Ārstniecības iestāžu pacientu skaits, kuri izmanto sociālo darbinieku pakalpojumus, salīdzinoši ar

2001.gadu ir pieaudzis par 15% – 2001.gadā sociālo darbinieku pakalpojumus izmantoja 6219 ārstniecības iestāžu pacienti.

ATBALSTS BEZDARBNIEKIEM

Latvijas likumdošana paredz, ka galvenā atbildība par bezdarba samazināšanu un atbalsta sniegšanu bezdarbniekiem gulstas uz Nodarbinātības valsts aģentūru (NVA). Pašvaldība galvenokārt ir sadarbības partneris NVA organizētajās programmās. Piemēram, sākot ar 2009. gada septembri Rīgas pašvaldība ir iesaistījies NVA realizētā ESF projektā „Darba praktizēšanas pasākumu nodrošināšana pašvaldībās darba iemaņu iegūšanai un uzturēšanai”. Pasākuma ietvaros bezdarbniekiem, kuri nesaņem bezdarbnieka pabalstu ir iespējams līdz 6 mēnešiem strādāt mazkvalificētus darbus pašvaldības iestādēs un saņemt par to Ls100 stipendiju. Rīgas pašvaldība ir pieteikusi 1195 praktizēšanas vietas bezdarbniekiem 2009. gadam un 550 vietas 2010. gadam.

Tai pašā laikā pašvaldības galvenā atbildība ir sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu sniegšana tiem bezdarbniekiem, kuru ienākumi samazinājušies tiktāl, ka viņi nespēj apmierināt savas primārās vajadzības (pēc pārtikas, pajumtes, veselības aprūpes). 2008. gadā pašvaldības testētos pabalstus saņēmušas 2520 darbaspējīgas nestrādājošas personas. Ņemot vērā straujā bezdarbā iesaistīto pieaugumu un ierobežoto brīvo darba vietu skaitu 2009. gadā un 2010. gadā sagaidāms ievērojams darbaspējīgo nestrādājošo sociālās palīdzības saņēmēju skaita pieaugums. 2009. gada 1. pusgadā testētos pabalstus jau bija saņēmuši 4102 darbaspējīgi nestrādājoši rīdnieki.

Lai atbalstītu darbaspējīgos rīdniekus pašvaldība sniedz virkni pakalpojumu, kas vērsti uz darba un ģimenes dzīves saskaņošanu, piemēram, bērnu pieskatīšanas pakalpojumus, dienas centru pakalpojumus personām ar garīgas attīstības traucējumiem, cilvēkiem ar demenci utt.

Pašvaldība ir tā vieta, kur iespējams realizēt individuālu pieeju katram klientam viņa sociālās situācijas

uzlabošanā. Ikviens bezdarbnieks pašvaldībā var saņemt bezmaksas sociālā darbinieka konsultāciju. 2009. gadā sociālajos dienestos 3001 darbaspējīgai nestrādājošai personai sniegtas 9584 konsultācijas. Pieaugoša bezdarba apstākļos pašvaldība īpaši rūpējas par sociālā darba attīstību ar šo klientu grupu, kā arī organizē atbalsta grupas bezdarbniekiem. Piemēram, 2009. gada septembrī Rīgas pilsētas Sociālajos dienestos darbojās septiņas atbalsta grupas bezdarbniekiem, kuras apmeklēja aptuveni 100 bezdarbnieki. Atbalsta grupās var saņemt sociālā darbinieka, psihologa vai psihoterapeita atbalstu, kā arī uzzināt par sociālās palīdzības saņemšanas iespējām, pārrunāt efektīvākās darba meklēšanas stratēģijas, kā arī trenēt sociālās prasmes un iemaņas, kas palielina klientu iespējas integrēties darba tirgū. Atbalsta grupu skaitu Sociālajos dienestos ir nepieciešams palielināt, lai tās būtu pieejamas visiem bezdarbniekiem, kuriem tās ir nepieciešamas.

Rīgas domes Labklājības departaments ir noslēdzis sadarbības līgumu ar NVA, lai uzlabotu sadarbību un sekmētu, ka visi bezdarbnieki, kuriem tas nepieciešams, saņemtu valsts sniegtos pakalpojumus (apmācības, karjeras konsultācijas, pārkvalifikācija, subsidētais darbs, apmācības pie darba devēja, psihologa konsultācijas u.c.). Kopīgi ar NVA katru gadu tiek izstrādāts „Nodarbinātības veicināšanas pasākumu plāns”, kurš ietver gan NVA, gan pašvaldības plānotos pasākumus darbaspējīgo rīdnieku atbalstam.

Pieaugoša bezdarba situācijā, īpašas grūtības darba tirgū ir integrēties cilvēkiem, kuri zaudējuši pajumti. Bieži šiem cilvēkiem ir arī vāja veselība, kaitīgi ieradumi, ilgstoši esot bez darba zaudētas darba iemaņas. 2008. gadā pavisam 60 darbaspējīgie bezpajumtnieki tika iesaistīti nodarbinātību veicinošā pasākumā – teritorijas sakopšanas darbos. Pieaugoša bezdarba apstākļos nepieciešams šādu darbu pieejamību paplašināt.

Pašvaldība darbaspējīgo nestrādājošo iedzīvotāju interesēs sadarbojas ar nevalstiskajām organizācijām (NVO). Tā piemēram sadarbībā ar NVO bezdarbniekiem ir iespēja saņemt atlaižu kartes, ir izveidota sadarbība apmācību organizēšanā bezdarbniekiem, plānots projekts karjeras konsultāciju nodrošināšanā.

14.4. Sociālā palīdzība

Pašvaldības sociālās palīdzības sniegšanas mērķis ir sniegt materiālu atbalstu trūcīgā nonākušām personām, lai nodrošinātu viņām pamatvajadzības un veicinātu darbaspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā, kā arī sniegtu atbalstu konkrētās dzīves situācijās.

Sociālie pabalsti tiek iedalīti testētos pabalstos, kuri tiek piešķirti izvērtējot pabalsta pieprasītāju ienākumus un materiālo stāvokli, un netestētos pabalstos, kurus piešķir netiek vērtēti pabalstu pieprasītāja ienākumi un kuri personai pienākas konkrētās dzīves situācijās. Testētie pabalsti ir pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai, dzīvokļa pabalsts, pabalsts veselības aprūpei, pabalsts sociālās rehabilitācijas mērķu sasniegšanai, pabalsts mācību līdzekļu iegādei, pabalsts sakarā ar dzīvesvietas maiņu, aprūpes mājās pakalpojums. Netestētie pabalsti ir pabalsti audžuģimenēm, pabalsts simts un vairāk gadus sasniegušām personām, pabalsts aizgādņiem, pabalsts aizbildņiem, pabalsts jaundzimušajiem rīdniekiem, pabalsts politiski represētām personām, pabalsts ārkārtas situācijā nonākušām personām. 2008.gadā testēto pabalstu nodrošināšanai tika izlietoti Ls 13 411 167, kas ir 82% no visiem sociālajiem pabalstiem izlietotajiem budžeta līdzekļiem. Netestēto sociālo pabalstu nodrošināšanai 2008.gadā izlietoti Ls 2 845 039, kas ir 18% no visiem sociālajiem pabalstiem izlietotajiem budžeta līdzekļiem.

Galvenais kritērijs, lai Rīgas iedzīvotāji varētu saņemt testētos pabalstus no pašvaldības, ir jābūt deklarētam Rīgas pašvaldībā, jādzīvo atbilstoši norādītajai adresei, jālīdzdarbojas savas situācijas uzlabošanā un personai (ģimenei) jābūt konkrētam ienākumu līmenim, kuru nepārsniedzot personai (ģimenei) ir tiesības saņemt testētos sociālos pabalstus.

Galvenais kritērijs, lai Rīgas iedzīvotāji varētu saņemt netestētos pabalstus no pašvaldības, ir jābūt deklarētam Rīgas pašvaldībā un jāpieder kādai konkrētai dzīves situācijai vai grupai, kurai pabalsts paredzēts.

Pēc Rīgas domes Labklājības departamenta datiem, 2008.gadā sociālajiem pabalstiem Rīgā tika izlietoti Ls 16 256 206, par Ls 6 022 104 vairāk nekā iepriekšējā gadā (pieaugums 59%). 2008.gadā no visiem sociālajiem pabalstiem izlietotajiem līdzekļiem 58% (Ls 9 462 701) izlietoti valsts noteikto sociālo pabalstu nodrošināšanai. No valstī noteiktajiem obligāti nodrošināmajiem sociālajiem pabalstiem, lielākā materiālā palīdzība (60% no kopējā apjoma) ir sniegta, lai iedzīvotāji varētu norēķināties par īres un komunālajiem maksājumiem. Pabalstam garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai izlietoti 10% no kopējā materiālās palīdzības apjoma valsts noteikto sociālo pabalstu nodrošināšanai, pabalstiem

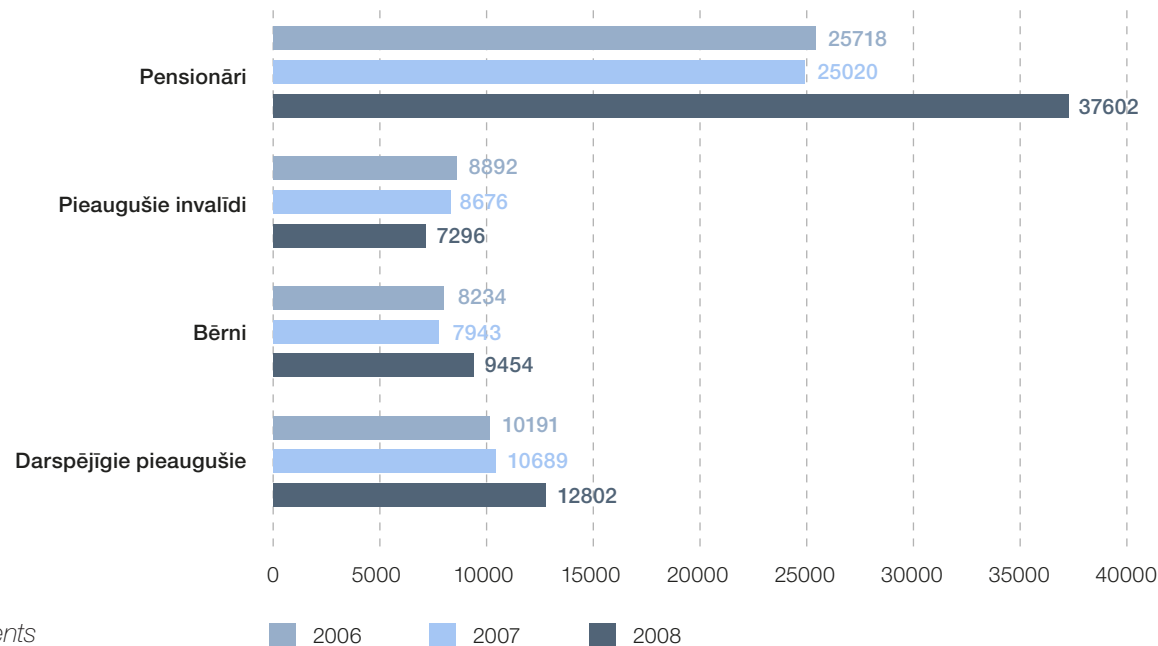
ārkārtas situācijā 2%, pilngadīgiem bāreņiem 4%, audžuģimenēm 1% un pabalsta aprūpes mājās nodrošināšanai 22%.

No testētajiem pabalstiem galvenie ir dzīvokļa pabalsts un pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai (GMI pabalsts).

2007.gada 3.jūlijā Rīgas dome pieņēma saistošos noteikumus Nr.84 „Noteikumi par Rīgas pilsētas pašvaldības sociālajiem pabalstiem”, kuri paredzēja ievērojamu GMI pabalsta palielinājumu vecuma un invaliditātes pensiju saņēmējiem – no Ls 45 uz Ls 90 sākot ar 2008.gada janvāri. Vecuma pensiju saņēmēji ir vidēji 50% no visiem testēto pabalstu saņēmējiem (14.16.attēls).

14.16.attēls

SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS PABALSTU SAŅĒMĒJU SKAITS

Avots: RD Labklājības departaments

2009.gadā vērojama tendence mainīties sociālo pabalstu saņēmēju ģimeņu tipu struktūrai. Ja līdz 2009.gadam lielākoties no jauna pēc sociālajiem pabalstiem vērsās vecuma pensiju saņēmēji, tad 2009.gadā, sakarā ar ienākumu līmeņa samazināšanos un bezdarba līmeņa paaugstināšanos, palielinās ģimeņu ar bērniem un darbaspējīgo personu sociālo pabalstu saņēmēju skaits.

SOCIĀLĀS MĀJAS

Laivarētupalīdzēt maznodrošinātajām ģimenēm, Rīgā tiek veidotas sociālās mājas. Sociālajās dzīvojamās mājās ir noteikta pazemināta īres maksa – Ls 0,04 par vienu dzīvokļa kopējās platības kvadrātmetru. Maksa par apkuri ir samazināta par 25%, maksa

par ūdeni un kanalizācijas pakalpojumiem – pat par 0%. Tiesības īrēt dzīvokli sociālajā dzīvojamā mājā ir maznodrošinātai (trūcīgai) vai sociāli mazaizsargātai personai (ģimenei). Sociālās dzīvojamās mājas ir Rīgas pilsētas īpašums, tāpēc dzīvokļus nevar privatizēt (14.3.tabula).

14.3.tabula

SOCIĀLĀS MĀJAS RĪGĀ

Nr.p.k	Sociālo dzīvojamo māju adreses	Platība (m²)	Dzīvokļu skaits
1	Aglonas ielā 35, korpuss 3	5918,9	156 dz.
2	Dolomīta ielā 1a	2432,9	49 dz.
3	Garozes ielā 15	753,06	36 dz.
4	Meldru ielā 58	4331,08	112 dz.
5	Rēznas iela10/2	6498,8	120 dz.
6	Ūnijas ielā 49	2961,3	52 dz.
7	Emmas ielā 3	5307,94	93 dz.
8	Ziepju ielā 13	4270,5	75 dz.
9	Biešu iela 6	2574,3	57 dz.
10	Gobas iela 20/1	2723,5	46 dz.
11	Lubānas iela 44/50	5497,9	94 dz.
12	Gobas iela 20/2	4794,6	80 dz.
13	Lubānas 129/3	4935	100 dz.
14	Lomonosova 1/19	3633,04	88 dz.
Kopā		53909,32	1158

Avots: RD Labklājības departaments

Sociālās dzīvojamās mājas pēc to labiekārtojuma līmeņa tiek iedalītas 3 kategorijās:

1. kategorija – dzīvojamā platība ar atsevišķu virtuvi un sanitāro mezglu;
2. kategorija – dzīvojamā platība ar sanitāro mezglu, bet ar koplietošanas virtuvi;
3. kategorija – dzīvojamā platība ar koplietošanas virtuvi un sanitāro mezglu.

Rīgas dome līdz 2009.gadam ir izveidojusi 13 sociālās dzīvojamās mājas, kurās dzīvo 1145 iedzīvotāji. Pirmā sociālā dzīvojamā māja Rīgā tika izveidota 1995.gadā Rīgas Ziemeļu rajonā, Meldru ielā 58.

Dažādās sociālās atšķirības rodas ienākuma līmeņa lielo atšķirību dēļ, tās rada bezdarbs un nespēja ātri reaģēt uz strauji mainīgo sociāli ekonomisko dzīves ritmu, kāds patlaban novērojams Rīgā. Svarīgi palīdzēt šiem cilvēkiem justies pilnvērtīgiem sabiedrības locekļiem. Tam jābūt kompleksam

risinājumam, sākot ar pašvaldības sociālajām programmām un beidzot ar ietvju uzbrauktuvēm invalīdu ratiņiem.

IEDZĪVOTĀJU INFORMĒŠANA

Labklājības departamenta uzdevumos ietilpst informācijas pieejamības nodrošināšana pilsētas iedzīvotājiem par iespējām saņemt sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību Rīgas pilsētas pašvaldībā. LD aktivitātes sabiedrības informēšanas jomā vērstas uz to, lai uzrunātu esošos un potenciālos klientus, iedrošinātu un radītu pārliecību par piedāvāto sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības pieejamību un efektivitāti Rīgas pilsētas pašvaldībā. Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 6. panta 1. punktu un 11. panta 9. punktu pašvaldības sociālo dienestu uzdevums ir informēt iedzīvotājus par sociālo palīdzību un klientam ir tiesības bez maksas iegūt no sociālo pakalpojumu sniedzēja informāciju par iespējām saņemt sociālos pakalpojumus un par to

saņemšanas nosacījumiem un kārtību. Sabiedrības informēšana notiek saskaņā ar izstrādātu mediju plānu.

Darbojas bezmaksas informatīvais tālrunis 80005055, kas strādā darbdienās no plkst. 9:00 līdz 17:00, bet, zvanot no plkst. 17:00 līdz 21:00, darbojas automātiskais atbildētājs. Pa bezmaksas tālruni var saņemt informāciju par Rīgas pašvaldības sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību. Turpināsies tradīcija, kas ieguvusi lielu atsaucību rīdzinieku vidū - Sociālo dienestu atvērto durvju dienas, kurās var iepazīties ar sociālo dienestu darbu un saņemt atbildes uz interesējošajiem jautājumiem, kā arī iepazīties ar Dienas un atbalsta centru darbību.

Rīdziniekiem LD nodrošina informācijas pieejamību par sociālajiem jautājumiem, sadarbojoties ar plašsaziņas līdzekļiem, kā arī ir izdoti daudzveidīgi informatīvie bukleti gan latviešu, gan krievu valodā. Regulāri tiek atjaunota un aktualizēta informācija LD mājas lapā www.ld.riga.lv.

15. VIDES KVALITĀTE

Vides kvalitāte tieši ietekmē cilvēka veselību, darba spējas un labklājību. Strauji attīstoties pilsētas ekonomikai, pastiprinās negatīvā ietekme uz vidi un pasliktinās tās kvalitāte.

15.1. Gaisa kvalitāte un piesārņojums

Rīgas dome veic gaisa monitoringu pašvaldības līmenī, izmantojot 3 monitoringa stacijas – divas DOAS tipa un vienu – ar „Horiba” analizatoriem katrai gāzei un putekļiem. Viena DOAS stacija novietota Rīgas centrā, Brīvības ielā (starp Ģertrūdes un Bruņinieku ielu), otra jau desmito gadu atrodas pie SIA „ManTess”, nosakot gaisa piesārņojumu, ko rada transports Tvaika ielā un kas nāk no uzņēmuma

„ManTess” naftas produktu pārkraušanas termināļa. Monitoringa stacija „Horiba” atrodas Rīgas centrā, K. Valdemāra ielā, pie 18.nama un mēra gaisa piesārņojumu, ko galvenokārt rada intensīvā transporta kustība šajā ielā.

2009. gadā gaisa kvalitātes monitoringu Rīgā nodrošina divas valsts monitoringa tīkla stacijas, trīs pašvaldības monitoringa tīkla stacijas un divas speciālas nozīmes monitoringa stacijas, kas

izvietotas Rīgas brīvostas teritorijā (15.1.tabula un 15.1.attēls). Valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (LVĢMC) Rīgā kontrolē gaisa piesārņojumu fona līmeni (jumu augstumā), bet pašvaldības gaisa monitoringa stacijas kontrolē gaisa piesārņojumu ielās pilsētas centrā (Brīvības iela, Kr.Valdemāra iela) un Sarkandaugavā (Tvaika iela). Monitoringa tīkla stacijas ir izvietotas atbilstoši kritērijiem, ko izvirza ES direktīvas un tām atbilstošie Latvijas Republikas normatīvie akti. Pašvaldības monitoringa stacijas informē iedzīvotājus par transporta radīto piesārņojumu pilsētas ielās.

Gaisa monitorings Rīgā tiek veikts tām vielām (15.1.tabula), kurām ir noteikti gaisa kvalitātes robežlielumi jeb Ministru kabineta noteikumiem atbilstoši normatīvi.

15.1.tabula

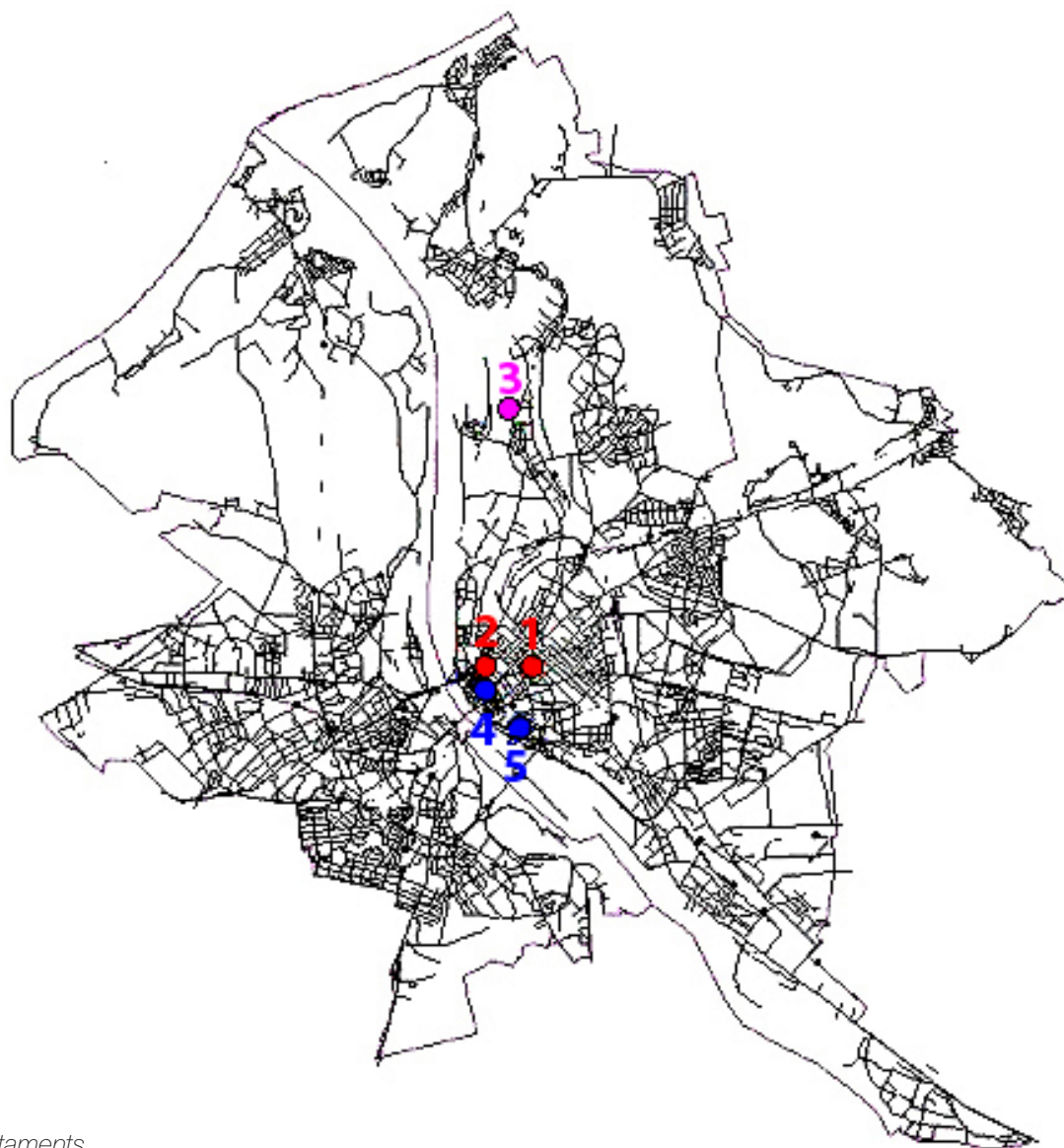
GAISA MONITORINGA STACIJU IZVIETOJUMS RĪGĀ 2009.GADĀ

Stacijas numurs kartē	Stacijas nosaukums	Stacijas tips (piesārņojuma avoti)		Atrašanās vieta	Mērāmās vielas
1	Brīvības iela	Transporta piesārņojums	●	Rīga, Brīvības iela 73	SO ₂ , NO ₂ , O ₃ , benzols, PM10, PM2.5, Pb
2	K. Valdemāra iela	Transporta piesārņojums	●	K.Valdemāra iela 18	CO, NO, NO ₂ , O ₃ , benzols, PM10
3	Sarkandaugava	Transporta un rūpniecisko avotu piesārņojums	●	Tvaika iela 44	SO ₂ , NO ₂ , O ₃ , benzols
4	Parks	Pilsētas fona stacija	●	Rīga, Raiņa bulvāris 19	SO ₂ , NO ₂ , O ₃
5	Ķengarags	Pilsētas fona stacija	●	Rīga, Maskavas iela 165	SO ₂ , NO ₂ , O ₃

Avots: RD Vides departaments

15.1.attēls

GAISA MONITORINGA STACIJU IZVIETOJUMS RĪGĀ 2009.GADĀ

Avots: RD Mājokļu un Vides departaments

Galvenie gaisa piesārņojuma avoti

Gaisa piesārņojumu Rīgā rada rūpniecības uzņēmumi, siltumenerģētikas objekti un transports. Atbilstoši izmaiņām Latvijas ekonomikā, ir mainījies arī dažādu nozaru radītā gaisa piesārņojuma īpatsvars – kopš 1990. gada ievērojami samazinājies atmosfērā gada laikā izmesto vielu daudzums no rūpniecības uzņēmumiem un siltumenerģētikas objektiem, bet pieaudzis transporta radītais gaisa piesārņojums.

MOBILIE PIESĀRŅOTĀJI

Uz 2009.gada. 1. janvāri jau katram otrajam rīdziniekam reģistrēta sava automašīna (CSDD statistika). Daudzi Rīgā strādājošie nedzīvo pilsētā un uz darbu brauc no Jūrmalas, Saulkrastiem, Jelgavas un pat no tālākām vietām (svārstmigrācija), turklāt katru dienu Rīgā iebrauc automašīnas no visas Latvijas un citām valstīm, līdz ar to automašīnu skaits ir vēl lielāks. Autotransports ir galvenais gaisa piesārņotājs Rīgā. Kopējais piesārņojošo vielu daudzums, ko emitē autotransports, ir ievērojami lielāks nekā stacionāro piesārņotāju radītais. Rīgas ielās to veido galvenokārt vieglās automašīnas, bet gaisu piesārņo arī kravas autotransports un autobusi. Rīgā nozīmīga transporta plūsmas sastāvdaļa ir pilsētas sabiedriskais transports. Rīgas sabiedriskais transports ir elektriskie (tramvaji, trolejbusi) un motorizētie (autobusi, mikroautobusi) transporta līdzekļi. Elektriskais transports tiešu emisiju veidā gaisa piesārņojumu nerada, taču pārvietojoties aktivizē sekundāros piesārņotājus – dažādu izmēru metālu, gumijas, smilšu daļiņas, kas kopā dod ieguldījumu PM_{10} (daļiņu, kuru izmēri ir zem 10 mikroniem) piesārņojumā.

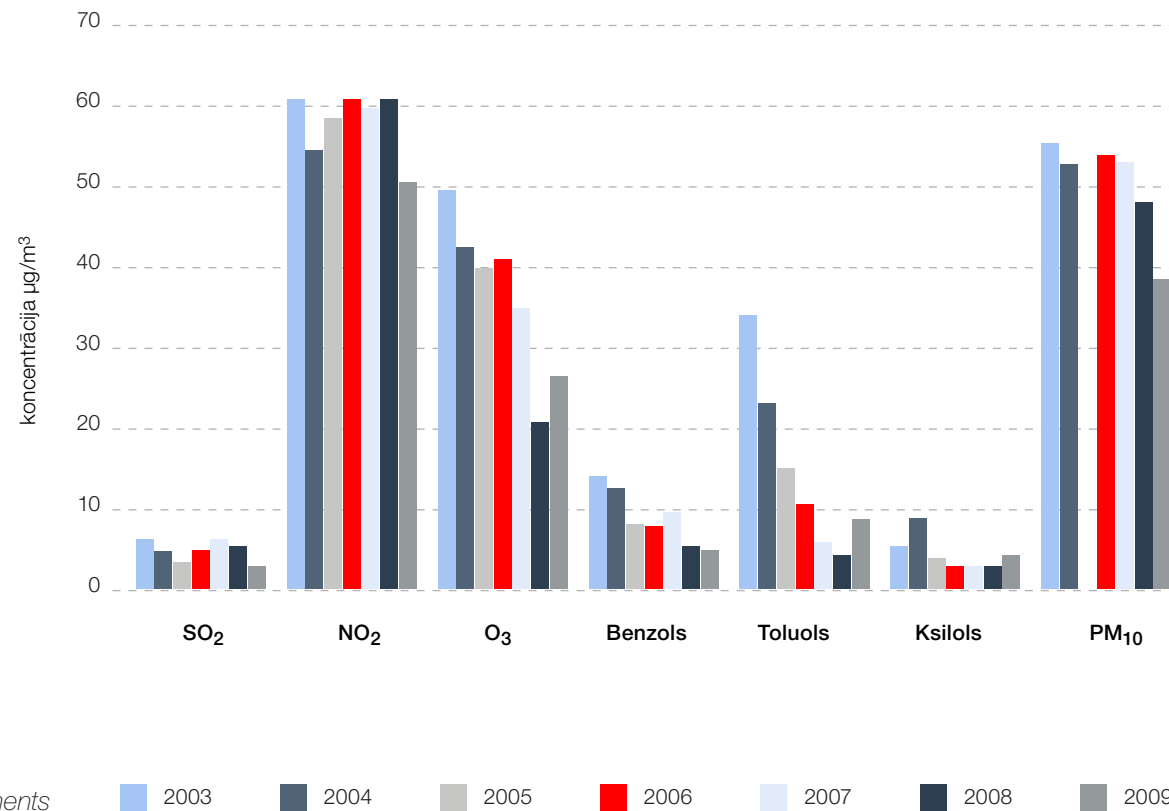
Lielākā daļa reģistrēto vieglo automašīnu – 74,8% uz 2008.g. – ir 11 gadus un vecākas. Jaunākajiem automašīnu modeļiem ir katalizatori, kas samazina kaitīgās izplūdes gāzes. Katalizatoru mūžs vidēji ir 5 gadi, un šādu automašīnu, kuru vecums nav lielāks par 5 gadiem, skaits Rīgā uz 2008.g. ir 12,4% (CSDD statistika). Sēra dioksīda vislielākais piesārņojums pēdējos gados tiek novērots Sarkandaugavā, kur daudzajos Rīgas Brīvostas uzņēmumos katru dienu piestāj tankkuģi, kuri izmanto dīzeļdegvielu ar lielu sēra saturu. Sēra dioksīdam noteiktie robežlielumi nav pārsniegti.

Galvenais slāpekļa dioksīda piesārņojuma avots ir transports (rada aptuveni 85% no slāpekļa dioksīda koncentrācijas). Vietās, kur Rīgā veikts gaisa monitorings, augstākā koncentrācija pēdējos gados reģistrēta Brīvības ielā; slāpekļa dioksīdam regulāri tiek pārsniegts gada vidējās koncentrācijas robežlielums.

Kopumā mērījumu vietās novērojams slāpekļa dioksīda koncentrācijas pieaugums, kas izskaidrojams ar transporta kustības pieaugumu Rīgā (15.2.attēls).

15.2.attēls

PIESĀRĪNOTĀJVIELU VIDĒJĀS GADA KONCENTRĀCIJAS BRĪVĪBAS IELĀ

Galvenais benzola avots gaisa piesārņojumam Rīgā pēdējos gados ir naftas produktu pārkraušanas uzņēmumi Rīgas Brīvēstā. Troposfēras ozons ir cilvēkiem, augiem un dzīvniekiem bīstams oksidētājs. Pēc Rīgas domes Mājokļu un Vides departamenta datiem, ozonam noteiktie robežlielumi netiek pārsniegti. Lielākas ozona koncentrācijas pilsētā novērojamas pavasarī un vasarā, bet tā

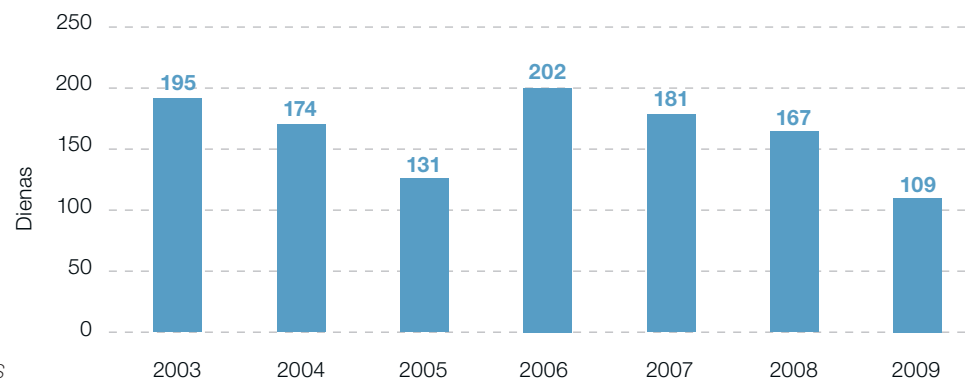
sauktās fotoķīmiskā smoga situācijas, kad saulainās bezvēja dienās pilsētā intensīvās autotransporta pārvietošanās dēļ ir liela ne tikai slāpekļa oksīda, CO un ogļūdeņraža koncentrācija, bet arī ozona piesārņojums, Rīgā pēdējos gados nav novērotas.

Rīgas domes veiktajiem pasākumiem gaisa kvalitātes uzlabošanā pilsētā – pilnīga autobusu nomaiņa Rīgas sabiedriskā transporta uzņēmumos (pabeigts

2006.g.) un ielu uzkopšana pavasarī un mitrināšana sausajās vasaras dienās ir pozitīva ietekme, jo gan Brīvības, gan Kr.Valdemāra ielā PM₁₀ daļiņu koncentrācijas samazinājušās. Daļiņām noteiktie robežlielumi (gada robežlielums un to dienu skaits, kad pārsniegtas 24 stundu vidējās koncentrācijas) pārsniegti gan Kr. Valdemāra, gan Brīvības ielās, taču kopumā piesārņoto dienu skaits Rīgā pēdējos 4 gados uzrāda tendenci samazināties.

15.3.attēls

DIENU SKAITS RĪGAS CENTRĀ, KAD PĀRSNIEGTS PM₁₀ DAĻIŅĀM NOTEIKTAIS ROBEŽLIELUMS

*robežlieluma pārsniegums atļauts
35 dienas gadā

Avots: RD Mājokļu un vides departaments

STACIONĀRIE PIESĀRŅOTĀJI

Rīgas stacionāro piesārņotāju skaits pēdējos gados Rīgā skaitliski ir mainījies nelielās robežās, galvenokārt dažādu ekonomisku faktoru ietekmes dēļ. Uz 2008. pilsētā uzskaitīti 3172 stacionārie gaisa piesārņotāji.¹⁸ Rīgā skaitliski lielāko stacionāro piesārņotāju daļu veido siltumenerģijas ražotāji, kurā ietilpst ne tikai lielle siltumenerģijas ražotāji – VAS „Latvenergo” TEC-1 un TEC-2 (TEC-2 teritoriāli atrodas ārpus Rīgas robežām), AS „Rīgas siltums” siltumcentrāles („Vecmīlgrāvis”, „Daugavgrīva”, „Zasulauks”, „Imanta”, „Ziepniekkalns” u.c.), bet arī vairāki desmiti AS „Rīgas siltums” pārzinā esošās katlumājas un vairāki simti dažādas jaudas katlumāju, ieskaitot rūpnīcu un ražotņu katlumājas.

Sadedzinot kurināmo, atmosfērā tiek emitētas piesārņojošās vielas, kuru daudzums un ķīmiskais sastāvs ir atkarīgs no izmantotā kurināmā daudzuma un veida. Laika posmā 2002. – 2008. gadam novērotas vairākas īpatnības attiecībā uz kurināmā izmantošanu Rīgā:¹⁹

Kopš 2002. gada būtiski (līdz 13 reizes) samazinājusies mazuta izmantošana;

No 2006.gadu samazinās šķidrā kurināmā izmantošana;

2005. un 2007. gadā konstatēts dabas gāzes palielinājums izmantošanā;

Kopš 2002.gada ievērojami samazinājusies kūdras izmantošana;

Nelielas izmaiņas (samazinājums) konstatētas ogļu izmantošanā, tomēr analizējot izmantoto ogļu daudzumu pēc sēra satura, iespējams secināt, ka ar 2006. gadu uzņēmumos apkurei sāk izmantot ogles ar zemāku sēra saturu (0,1 - 0,2% sēra);

No 2007. gada Rīgā kā kurināmais parādās šķeldas un granulas;

Kopš 2005.gada siltuma ražošanai faktiski vairs netiek izmantots degakmens, bet kopš 2004.gada - kokss.

Rīgā lokāli var izdalīt rūpniecības zonas, kurās koncentrējas rūpnīcas un ražotnes. Ziemeļu rajonā tāds ir Ganību dambis, Sarkandaugava, Vecmīlgrāvis un Jaunmīlgrāvis; Latgales priekšpilsētā – Katlakalna, Krustpils un Maskavas ielas; Kurzemes rajonā ražošana koncentrējas Ilģuciemā, Daugavgrīvas un Bolderājas rajonā.

Rīgas privātmāju jeb mazstāvu apbūves aizņemtās teritorijas vēsturiski izvietojusās pilsētas nomalēs. Privātmāju ietekmei uz gaisa kvalitāti ir lokāls raksturs. Atbilstoši 2000.gada tautas skaitīšanas datiem Rīgā ir 9000 privātmāju, no kurām uz šodien aptuveni 40% apkurei izmanto gāzi. Lai arī šī piesārņotāju grupa netiek ne īpaši kontrolēta, ne ir pieejami detalizēti dati par tās izvietojumu un raksturojumu, ir skaidrs, ka tās radītais emisiju apjoms lielākajā daļā pilsētas ir salīdzinoši neliels.

Rīgā pēdējos gados strauji izveidojies plašs pilsētu aptverošs degvielas uzpildes staciju tīkls. Saskaņā ar Latvijas Vides aģentūras datiem Rīgā 2008.gadā bija 128 (SIA „Latvijas Tālrūnis” datu bāzes informācija) degvielas uzpildes stacijas. Apkārtējā gaisā no šīs piesārņotāju grupas nonāk benzīna un dīzeļdegvielas tvaiki; propāns, butāns un metilmerkaptāns (kā odorants) no sašķidrinātās gāzes. Kopumā degvielas rezervuāru un automašīnu uzpildes laikā apkārtējā gaisā nonāk salīdzinoši nenožīmīgs piesārņojošo vielu daudzums. Būtiskāk ir tas, ka katra degvielas uzpildes vieta rada transporta līdzekļu pieplūdumu, savukārt iebraucošās un izbraucošās mašīnas rada papildu gaisa piesārņojumu.

Kopumā Rīgas stacionāro piesārņotāju skaits ir liels, bet lielākā daļa no tiem apkārtējā gaisā ievada

nelielus piesārņojošo vielu daudzumus. Rīgā kopumā samazinās sēru saturoša kurināmā izmantošana siltumenerģijas ražošanā un notiek intensīva pāreja uz videi draudzīgu kurināmo – gāzi un biomasu.

15.2.Troksnis

2008.gadā Rīgas domes Vides departamenta vadībā un pārraudzībā atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 13.jūlija noteikumiem Nr.597 „Vides trokšņa novērtēšanas kārtība” (turpmāk tekstā – MK 2004.gada noteikumi Nr.597) tika izstrādāta Rīgas aglomerācijas trokšņa karte (turpmāk tekstā – trokšņa karte). Trokšņa kartes veidošanā tika izmantoti 2006. gada dati par autosatiksmes, dzelzceļa un tramvaja satiksmes, kā arī gaisa satiksmes intensitāti. Trokšņa kartē tika atspoguļots arī rūpniecisko avotu troksnis, t.sk. troksnis, ko rada Rīgas brīvosta, AS „Rīgas siltums” lielākie objekti un Rīgas pilsētā izvietotie mazākie uzņēmumi un objekti. Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 25. jūnija Direktīvas 2002/49/EK par vides trokšņa novērtēšanu un uzraudzību, kā arī MK 2004.gada noteikumu Nr.597 prasībām, 2009.gadā uz trokšņa kartes datu pamata tika izstrādāts Rīgas aglomerācijas vides trokšņa samazināšanas rīcības plāns (turpmāk tekstā – rīcības plāns)

Galvenie trokšņa avoti Rīgas pilsētā ir autosatiksmes (maģistrālās ielas), dzelzceļa un tramvaja satiksme, lidosta un iepriekš pieminētie rūpnieciskie uzņēmumi. Varprognozēt, ka atbilstoši pēdējos gados novērotajam visu veidu satiksmes intensitātes pieaugumam un Rīgas brīvostas kravu apgrozījuma palielinājumam, trokšņa (piesārņojuma) rādītāji pašlaik ir pieauguši. MK 2004.gada noteikumi Nr.597 pašvaldībām uzliek pienākumu sekot trokšņa (piesārņojuma) dinamikai un regulāri atjaunot trokšņa karti. Rīgas pilsētai kartes atjaunošana būtu jāveic līdz 2013.gada augustam. Jāatzīmē, ka trokšņa kartē nav atspoguļoti trokšņi, ko īslaicīgi rada iedzīvotāji paši (piedzērušo ālēšanās), izklaides iestādes (restorāni, kafejnīcas, diskotēkas

¹⁸ LVĢMC datu bāze „2-Gaiss”

¹⁹ LR CSP dati

utt.) un to arī neparedz MK 2004.gada noteikumi Nr.597. Ar šo t.s. sadzīves trokšņu novēršanu nodarbojas pašvaldības policija.

Pašreiz izstrādātajā (trokšņa samazināšanas) rīcības plānā galvenā vērība tiek pievērsta prettrokšņa pasākumiem Rīgas pilsētas atsevišķās administratīvi nenorobežotās teritorijās, kas, atbilstoši Eiropas Savienībā rekomendētajai metodikai un kritērijiem, tiek pielīdzinātas t.s. akustiskā diskomforta zonām (ADZ un MADZ). Rīgas pilsētā šādas zonas ir 39 (piemēram, Rīgas centra maģistrālās ielas, Lāčplēša iela, Krasta iela, Rīgas centrs, Slāvu iela, Lokomotīves iela u.c.). Šīs zonas ir raksturīgas ar ievērojamu iedzīvotāju blīvumu pie iepriekš pieminētajiem paaugstināta trokšņa avotiem. Ārpus šīm zonām esošajās teritorijās pašvaldības prettrokšņa pasākumus neparedz, izņemot

gadījumus, kad tiek mainīts teritoriālais plānojums un šo teritoriju atkārtotas trokšņa situācijas modelēšanas rezultātā noteikti būtiski vides trokšņa robežlielumu pārsniegumi. Rīcības plānā paredzēto prettrokšņa pasākumu klāstā galvenie ir sliežu transporta ātruma pilsētas robežās samazināšana, prettrokšņa ekrānu izbūve, dzīvojamo ēku pret trokšņa avotu vērsto fasāžu skaņas izolācijas palielināšanas pasākumi, kā arī troksni aizturošu stādījumu izveidošana ilgtermiņā un dažu ielu un dzelzceļa posmu ass pārbīdes, attālinot tos no dzīvojamām ēkām.

15.3. Ūdens kvalitāte un piesārņojums

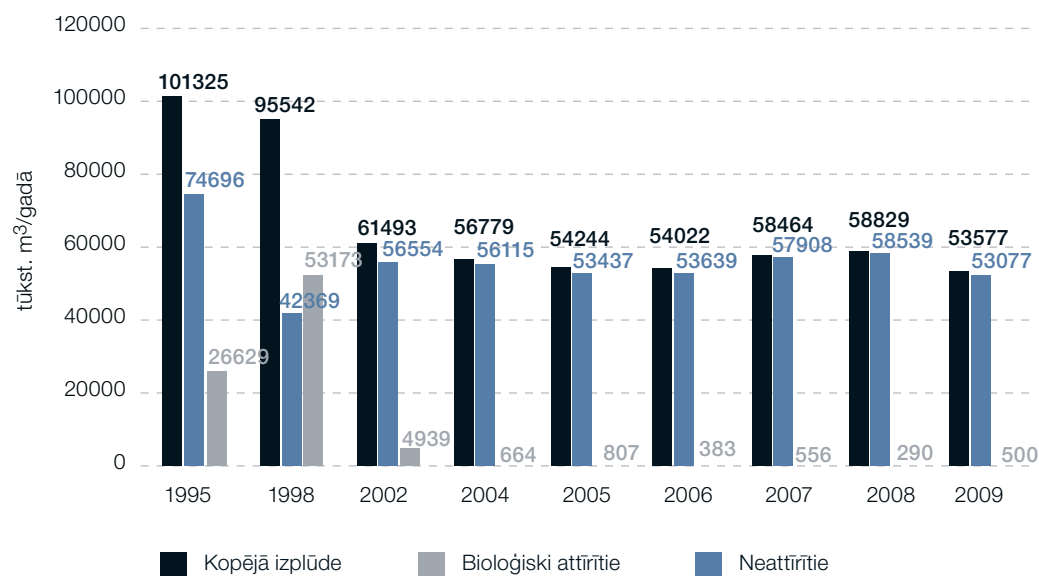
Rīgas ūdeņu kvalitāti tās iekšējos ūdeņos – Daugavā, Ķīšezerā un Juglas ezerā – nosaka ne tikai tiešās

noplūdes no pilsētas teritorijas, bet arī tas, ka šeit nokļūst pārnestais piesārņojums, kura izcelsme ir ārpus Rīgas pilsētas ietekmes. Tā kā daudzos parametros „Rīgas ūdens” saimniecība neatbilda vides standartiem – ievērojami piesārņoja Baltijas jūru, kā arī neapmierināja Rīgas iedzīvotāju nepieciešamību pēc kvalitatīva dzeramā ūdens – Rīgā bija nepieciešams veikt ūdenssaimniecības un kanalizācijas sistēmas rehabilitāciju, un tika sagatavots Rīgas ūdens un apkārtnes vides projekts.

Projekta realizācija tika sākta 1996.gadā, un tā galvenais realizētājs ir SIA „Rīgas ūdens”. Projekta atsevišķu komponentu ieviešana laikā no 1995. līdz 2009.gadam samazinājusi piesārņoto notekūdeņu novadīšanu no punktveida izplūdes vietām pilsētas teritorijā. Rezultāti ir atspoguļoti 15.4.attēlā.

15.4.attēls

NOTEKŪDEŅU NOVADĪŠANA UN ATTĪRĪŠANA

Avots: SIA „Rīgas ūdens”

ievērojamas investīcijas ieguldītas esošo kanalizācijas tīklu rehabilitācijā un jaunu kanalizācijas tīklu izbūvē pilsētas rajonos, kuros līdz šim centralizētu sistēmu nebija. Tā laika posmā no 2002. līdz 2005. gadam tika izbūvēti kanalizācijas tīkli Mežaparkā, Vecāķos un Mārupē (Bieriņi, Ozolciems). Laikā no 2007. līdz 2009. gadam jauni kanalizācijas tīkli izbūvēti Dārzcīemā un Sampēterī. Kopumā līdz 2009.gada beigām Rīgas ūdens un apkārtējās vides projekta ietvaros izbūvēti 106 km jaunu kanalizācijas tīklu, tā paplašinot iespējas notekūdeņu novadīšanai uz attīrīšanas ietaisēm un samazinot gruntsūdeņu piesārņojumu. 2009. gadā centralizētās sadzīves kanalizācijas tīklu pārklājums sasniedz 88%.

Ir sagatavots nākošais projekts, kura ietvaros paredzēta kanalizācijas tīklu paplašināšana Bolderājas, Katlakalna un Mārupes rajonos. Laikā no 2010. gada līdz 2013.gadam plānots izbūvēt 54 km jaunu kanalizācijas tīklu, sasniedzot tīkla pārklājumu 89,5%.

DZERAMĀ ŪDENS KVALITĀTE UN ĶĪMISKAIS SASTĀVS

Rīgas pilsētas ūdensvadā ir vienota ūdens piegādes sistēma, kurā aptuveni pusi no pilsētai nepieciešamā dzeramā ūdens daudzuma sagatavo „Baltezers – Zaķumuižas” pazemes ūdensgūtvju grupa. Otru pusi pilsētai nepieciešamā dzeramā ūdens no Rīgas HES ūdens krātuves sagatavo un pilsētai piegādā ūdens stacija (ŪS) „Daugava”, kas novietota Daugavas upes kreisajā krastā pie pilsētas dienvidaustrumu robežas. Saražotā un pilsētai padotā ūdens kvalitāte no ŪS „Daugava” pilnībā atbilst ES Direktīvas prasībām. Dzeramā ūdens kvalitāte, kuru iegūst no pazemes ūdensgūtvju „Baltezers – Zaķumuiža”, mangāna un dzelzs koncentrācija ir tikai nedaudz lielāka par ES Direktīvā noteiktajiem lielumiem. No LR Veselības ministrijas ir saņemta atļauja par īpašajām normām

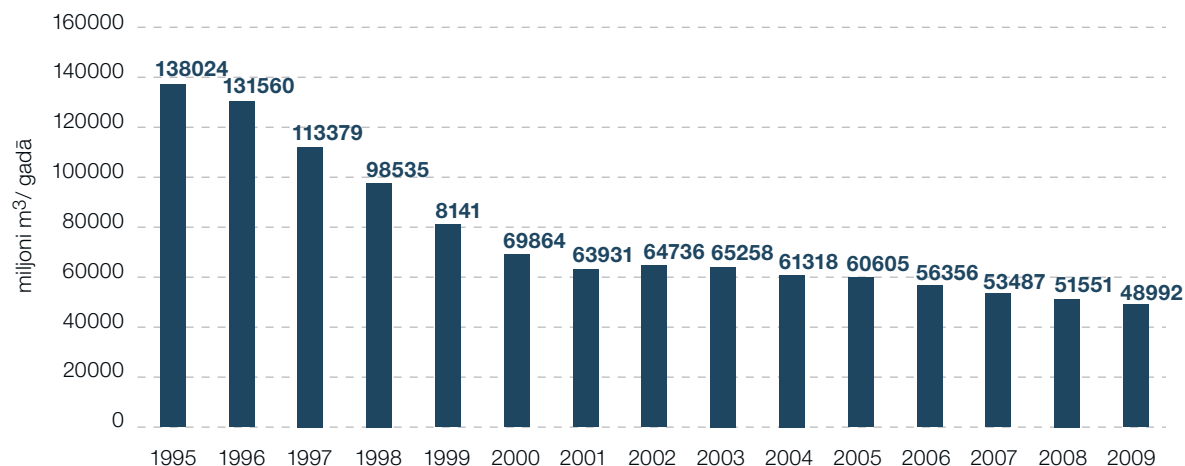
dzelzs un mangāna saturam (attiecīgi, 0,5 un 0,3 mg/L) dzeramajā ūdenī līdz 2011. gada 31. decembrim.

Šīs īpašās normas ir aktuālas aptuveni pusei Rīgas iedzīvotāju – tiem, kuri saņem dzeramo ūdeni no Baltezera rajona pazemes ūdens gūtvju vietām. Pēc SIA „Rīgas ūdens” pasūtījuma ir veikta tehniski ekonomiskā pamatojuma aktualizācija, lai iekļautu Baltezera sūkņu stacijas atdzelžošanas un demanganizācijas projektēšanas un būvniecības pieteikumu Kohēzijas fonda līdzekļu saņemšanai 2009.–2013. finanšu plānošanas periodam. Dzeramā ūdens kvalitātes rādītāji pašreiz 100 % atbilst LR MK noteikumos izvirzītajām prasībām.

Rīgai padotā dzeramā ūdens daudzums turpina kristies, lai arī ne tik strauji kā laika posmā no 1995. – 2000. gadam kā tas redzams 15.5.attēlā.

15.5. attēls

PADOTĀIS ŪDENS DAUDZUMS RĪGĀ

Avots: SIA „Rīgas ūdens”

ievērojamas investīcijas ieguldītas jaunu ūdensvada tīklu izbūvē pilsētas rajonos, kuros līdz šim centralizētu sistēmu nebija. Tā laika posmā no 2002. līdz 2005. gadam tika izbūvēti ūdensvada tīkli Vecāķos un Mārupē (Bieriņi, Ozolciems). Laikā no 2007. līdz 2009. gadam jauni ūdensvada tīkli izbūvēti Dārziņos un Šampēterī. Kopumā līdz 2009. gada beigām Rīgas ūdens un apkārtējās vides projekta ietvaros izbūvēti 58 km jaunu ūdensvada tīklu, tā paplašinot iespējas patērētājiem saņemt kvalitatīvu dzeramo ūdeni. 2009. gadā centralizētās ūdensapgādes tīklu pārklājums sasniedz 93%.

Ir sagatavots nākošais projekts, kura ietvaros paredzēta ūdensvada tīklu paplašināšana Bolderājas, Katlakalna un Mārupes rajonos. Laikā no 2010. līdz 2013. gadam plānots izbūvēt 39 km jaunu ūdensvada tīklu sasniedzot tīkla pārklājumu 93,6%.

15.4. Piesārņotās grunts

Saskaņā ar Latvijas Republikas likuma „Par piesārņojumu” 33.pantu Rīgas pilsētā ir identificētas 80 piesārņotas un aptuveni 52 potenciāli piesārņotas vietas.

SIA „Baltic Associates” 1996.gadā Latvijas – Dānijas kopprojekta ietvaros veica gruntsūdens piesārņojuma ar naftas produktiem izpēti bijušās lidostas „Rumbula” teritorijā. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija sadarbībā ar Dānijas Vides aizsardzības aģentūru un vides konsultācijas firmām „Hedelselskabet (Dānija) un SIA „VentEko” (Latvija) sadarbojās projekta „Naftas produktu piesārņojuma attīršana Rumbulas

lidostā Rīgā” realizācijā. Rīgas dome piedalījās ar līdzfinansējumu.

Atsevišķās teritorijās ir veikti izpētes vai sanācijas darbi. Tā 2009.gadā ir pabeigta bijušās lauksaimniecības mašīnbūves teritorijas (Rīgā, Daugavgrīvas ielā 31a) sanācija (piesārņotu un potenciāli piesārņotu vietu reģistrā Nr.34) un veiktās augsnes, grunts un gruntsūdens analīzes liecina, ka minētajā teritorijā piesārņojuma līmenis ir samazinājies līdz normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, kas neapdraud cilvēku veselību vai vidi. Tāpat līdz 2009.gada vidum tika veikta peldošā naftas produktu slāņa atsūkšanās un utilizācija no gruntsūdeņiem Rumbulas teritorijā. Atsevišķi eksperimenti veikti „Wudisona” termināla teritorijā un „Hansa – bunkering” teritorijā. Viena no visvairāk pētītajām teritorijām ir Getliņu piesārņojuma areāls. Vienlaikus ar vecās izgāztuves slēgšanu ir paredzēts turpināt organizēti savākt filtrātu un iespēju robežās nodrošināt tā attīršanu. Pašlaik šajā teritorijā notiek gruntsūdens monitorings.

Potenciāls pazemes ūdens piesārņotājs ir neapsaimniekotie un pamestie dziļurbumi, ap kuriem netiek ievērotas stingrā režīma aizsargjoslas un kuru tehnisko stāvokli lielākoties var raksturot kā neapmierinošu un antisanitāru. Kopumā Rīgas pilsētā identificēti apmēram 895 dziļurbumi (taču to skaits mainās, tā kā ik gadu tiek izurbti jauni vai aizmāpēti urbumi, kurus neizmanto), precīzi dati pieejami valsts SIA „Vides, Ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Rīgas domes vides speciālisti sadarbībā ar Valsts ģeoloģijas dienestu 1998.gadā apsekoja 198 hidroģeoloģiskās izpētes urbumus, kas tika ierīkoti, plānojot metro celtniecību Rīgā, un sagatavoja priekšlikumus urbumu turpmākajai

izmantošanai vai likvidācijai. Tāpat urbumu apsekošana un priekšlikumu sagatavošana tālākai rīcībai tika veikta 2004., 2008., un 2009.gadā. Neizmanto to pazemes urbumu tamponāža ir veikta laika posmā no 2005. līdz 2008.gadam ieskaitot. Patlaban aptuveni tikai 7% no kopējā urbumu skaita ir tamponēti.

15.5. Atkritumu saimniecība

Atkritumu apsaimniekošana Rīgas pilsētā tiek veikta saskaņā ar Rīgas pilsētas saistošiem noteikumiem un virzīta atbilstoši apstiprinātiem vides pārvaldības stratēģiskiem dokumentiem – 2000. gada 20. jūnijā apstiprināto „Rīgas vides stratēģiju” un 2002. gada 11. jūnijā apstiprināto „Rīgas vides stratēģijas rīcības programmu”. Noteicošā loma atkritumu apsaimniekošanas jomā Rīgā ir 2006.gada 21.februārī apstiprinātajam „Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas plānam 2006.–2012.gadam” un Rīgas domes Vides departamenta sagatavotajai koncepcijai „Nodevas par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu iekasēšanas sistēmas izveidei”.

Lielāko daļu no atkritumiem pilsētā veido sadzīves atkritumi, kas ir māsaimniecībā radītie atkritumi un citi atkritumi, kuri pēc sava raksturojuma un īpašībām pielīdzināmi māsaimniecības atkritumiem. Sadzīves atkritumi ietver māsaimniecības atkritumus, komercijas un izstāžu atkritumus, ielu tīršanas atkritumus un zaļos atkritumus. Relatīvi daudz Rīgā saražoto ir arī celtniecības atkritumu, bīstamo sadzīves atkritumu, veselības aprūpes atkritumu un bīstamo atkritumu. Kopējais savāktais sadzīves un lieltgabarīta atkritumu daudzums Rīgā 2007. gadā bija 708912,46 tonnas. Nozīmīgu atkritumu masu

veido pilsētas tūristi un apmeklētāji, ienākošais transports un vērā ņemams tas potenciālais atkritumu daudzums, kas veidosies, uzlabojoties dzīves apstākļiem.

Rīgas pilsētā savāktos atkritumus izved uz sadzīves atkritumu poligonu „Getliņi”, kas atrodas Stopiņu pagastā 15 kilometrus uz dienvidaustrumiem no Rīgas un ir pati lielākā deponēšanas vieta. Tā darbojas jau 25 gadus un aizņem 87 ha lielu teritoriju. Getliņu atkritumu izgāztuvē tiek noglabāti cietie rūpnieciskie un sadzīves atkritumi. Tomēr, daļa no sadzīves un tiem pielīdzināmiem atkritumiem nonāk arī citās izgāztuvēs. Tam ir vairāki iemesli, starp kuriem ir gan vēsturiskās tradīcijas, gan atkritumus apsaimniekojošo organizāciju apkalpes zona, kas sniedzas aiz Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas robežām.

Saskaņā ar bijušā Vides departamenta Atkritumu saimniecības nodaļas veikto atkritumu plūsmas analīzi, ir konstatēts, ka daļa Rīgas pilsētas savāktos sadzīves atkritumu nenonāk Getliņu poligonā. Ļoti iespējams, ka daļa sadzīves atkritumu tiek noglabāti tuvāko pagastu teritorijās esošajās izgāztuvēs, tomēr oficiāla informācija par to nav pieejama. Centralizēta un pastāvīga atkritumu izvešana uz citām izgāztuvēm nenotiek, lai arī salīdzinoši nenoīmīgs atkritumu daudzums tiek individuāli apsaimniekots pēc citām shēmām. Lai arī tikušas slēgtas daudzas iepriekš aktīvi izmatotas, salīdzinoši nelielas izgāztuves Rīgas pievārtē (Ķekavā, Vangažos u.c.), aktīvi tiek izmantotas izgāztuves Mārupes pagastā un Jūrmalā (Priedainē). Izņēmums ir būvgruži, kuru nezināmā daļa ne vienmēr saskaņoti tiek ieguldīta būvlaukumu sagatavošanā.

Getliņu izgāztuve ir pārveidota par modernu sadzīves atkritumu noglabāšanas poligonu, kurā samazināta atmosfēras piesārņošana ar „siltumnīcas efektu” izraisošo gāzi metānu, to savācot un izmantojot elektroenerģijas un siltuma ražošanā. Novērsti ūdens piesārņošanas cēloņi un veikta to attīrīšana.

SADZĪVES ATKRITUMI

Rīgas pilsētā sadzīves atkritumu savākšanu un izvešanu līdz 16.12.2004. veica divi atkritumu apsaimniekotāji – SIA „Nehlsen-Rīga atkritumu saimniecība” (tagad SIA „Nelsens”) un A/S „L&T Hoetika” (tagad SIA „L&T”), kuriem ir ilgtermiņa līgumi ar Rīgas domi līdz 31.12.2020. Bez iepriekš minētajiem sadzīves atkritumu apsaimniekotājiem Rīgas dome šobrīd ir noslēgusi papildus ilgtermiņa līgumus līdz 31.12.2020. par atkritumu apsaimniekošanu ar SIA „Cleanway”, PS „EXTO D”, SIA „Eko Kurzeme” un SIA „Eko Rīga”.

15.2.tabula

KOPĒJAIS SAVĀKTAIS SADZĪVES ATKRITUMU DAUDZUMS

gads	savāktais atkritumu daudzums (tonnas)
2008	300362,91
2009 1 pusgads	124543,38

Avots: SIA „Getliņi”, atskaites dati

Vidējais saražotais atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju Rīgas pilsētā gada laikā ir 310 kg, kas salīdzinājumā ar citās Eiropas valstīs saražoto atkritumu daudzumu uz vienu iedzīvotāju joprojām ir 2 – 3 reizes mazāks.

BŪVNIECĪBAS UN LIELGABARĪTA ATKRITUMI

Līgumus par būvniecības atkritumu apsaimniekošanu ir noslēguši 49 uzņēmumi, kas izved atkritumus uz SIA „Būvgružu pārstrāde” vai SIA „Getliņi”.

SIA „Būvgružu pārstrāde” nodotie būvgruži tiek pārstrādāti un izmantoti atkārtoti. Liels apjoms būvgružu nonāk Getliņu poligonā. Bieži vien būvgruži, kas rodas dzīvojamo telpu remonta gadījumā, tiek iemesti sadzīves atkritumu tvertnēs un poligonā nokļūst kā sadzīves atkritumi.

Lielgabarīta atkritumu apsaimniekošanu pašvaldību īpašumos nodrošina namu pārvaldes, kas reizi mēnesī pēc noteikta grafika izved lielgabarīta atkritumus, kurus iedzīvotāji novieto konteineru laukumos.

Saskaņā ar „Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas plānā 2006.-2012.gadam” paredzēto, katrā pilsētas teritorijā paredzēts izveidot sadzīves atkritumu savākšanas laukumu, kurā iedzīvotāji ar savu transportu varētu atvest un nodot lielgabarīta atkritumus, būvgružus u.c. 2008.gada beigās tika izbūvēts pirmais šāda tipa laukums Zemgales priekšpilsētā un izsludināts konkurss laukuma apsaimniekošanai. Projekta izpilde tiek kavēta sakarā ar apsaimniekotāja trūkumu – konkurss beidzās bez rezultāta.

„ZAĻIE” ATKRITUMI

Lielākie zaļo atkritumu apsaimniekotāji pilsētā ir p/u „Rīgas dārzi un parki”, Kapsētu pārvalde un namu pārvaldes. Lielāko zaļo atkritumu masu veido nopļautā zāle un rudenī kritušās lapas. Pašvaldības uzņēmuma „Rīgas dārzi un parki” savāktos atkritumus savāc un kompostē uz vietas parkos īpaši šim mērķim atvēlētā teritorijā. Izveidoto kompostu uzņēmums izmanto teritorijas apzaļumošanai.

Liels zaļo atkritumu daudzums veidojas pilsētas kapos. Rīgas pilsētā katru gadu veidojas apmēram 150 000 m³ zaļo atkritumu, centralizēti pilsētā tiek apsaimniekoti tikai 73 845 m³. Provizoriski atkritumi no kapsētām veido aptuveni trešo daļu no visiem Rīgas pilsētas zaļajiem atkritumiem.

Namu pārvalžu teritorijās nenotiek centralizēta zaļo atkritumu apsaimniekošana. Izņēmums ir Kurzemes rajons, kur Beberbeķos izveidots zaļo atkritumu kompostēšanas laukums, kas paredzēts SIA „Kurzemes namu apsaimniekotājs” apkalpotās teritorijas zaļo atkritumu kompostēšanai.

Saskaņā ar Rīgas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas plānu 2006.-2012. gadam tika plānots katrā pilsētas administratīvajā rajonā izveidot centralizētu komposta laukumu. 2009. gada 27. janvārī Rīgas dome nolēma noraidīt būvniecības ieceri „Centralizēta zaļo atkritumu kompostēšanas

laukuma izveidošana”. Rīgas pilsētā savāktos zaļos atkritumus nogādā uz Rīgas rajona Babītes pagasta Vārnukroga teritorijā esošajiem dūņu laukiem, kā arī uz Mārupes pagastā izveidoto zaļo atkritumu kompostēšanas laukumu. Sakarā ar finanšu līdzekļu trūkumu nav iespējams piesaistīt resursus laukumu izbūvei. Pārskatot sadzīves atkritumu plānu, ir konstatēts, ka sākotnēji Rīgas pilsētai būtu pietiekami 2 zaļo atkritumu kompostēšanas laukumi, pa vienam katrā Daugavas krastā. Tālākajā perspektīvā varētu attīstīt ieceri katrā pilsētas mikrorajonā, iedzīvotāju ērtībām izveidot zaļo atkritumu kompostēšanas laukumu.

BĪSTAMIE ATKRITUMI

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu bīstamo atkritumu apsaimniekošanu koordinē un organizē Vides ministrija. Rīgas pašvaldības kompetencē ir organizēt sadzīvē radušos bīstamo atkritumu apsaimniekošanu. Ar Rīgas Vides aizsardzības fonda finansējumu, 2006. gadā tika izveidoti 5 punkti sadzīves bīstamo atkritumu savākšanai no iedzīvotājiem. Dažādu bīstamo atkritumu veidu savākšanu veic licencētas firmas, kas slēdz tiešos līgumus ar atkritumu radītāju:

izlietotās luminiscentās lampas – SIA „Lautus”, SIA „Ekodienests”, SIA „L&T”;

veselības aprūpes atkritumi – SIA „Lautus”, SIA „Arnika un Co”, SIA „L&T”;

naftas produktus saturoši atkritumi – SIA „Eko-Osta” (pieņem atstrādātas mašīneļļas un ar naftas produktiem piesārņotu grunti), SIA „Marta” (pieņem eļļas atkritumus), SIA „Sistematika” (pieņem atstrādātas mašīneļļas un ar naftas produktiem piesārņotu grunti), SIA „Zaļā Nafta V”;

nolietotās baterijas un akumulatori – SIA „Tranzīta termināls”, SIA „Konti”, a/s „BAO” (baterijas un akumulatorus pieņem bez maksas), SIA „Kuusakoski”.

ATKRITUMU ŠĶIROŠANA

Pirmie dalītās atkritumu savākšanas (stikls, papīrs, plastmasa) projekti Rīgā tika realizēti laikposmā no 1995. līdz 1997.gadam sadarbībā ar Dānijas vides aģentūru. Samazinoties otrreizējo izejvielu pārstrādes iespējām, 1997.gadā dalīto atkritumu savākšana tika pārtraukta. Dalīto atkritumu savākšanas sistēmu pakāpeniski sāka atjaunot 2001.gadā, kad SIA „Hoetika – ATU” (tagad SIA „L&T”) uzstādīja konteinerus stiklam, papīram un plastmasai. 2002. gadā procesā iesaistījās arī SIA „Nehlsen – Rīga” (tagad „Nelsens”).

Rīgas pilsētā ir izvietota 3171 SIA „L&T” un SIA „Nelsens” sadzīves atkritumu tvertne otrreizējo izejvielu – stikla, plastmasas un papīra – kartona savākšanai.

Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansētā projekta „Dalītās atkritumu vākšanas punktu izveide” ietvaros 2008. gadā tika izveidoti 58 jauni dalītās atkritumu vākšanas punkti Rīgas pilsētā, tādējādi veicinot sadzīves atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstību, uzlabojot vides infrastruktūras kvalitāti un samazinot vides piesārņojumu ar sadzīves atkritumiem.

16. NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA TIRGUS ATTĪSTĪBA

16.1. Dzīvokļi

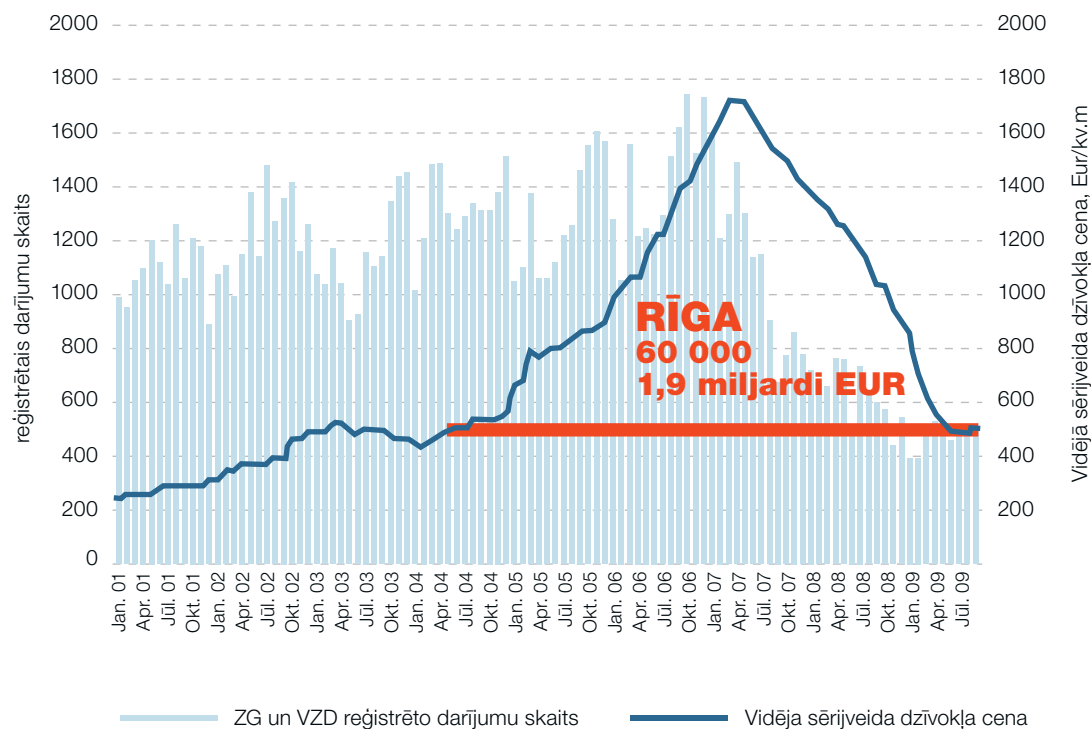
2008. gada beigās, sākoties pasaules un Latvijas valsts finanšu un ekonomikas recesijai, Rīgā notika strauja nekustamo īpašumu tirgus korekcija, pieauga hipotekāro kredītņēmēju bankas saistību nepildītāju jeb nemaksātāju skaits. Nesamērīgi liela ienākumu daļa mājāsaimniecībām ir jāatdod bankām saistību pildīšanai. Šo problēmu var risināt uz kredītņēmēju,

kredītiestāžu vai uz valsts rēķina. Pašvaldībai šādi resursi praktiski nav pieejami. Var uzskatīt, ka mājokļu tirgus atrodas „sasaluma” stāvoklī. Bankas mājokļu kredītus gandrīz neizsniedz, līdz ar to kredītu pieejamība ir strauji samazinājusies. Daudzās iepriekšējos gados izbūvētās dzīvojamās mājās ir liels nepārdoto dzīvokļu skaits, kas rada lielas problēmas šo māju projektu attīstītājiem un apsaimniekotājiem. Pēc Zemesgrāmatas, Valsts

zemes dienesta un „Latio” datiem sērijveida dzīvokļu pārdošanas cenas, salīdzinot ar 2007. gada aprīli, 2009. gada jūlijā ir nokritušas no 1700 EUR līdz 500 EUR ar tendenci oktobrī nedaudz palielināties par dažiem procentiem. Analoga situācija ir dzīvokļu pārdošanas apjomos. Reģistrēto darījumu skaits no 1700 samazinājies līdz 500 ar pirmajām stabilizācijas pazīmēm. Dzīvokļu īres cenas pazeminājums ļauj mājāsaimniecībām īstermiņā risināt savas mājokļu problēmas.

16.1.attēls

SĒRIJVEIDA DZĪVOKĻU PĀRDOŠANAS CENA UN DZĪVOKĻU PĀRDOŠANAS APJOMS RĪGĀ

Avots: Zemesgrāmata,
Valsts Zemes dienests, Latio

Pēc „Latio” ikmēneša nekustamā īpašuma tirgus pārskata datiem, 2009. gada oktobrī vidējā sērijveida dzīvokļu cena Rīgā bija 515 EUR/m², kas ir par 3% augstāka nekā septembrī. 2009. gada rudenī cenu kāpumu atsevišķos mājokļu segmentos novērojams jau otro mēnesi. Pēc divu ar pusi gadu ilgas nekustamā īpašuma tirgus lejupslīdes vidējā sērijveida dzīvokļu cena pieaugusi

kopumā par 4,7% kopš tās zemākās atzīmes šī gada vasarā. Jāatzīmē, ka atsevišķos mājokļu segmentos joprojām turpinās cenu kritums.

Cenu kāpums oktobrī novērojams Purvciemā, Pļavniekos, Zolitūdē un Imantā. Neliels cenu kritums saglabājas galvenokārt trīs un četru istabu dzīvokļiem vairākos mikrorajonos. Rīgas centrā cenu izmaiņas nav konstatētas.

2009. gada oktobrī sērijveida dzīvokļu cenas Rīgā vienistabas dzīvokļiem svārstās no 15 000 līdz 25 000 EUR atkarībā no sērijas, stāva, stāvokļa un novietojuma. Divistabu dzīvokļu cenas ir no 18 000 – 30 000 EUR. Cenas trīsistabu dzīvokļiem sastāda 24 000 – 38 000 EUR, četrīstabu dzīvokļiem – no 37 000 līdz 44 000 EUR, liecina „Latio” tirgus pārskats.

Lielāks pieprasījums saglabājas pēc vienistabu un divistabu dzīvokļiem, ievērojamu aktivitāti veidojot 602.sērijas un Lietuviešu projekta mājās. Pircējiem ir interese par jaunajiem projektiem cenu kategorijā no 600 līdz 900 EUR/m² dzīvokļiem ar dažādu pabeigšanas pakāpi. Savukārt objektu piedāvājums par tādu cenu ir reti sastopams.

Novērojot dzīvokļu piedāvājumu un cenu stagnāciju, pārdevēji aizvien retāk ir gatavi nolaist cenu. Piedāvājuma cenas 2009. gada oktobrī, salīdzinot ar septembri, ir augstākas par 7-10%. Pircēji nav gatavi maksāt prasīto ierobežotas pirktspējas dēļ. Tas arī izskaidro joprojām zemo reģistrēto darījumu skaitu.

Cenām krītot, pārdevēji arvien biežāk pieņem lēmumu īpašumus nepārdot, bet gan izīrēt. Šobrīd īres tirgus ir piesātināts, īres cenas krīt un īpašnieki ir gatavi piedāvāt mājokli atkal pārdošanas tirgū, veidojot piedāvājumu ar augstāku cenu, nekā reāli notiek darījumi.

Joprojām interesi par nekustamajiem īpašumiem izrāda ārzemju investoru kategorija, kuri reaģē uz cenu izmaiņām un turpina prasīt nesamērīgi zemas cenas. Pasaules tirgū finanšu resursi ir lētāki un tas

ir viens no iemesliem naudu aizņemties pasaulē un investēt Latvijas nekustamā īpašumā pēc tam, kad būs lielāka skaidrība par Latvijas ekonomisko un politisko stabilitāti. 2009. gada beigās mājokļu tirgus cena veido vidēji trešo daļu no maksimālās cenas 2007.gada pavasarī un ir sasniegusi 2003. un 2004.gada cenu līmeni.

Apstākļu, kas ietekmēja un vēl joprojām ietekmē šo mājokļu cenu kritumu, ir ļoti daudz, bet galvenie no tiem ir šādi:

pasaules finanšu un ekonomiskā krīze, kuras cēlonis lielā mērā bija radies no nesamērīga nekustamo īpašuma „burbuļa” izveidošanās pasaules un arī Latvijas ekonomikā;

Latvijas ekonomikas nesabalansētība, pārmērīgs nekustamo īpašumu sektora īpatsvars;

hipotekāro kredītu kredītņēmēju ienākumu strauja pazemināšanās;

kredītu pieejamības strauja pazemināšanās;

nekustamo īpašumu tirgus cenu strauja pazemināšanās;

kredītņēmēju saistību neizpildes pieaugums;

Prognoze mājokļu būvniecībā īstermiņa un vidējā termiņā visumā ir pesimistiska, jo ekonomikas atveseļošanās pazīmes varētu uzsākties 2010. gada 3. ceturksnī. Bez tam jaunu mājokļu būvniecības

palielināšanos nākotnē ierobežos nekustamo īpašuma nodokļu bāzes paplašināšana, attiecinot to arī uz mājokli sākot no 2010. gada.

Arī zemes cena pēdējos gados ir strauji pazeminājusies. Līdz ar to attiecīgi samazinājušās zemes kadastrālās vērtības, kas daļēji kompensēs nekustamo īpašumu nodokļu likmes palielinājuma radīto nodokļu pieaugumu 2010. gadā. Nekustamo īpašumu nodokļa palielināšana nākotnē ierobežos atkārtota „burbuļa” izveidošanos un mainīs Rīgas pašvaldības budžeta ieņēmumu struktūru, samazinot iedzīvotāju ienākuma nodokļa īpatsvaru budžetā, bet palielinot nekustamo īpašumu nodokļa īpatsvaru.

Aplūkojot jauno mājokļu projektu segmentu, redzams, ka objektīvu ekonomisku iemeslu dēļ ir ierobežots piedāvājums. Visa būvniecības buma laikā ekspluatācijā tika nodoti un dzīvošanai derīgi ir aptuveni 13,5 tūkstoši dzīvokļu, tai skaitā arī dzīvokļi bez iekšējās apdares. Kopumā galvaspilsētā ir aptuveni 350 tūkstoši dzīvokļu.

2009. gadā, kad konkurence pircēju vidū ir pieaugusi, bet piedāvājums ir un, visticamāk, tuvākajos gados paliks ierobežots, cenas jaunajos projektos palielināsies.

Lai gan šobrīd kaut ko prognozēt ir ļoti grūti, kompānijas „NIRA Fonds” speciālisti uzskata, ka cenas varētu stabilizēties aptuveni tādā līmenī, kas ir puse no 2007. gada cenu līmeņa. Tajā laikā sērijveida māju tirgus maksimumpunktā dzīvokļi maksāja 1600 EUR/m², jaunie projekti – ap 2000 EUR/m², bet 2009. gada beigās dzīvokļi jaunajos projektos tiek pārdoti par 750–1000 EUR/m².

2009. gada novembrī Rīgas centra dzīvokļu vidējā īres maksa nokritusies līdz 4,2 latiem par kvadrātmetru, sasniedzot zemāko līmeni pēdējo divu gadu laikā.

Rīgas centra dzīvokļu īres maksa 2008. gada novembrī bija 7,3 lati par kvadrātmetru, kas ir par 35% vairāk nekā 2009.gadā. Rudenī īres maksa kritusies gan divu un trīs, gan arī četru un vairāk istabu dzīvokļiem labā stāvoklī Rīgas centrā. Piemēram, 2009.gadā īres maksa par divistabu dzīvokli, neieskaitot komunālos maksājumus,

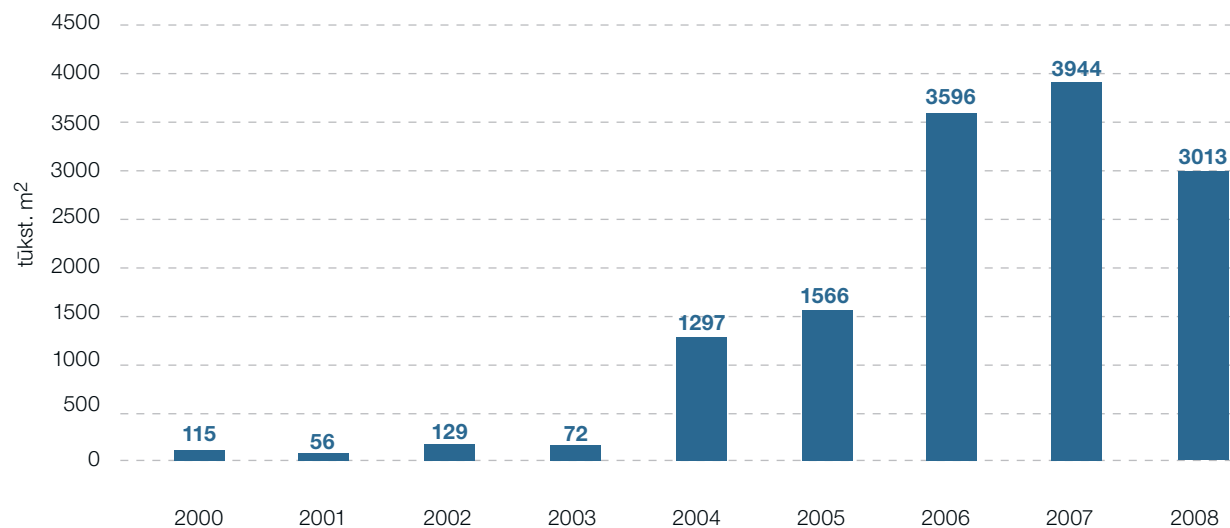
mēnesī bija no 150 līdz 300 latiem, vasarā no 150 līdz 330 latiem, savukārt pirms gada – no 250 līdz 450 latiem, norāda „Rent in Riga”.

Mikrorajonos vidējā īres maksas vienas istabas sērijveida dzīvokļiem ir 110 LVL, divu istabu dzīvokļiem – 120 LVL un trīs istabu dzīvokļiem – 130 LVL.

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes un „Immostate” datiem jaunizbūvēto dzīvojamo platību apjomi, sākot no 2008. gada, ir strauji samazinājušies (16.2.attēls).

16.2.attēls

RĪGĀ EKSPLOATĀCIJĀ NODOTO JAUNO DZĪVOJAMO MĀJU KOPĒJĀ PLATĪBA, TŪKST.M²

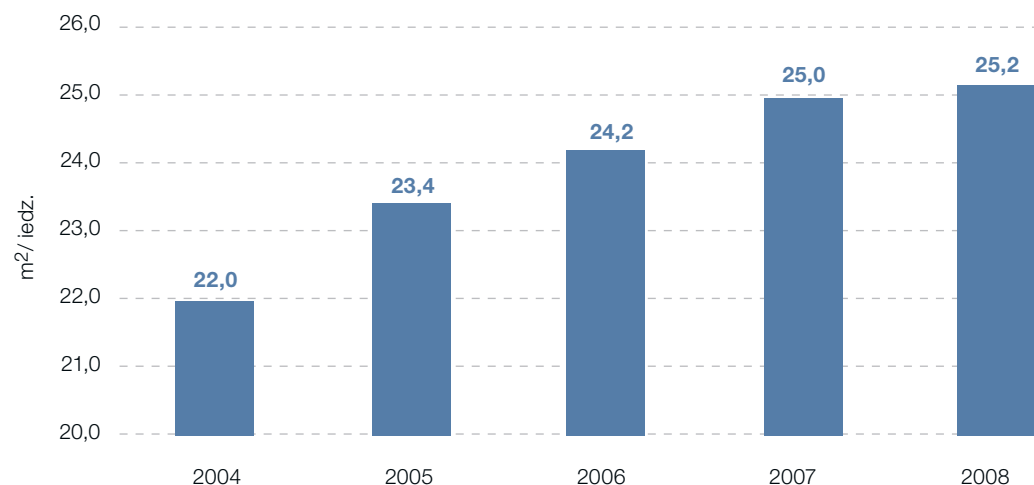

Avots: LR CSB, „Immostate”

Dzīvojamās platības uz vienu iedzīvotāju straujais pieaugums pēc 2008. gada ir samazinājies, sasniedzot 25,2 m²/iedz. (16.3.attēls).

16.3.attēls

DZĪVOJAMĀS PLATĪBAS IZMAIŅAS UZ 1 IEDZĪVOTĀJU, M²

Avots: LR CSB, „Immostate”

16.2. Individuālās dzīvojamās mājas

Daudzi iedzīvotāji, lai uzlabotu savus dzīves apstākļus, straujas ekonomikas izaugsmes periodā ir ņēmuši hipotekāros kredītus, kas bāzēti uz kredītnodrošinājuma novērtējumu 2006. līdz 2008. gadā. Tas izskaidro arī pēdējo divu gadu laikā notiekošo straujo cenu kāpumu

individuālās apbūves zemēm un lielo zemes gabalu transformāciju par apbūves zemēm gan Rīgā, gan tās tuvākajā apkārtnē. Tādējādi laikposmā no 1999. gada līdz 2004. gadam individuālās apbūves zemes gabalu (pārsvarā ar kopējo platību no 1200 m² līdz 2500 m²) cenas Rīgas pilsētas teritorijā ir pieaugušas vidēji par 300–400%, atsevišķās vietās vēl vairāk – 500% un vairāk.

Mājokļu īres darījumu skaits ir pārsniedzis pirkumu darījumu skaitu. Tirgotāji pārprofilējas par īres konsultantiem. Speciālisti paredz ilgtermiņa īres tirgus attīstību.

Ņemot kredītu mājoklim, cilvēks no kredītiestādes īrē kapitālu. Tā vietā var uzreiz īrēt mājokli. Īri ir iespēja pārtraukt jebkurā brīdī atšķirībā no hipotekārā kredīta saistībām.

16.3. Komerccobjekti

2009.gadā Rīgā novēro pagaidu pārtraukumu jaunu tirdzniecības telpu nodošanā ekspluatācijā. 2008. gadā kopējā jaunu telpu nomas platība nepārsniedza 5 000 m². Gada beigās tirgum bija piedāvāti tikai 7 000 m² tirdzniecības platību. Ekonomiskā lejupslīde un mazumtirdzniecības apgrozījuma kritiens piespieda daudzas vietējas kompānijas atcelt savus paplašināšanās plānus un dažos gadījumos pat pārtraukt komercdarbību. Pieprasījums pēc tirdzniecības platībām krīt un šo pieprasījumu lielākoties veicina starptautiskie uzņēmumi, kuriem ir pieredze darbā tirgus cenu straujas korekcijas apstākļos. Pateicoties stabilām visa gada pircēju plūsmām un zemākām nomas likmēm, jaunus veikalus atver tirdzniecības centros, nevis ielas tirdzniecības veikalos. Notiek pastāvīga nomnieku rotācija, novērojams klientu pirk spējas kritums, samazinās mazumtirdzniecības apgrozījums un vājš pieprasījums veicina brīvo tirdzniecības platību īpatsvara pieaugumu. Tiek prognozēts, ka nomas likmes 2010. gada sākumā turpinās krist, pēc tam uzsāksies nomas likmju stabilizācija.

Tirdzniecībai paredzēto telpu nomas tirgū parādījās lielas, mūsdienu tehniskajām un estētiskajām prasībām atbilstošas platības, kas mērāmas vairākos desmitos tūkstošu kvadrātmetru. Līdz ar to nekustamā īpašuma tirgū samazinājās gan pieprasījums, gan telpu nomas maksas likmes telpām, kas vairs neatbilda mūsdienu priekšstatam par tirdzniecībai piemērotām telpām. Turklāt vairāki

nelieli veikali bankrotēja, telpas palika tukšas, jo atrast jaunu telpu nomnieku ir samērā grūti. Tas gan neattiecas uz telpām Rīgas pilsētas centra daļā, kur ir samērā liela gājēju plūsmas intensitāte un kur, piemērojoties tirgus situācijai, tirdzniecību attīsta samērā daudz uzņēmēju.

2009.gada vasarā komerc telpu segmentā, salīdzinot ar iepriekšējām vasarām, bijusi salīdzinoši liela potenciālo nomnieku aktivitāte.

Pieprasītas ir dažādas komerc telpas, ja vien nomniekam ir pieņemama piedāvājuma kvalitāte un cenas attiecība, ka lielāks vai mazāks pieprasījums ir pēc visām telpām, taču lielāks pieprasījums ir pēc telpām Rīgas centrā, kas atrodas uz aktīvākajām gājēju ielām, 30 – 80 kvadrātmetru platībā, ar lieliem skatlogiem un kuru cena nepārsniedz 15 EUR m². Ideālā cena ir 10 – 13 EUR/m².

Savukārt mazāks pieprasījums ir pēc lielākām telpām, kurās var veikt tikai tirdzniecību, un telpām, kuras atrodas ārpus aktīvā pilsētas centra, kur brīvo telpu skaits turpina palielināties. Prognozējot turpmāko situāciju komerc telpu segmentā, tā ir tieši saistīta ar valsts ekonomisko situāciju – cilvēku pirk spēju.

Saskaņā ar „Rent in Riga” informāciju tirdzniecības telpu nomas maksas pašlaik Rīgas centrā uz galvenajām ielām ir 12 – 20 EUR/m², kas ir par 20% mazāk nekā gada sākumā, savukārt uz citām ielām – 4 – 8 EUR/m², kas, salīdzinot ar 2009. gada sākumu, ir par 33 – 50% mazāk.

2009. gada laikā nomas maksa tirdzniecības telpām un biroja telpām kritusies uz pusi, būtiski palielinot tirgus aktivitāti, liecina īres un nomas operatora „Rent In Riga” dati.

Pēc „Rent in Riga” informācijas saglabājās iepriekšējo sezonu tendence komerc platību nomas piedāvājumam palielināties. Rīgā, skatot 2009. gada griezumā, tas pieauga par 19%, bet, salīdzinājumā ar pavasara mēnešiem, par 3%.

Tāpat kā mājokļu īres segmentā, arī komerc īpašumu jomā tirgus dalībnieku aktivitāte bijusi nedaudz lielāka, nekā ierasts. Īpaši liels noslēgto darījumu skaits fiksēts augustā. Salīdzinot ar 2008.gada vasaru, komerc telpu nomas darījumu apjoms palielinājies par 105%, bet, aplūkojot situāciju pavasarī, par 41%.

Zemo nomas maksu dēļ īrnieku rotācija ir augsta un darījumu skaits arvien palielinās. 2010. gadā uzņēmēju aktivitāte būtiski nesamazināsies, tomēr pieaugums nav gaidāms. 2009. gada vasarā turpināja samazināties arī cenas īpašumu pārdošanas tirgū, kas kļuvis vilinošs uzņēmumiem, kuru rīcībā ir brīvi naudas līdzekļi telpu iegādei. Tirgus aktivitāte šajā segmentā varētu pieaugt arī uz investoru rēķina, kas interesējas par telpām objektos ar stabilu naudas plūsmu.

Lai gan mazumtirdzniecības apgrozījuma kritums salīdzinājumā ar pavasara un ziemas mēnešiem ir nedaudz stabilizējies, skatot gada griezumā, tas joprojām ir diezgan straujš, atstājot iespaidu arī uz tirdzniecības telpu nomas segmentu.

Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina, ka jūnijā mazumtirgotāju apgrozījums salīdzinājumā ar 2008. gada atbilstošo mēnesi saruka par 29,1%, bet jūlijā – par 29,5 %.

2009.gada vasaras mēnešos tirdzniecības telpu atbrīvošanas tendence Rīgas aktīvajā centrā kļuva daudz mērenāka nekā iepriekš, un brīvo, neiznomāto telpu skaits sāka samazināties. Ārpus pilsētas centra telpu atbrīvošana gan turpinājās, jo tirgotāji cenšas pārvietoties tuvāk centram. Nelieliem pilsētas mikrorajonu tirdzniecības centriem, kuru galvenais nomnieks ir pārtikas lielveikals, arvien sarežģītāk kļūst iznomāt nelielās moduļveida telpas.

Kopumā tirgotājiem un pakalpojumu sniedzējiem ir diezgan lielas piemērotu telpu izvēles iespējas, lai gan kvalitatīvs piedāvājums kļūst ierobežotāks. Var prognozēt – ja pašreizējām nomnieku vajadzībām un maksātspējai atbilstošas tirdzniecības telpas papildinātu piedāvājumu, tad nomniekus tās atrastu visai īsā laikā.

Līdzīgi kā iepriekš, arī vasaras mēnešos stabili augsts pieprasījums pēc telpām bija no maiznīcu, ēdināšanas uzņēmumu, gaļas un līdzīgu nelielu veikalu puses. Telpas meklē arī uzņēmumi, kas izveidojušies ekonomiskā krituma laikā un cer iekarot tirgu ar jaunu pakalpojumu vai preču piedāvājumu.

Telpu nomas līgumi šobrīd pārsvarā tiek slēgti uz gadu. Ja piedāvājums kļūst ierobežotāks, var prognozēt, ka pēc šo līgumu beigām nomas maksa varētu arī pieaugt. Jebkurā gadījumā tās straujš kritums turpmāk nav prognozējams.

Saskaņā ar „Rent in Riga” datiem augstākā nomas maksa ir tirdzniecības telpām, kas atrodas K.Barona, Tērbatas un Kaļķu ielās.

Tā kā komercīpašumu pārdošanas cenas ir sasniegušas zemu līmeni un jau iepriekšējos pārskata periodos bija vērojama pircēju intereses atjaunošanās, var paredzēt, ka tuvākajā laikā šī tendence saglabāsies un potenciālie pircēji kļūs aktīvāki.

Pieprasījums turpinās koncentrēties uz nelielām un vidēji lielām tirdzniecības un biroju telpām, kas ir ekonomiski izdevīgas un atbilst nomnieku maksātspējai. Daļa no nomnieku atbrīvotajām telpām visticamāk netiks iznomātas pieprasījuma trūkuma, sliktās atrašanās vietas vai prasītās nomas maksas dēļ.

Kā norāda uzņēmuma eksperti, starptautiskās kompānijas interesējas par noliktavas platībām Latvijā, rūpīgi salīdzina iespējas, izmaksas, plusus un minusus no loģistikas un citu aspektu viedokļa ar Igaunijas un Lietuvas tirgu. Tāpat vietējās kompānijas domā, kā izdzīvot un meklē nelielas un lētas telpas, tādēļ palielinās pieprasījums pēc nelielām, bet kvalitatīvām noliktavām līdz 500 kvadrātmētru platībā. Lai piesaistītu jaunus nomniekus, attīstītāji ir gatavi uz dažādiem atvieglojumiem.

Turpmāko divu gadu laikā (2010.-2011.) jauni īpašumi tiks attīstīti maz un vairumā gadījumu notiks jau iesāktu projektu pabeigšana. Bankas atturas finansēt jaunus projektus, jo jau patlaban ir pieejami daudzi brīvi īpašumi. Tomēr joprojām saglabājas labs biroju attīstīšanas ilgtermiņa potenciāls, jo Baltijas valstīs notiek pāreja no zemu izmaksu ražošanas uz mūsdienīgu pakalpojumu ekonomiku un joprojām ir maza biroju platība uz vienu iedzīvotāju. Baltijas īpašumu tirgus atgūšanos nevar gaidīt, pirms šo valstu ekonomika neatgūsies kopumā. Situācija ar tādiem kādreizējiem riska faktoriem kā augsts

tekošā konta deficīts un inflācija manāmi uzlabojas, taču nepieciešami daudz radikālāki soļi, lai atjaunotu eksporta sektora konkurētspēju, secina „Newsec”.

Ja īpašuma iegādes brīdī spēkā būtu jaunais mājokļa nodoklis, 39% Latvijas iedzīvotāju tik un tā iegādātos to pašu īpašumu, liecina „SEB bankas” un „E-spy” veiktais kredītņēmēju noskaņojuma pētījums. Tikai 15% aptaujāto iegādātos vai būvētu lētāku dzīves vietu, ja lēmuma pieņemšanas brīdī būtu zinājuši par jauno mājokļa nodokli, savukārt 40% respondentu nevarēja atbildēt, vai mājokļa nodoklis ietekmētu viņu rīcību.

Pētījuma dati apstiprina, ka palielinās to iedzīvotāju skaits, kas raizējas par iespējamajām finansiālajām grūtībām. 2008.gada augustā tie bija 48% aptaujāto, savukārt šogad decembrī respondentu īpatsvars pieaudzis līdz 67%.

Taču pozitīva ir tendence, ka minētais pieaugums nav balstīts uz tiem kredītaņēmējiem, kuri patlaban izjūt finansiālās grūtības, bet gan uz tiem aptaujātajiem, kuri neizslēdz iespējamus sarežģījumus, taču cer, ka viss veiksmīgi atrisināsies.

Kopš 2008.gada globālās krīzes iezīmējās tendence vairuma iesāktu projektu iesaldēšanai.

16.4. Biroji

Arī 2009. gada vidū, tāpat kā pavasara periodā, turpināja palielināties Rīgas biroju telpu piedāvājums, attiecīgi samazinot nomas maksu. „Rent In Riga” apkopotā informācija liecina, ka salīdzinājumā ar pavasari, vasaras mēnešos vidējā nomas maksa A klases biroja telpām samazinājusies par 10 %, bet B klases biroja telpām – par 14 %.

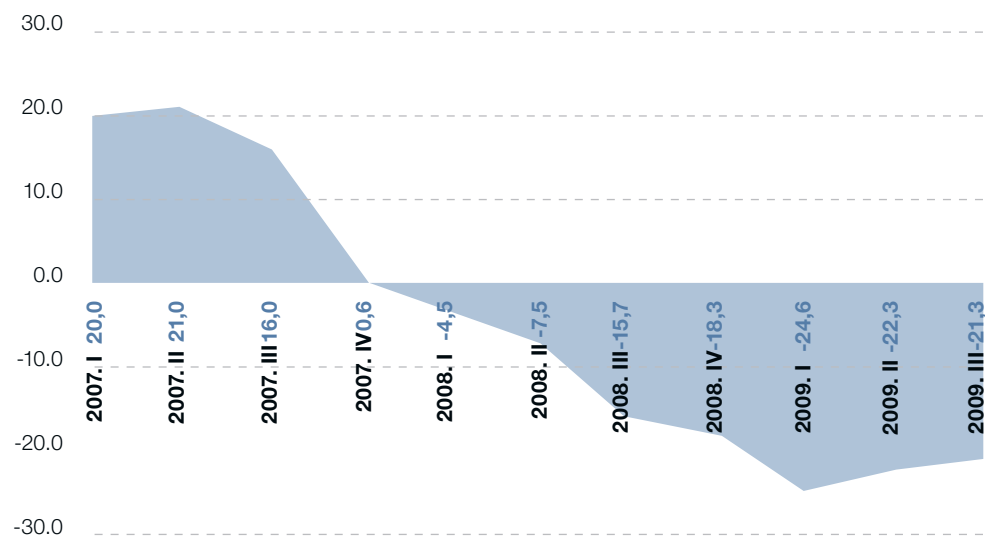
Salīdzinājumā ar iepriekšējiem pārskata periodiem nomas maksas kritums tomēr ir nedaudz piebremzējies. Pavasarī attiecībā pret ziemu samazinājums attiecīgi bija 17% un 12,5 %, bet ziemā abās biroju telpu kategorijās sasniedza 20 %. Attiecībā pret iepriekšējā gada vasaras mēnešiem biroju nomas maksas kritums joprojām ir ievērojams – gan A, gan B klases ofisu telpām tas veido ap 50 %.

Biroju telpu piedāvājums turpināja galvenokārt palielināties, atbrīvojoties esošajām telpām, tomēr noteikta loma piedāvājuma pieaugumā ir arī jaunajām biroju ēkām. Pasliktinoties ekonomiskajai situācijai, daļa uzņēmumu meklē kompaktākas un lētākas biroju telpas. Neiznomātas telpas ir arī jaunajos projektos. Tam par iemeslu ir ne vien pieprasījuma trūkums, bet vairākos gadījumos arī attīstītāju pieļautās kļūdas, piemēram, neveiksmīgs telpu plānojums, pārāk augsta nomas un apsaimniekošanas maksa.

Daļā jauno biroju ēku nomas maksas līmeni neļauj samazināt projektus finansējušās bankas, tādēļ šajās ēkās brīvo telpu īpatsvars ir lielāks. Tomēr šādai banku rīcībai ir arī pozitīvs aspekts, jo noteikta nomas maksas līmeņa noturēšana kopumā ļauj saglabāt zināmu stabilitāti biroju telpu nomas segmentā. Biroju nomas tirgus sāka samazināties jau 2007. gada otrajā pusē (16.4.attēls) ar stabilizācijas pazīmēm 2009. gada otrajā pusgadā.

16.4.attēls

BIROJA TELPU NOMAS MAKSAS DINAMIKA, %

Avoti: CSB, Immostate

16.5. Ražošanas objekti

2009. gada beigās pēc straujā IKP krituma nedaudz ir aktivizējies industriālo platību segments, liecina nekustamo īpašumu kompānijas „Ober Haus” veiktais pētījums. Kā norāda uzņēmuma eksperti, starptautiskās kompānijas interesējas par noliktavas platībām Latvijā, rūpīgi salīdzina iespējas, izmaksas, plusus un minusus no loģistikas un citu aspektu viedokļa ar Igaunijas un Lietuvas tirgu. Tāpat vietējās kompānijas domā, kā izdzīvot un meklē nelielas un lētas telpas, tādēļ palielinās pieprasījums pēc nelielām, bet kvalitatīvām noliktavām līdz 500 kvadrātmetru platībā.

Lai piesaistītu jaunus nomniekus, attīstītāji ir gatavi uz dažādiem atvieglojumiem.

2009. gada janvārī nomas maksas industriālo platību segmentā bija robežās no 3 līdz 6 EUR (no 2,1 līdz 4,2 latiem) kvadrātmetrā atkarībā no telpu funkcionalitātes, stāvokļa, atrašanās vietas un citiem faktoriem. Biroja platību nomas maksa industriālajos parkos bija robežās no 7 līdz 10 EUR (no 4,9 līdz 7 latiem) kvadrātmetrā.

Iestājoties Eiropas Savienībā, kā arī pieaugot saražotās produkcijas kvalitātes standartiem, pieauga arī nepieciešamība pēc modernām, mūsdienu tehniskajām un estētiskajām prasībām atbilstošām telpām. Pārbūvēt vecos ražošanas

korpusus šīm vajadzībām reizēm ir neracionāli un pat dārgāk nekā jaunu objektu būvniecība. Līdz ar to ir radies pieprasījums pēc brīviem zemes gabaliem šādu ražošanas objektu apbūves vajadzībām. Galvenais nosacījums šādu zemes gabalu izvēlē ir piebraucamo ceļu esamība (gan autotransporta, gan dzelzceļa transporta), inženierkomunikāciju esamība ar jaudām, kas nepieciešamas rūpnieciskās ražošanas objektiem. Ņemot vērā šos nosacījumus, šādi zemes gabali tiek pieprasīti galvenokārt pilsētas nomalē, kā arī Rīgas aglomerācijā tuvu pilsētas robežai.

17. RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS RESURSI

17.1. Pašvaldības struktūra

LĒMĒJVARA

Rīgas pašvaldības lēmējinstānci – domi – veido 60 ievēlēti deputāti. Pēdējās pašvaldību vēlēšanas notika 2009.gada 6.jūnijā. Kandidēšanai Rīgas domē bija iesniegti 17 politisku organizāciju un to apvienību saraksti. Domē tika ievēlēti deputāti no četriem sarakstiem – „Saskaņas centrs”, „Pilsoniskā savienība”, „LPP/LC” un „Jaunais laiks”. Pašvaldību vēlēšanās piedalījās 58,9% balsstiesīgo iedzīvotāju (pilsoņi), salīdzinājumā ar iepriekšējām vēlēšanām 2005.gada martā (52,87%)²⁰ vēlēšanu aktivitāte ir palielinājusies. Rīgas pilsētā 68,7%²⁰ iedzīvotāju ir Latvijas Republikas pilsoņi, bet pārējiem nav pilsonības, tāpēc aktuāls ir jautājums par visu nepilsoņu tiesībām piedalīties pašvaldību vēlēšanās.

Rīgas dome no deputātu vidus ievēl Rīgas domes priekšsēdētāju, priekšsēdētāja vietnieku un pastāvīgo komiteju locekļus. 2009.gadā ievēlētais domes sasaukums par priekšsēdētāju ievēlēja Nilu Ušakovu („Saskaņas centrs”), par priekšsēdētāja vietnieku – Aināru Šleseru (LPP/LC). Salīdzinājumā ar iepriekšējiem sasaukumiem domē ir samazināts priekšsēdētāja vietnieku skaits.

Rīgas domes prezidijs sastāv no domes priekšsēdētāja un domē pārstāvēto politisko partiju vai partiju apvienību deleģētiem pārstāvjiem. Domes priekšsēdētājs ir arī domes prezidija priekšsēdētājs. Rīgas domes prezidijs izskata un sniedz atzinumus par domei iesniedzamajiem lēmumu projektiem, ieceļ amatā un atbrīvo no amata pašvaldības iestāžu vadītājus, kā arī citas amatpersonas, pilda citus likumos un domes lēmumos deleģētos pienākumus.

Lai nodrošinātu savu darbību un sagatavotu jautājumus izskatīšanai domes sēdēs, dome izveido pastāvīgās komitejas, kuru personālo sastāvu nosaka, pieņemot atsevišķu domes lēmumu. 2009. gada sasaukuma Domē ir 8 komitejas:

1. Finanšu un administrācijas lietu komiteja;
2. Sociālo jautājumu komiteja;
3. Pilsētas attīstības komiteja;
4. Mājokļu un vides komiteja;
5. Pilsētas īpašuma komiteja;
6. Izglītības, kultūras un sporta komiteja;
7. Satiksmes un transporta lietu komiteja;
8. Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komiteja.

Iepriekš Rīgas domē bija 10 komitejas.

Domes sēdes un komiteju sēdes ir atklātas. Rīgas pilsētas pašvaldības nolikumā noteikts, ka domes sēdes notiek ne retāk kā reizi mēnesī (kā to paredz arī likums). Praksē domes sēdes notiek katru otdienu, un arī visu komiteju sēdes notiek katru nedēļu.

²⁰ PLMP dati uz 2009. gada sākumu

Domes darbību nodrošina domes priekšsēdētājs, domes priekšsēdētāja vietnieks, Domes *prezidijs*, Rīgas pilsētas *izpilddirektors*, kā arī pašvaldības administrācijas darbinieki.

Atsevišķu pašvaldības funkciju pildīšanai dome izveido *komisijas*, kurās tiek iekļauti domes deputāti, speciālisti un pašvaldības iedzīvotāji. 2010.gada sākumā Rīgas domē ir šādas pastāvīgās komisijas: Administratīvā komisija, Budžeta komisija, Dzīvojamo telpu izīrēšanas komisija, Revīzijas komisija, Vēlēšanu komisija.

IZPILDVARA UN IZPILDINSTITŪCIJAS

Dome ieceļ amatā pilsētas izpilddirektoru un priekšpilsētu (rajonu) izpilddirektorus.

2009.gadā ir veikta būtiska pašvaldības institūciju reorganizācija.

Pašvaldības izpildinstitūcijas ir nozaru departamenti, iestādes, centrālā administrācija, aģentūras, īpaša statusa institūcijas un kapitālsabiedrības. Pašvaldības funkciju īstenošana tiek organizēta atbilstoši nozarēm, izveidojot nozaru vadošās iestādes – domes departamentus. Domes departamenti ir Domes priekšsēdētāja pakļautībā, un par attiecīgajām nozarēm atbildīgās komitejas īsteno šajos departamentos Domes pastāvīgo komiteju kontroli. 2010.gada sākumā Rīgas pašvaldībā ir 8 departamenti: Finanšu departaments, Izglītības, kultūras un sporta departaments, Īpašuma departaments, Labklājības departaments, Mājokļu un vides departaments, Pilsētas attīstības departaments, Satiksmes departaments. Atsevišķi darbojas Rīgas pilsētas būvvalde.

FINANŠU DEPARTAMENTS

Izveidots 1994.gadā uz Rīgas domes Finanšu pārvaldes bāzes. Tajā ietilpst Grāmatvedības uzskaites pārvalde, Pašvaldības budžeta pārvalde, Resursu pārvalde, Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde, Administratīvā pārvalde un kvalitātes vadības nodaļa.

IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS UN SPORTA DEPARTAMENTS

Izveidots, 2009.gadā apvienojot Izglītības, jaunatnes un sporta departamentu un Kultūras departamentu. Departamenta padotībā ir vairāk kā 300 pašvaldības dibinātas iestādes (bērnu dārzi, skolas, interešu izglītības iestādes, mākslas un mūzikas izglītības iestādes, kultūras centri, centrālā bibliotēka ar tās 39 filiālēm, sporta izglītības iestādes u.c. Departamenta kompetencē ir padotībā esošo iestāžu budžeta un investīciju plānošanas un izlietojuma organizēšana, izglītībai, kultūrai, jaunatnei un sportam paredzētā gada budžeta un investīciju projektu apkopošana un iesniegšanai Rīgas domē. Lai īstenotu departamenta kompetencē esošās jomas, tajā darbojas vairākas pārvaldes: Izglītības pārvalde, Kultūras pārvalde, Sporta un jaunatnes pārvalde, Administratīvā pārvalde, Finanšu pārvalde un atsevišķas struktūrvienības jeb nodaļas: Audita un revīzijas nodaļa, Juridiskā nodaļa, Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļa, Eiropas kultūras galvaspilsētas direkcija un Direktora birojs.

ĪPAŠUMA DEPARTAMENTS

Rīgas domes Īpašuma departaments ir Rīgas pilsētas pašvaldības vadošā iestāde, kas saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām” un citiem normatīvajiem

aktiem administrē un nodrošina pašvaldībai piederošā un piekrītošā nekustamā īpašuma un tās rīcībā esošo zemes gabalu racionālas un lietderīgas izmantošanu. Īpašuma departaments veic īpašuma objektu, zemes gabalu privatizācijas procesa, pašvaldības nekustamās mantas un pašvaldībai piederošo kapitāla daļu atsavināšanas procesa nodrošināšanu, kā arī nodarbojas ar nekustamo īpašumu iegūšanu pašvaldības īpašumā tās autonomo funkciju izpildes nodrošināšanai. Atbilstoši kompetencei tas nodarbojas arī ar zemes gabalu apmaiņas fonda un līdzvērtīgās zemes kompensācijas fonda veidošanu, kā arī nodrošina pārvaldību pār pašvaldībai piederošajām kapitāla daļām un pašvaldības līdzdalību nodibinājumos un biedrībās.

LABKLĀJĪBAS DEPARTAMENTS

Rīgas domes Labklājības departaments īsteno Rīgas domes noteikto sociālās palīdzības, veselības aprūpes un veselības veicināšanas politiku pilsētā, pilnveido pilsētas iedzīvotāju veselības aprūpes un sociālās palīdzības apjomu un kvalitāti, nodrošina informācijas pieejamību par veselības aprūpes, veselības veicināšanas un sociālās palīdzības apjomu un iespējām.

MĀJOKĻU UN VIDES DEPARTAMENTS

Departamenta galvenās funkcijas ir palīdzības sniegšana dzīvokļa jautājumu risināšanā, pašvaldības dzīvojamo māju apsaimniekošanas pārraudzība, siltumapgādes organizēšana un šī pakalpojuma attīstības, t.sk., energoefektivitātes

plānošana, ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu organizēšana un to attīstības plānošana, daudzdzīvokļu māju pārvaldīšanas struktūru izveidošana, vides aizsardzības uzraudzība, kapsētu izveidošana, uzturēšana un kapsētu pakalpojumu organizēšana. Lai nodrošinātu minētās funkcijas, departamentā darbojas četras pamatpārvaldes – Dzīvokļu pārvalde, Apsaimniekošanas pārvalde, Vides pārvalde, Kapsētu pārvalde, un trīs atbalsta pārvaldes – Direktora birojs, Tiesiskā nodrošinājuma pārvalde, Finanšu un saimniecības pārvalde.

PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS DEPARTAMENTS

Pilsētas attīstības departaments ir vadošā Rīgas pašvaldības iestāde būvniecības uzraudzības, teritorijas plānojuma, detālplānojumu un to grozījumu izstrādes un kontroles nozarē. Departamenta galvenie uzdevumi: Rīgas attīstības plānošana, zemes izmantošanas un apbūves kārtības noteikšana saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, teritorijas plānojuma, detālplānojumu un to grozījumu izstrādāšanas nodrošināšana un īstenošana, Rīgas pilsētas ekonomikas attīstības veicināšana un ekonomiskās attīstības stratēģijas veidošana, Rīgas ģeogrāfiskās informācijas sistēmas uzturēšana, Rīgas pilsētas starptautiskās sadarbības veicināšana, Rīgas pilsētas interešu pārstāvēšana saistībā ar Eiropas Savienības un starptautisko institūciju projektiem, Projektu izstrādes ierosināšanas un uzsākšanas veicināšana, radot un attīstot projektu idejas saskaņā ar Rīgas pilsētas attīstības stratēģiskajiem plāniem un iedzīvotāju aktuālajām vajadzībām. Departamenta struktūru

veido trīs struktūrvienības – Ekonomikas pārvalde, Pilsētplānošanas pārvalde un Administratīvā pārvalde.

SATIKSMES DEPARTAMENTS

Satiksmes departamenta funkcijas ir satiksmes infrastruktūras objektu uzturēšanas, projektēšanas un būvniecības organizēšana (satiksmes infrastruktūra ir publiskā lietojumā esošais Rīgas pilsētas ielu tīkls – ielas, tilti, satiksmes pārvadi, tuneli, nostiprinātās krastmalas, lietus ūdens novadīšanas sistēmas un citas ielu inženierbūves, kā arī satiksmes organizācijas sistēmas un tehniskie līdzekļi), pilsētas sabiedriskā transporta pakalpojumu un pasažieru komercpārvadājumu pārraudzība, koordinēšana un kontrole, satiksmes organizācijas un satiksmes drošības jautājumu, kas attiecas uz Rīgas pilsētas ielu tīklu, risināšana un koordinēšana atbilstoši Ceļu satiksmes likumā noteiktajai ceļa pārvaldītāja kompetencei, satiksmes infrastruktūras un pilsētas sabiedriskā transporta sistēmas uzturēšanas un attīstības koncepciju izstrādāšana, investīciju piesaistīšana apstiprināto koncepciju realizācijai. Efektīvai funkciju izpildei departamentā darbojas Transporta būvju uzturēšanas pārvalde, Transporta būvju plānošanas pārvalde, Satiksmes organizācijas pārvalde, Pasažieru pārvadājumu pārvalde un Administratīvā pārvalde.

RĪGAS PILSĒTAS BŪVVALDE

Rīgas pilsētas būvvalde ir Rīgas domes Pilsētas attīstības komitejas pakļautībā esoša pašvaldības iestāde, kas pārzina un kontrolē būvniecību Rīgas pilsētā. Būvvaldes sastāvā ir Būvniecības pārvalde, Pilsētvides dizaina pārvalde, Būvprojektu

izvērtēšanas nodaļa, Būvatļauju nodaļa, Rīgas pilsētas būvinspekcija un citas struktūrvienības. Būvvaldes mērķis ir veicināt būvniecības pārraudzības procesa vienkāršošanu, caurskatāmību un tā dalībnieku izpratni par esošo kārtību. Veidot harmonisku un sabalansētu pilsētvidi un uzraudzīt, lai būvniecības procesi Rīgas pilsētā noritētu likumīgi.

Pavisam pilsētas pašvaldības struktūrvienībās, ieskaitot nodarbinātos pakļautības iestādēs, ir nodarbināti 17,6 tūkstoši darbinieku. Iepriekšējos gadus bija vērojama tendence darbinieku skaitam palielināties, taču līdz ar ekonomiskās krīzes sākšanos, līdzīgi kā valsts sektorā arī Rīgas pilsētas pašvaldības institūcijās uzsākta reorganizācija, ka ietver arī optimizāciju.

17.2. Rīgas pilsētas pašvaldības budžets

Pašvaldības budžeta politikas mērķis ir nodrošināt pašvaldības funkciju izpildei nepieciešamos finanšu resursus, koordinēt to izlietošanu un saglabāt budžeta stabilitāti, sekmējot ieņēmumu un izdevumu līdzsvaru.

Kopš 2003. gada Rīgas pilsētas pašvaldība sekmīgi īsteno ilgtermiņa finanšu politiku. Rīgas pilsētas pašvaldībai ik gadus laikposmā no 2004. – 2008. gadam ir izdevies budžetu noslēgt ar pārpalikumu. Iepriekšējo gadu uzkrājumi pašvaldībai palīdz sabalansēt budžetu ekonomiskās krīzes apstākļos, kas pašvaldības budžetu sāka būtiski ietekmēt kopš 2009. gada. Panākot sabalansēta budžeta izpildi, tiek sekmēta pilsētas finanšu stabilitāte, kā arī sniegts ieguldījums valsts finanšu stabilitātes nodrošināšanā.

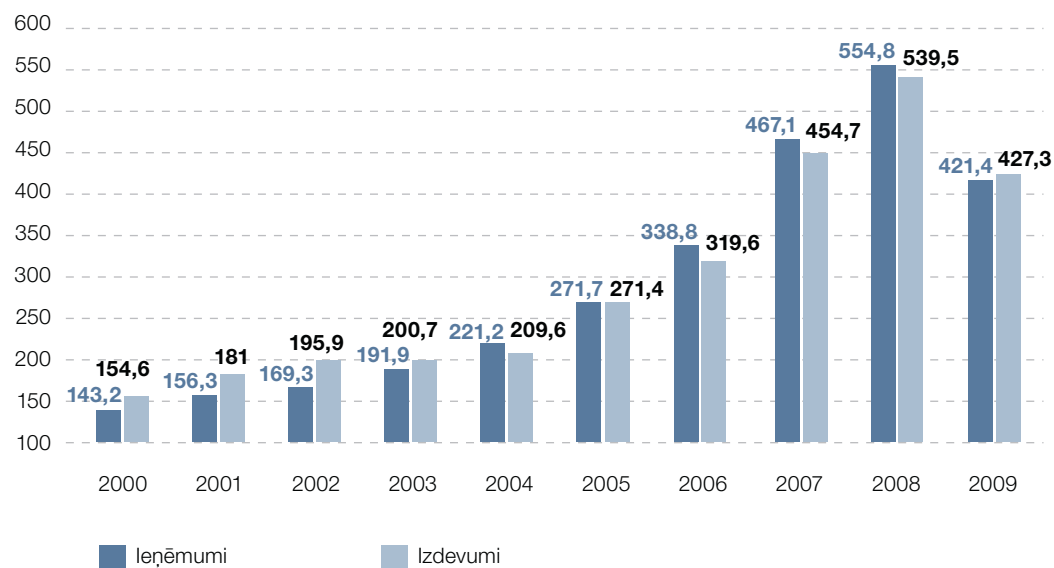
Latvijā pašvaldību un līdz ar to arī Rīgas budžetu veido pamatbudžets un speciālais budžets. Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžets ir budžeta

galvenā daļa, kas ietver pašvaldības ieņēmumus, kuri paredzēti izdevumu segšanai un nav paredzēti īpašiem mērķiem. Rīgas pilsētas pašvaldības

speciālais budžets ietver īpašiem mērķiem paredzētus ieņēmumu avotus. Šāds dalījums ir aizsākts pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu sākumā un ir šī brīža situācijai neatbilstošs.

17.1.attēls

RĪGAS PILSĒTAS PAMATBUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI (MILJ. LS)

*2009 gada ieņēmumi norādīti bez iekšējā transferta no speciālā budžeta.

Avots: RD Finanšu departaments

Kopš 2010.gada Rīgas pilsētas pašvaldība, lai korektāk un pārskatāmāk atspoguļotu budžeta sastāvdaļas, abas daļas apvieno vienā – Rīgas pilsētas pašvaldības konsolidētajā budžetā. Rīgas pilsētas pašvaldības budžets veidots atbilstoši naudas plūsmas principam, vienlaicīgi, saskaņā ar Valsts kases norādījumiem, nodrošinot uzskaiti atbilstoši uzkrāšanas principam.

17.2.1. Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumi

Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumus veido pamatbudžeta un speciālā budžeta ieņēmumi, tajā skaitā arī ieņēmumi no ziedojumiem un dāvinājumiem Rīgas pilsētas pašvaldībai.

RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS PAMATBUDŽETA IEŅĒMUMI

Laika posmā 2009. gadam bija vērojama pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumu palielināšanās. 2008. gadā pašvaldības pamatbudžeta kopējie ieņēmumi sastādīja 554,7 miljoni latu, kas bija par 87,6 miljoniem latu (par 19%) vairāk nekā 2007.gadā, bet salīdzinājumā ar 2004.gadu (271,7 miljoni latu)

pamatbudžeta ieņēmumi 2008.gadā palielinājušies divas reizes. Taču ekonomiskās situācijas pasliktināšanās rezultātā, kas aizsākās 2008.gada nogalē, 2009. gadā, samazinoties rīdnieku algām un nodarbinātībai, tika lauzta iepriekšējo gadu budžeta ieņēmumu pieauguma dinamika. 2009. gadā pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi (bez transferta no speciālā budžeta) bija 421,4 miljoni latu²¹, kas ir par 133,3 miljoniem latu jeb par 24% mazāk nekā iepriekšējā gadā.

2010. gadā plānota tālāka budžeta ieņēmumu daļas samazināšanās, tiem salīdzināmajās cenās noslīdot līdz 2004. gada līmenim.

Pamatbudžeta ieņēmumus veido **nodokļu ieņēmumi** (iedzīvotāju ienākuma nodoklis, nekustamā īpašuma nodoklis, izložu un azartspēļu nodoklis), **nenodokļu ieņēmumi** (maksājumi par pašvaldības budžeta iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem, maksājumi par pašvaldības kapitāla izmantošanu, pašvaldības nodevas, valsts nodevas par juridiskiem un citiem pakalpojumiem, pārējie ieņēmumi) un **valsts mērķdotācijas** (skolotāju atlīdzībai, ES fondu naudas atmaksas, u.c.).

2009.gadā nodokļu ieņēmumi pamatbudžetā bija 300,6 miljoni latu, tie veidoja 71,3 % no

ieņēmumiem (neskaitot transfertu no speciālā budžeta). Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumu galvenais avots ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumi, kas 2008.gadā sastādīja 63% no pamatbudžeta kopējiem ieņēmumiem, 2009. gadā – 61,5% no pamatbudžeta ieņēmumiem (neskaitot transfertu no speciālā budžeta) (259,0 miljoni latu). Otrais lielākais Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta nodokļu ieņēmumu avots ir nekustamā īpašuma nodoklis, kura īpatsvars pamatbudžeta ieņēmumos 2008.gadā sastādīja 7%, bet 2009.gadā – 9% no ieņēmumiem neskaitot transfertu no speciālā budžeta (38,6 miljoni latu).

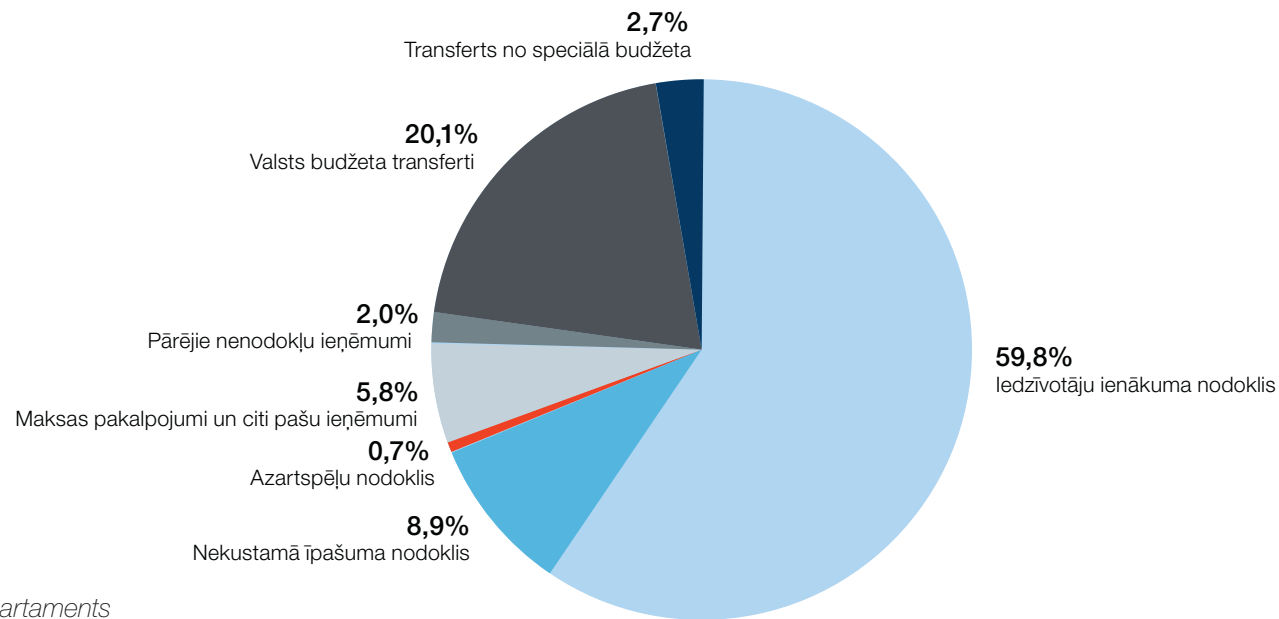
2008. gadā 45,9 miljonus latu Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžetā tika saņemts no maksājumiem par Rīgas pilsētas pašvaldības iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem, 2009. gadā šo maksājumu apjoms sastādīja 25,2 miljonus latu.

Mērķdotācijas pašvaldības budžetiem ir valsts budžeta līdzekļi, kurus piešķir noteikta mērķa finansēšanai, galvenokārt izglītības darbinieku darba samaksai un ES priekšfinansējuma atmaksai. 2008. gadā Rīgas pilsētas pašvaldība no valsts budžeta saņēma mērķdotācijas 114,1 miljona latu apjomā, 2009.gadā - 87,0 miljonu latu apjomā.

²¹ Saskaņā ar 2009. gada decembra pārskatu. www.kase.gov.lv

17.2.attēls

RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS PAMATBUDŽETA IEŅĒMUMU STRUKTŪRA 2009. GADĀ

Avots: RD Finanšu departaments

RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS SPECIĀLĀ BUDŽETA IEŅĒMUMI

Rīgas pilsētas pašvaldības speciālā budžeta ieņēmumus ieņēmumi, kas saskaņā ar likumu vai Ministru kabineta noteikumiem tiek nodoti pašvaldības rīcībā un ir paredzēti tikai īpašu izdevumu segšanai.

2008.gadā Rīgas pilsētas pašvaldības speciālā budžeta ieņēmumi bija 52,1 miljons latu, 2009.gadā tie bija ievērojami zemāki - 25,8 miljoni latu.

Rīgas pilsētas pašvaldības speciālajā budžetā lielāko daļu veido:

- Rīgas Pilsētas attīstības fonda līdzekļi, kuru veido ieņēmumi no vienreizējas maksas pilsētas infrastruktūras attīstībai un zemes nomas maksas, kā arī maksas par pilsētai piederošā nekustamā īpašuma (zeme, ēkas un būves) atsavināšanu. Šie līdzekļi tiek izlietoti pilsētas nozīmes attīstības projektu izstrādāšanai, pilsētas nekustamā īpašuma īpašumtiesību atjaunošanai un nostiprināšanai Zemesgrāmatā, kā arī kultūras, izglītības un sporta attīstības projektu izstrādāšanai. Sākot ar 2009. gadu, ir izveidots Rīgas pilsētas infrastruktūras fonds, kuru veido ieņēmumi no pašvaldības nodevas par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību, savukārt zemes nomas maksas, kā arī maksas par

pilsētai piederošā nekustamā īpašuma (zeme, ēkas un būves) atsavināšanu tiek ieskaitītas Rīgas domes Īpašuma departamenta speciālajā budžetā;

- Tuneļu uzturēšanas un ekspluatācijas programma, ko veido ieņēmumi no nomas maksas par tuneļos izvietotajām tirdzniecības vietām. Šie līdzekļi tiek novirzīti tuneļu sakopšanai un labiekārtošanai;

- Nodeva par transportlīdzekļa iebraukšanu īpašā režīma zonā – ieņēmumus veido nodeva par transportlīdzekļu iebraukšanu īpašā režīma zonā Vecrīgā. Līdzekļi tiek novirzīti Vecrīgas ielu seguma un apgaismošanas sistēmas rekonstrukcijas darbu veikšanai, satiksmes organizācijas uzlabošanai u.c. Sākot ar 2009. gadu, šī nodeva netiek iekasēta;

- Autoceļu (ielu) fonda līdzekļi, ko veido ieņēmumi no Valsts Autoceļu fonda mērķdotācijām. Fonda līdzekļi tiek izlietoti ielu seguma atjaunošanai un rekonstrukcijai, kā arī apgaismojuma sistēmas kapitālajam remontam;
- Rīgas pilsētas pašvaldības īpašuma privatizācijas fonda līdzekļi, ko veido ieņēmumi no pašvaldības

īpašuma objektu privatizācijas. Fonda līdzekļi tiek novirzīti Rīgas Sociālās krīzes fondam (1% apmērā ik gadu) un izmantoti citu Rīgas iedzīvotājiem un pilsētvides attīstībai nozīmīgu projektu finansēšanai

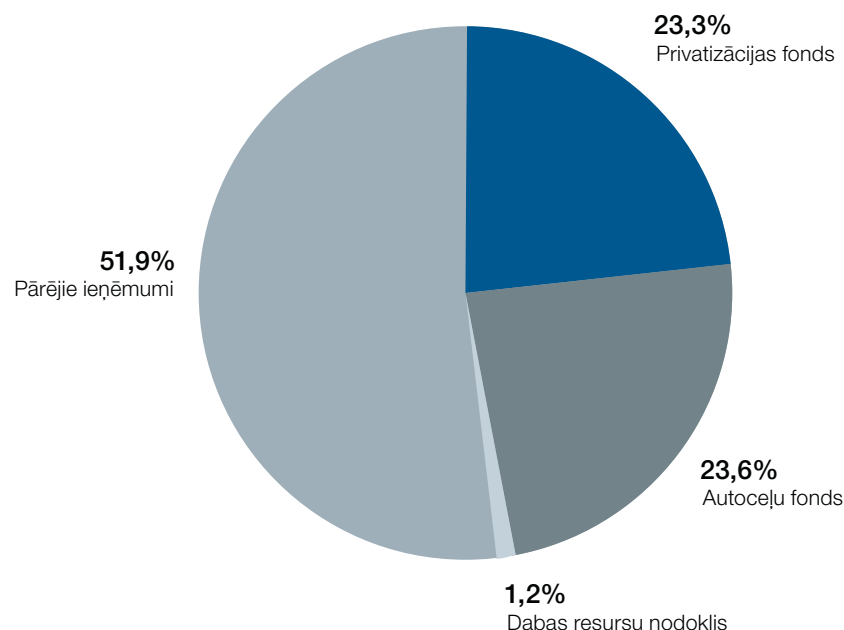
- Rīgas vides aizsardzības fonda līdzekļi, ko veido ieņēmumi no dabas resursu nodokļa. Līdzekļi tiek novirzīti ar dabas resursu racionālu izmantošanu, to

izpēti un atjaunošanu saistītu projektu, programmu un pasākumu finansēšanai;

- Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas mežu aģentūra” (tagad SIA „Rīgas meži”), ko veido ieņēmumi no meža resursu realizācijas. Līdzekļi tiek izmantoti Rīgas pilsētas īpašumā esošo mežu pārvaldīšanai un apsaimniekošanai, kā arī sabiedrības izglītošanai par mežu un tā aizsardzību.

17.3.attēls

RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS SPECIĀLĀ BUDŽETA IEŅĒMUMU STRUKTŪRA 2009. GADĀ

Avots: RD Finanšu departaments

Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumi no ziedojumiem un dāvinājumiem veido salīdzinoši nelielu daļu no kopējiem ieņēmumiem, 2009.gadā sastādot 415,7 tūkstošus latos.

17.2.2. Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta izdevumi

Laikā no 2000. līdz 2008. gadam pašvaldības pamatbudžeta izdevumi uz vienu pilsētas iedzīvotāju

ir palielinājušies no 202 latiem līdz 742 latiem gadā. Ņemot vērā inflācijas ietekmi, reālie pašvaldības pamatbudžeta izdevumi uz vienu rīdzinieku šajā laikā posmā pieauguši 2,3 reizes.

Lai paaugstinātu pašvaldības budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitāti funkciju nodrošināšanā, Rīgas

pilsētas pašvaldības budžeta process ir orientēts uz konkrētu rezultātu sasniegšanu – budžeta programmām ir noteikti to īstenošanas mērķi, izstrādāti šiem mērķiem atbilstoši darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji.

Kopējie Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta izdevumi 2008. gadā bija 539,4 miljoni latu. Taču būtiski samazinoties pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumu daļai, 2009.gada budžetā veikts arī ievērojams izdevumu samazinājums. Salīdzinājumā

ar iepriekšējo gadu tie saruka par 112,2 miljoniem latu (par 21%) un 2009.gadā sastādīja 427,2 miljonus latu.

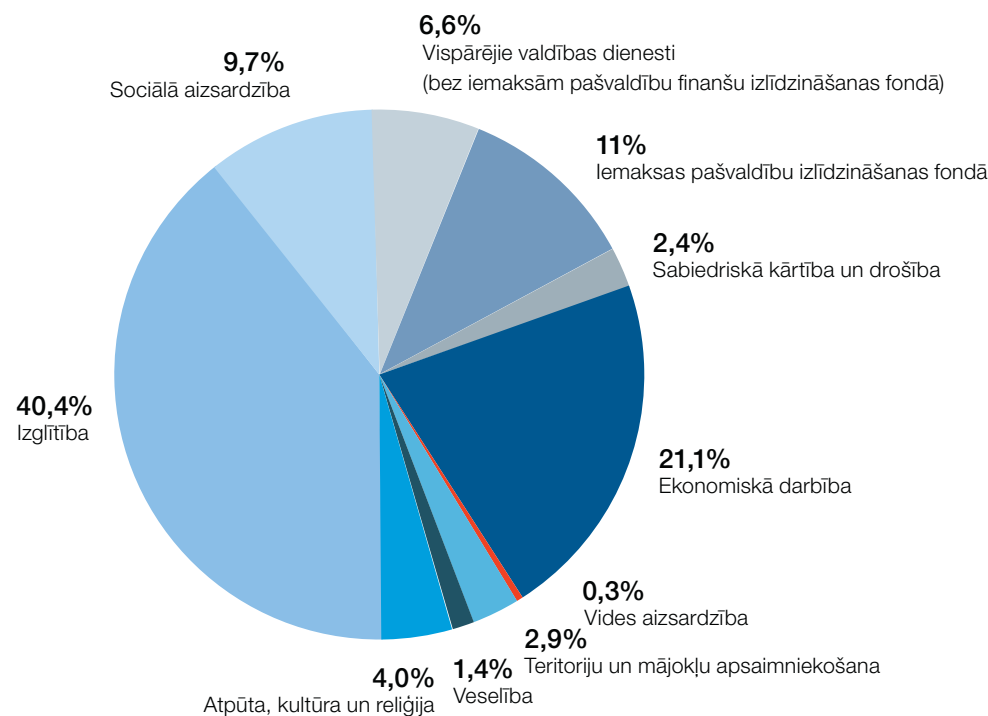
Pašvaldības budžeta līdzekļi tiek izlietoti izpildvaras institūciju uzturēšanai, pašvaldības iepirkumu apmaksai, investīciju finansēšanai, dotācijām no pašvaldības budžeta finansētajiem komersantiem, biedrībām un nodibinājumiem par pašvaldības funkciju izpildes nodrošināšanu sabiedriskā transporta, pilsētas transporta infrastruktūras (apgaismojuma), teritorijas labiekārtošanas u.c. nozarēs.

Rīgas pilsēta ir arī lielākās iemaksas veicējs pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā. 2008. gadā pilsēta fondā iemaksāja 52,6 miljonus latu, bet 2009.gadā – 47,2 miljonus latu.

Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta uzdevums ir nodrošināt finanšu līdzekļus pašvaldības autonomo funkciju veikšanai. Atbilstoši Rīgas kā galvaspilsētas attīstības tendencēm, papildus pašvaldību autonomo funkciju nodrošināšanai Rīgā īpaša nozīme ir tādu funkciju nodrošināšanai, kas saistītas ar Latvijas Republikas valsts svētkiem un tradicionālajiem kultūras pasākumiem, kā arī ārvalstu pārstāvju valsts un oficiālo vīzišu norisēm.

17.4.attēls

RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS PAMATBUDŽETA IZDEVUMU STRUKTŪRA PĒC FUNKCIONĀLAJĀM KATEGORIJĀM 2009. GADĀ

Avots: RD Finanšu departaments

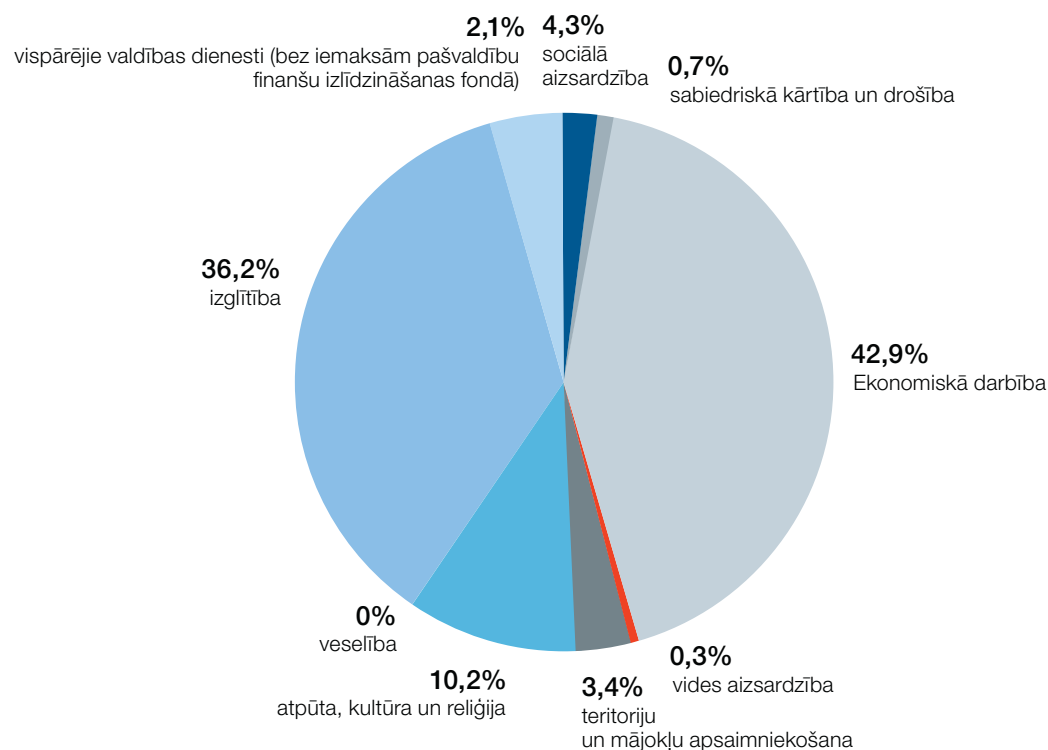
398,6 miljons latu jeb 85% budžeta izdevumu 2009.gadā bija uzturēšanas izdevumi, bet

72,8 miljoni latu – kapitālie izdevumi (15%). Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju programmas galveno

prioritāšu noteikšana ir saistīta ar pašvaldību autonomo funkciju izpildes nodrošināšanu.

17.5.attēls

RĪGAS PAŠVALDĪBAS KONSOLIDĒTĀ BUDŽETA KAPITĀLO IZDEVUMU SADALĪJUMS PA NOZARĒM 2009 GADĀ. (MLJ. LS)

Avots: RD Finanšu departaments

Proporcionāli lielākais kapitālieguldījumu apjoms no pašvaldības budžeta 2009.gadā tika novirzīts ekonomiskās darbības jomai – 31,2 miljonu latu apjomā, no kuriem 17,2 miljonus latos sastādīja ieguldījumi transporta infrastruktūras atjaunošanā un attīstībā. Otra lielākā pašvaldības budžeta

kapitālieguldījumu nozare šajā gadā bija izglītības infrastruktūras attīstība, kur tika ieguldīti 26,3 miljoni latu kapitālieguldījumu, trešā - atpūta, kultūra un reliģija ar 7,4 miljoniem latu. Ekonomiskās un finanšu situācijas pasliktināšanās apstākļos, krasī sarūkot pašvaldības budžeta

ieņēmumiem, kā arī valsts īstenotās finanšu stabilizācijas politikas rezultātā samazinoties pašvaldības iespējām piesaistīt ārējos finanšu resursus aizņēmumu formā, turpmākajos gados pašvaldības iespējas investīciju projektu finansēšanā būs visai ierobežotas.

Neskatoties uz to, būtiski samazinot uzturēšanas izdevumus, 2010.gada pilsētas budžetā Rīgas pilsētas pašvaldības kapitālos izdevumus paredzēts palielināt par vairāk nekā 22%, salīdzinot ar 2009. gadu.

Jāatzīmē, ka, ievērojot pašvaldības noteiktos kritērijus pašvaldības saistību apjoma vadībā un kontrolē, kā arī pašvaldības uzņemto saistību līmeni 2009. gadā, ievērojot samazinošos pašvaldības ieņēmumu apjomus, turpmākajos gados piesaistīt jaunus ārējo finansējumu avotus būs problemātiski.

Līdz ar to, turpmākajos gados pašvaldības infrastruktūras attīstības jomā plašāk jāizmanto

Eiropas savienības strukturālo fondu, kā arī valsts un privātās partnerības sniegtās iespējas pašvaldības infrastruktūras attīstībā.

RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS SPECIĀLĀ BUDŽETA IZDEVUMI

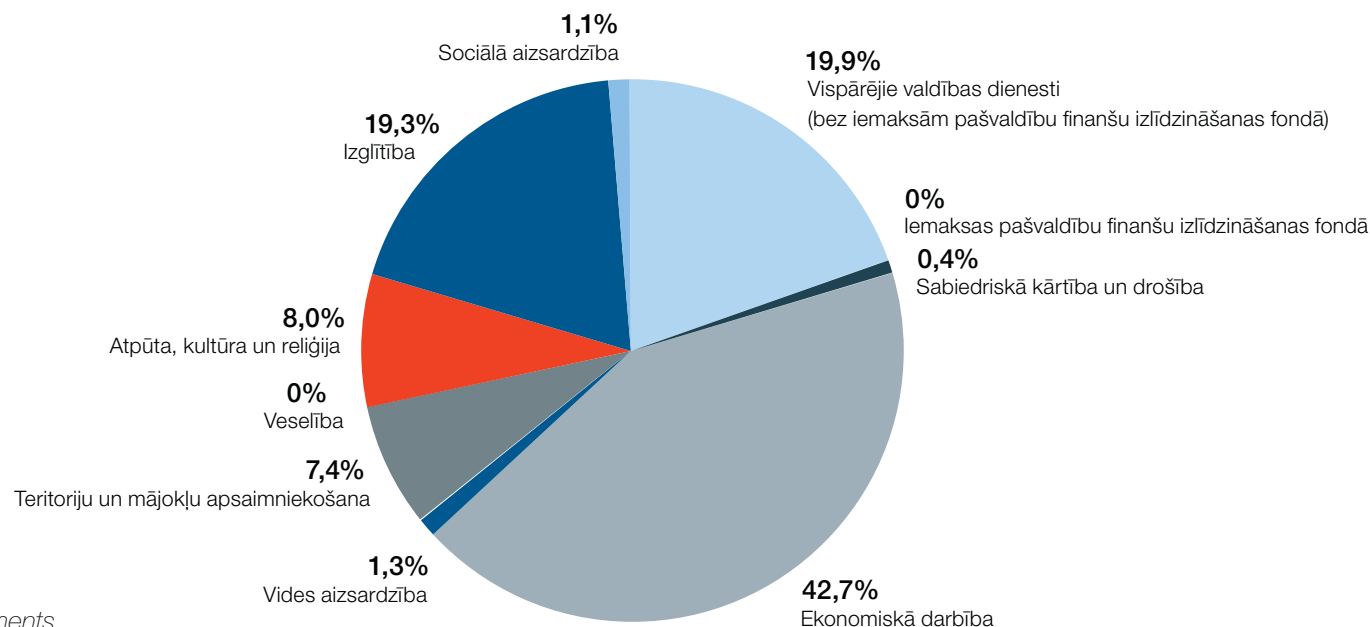
Rīgas pilsētas pašvaldības speciālā budžeta izdevumi ir tieši atkarīgi no ieņēmumiem, kuri pārskata gadā saņemti īpašu programmu finansēšanai. No Rīgas pilsētas pašvaldības speciālā budžeta līdzekļiem 2008. gadā novirzīti īpašiem mērķiem iezīmēti izdevumi 54,8 miljonu apjomā, kas ir par 15,9

miljoniem latu vairāk kā 2007. gadā. 2009.gadā speciālā budžeta izdevumi bija 43,6 miljonu latu apjomā (bez pārskaitījuma pamatbudžetam).

Speciālais budžets ir budžeta daļa un ir izveidots ar mērķinodrošināt atsevišķu, pašvaldības varīgumu funkciju īstenošanu, paredzot šim nolūkam normatīvajos aktos noteiktu līdzekļu avotu – īpašiem mērķiem iezīmētus ieņēmumus. Tāpat speciālo budžetu veido arī ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi, ārvalstu finanšu palīdzība un ziedojumi un dāvinājumi ar norādītu mērķi vai bez tā.

17.6.attēls

RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS SPECIĀLĀ BUDŽETA IZDEVUMU STRUKTŪRA 2009. GADĀ

Avots: RD Finanšu departaments

Rīgas pilsētas pašvaldības saņemto ziedojumu un dāvinājumu izlietojums

Izdevumi no ziedojumiem un dāvinājumiem 2008. gadā Rīgas pilsētas pašvaldībai veidoja 416,9 tūkstošus latu, 2009. gadā – 405,8 tūkstoši latu, 2009. gadā – 479,9 tūkstoši latu, lielākā daļa no tiem jeb 378 tūkstoši latu izlietoti izglītības funkcijai.

17.2.3. Pašvaldības aizņēmumu, galvojumu un citu ilgtermiņa saistību vadība

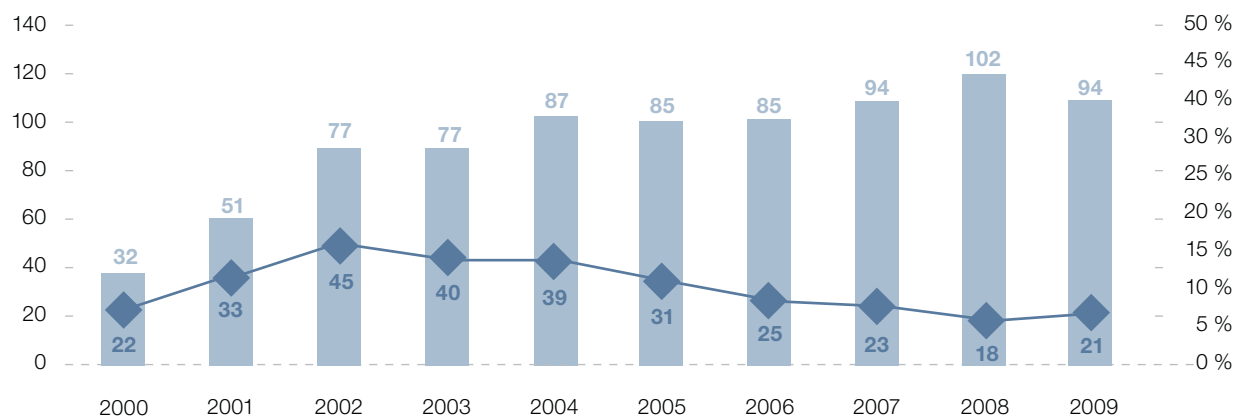
Rīgas pilsētas pašvaldībai sekmīgi īstenojot finanšu stabilizācijas politiku, jau piecus gadus pēc kārtas nepieļaujot budžeta deficītu un samazinot piesaistīto finanšu resursu cenu, ir izdevies piebremzēt pašvaldības tiešo parādsaistību apjoma pieaugumu un samazināt tā relatīvo apjomu. Pilsētas parādsaistību relatīvais līmenis (pret budžeta

ieņēmumiem) laikā no 2002. līdz 2008. gadam ir samazinājies no 45% līdz 22%.

2008. gadā pašvaldība uzsāka īstenot Rīgas pilsētas pašvaldības aizņēmumu, galvojumu un citu ilgtermiņa saistību vadības stratēģiju 2008.-2012. gadam, nodrošinot aizņēmumu, garantiju un saistības vadības stabilitāti un turpinot samazināt piesaistīto finanšu resursu cenu. Lai mazinātu procentu likmju risku tiem pašvaldības aizņēmumiem, kuriem ir noteikta mainīga procentu likme, Rīgas pilsētas pašvaldība īsteno procentu likmju mijmaiņas līgumus, fiksējot aizņēmumu likmes robežas no 3,23% līdz 3,56%.

17.7.attēls

RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS TIEŠĀ PARĀDA APJOMA DINAMIKA

Avots: RD Finanšu departaments

■ Parāda apjoms (milj. Ls)

◆ Parāds (% pret ieņēmumiem)

Ārējo finanšu resursu piesaiste aizņēmumu un citu uzņemto saistību formā Rīgas pilsētas pašvaldībai deva iespēju īstenot liela apjoma investīciju projektus pilsētas infrastruktūras, īpaši transporta infrastruktūras uzlabošanai, kā arī priekšfinansēt un līdzfinansēt ES fondu projektus. Tomēr situācijā, kad ekonomiskās un finanšu krīzes ietekmē strauji sarukuši pašvaldības budžeta ieņēmumi, kā arī ņemot vērā kopējo pašvaldības saistību (tiešais parāds, garantijas un citas saistības) tālāka ārējo finanšu resursu piesaiste pašvaldības attīstības projektu finansēšanai turpmākos gadus būs ļoti ierobežota.

17.3. Pašvaldības nekustamie īpašumi

Pašvaldības īpašumā esošais nekustamais īpašums – zemes un ēkas, būves jāizmanto racionāli ilgā laika periodā, lai iedzīvotāji no tā gūtu optimālo labumu. Pašvaldībai darījumi ar nekustamo īpašumu jāveic atbilstoši stratēģiskiem mērķiem un Latvijas Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, īpaši izvērtējot katra darījuma nozīmi un sabiedrības ieguvumu.

Rīgas pilsētas administratīvajās robežās uz Rīgas pilsētas pašvaldības vārda zemesgrāmatā saskaņā ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas datiem (turpmāk NĪVKIS) uz 2009.gada oktobri ir nostiprināti 6693 zemes īpašumi ar kopējo platību 8322 ha, tai skaitā pašvaldības privatizējamām dzīvojamām mājām piesaistītā zeme, kur uzsākts privatizācijas process, ir 3579 zemes īpašumi ar kopējo platību 1027 ha. Bez tam saskaņā ar NĪVKIS kā pašvaldībai piekritošie zemesgabali ir noteikti 5641 gabals ar kopējo platību 1273 ha.

Rīgas pilsētas pašvaldībai piederošo kapitālsabiedrību, kas nodrošina pašvaldības funkciju īstenošanu, īpašumā ir reģistrēti 126 zemesgabali ar kopējo platību 132 ha.

Ārpus Rīgas pilsētas administratīvajām robežām uz Rīgas pilsētas pašvaldības vārda ir reģistrēti 325 zemes īpašumi ar kopējo platību 29549 ha, Rīgas pilsētas pašvaldības kapitālsabiedrībai SIA „Rīgas meži”, kas nodrošina pašvaldības funkciju īstenošanu, pieder 368 zemesgabali ar kopējo platību 28266 ha.

Izvērtējot zemesgrāmatā vēl neregistrēto īpašumu piederību saskaņā ar likumu „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās” Rīgas domei līdz 2010.gada 30.decembrim ir jāpieņem lēmumi par šādas zemes piederību, piekritību vai izmantošanu zemes reformas pabeigšanai. Izpildot minētā likuma prasības Rīgas pilsētas pašvaldībai līdz 2011.gada 30.novembrim jāsaprot un jāiesniedz Valsts zemes dienestam paziņojums par zemes reformas pabeigšanu un pārskats par zemes reformu reglamentējošo normatīvajos aktos noteikto darbu izpildi, tai skaitā norādot zemes platības, uz kurām īpašuma tiesības nostiprināmas zemesgrāmatā uz valsts vai pašvaldības vārda, zemes platības un personas, kuras noslēgušas zemes izpirkuma (pirkuma) līgumu ar Latvijas Hipotēku un zemes banku vai kurām atjaunotas zemes īpašuma tiesības, kā arī informācija par līdzvērtīgas zemes kompensācijas fondā ieskaitīto un neizmantoto zemi. Tādējādi NĪVKIS dati tiks precizēti.

Šobrīd NĪVKIS dati par pašvaldībai piekritošajiem, piederošajiem zemesgabaliem, Rīgas pilsētas teritorijā nav pilnībā apkopoti, tie pakāpeniski tiek precizēti, papildināti.

Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā pašvaldībai un tās kapitālsabiedrībām piederošais un/vai piekritošais nekustamais īpašums galvenokārt tiek izmantots pašvaldības autonomo funkciju īstenošanai vai arī tiek rezervēts šim nolūkam, tai skaitā:

dzīvojamā fonda nodrošināšanai un attīstībai, nodrošina SIA „Pilsēt būvnieks” – 195 ha; pašvaldības komercdarbības veikšanai, nodrošina SIA „Rīgas nami” – 24 ha; izglītības un sporta nozarei – 575 ha; kultūras nozarei – 35 ha; sociālās un veselības aprūpes nozarei – 15 ha; vides nozarei – 5205 ha, tai skaitā: parki un skvēri – 202 ha; apstādījumu un dabas teritorijas – 290 ha; meži un aizsargājamās dabas teritorijas – 4242 ha; ūdenstilpnēm piegulošas teritorijas – 294 ha; atkritumu saimniecības objekti – 34 ha; izpilddirekciju kompetence – 143 ha; infrastruktūras nozare – 101 ha, tai skaitā ūdensvads un kanalizācija, nodrošina SIA „Rīgas ūdens” – 95 ha, citi – 6 ha; satiksmes infrastruktūrai, nodrošina SIA „Rīgas satiksme” – 38 ha; perspektīvo ielu būvniecībai – 221 ha.

Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā pašvaldībai piederošais un piekritošais nekustamais īpašums, kas nav nepieciešams pašvaldības autonomo funkciju veikšanai, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā tiek nodots privatizācijai vai atsavināšanai, bet tie īpašumi, kas nav pieprasīti privatizācijai vai atsavināšanai, tiek izmantoti, lai saimnieciskā kārtā gūtu ienākumus iedzīvotāju vajadzību apmierināšanai.

17.4. Iedzīvotāju iesaistīšana pašvaldības darbībā

Lai pilsētas iedzīvotāji justos piederīgi pilsētai, ir būtiski viņus iesaistīt kā pilsētas sabiedriskajā dzīvē, tā arī pilsētai būtisku jautājumu apspriešanā un risināšanā. Ir svarīgi, lai katrs būtu informēts, kur vērsties pēc palīdzības sociālu jautājumu risināšanā, kā arī būtu brīvi pieejama informācija par jebkādam citām pilsētas aktivitātēm, kultūras pasākumiem un būvniecības sabiedriskām apspriešanām. Lai nodrošinātu informācijas pieejamību, Rīgai ir vienota mājas lapa www.riga.lv, kā arī katra RD institūcija atbilstoši savai kompetencei nodrošina informācijas pieejamību interesentiem ar mājas lapu, bukletu un citu informācijas nesēju palīdzību.

Nozīmīgs informācijas avots ir arī ikgadējais Rīgas pilsētas pašvaldības publiskais pārskats, kura mērķis ir informēt sabiedrību par norisēm pašvaldības darbā, īstenotajiem budžeta un finanšu vadības politikas pasākumiem, kā arī sniegt vispusīgu informāciju par sasniegtajiem rezultātiem pilsētas ekonomiskajā un sociālajā attīstībā.

Pašvaldība informēšanai izmanto arī masu medijus. Tā, piemēram, 2008. gadā pilsētniekiem svarīga informācija tika nodota ar šādu masu mediju un raidījumu starpniecību – televīzijā: „Galva. Pils. Sēta”, „Kopā”, „Dzīvīte”, „Medicīna un mēs”, „Degpunktā”, „112 hronika” u.c.; radio: Latvijas Radio 1, 2, 4; Baltcom Radio; SWH, Radio Skonto; Star FM; Kristīgais Radio; ar preses starpniecību: „5 minūtes”, „Neatkarīgā Rīta avīze”, „Diena”, „Latvijas Avīze”, „Čas”, „Vesti Segodnja”, „Telegraf”, „Mans īpašums”, „Praktiskais latvietis”, žurnāls „Ieva” u.c.. Tika veidotas preses relīzes, organizētas preses konferences,

tikšanās un intervijas ar RD amatpersonām, kā arī pēc žurnālistu pieprasījumiem gatavoti dažādi informatīvi materiāli. Informācija par gaisa kvalitāti indeksa veidā katru nedēļu tiek nosūtīta ziņu aģentūrām LETA, BNS, portālam Delfi, radio, kā arī ievietota RD mājas lapā. Tika rīkotas „atvērto durvju” dienas Rīgas Domē (pasākums norisinājās jau trešo gadu), kurās piedalījās 1065 apmeklētāji. Apmeklētājiem tika sniegta informācija Rīgas pilsētas iedzīvotājiem un viesiem par pašvaldības darbību un nozares aktualitātēm Rīgā, savukārt mazajiem apmeklētājiem bija iespēja piedalīties pilsētas plānošanā, zīmējot Rīgu, tika rīkota labdarības akcija „Labā zvaigzne”. Tika rīkotas arī dažādas informatīvās kampaņas un sabiedriskās apspriešanas. Tika izveidoti dažādi informatīvi bukleti: par uzņēmējdarbības uzsākšanu Rīgā, „Sociālie pakalpojumi Rīgā”, „Nepaēj garām cilvēkam, kurš nonācis nelaimē!”, „Būvējam Rīgā”, „Vienkāršotā rekonstrukcija/renovācija” u.c. Pārskata gadā norisinājās izstāde „Skola 2008”, tika organizēts seminārs būvniecības profesionāļiem (arhitektiem, būvinženieriem), organizētas informatīvās sapulces un sniegtas konsultācijas dzīvokļu īpašniekiem par daudzdzīvokļu māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas organizēšanas jautājumiem.

Apmeklētāju pieņemšanas centrā ir nodrošināta iespēja iedzīvotājiem iepazīties ar pašvaldībā pieņemtajiem normatīvajiem aktiem, kā arī sniegta iespēja saņemt to informatīvās kopijas klātienē, elektroniski vai pa faksu. Bez tam tika uzstādīti publiskās pieejas datori Apmeklētāju pieņemšanās centrā un tā teritoriālajās filiālēs.

Daudzas Rīgas pašvaldības struktūrvienības reizi gadā izdod savas iestādes gada pārskatus, kuros ir apkopota informācija par paveiktajiem un plānotajiem darbiem, kā arī izlietotajiem budžeta līdzekļiem.

Savukārt apmeklētāju pieņemšanas laikos domes struktūrvienībās iedzīvotājiem ir iespēja saņemt dažādas konsultācijas klātienē.

Lai sabiedrība tiktu iesaistīta pilsētas veidošanā, pašvaldība veic sabiedriskās domas aptaujas, kurās tiek noskaidrots iedzīvotāju vērtējums, viedokļi un prioritātes. Iedzīvotāju viedokļi tiek uzklautāti arī RD struktūrvienību mājas lapās internetā (forumi). Tāpat iedzīvotājiem ir iespēja izteikt viedokļus attiecīgās priekšpilsētas izpilddirekcijā, ja šajā priekšpilsētā notiek kādas būvniecības ieceres sabiedriskā apspriešana. Iedzīvotāju viedokļi tiek uzklautāti arī pie detālplānojumu izstrādes. Tā, piemēram, sabiedriskā apspriešana par Rīgas vēsturiskā centra Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes uzsākšanu (daļā teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana) 2008.gadā tika saņemti 27 iedzīvotāju priekšlikumi un sabiedriskās apspriešanas par Rīgas teritorijas plānojuma grozījumu uzsākšanu (daļā, kas attiecas uz Rīgas brīvostas teritoriju) sanāksmē piedalījās 71 dalībnieks un saņemti ~ 750 iedzīvotāju priekšlikumi. Apkaimju projekta ietvaros 2008. gada novembrī Rīgas rātsnamā norisinājās forums, kurā piedalījās iedzīvotāji gan no dažādām nevalstiskajām organizācijām, gan vienkārši interesenti (kopumā piedalījās 90 cilvēku).

Neskatoties uz to, ka pašvaldība veic arvien vairāk pasākumu iedzīvotāju iesaistīšanā, iedzīvotāju vērtējums joprojām ir kritisks. Saskaņā ar 2009. gada iedzīvotāju aptaujas rezultātiem, Rīgas pašvaldības darbu kopumā pozitīvi vērtē 22,4% aptaujāto, savukārt kritisku vērtējumu sniedza 57,5% aptaujāto. Jāmin fakts, ka salīdzinājumā ar 2008. gadu iedzīvotāju kritiskā attieksme ir pieaugusi: 2008. gadā negatīvu vērtējumu sniedza 44% – 46% aptaujāto. Līdzīgi kā 2009. gadā, arī 1998. gadā

pašvaldības darbību kritiski vērtēja 57% aptaujāto. 2009. gadā pozitīvu vērtējumu biežāk sniedza iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 24 gadiem un tie, kuri vecāki par 55 gadiem, respondenti ar augstiem ienākumiem, kā arī Centra rajonā dzīvojošie. Turklāt kritisku vērtējumu pārsvarā sniedza respondenti bez LR pilsonības, rīdzinieki vecumā no 25 līdz 34 gadiem un no 45 līdz 54 gadiem, grupas ar zemākiem (zemiem vai vidēji zemiem) ienākumiem un respondenti Kurzemes rajonā un Zemgales priekšpilsētā.

Raksturojot, kādas problēmas Rīgas pašvaldībai būtu jārisina pirmām kārtām, 11% minēja jautājumus, kas saistīti ar pašvaldības iekšējo darbu – aptaujātie uzskatīja, ka ir jāsamazina korupcija un birokrātija, jāveicina darba efektivitāte (jāpieņem lēmumi

iedzīvotāju labā, jāiesaista profesionāļi u.tml.), kā arī vairāk jādomā par pilsētas labklājību. Turklāt līdzīgi kā iepriekšējos pētījumos, arī šajā respondentu, atbildot uz jautājumu, kādas problēmas Rīgas pašvaldībai jārisina pirmām kārtām, minējuši dažādus jautājumus, kas nav pašvaldības kompetencē (18%) – palielināt algas, samazināt medicīnas pakalpojumu maksu, nodrošināt lētāku izglītību u.tml.²²

JAUNATNES POLITIKA

Ļoti būtiski veicināt iedzīvotāju iesaisti pašvaldības darbā savlaicīgi, tāpēc nozīmīga vieta ir jāatvēl jaunatnes politikai pašvaldībā.

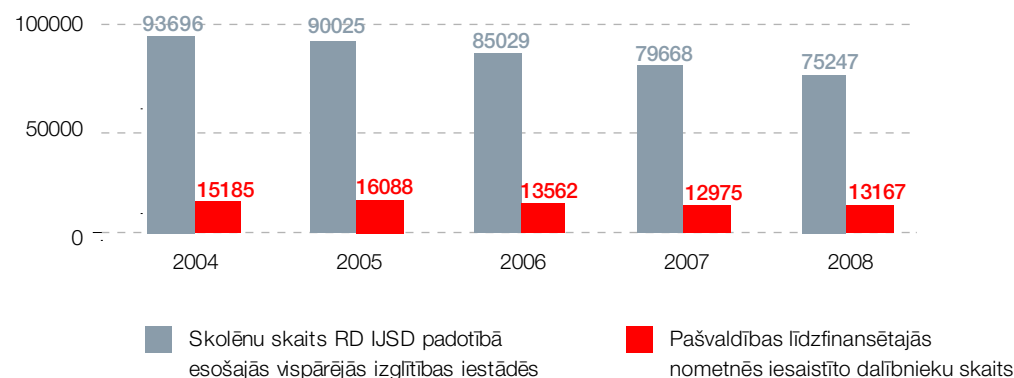
Saskaņā ar Jaunatnes likumu par jauniešiem tiek uzskatītas personas vecumā no 13 līdz 25 gadiem. Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem Rīgas

pilsētas administratīvajā teritorijā dzīvo 124,5 tūkstoši jauniešu, kas ir 17% no kopējā pilsētas iedzīvotāju skaita. Jauniešu aktivitāšu un līdzdalības līmenis sabiedrībā notiekošajos procesos nav atkarīgs tikai no jauniešu motivācijas un vēlmes, bet arī no pašvaldībā īstenotās jaunatnes politikas. Mērķtiecīgi organizēts darbs ar jaunatni sekmē jauniešu socializāciju, veicina viņu dzīves kvalitāti un konkurētspēju, kā arī mazina negatīvas sociālas tendences jauniešu vidū.

Jauniešu brīvā laika pavadīšanai ar pašvaldības atbalstu katru gadu tiek organizētas vairāk kā 300 nometnes, nodrošināta 14 brīvā laika centru darbība vispārējās izglītības iestādēs, kā arī finansiāli atbalstīti jauniešu organizētie publiskie pasākumi vienaudžiem (piemēram, „Septembris - Jauniešu mēnesis”).

17.8.attēls

PAŠVALDĪBAS LĪDZFINANSĒTAJĀS NOMETNĒS IESAISTĪTO DALĪBNIEKU SKAITA DINAMIKA

Avots: RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

²² Sabiedriskās domas pētījums "RD darbības vērtējums", SKDS, 2009.g. februāris.

Saskaņā ar Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS veiktās aptaujas datiem, tikai 16,1% Rīgas jauniešu regulāri veic brīvprātīgo darbu. Vēl mazāk jauniešu ir iesaistīti nevalstiskajās organizācijās un izglītības iestāžu pašpārvaldēs, kas ļauj gūt nozīmīgu līdzdalības pieredzi un attīstīt darba tirgū pieprasītās prasmes. Tāpēc īpaši aktuāla ir jauniešu informēšanai par notiekošo pilsētā, līdzdalības iespējām jauniešiem nozīmīgu lēmumu pieņemšanā, to īstenošanā, kā arī citām izaugsmes un brīvā laika pavadīšanas iespējām pilsētā.

Lai sekmētu jauniešu attīstībai labvēlīgu vidi, Rīgā darbs ar jaunatni tiek īstenots šādos virzienos:

1. skolēnu pašpārvalžu kapacitātes stiprināšana;
2. jauniešu līdzdalības nodrošināšana lēmumu pieņemšanas procesā;

3. atbalsts jaunatnes organizācijām un to īstenotajām iniciatīvām;
4. jauniešu brīvprātīgā darba un nodarbinātības veicināšana;
5. informācijas pieejamības nodrošināšana par jauniešu iespējām pašvaldībā;
6. brīvā laika aktivitāšu piedāvājuma pilnveidošana;
7. starptautiskās sadarbības jaunatnes politikas jautājumos attīstība;
8. darba ar jaunatni sistēmas pilnveidošana;
9. sadarbības paplašināšana ar citām Latvijas pašvaldībām jaunatnes lietās.

Ņemot vērā, ka jaunatnes politika ir balstīta uz sadarbības principiem, tās īstenošanā iesaistīti gan nevalstiskās organizācijas un pašvaldības speciālisti, gan arī jaunieši un citi interesenti.

DARBU AR JAUNATNI REGLAMENTĒJOŠIE STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE DOKUMENTI

1. ANO Bērnu tiesību konvencija;
2. ES jaunatnes politikas stratēģija „Ieguldīt jaunatnē, iesaistīt jauniešus”;
3. Eiropas Padomes Kongresa „Papildinātā Eiropas harta par jauniešu līdzdalību vietējo un reģionālo pašvaldību dzīvē”;
4. LR Jaunatnes likums;
5. LR Izglītības likums;
6. LR Bērnu tiesību aizsardzības likums;
7. Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009. –
8. 2018.gadam;
9. Jaunatnes politikas valsts programma 2009. – 2013.gadam